

MUHTASAR TARİH-İ KIRGIZIYA II: DİZİN-TİPKIBASIM

MUHTASAR TARİH-İ KIRGIZIYA II: INDEX-FACSIMILE

Salih Mehmet ARÇIN*

Öz

Bu çalışmada Kırgız Türklerinin ilk resmî şecere tarihi olarak bilinen Osmonaalı Sıdık Uulu (Osman Ali Sıdikoğlu)'nun *Muhtasar Tarih-i Kırgızıya* (Ufa, 1913) adlı Arap harfli ilk matbu eserinin ayrıntılı dizini (genel dizin, özel isimler dizini, yer isimleri dizini) ve tıpkıbasımını okuyucuların istifadesine sunulmuştur. Dizinde kelimelerin birden fazla anlamı bulunuyorsa bunlar numaralandırılarak sıralanmıştır. Ayrıca alıntı kelimelerin hangi dile ait oldukları tespit edilebildiği ölçüde gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırgız Türkçesi, Osmonaalı Sıdık Uulu, Muhtasar Tarih-i Kırgızıya.

Abstract

Also known as the first official Genealogy history of the Kyrgyz Turks, Osmonaalı Sıdık Uulu's the first printed work in Arabic script, *Muhtasar Tarih-i Kırgızıya* (Ufa, 1913)'s detailed index (general index, names index, place names index) and facsimile will be examined in this study. In index it is tired to determine to express the borrow words as much as identified.

Keywords: Kyrgyz Turkish, Osmonaalı Sıdık Uulu, Muhtasar Tarih-i Kırgızıya.

Bu makale, Kırgız Türklerinin ilk resmî şecere tarihi olarak bilinen Osmonaalı Sıdık Uulu (Osman Ali Sıdikoğlu)'nun *Muhtasar Tarih-i Kırgızıya* (Ufa, 1913) adlı Arap harfli matbu eserini tanıtmayı amaçlayan çalışmanın devamıdır.¹ Bu çalışmada söz konusu eserin genel, özel isimler ve yer isimleri dizini ve ardından tıpkıbasımını verilmektedir.

Muhtasar Tarih-i Kırgızıya adlı eserin birinci sayfası, kapak sayfası; son sayfası ise fihrist kısmının son bulunduğu 79. sayfadır. Dizinde bu numaralandırma esas alınmıştır. Dizinde Arap rakamları ile gösterilen ilk sayı, sayfayı; taksim işaretinden (/) sonra verilen ise satırı (ör. 75/11) göstermektedir. Kaynakları ve anlamları farklı kelimeler dizinde Romen rakamları ile numaralandırılarak (ör. 'Aşır I, 'Aşır II) verilmiş, ayrıca alıntı kelimelerin hangi dilden alındığı tespit edilebildiği ölçüde gösterilmeye çalışılmıştır. Metinde aynı kişi ismi farklı kişiler için kullanıldığında, "Özel İsimler Dizini"nde ayrı bir madde başı olarak verilmiştir. Kişi isimleri ise yazılışından hareketle okunmuştur: ياربېك Yar Bek (43/19), جارېك Car Bek (43/20).

* Dr., Milli Savunma Üniversitesi, Deniz Harp Okulu, İstanbul / Türkiye, saliharcin@gmail.com

¹ Bk. Salih Mehmet Arçın, "Muhtasar Tarih-i Kırgızıya I: Transkripsiyonlu Metin-Aktarma", *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1/2, (2014), s. 237-295.

I. DİZİN

1.1. GENEL DİZİN

A, Ā, 'Ā, 'A

ac- → aç-

a.-ip (közöp acıp) 75/11

âcâl *is.* (Ar. *ecel*) ecel

â. 26/2, 67/9, 71/9

â. (keldi) 66/10

'aceb *sf.* (Ar. '*aceb*) acayip

'a. 42/3, 75/19

'aceblen- *f.* şaşırmaq

'a.-ip 75/8

aç *sf.* aç

a.+larğa 41/5

aç- *f.* açmaq

a.-alı 63/10

a.-ayın (söz) 65/3

a.-kan (közün) 6/8

açık *sf.* açık

a. 42/20, 46/8

âdablı *sf.* (Ar. *edeb* ve T. *+lı* eki) edepli

a. 24/5

'adâletli *sf.* (Ar. '*adâlet*) adaletli

'a. 24/15

adaş- *f.* pusulayı şaşırmaq, yolunu şaşırmaq

a.-dı ('aқıldan) 64/8, 64/20

'adât *is.* (Ar. '*âdet*'in çoğul şekli) âdetler

'â.+1 66/1, 67/8

'â.+larından 53/1

âdem *is.* (Ar. *âdem* < İbr.) insan, adam

â. 6/9, 11/14, 14/2, 15/7,

17/5, 17/6, 17/8, 17/9, 18/4,

22/4, 22/7, 23/7, 23/14, 24/5,

24/16, 24/19, 25/4, 26/2,

29/3, 29/3, 29/8, 31/6, 32/8,

37/1, 38/17, 60/11, 60/17,

61/6, 61/7, 62/11, 64/4,

64/11, 64/13, 68/7

â. (bolğan) 28/18, 43/14, 70/7

â. (bolur) 3/8

â.+den 23/15, 25/4, 26/9,

28/16, 29/13, 35/14, 64/14

â.+di 38/18, 53/2, 64/13,

72/13

â.+din 17/19, 22/7, 24/5,

32/11, 35/13, 50/1, 50/4,

63/8, 72/16, 75/12

â.+dır 35/11

â.+dür 21/19, 48/14, 50/1

â.+ğe 30/14

â.+i 10/8, 17/15

â.+larğa 33/2

â.+ler 11/12, 12/19, 36/10, 61/15

â.+lerde 23/16

â.+lerdi 62/15

â.+lerdin 11/8, 36/14, 42/12,

62/14

â.+lerğa (âdemlerğa) 61/8

â.+leri 25/10

â.+lerin 29/16, 33/17

â.+lerin (âdamların) 48/13

â.+lerine 22/16, 34/11, 35/13,

37/6

â.+lermi 3/9, 21/19, 22/6,

28/17, 32/12, 36/11, 36/12

'âdet *is.* (Ar. '*âdet*) âdet

'â. (bolup) 35/15

'â.+lerin 35/17

'â.+lermi 35/17

'adillik → 'adillik

'a. 16/7

'a. (kılmazdın) 37/7

'a.+lerinen 11/8

'adillik *is.* (Ar. '*adl*'den '*âdil* veT. *+lık* ile '*âdillik*) adil, adillik

'â. 32/12

'adillilik → 'adillik

'â. 32/19

ağa 1. *is.* abi, ağa

a. 9/3, 71/16

a.+ımız 4/8, 4/9

a.+ısı 4/8, 22/12, 23/14,

24/12, 26/7, 28/9, 29/12,

33/9, 34/2, 34/6, 34/16, 35/4,

35/11, 45/7, 53/13, 70/17

a.+sıdır 24/14

2. büyük

a.+ısı 43/3

ağaç *is.* ağaç

a.+dan 75/15

ağız 1. *is.* ağız

a.+dan 44/15

a.+ına (ağzına) 36/7

a.+ına 76/1

a.+ında (ağzında) 24/2

2. *ağzına karat-*: hayranbırakmak → *karat-*

a.-maқdadur 60/21

âhur (Ar. *âhir*) 1. *sf.* ahir, son

â. 26/2, 30/10, 66/6

â.+ında 24/8, 29/17

â.+ında (âhırında) 54/3

2. *zf.* sonra

â.+1 32/3

â.+ın (âhırın) 22/1

âhürât *is.* (Ar. *âhiret*) ahiret

â. 29/18, 54/4, 65/8

â. (cönelidi) 48/17

â.+dın (âhıratdın) 30/21

a.+ke (âhıratke) 64/18, 67/9

âhl *is.* (Ar. *ehl*) ehl

â.+1 (âhl-ı baş) 50/18

ağmaq *sf.* (Ar. *humk* – *hamâka* tan *ağmaq*) ahmak

a. 36/12, 36/15

a. (boldu) 7/3

a. (bolma) 9/5

a. (bolsa) 49/12

a.+lar 36/13

a.+lardın 11/7

a.+larğa 21/14, 35/6

a.+larmıñ 7/6

ağmaqlık *is.* (Ar. *ağmaq* ve T. *+lık*) ahmaklık

a. 9/3

a.+ınan 11/7

âhırnaça *zf.* akıbetine kadar

â. 11/15

ağtar- *f.* aktarmak; aramak

a.-ar 66/6

a.-dım 3/6

a.-ip 10/12

ağun *is.* akın

a.+dan 66/16

a.+dardın 67/8

a.+darın 66/1

ağunlık *is.* akınlık

a. 25/7

ahvâl *is.* (Ar. *hâl*) ahval

a.+ınan 36/11

ak *sf.* ak, beyaz

a. 14/11, 71/17

ak- *f.* akmak

a.-ğan 76/1

a.-ip (ötken) 57/18

akça 1. *is.* para, akçe; vergi

a. 8/4, 8/6

a. (alğan) 63/6

a. (alsa) 8/6

a. (alup) 37/8

a. (berip) 8/3

a. (bermey) 8/9

a. (töger) 7/6

a.+ğa 9/4

a.+lar (saçdı) 41/7

a.+ısı 63/2

2. *akça sal-*: vergiyebağlamak → *sal-*

a.-ip 36/8

ake *is.* ağa

a.+ısı 23/16

'akıl → 'akıl

'a.+dan ('aқıldan adaşdı)

64/8

'a.+dı ('aқıldı) 5/9

'a.+ğa ('aқılğa ma'құл

bolmağan) 10/10

'a.+ğa 69/14

'akıllı *sf.* akıllı

'a. 15/6, 15/17, 24/5

'akılsız *sf.* akılsız

‘a. ‘a(ksız) 36/12
 ‘akl *is.* (Ar. ‘akl) akıl
 ‘a. 5/2, 30/3, 30/4
 ‘a.-t1 3/8
akşakal *is.* akşakal
 a.-t1 25/9, 26/12, 33/12,
 34/16, 52/3
 a.-lar 9/4
akşakal → **akşakal**
 a.-lardan 2/6
al *zm.* o [al işaret zamirinin hâl ekleriyle çekime girmiş şekilleri aşağıdadır]
 a. (ağan: ona) 56/1
 a. (andan: ondan) 42/18,
 67/2, 76/6, 79/6
 a. (andın: ondan) 12/4, 18/4,
 35/8, 35/8, 37/17, 37/17,
 38/4, 39/16, 40/1, 40/7,
 40/12, 40/13, 40/16, 42/18,
 43/17, 50/8, 54/1, 55/17,
 57/16, 59/6, 62/7, 68/20,
 69/13, 71/13, 71/13
 a. (anı: onu, onu[n]) 24/8,
 28/12, 30/18, 64/15
 a. (amî: onun) 10/2, 10/4,
 10/4, 12/3, 13/3, 13/7, 17/7,
 18/10, 18/10, 18/11, 18/11,
 18/11, 18/12, 18/12, 18/13,
 18/13, 18/13, 18/14, 18/14,
 18/15, 18/15, 18/15, 18/16,
 18/16, 18/16, 18/17, 18/17,
 38/9, 45/5, 55/16, 61/10,
 61/19, 71/15, 73/3
al- *f.* almak; getirmek;
 götürmek; yardımcı fiil
 a.-a (tavıp ala kâlgan) 59/5
 a.-a (ala kâlgan: getirmek)
 47/14
 a.-amın 7/7
 a.-ayın (mâl) 52/12
 a.-badı 65/14
 a.-dı 13/3, 27/10, 60/3,
 68/18, 69/3, 69/18
 a.-dı (azık artıp aldı) 56/1
 a.-dı (tahâret) 75/8
 a.-dı (tavıp aldı) 55/14
 a.-dum 3/2
 a.-ğan 45/3, 49/14, 62/16,
 63/6, 67/6, 76/10
 a.-ğan (atağın) 25/4
 a.-ğan (atağ) 31/7
 a.-ğan (carıp) 44/1
 a.-ğan (çavıp) 37/2
 a.-ğan (ismin) 28/12
 a.-ğan (kılıp alğan) 59/6
 a.-ğanda 49/14
 a.-ğanı 62/5
 a.-ğanı (alğanı yok) 63/15

a.-ıp 5/5, 22/11, 31/9, 41/4,
 52/16, 53/16, 55/13, 55/14,
 63/15, 68/15
 a.-ıp (alıp bardum:
 götürmek) 12/14
 a.-ıp (alıp barğan edi) 62/6
 a.-ıp (alıp bergenler) 74/3
 a.-ıp (alıp çıktı) 55/19
 a.-ıp (alıp kâtdi) 18/3
 a.-ıp (buzup alıp) 54/2
 a.-ıp (çakırtıp alıp) 45/10
 a.-ıp (karmap alıp) 52/10
 a.-ıpbara (alıpbara catқан:
 götürmek) 52/9
 a.-ıpdı (sınatıp) 68/3
 a.-ıptur 30/15
 a.-ır 65/17
 a.-madı 13/2
 a.-may (töley almay) 8/4
 a.-may (tura almay) 17/3
 a.-maz (yazıp) 49/8
 a.-mazlık (baralmazlık)
 62/11
 a.-mazsız (bula almazsız)
 17/18
 a.-sa (akça) 8/6
 a.-u 4/3
 a.-up (mâlin) 36/9
 a.-up (pârâ akça) 37/8
 ‘alâmet *is.* (Ar. ‘alâmet) alamet
 ‘a.-ti 9/3
alay *zf.* o hâlde
 a. (alay bolsa) 12/7, 49/18
albatta *zf.* (Ar. harf-i târif *el-* ve
betteten’den *el-bettete* > *el-bette*
 > *elbet*) elbette
 a. 32/8, 75/10
ald 1. *is.* aşağı
 a.-a 28/1, 56/7, 58/19, 74/11
 2. *is.* alt
 a.-una (köl alduna) 17/10,
 25/1, 30/2
 a.-unan (koldın aldunan)
 68/15
 a.-unda (köl aldunda) 19/1
 3. *zf.* müstakilen
 a.-nan 70/17 → **öz aldu**
 4. *is.* huzur
 a.-unda (aldunda) 67/7
 5. *is.* ön
 a.-a 35/13, 46/20, 70/20
 a.-dur 33/15
 a.-na 26/1 → **bêt aldu**
 a.-una (alduna) 29/8
 6. *zf.* önce
 a.-a 3/6
 a.-ından (aldından) 15/15
 a.-una (alduna) 37/7
 a.-undan (aldundan) 15/3
alda- *f.* hilekârlık yapmak

a.-p 10/11
aldur- *f.* aldırmaq
 a.-up 71/18
 ‘aleyhi’s-salâm *ünl.*
 aleyhisselam “selam üzerinize
 olsun” manasında kullanılan bir
 söz
 ‘a.-dan 18/1
 ‘a.-dın 12/13, 16/9
 ‘a.-ğa 10/3 → **şalla’llâhu**
 ‘aleyhi’s-salâm
 ‘a.-ğa 10/13
alğa [daha] iyi
alğa kêt-: [daha] iyiye
 yöneltmek
 a.-mekde 30/5
alğa ôt-: [daha] iyiye
 yöneltmek
 a.-mekde 46/9
alik (Ar. ‘aleyh) metinde “o / şu
 sözü edilen ...” manasında
 kullanılmıştır
 a.-ti 68/5, 69/1
alkum *is.* (Ar. ‘hulkûm) gırtlak
 a.-dan 66/16
altı *is.* altı
 a. 6/2, 8/4, 17/10, 24/17,
 35/3, 38/5, 38/19, 40/4,
 42/15, 50/17, 50/17, 57/17,
 60/12, 62/6, 70/11, 74/8,
 74/11
altınçı *sf.* altınçı
 a. 47/13, 61/17, 74/7
altmış *is.* altmış
 a. 27/5, 42/2, 62/20
altunday *zf.* altın gibi
 a. 66/13
aluçı *is.* satın alan kişi, satın alıcı
 a. 72/13
 a.-larnıñ 10/11
alurlık *zf.* almak için (?)
 a. (‘ibrât alurlık) 9/7
âmân *is.* (Ar. *emân*) sağ
 â. (âmân bolsa) 6/1
 â. (çıkıp) 58/1
 ‘amel *is.* (Ar. ‘ame) amel
 ‘a. (kılmaq) 33/14
 ‘a.-ti 7/9
âmîn *ünl.* (Ar. *âmin* < İbr.) amin
 â. 22/1
ammâ ba’dû *zf.* (Ar. *ammâ* ve
ba’de) ve yine
 a. 10/6
an *is.* av
 a.-ıñın 65/17
ana *is.* ana
 a. 54/12
 a.-mız 12/18
 a.-muzdan 20/16

a.+sı 43/20, 44/12, 55/12, 61/12
a.+sın 69/18
a.+sınığ 63/12
analaş *is.* aynı anneden olan kardeşler için söylenir
a. 57/2
anda *z.f.* orada
a. 15/8, 55/6, 66/10, 76/16
anday *z.f.* bu gibi
a. 36/14
anıq *sf.* parlak
a. 13/7
anıkla- *f.* anlamak
a.-p 52/20
anlar *zm.* onlar
a.+rınığ 74/3
ar *sf.* (Far. *her*) her
a. 59/18
ara *is.* ara
a. 57/4
a.+larında 13/16, 39/2
a.+sı 75/20
a.+sın 57/5
a.+sına 63/3
a.+sınan 47/10
a.+sında 14/1, 18/5, 19/16, 22/8, 59/9
a.+sında (orasında) 68/13
a.+sından 2/5
araba *is.* araba
a. 5/5, 41/14, 76/2
arı- *f.* bıkmak, usanmak
a.-mağın 12/10
arıq 1. *sf.* zayıf
a. 7/8, 52/14
 2. **arıq tart-:** zayıflatmak → **tart-**
a.-ar 8/10
arsân → **arzân**
a. 63/20, 67/1
arslan *is.* arslan
a. 24/2, 29/3, 30/9, 37/1
a.+ı 24/19, 25/20, 37/18
art *is.* art, geri, arka
a.+da 34/19
a.+ın 38/1
a.+ınan (artınan kêtidi) 15/19
a.+ınan 32/3, 42/10
a.+ka (sürgen) 32/2
art- *f.* artmak; yüklemek; kalmak; yüceltmek
a.-ıp (keter) 8/2
a.-ıp (ağına artıp këlîbdi: yükleyip geldi) 57/15
a.-ır 3/8
a.-kan (otun) 72/15
a.-up (azık) 56/1
artık *sf.* fazla

a. 4/10, 21/8, 22/15, 50/2, 67/5
artıklık *is.* meziyet
a.+ın (artıklığın) 5/3
artil- *f.* çoğalmak, artmak, arttırmak
a.-makda 9/2, 35/12
artil- → **artil-**
a.-makda 76/17
aruğ → **uruğ**
a.+dan 11/5
a.+larıñ 2/4
a.+ların 12/4
arzân *sf.* (Far. *erzân*) ucuz
arzân kıl-: ucuzlatmak → **kıl-**
â.-ğan 6/6
‘aşâb → **‘azâb**
‘a. 16/2
asdur- *f.* astırmak
a.-ğan (dâr) 31/15
aşıl → **aşl**
a. 62/12, 64/5
aşıl- *f.* takılmak
a.-ar 64/16
âşıldık *is.* (Ar. *âşl*) yüce soyluluk
a.+ı 66/13
âşil *sf.* ve *is.* (Ar. *aşâle*’ten *aşil*) asil
a. 10/14, 45/5
‘asker *is.* (Ar. *‘asker*) asker
‘a. 71/6, 71/8
‘a. (këlîp) 54/1
aşl *is.* (Ar. *aşl*) asıl
a. 45/19
a.+ı 61/11, 64/1
a.+ına 63/8
âsmân *is.* (Far. *âsmân*) gökyüzü, asuman
â.+da 67/12
â.+ğa 5/8, 42/1
‘aşr *is.* (Ar. *‘aşr*) asır
‘a.+da (‘aşrda) 32/19
aş *is.* aş, yemek
a. (berdi) 49/10
a.+ında 49/9
a.+larını 16/1, 17/2
aş- *f.* geçmek
a.-ıp (tüşken) 68/11
a.-ıp 75/5
aşa- *f.* yemek
a.-p 16/2, 17/2
aşbaz *is.* aşçı dükkânı
a. 75/18
‘âşık I *is.* (Ar. *‘ışk*) âşık
‘â. 65/2
‘âşık II rekabet
‘âşık bol-: rekabete girişmek
 → **bol-**
‘â.-ğan 35/13
aşlık *is.* ekin

a. 6/3
aştık *is.* ekin
a. 64/9
aşu *is.* geçit
a.+da 18/5, 68/11
a.+sunda 18/18
a.+zu 18/6
at I *is.* ad
a. (at koydum) 4/3
a. (at koyulğan) 17/16
a.+ı 19/9, 48/1, 63/12
at II *is.* at
a.+ı 7/8
ağ I → **at I**
a. (ağ koyulğan) 44/1
a. (ağ koyulup) 73/5
a.+ın 46/4, 47/15
a.+ın (ağın bilgen) 5/9
ağ II → **at II**
a. 41/13, 52/2, 68/6, 68/6, 68/12, 68/13
a. (bolğan) 41/5
a. (bêrip) 49/20
a.+dı → **kaşka:** kaşkası
ađıkanday 4/5
a.+ğa 41/13, 49/10
a.+ın (miner) 7/8
a.+ın 73/1
a.+ına (ağına artıp) 57/15
at- *f.* atmak
a.-ar 6/2, 6/2
a.-kanı (miltık) 42/2
ata *is.* ata
a. 12/13, 23/18, 35/3, 35/9, 55/10
a.+ğa 55/15
a.+ları 76/8
a.+larıñ 28/6, 35/1
a.+larıñ 17/20
a.+ın 4/5, 4/6, 4/6, 4/7
a.+mız 3/5, 5/1, 12/12, 12/18, 13/12, 13/8, 15/11
a.+mızdın 15/11
a.+mızğa 12/14
a.+rınığ 60/14
a.+rı 55/9
a.+rınığ 28/19, 38/16
a.+sı 15/3, 16/3, 23/2, 23/16, 24/11, 32/10, 34/1, 45/1, 45/6, 47/6, 55/12, 55/13, 57/2, 57/16, 57/18, 59/13, 69/17, 70/10, 71/6, 71/10, 71/17, 72/12
a.+sınığ 32/13, 49/9
a.+sınan 15/19, 30/8, 45/10, 49/13
a.+sından 15/7
ağa → **ata**
a.+dan 33/15
ata- *f.* tesmiye etmek; ad almak

a.-ğanlar 51/12
a.-yçur 52/8, 56/20
ata baba *is.* ata-baba
a. 3/7
a.+ları 19/16
a.+larıñg 2/4
a.+ların 10/13, 12/10, 24/1
a.+larıñg 26/13
atak *sf.* unvan; şöret
a. (alğan) 31/7
a. (bergen) 50/9
a.+ı (atağı) 57/9
a.+ın (atağın alğan) 25/4
a.+ın (atağın çıkarmakda) 36/9
a.+ın (atağın köterip) 35/1
a.+ın (kötermekte) 28/6
a.+ına (karap) 57/11
ataklı *sf.* şöretli, ünlü
a. 26/11, 27/5, 57/10
a.+sı 19/3, 29/11, 34/15, 39/10, 43/7, 47/3, 47/8, 54/17, 59/13, 67/18
atal- *f.* adlanmak, ad almak; adlandırılmak, tesmiye edilmek
a.-adır 48/3
a.-adır 55/2
a.-dı 13/3, 18/6, 19/10, 19/13, 27/4, 38/16, 39/9, 43/8, 43/8, 44/8, 46/7, 48/2, 51/4, 53/9, 53/9, 55/16, 55/18, 55/18, 56/1, 56/2, 60/2, 60/4, 67/18, 68/13, 68/17, 69/5, 69/6, 69/12, 69/12, 69/14, 71/15, 74/17, 74/18
a.-ğan 18/2, 28/17, 59/7
a.-ğan (sulţân) 50/7
a.-ğanlar 19/16
a.-ıp 27/1, 43/17, 61/1
a.-ıp (atalıp ketdi) 52/19, 57/16
a.-ıp (atalıp kêtidi) 46/4, 58/6
a.-ıp (atalıp kêtédür) 17/20
a.-ıp (atalıp kêtken) 47/12
a.-mağı 43/13
a.-mağda 20/12, 28/3, 35/3, 37/15, 58/4, 70/15
a.-mağı 71/14
atal- → **atal-**
a.-dı 47/8
a.-ğandır 19/17
a.-ıp 47/7
a.-ıpdı 69/13
atalı-balalı *sf.* soylu
a. 34/15
atan- *f.* tesmiye edilmek; adlanmak
a.-dı 68/12
atandır- *f.* adlandırılmak

a.-adır 51/8
ağınday *zf.* at gibi
a. 8/1
âtrâf → **etrâf**
â.+ı 27/12, 31/4
â.+ında 25/20
ağ yabu *is.* örtü
a. 41/12
âval → **evvel**
â. 46/18, 47/7
â.+dan (âvvaldan) 66/6
âvalgı → **evvelgi**
â.+lardın 11/12
avallı → **evvelgi**
a. 75/4
avıl *is.* oba
a.+da 23/7
a.+ıñg 68/15
a.+ına 68/13
âvliyâ → **evliyâ**
â. 55/15
‘avret *is.* (Ar. ‘avret) edep yeri
‘a. 14/1
‘a.+lerin 13/19
avru → **oru**
a.+ğa 75/19
avul → **avıl**
a.+ğa 8/9 [Metinde *الأوغا* şeklindedir; ama *avulğa* “oba” olmalı]
ay *is.* ay
a.+dan 13/7
ayaksız *sf.* sahipsiz
a. (ayaksız bolup ketdi) 28/15
ayala- *f.* evlenmek
a.-p (yürgen) 61/14
âyanbay *sf.* (Ar. ‘aym) amansız
â. 30/13
ayda- *f.* gezmek; sürmek
a.-p (uy) 63/16
a.-p 63/17
ayğır *is.* aygır
a. 68/6, 68/10, 68/12
ay hay *ünl.* ey
a. 6/10
‘ayıb *is.* (Ar. ‘ayb) ayıp
‘a. (kılma) 4/2
‘a. (bolmaz) 74/12
aylık *sf.* aylık
a. 5/5, 62/6
ayınan *zf.* yüzünden
a. 52/12, 52/15
ayırık *is.* bölük
a.+um 54/19
ayrıl- *f.* ayrılmak
a.-mağda 9/3
ayt- *f.* anlatmak, söylemek, demek; söylenmek
a.-adı (aytadı) 5/9

a.-ar (aytar) 6/3, 8/1
a.-ar (sözün aytar) 9/1
a.-ar (hâkın aytar) 65/17
a.-ayın 5/10, 13/8, 64/17, 65/13, 70/2
a.-ğan 64/12, 74/12
a.-u 21/7
a.-up (bêrgüçi) 55/2
a.-uda 17/15
a.-una 49/13
a.-ur 21/4
aytğuçı → **aytuçı**
a.-lar 74/11
aytuçı *sf.* anlatıcı
a.+da 74/13
aytul- *f.* söylenmek
a.-ğan 69/3
ayu *is.* ayı
a. 51/6, 51/12
âyyanyay → **âyanbay**
â. 7/5
az *sf.* az
a. 5/9, 9/4, 27/1, 30/5, 30/21, 34/19, 36/6, 37/10, 37/19, 38/10, 47/16, 47/17, 57/4, 57/9
a.-dür 57/10
‘azâb *is.* (Ar. ‘azâb) azap
‘a. 16/3
azğur- *f.* baştan çıkarmak
a.-up 64/15
azık *is.* erzak
a. (artup aldı) 56/1
a.+ların 57/15
azılğan *sf.* gayretli
a. 65/5
âzır → **hâzır**
a.+da 72/9
‘aziz *sf.* (Ar. ‘izzet) aziz
‘a. 9/4
‘a.+ler 48/18
azraak *zf.* daha az, azıcık
a. 22/8, 32/1, 42/13
‘azze ve celle *ünl.* (Ar. ‘izzet ve Ar. *celâl*) aziz ve celil [olsun]
‘a.+ge (olsun) 10/2

B

bâb *is.* (Ar. *bâb*) bâb
b.+ında 74/15
baba *is.* baba
b.+mızını 3/4
b.+sı 29/19, 70/13
bâdîşâh → **pâd-şâh**
b. 42/20
b.+sınan 76/10
bâdîşâhlık → **pâdîşâhlık**
b. 75/13
bâdîşâlık → **pâdîşâhlık**
b.+dan 75/16

bahâdır *sf.* (Far. *bahâdur* < Moğ. *bağatur*) bahadır

b. 46/8

bâht *is.* (Far. *baht*) baht

b.+îî 30/12

bağ- *f.* bakmak; korumak

b.-ar 55/17 → **cân** 55/17

b.-ğan 45/19

b.-ıptur (bağıptur) 30/13

bâki *sf.* (Ar. *beķā*) baki

b. 13/7

baht → **bâht**

b.+ısı 67/5

bal *is.* bal

b. 42/7

b.+dan 63/11

bala *is.* çocuk, evlat

b. 45/9, 45/20, 47/11, 47/15,

56/3, 56/4, 56/5, 59/6, 59/7

b. 45/14 → **boy**, **bol-** 45/14

b. (kılğan) 55/7

b.+dan 63/7

b.+ğa 73/5

b.+lar 55/15

b.+larda 38/10

b.+ları 13/14, 13/15, 14/3,

16/10, 17/19, 19/13, 19/14,

21/1, 21/2, 21/10, 23/5, 23/6,

23/13, 24/4, 24/11, 24/17,

25/11, 25/11, 25/17, 26/5,

26/12, 26/16, 27/1, 27/3,

27/7, 28/3, 28/8, 28/15,

28/19, 29/1, 29/14, 31/1,

33/6, 34/4, 34/18, 35/1, 36/1,

37/13, 36/17, 38/3, 38/14,

38/16, 39/5, 39/18, 43/4,

43/7, 43/8, 43/11, 43/12,

43/13, 44/5, 44/8, 44/18,

47/18, 48/3, 51/16, 55/16,

60/14, 67/15, 68/1, 69/11,

69/12, 69/13, 75/14, 77/6,

77/7, 77/8, 77/9, 77/10,

77/11, 77/12, 77/13, 77/14,

77/15, 77/16, 77/17, 77/18,

77/19, 77/20, 78/2, 78/3,

78/4, 78/5, 78/7

b.+ları (bala[la]rı) 34/7

b.+larıñg 25/18, 29/8, 33/11,

34/5, 43/19

b.+ların 12/10, 26/17, 38/7,

51/6

b.+larına 10/5, 36/14

b.+larından 25/12, 34/14

b.+[la]rınan (bala[la]rınan)

34/9

b.+ñg 46/4, 62/10

b.+nı 45/18, 46/1

b.+nıñg 73/4

b.+sı 7/3, 23/1, 34/16, 36/4,

40/9, 47/7, 61/11, 62/7

b.+sın 36/15

b.+sınan 22/13, 22/15, 33/15,

36/19, 54/7

bar *sf. ve is.* var [aktarmada bazen *olan* manasında kullanılmıştır]

b. 6/2, 6/7, 8/7, 11/9, 16/20,

22/6, 32/7, 35/5, 43/2, 49/9,

58/8, 61/20, 63/7, 63/9, 65/7,

65/8

b. (bar êdi) 62/9

b.+dır 10/8, 48/7

b.+dur 9/7, 14/2, 22/9, 23/5,

24/11, 30/6, 50/18, 61/4

b.+sa 65/8

bar- *f.* varmak, gitmek, ilerlemek; götürmek; geri dönülmek, geri gelinmek

b. (baralmazlık) 62/11

b.-a (bara catқан) 31/13

b.-a (bara turған) 16/3, 17/3,

71/19

b.-alı 66/4

b.-asam 52/17

b.-dı 66/9

b.-dum (alıp bardum) 12/14

b.-ğan 36/19, 64/17

b.-ğan (alıp barған êdi) 62/6

b.-ğan (haçğa) 52/2

b.-ğan (selâmğa) 55/5

b.-ğanda 62/5, 64/18, 68/12

b.-ğanlarğa 75/11

b.-ıp (barıp yatar) 9/1

b.-ıp 38/19, 74/17

b.-ıp (turdı) 55/15, 59/17,

60/1

b.-mağçı 75/5

b.-sa 64/5

b.-sa (barsa kaytmaz) 24/9

b.-sa (barsa kelmez) 15/16,

41/9

b.-urğa 12/4

bara bara *zf.* gittikçe

b. 47/12, 47/12, 55/18,

55/18, 59/7, 59/7

bārābār *zf.* (Far. *ber-ā-ber*) eşit

b. 54/8

barça 1. *sf.* bütün

b. 10/2, 10/4, 16/10, 18/2,

33/15

b.+sı 26/12

2. *zm.* hepsi

b. 19/9

b.+sı 20/11, 28/10, 46/6,

56/5

b.+sın 20/17

bāri *zm.* hepsi

b. 49/15, 69/11

barlık *is.* varlık

b.+ın 45/10

baş- *f.* basmak

b.-қан 6/7

başma-ğâne *is.* (T. *basma* ve Far. *ğâne*'den *basma-ğâne*)

basmahâne

b. 6/7

baş 1. *is.* baş

b. (baş kötergen) 70/18

b. (âhl-ı baş) 50/18

b. (bolğan) 61/1

b. (bolup) 35/2, 61/9

b.+da 63/13

b.+dan 7/1

b.+ğa 40/10

b.+ı 30/8, 66/20

b.+ımız 7/1

b.+ın 29/7, 32/11, 48/16

b.+ına (kelip) 29/19

b.+ına 66/4, 68/3

2. **baş sal-** taraftar olmak →

sal-

b.-ğan 50/8

başğa → **başka**

b. 28/15

başka *sf. ve e.* başka

b. 3/8, 12/5, 12/6, 32/17,

37/4, 42/12, 56/11, 57/2,

58/19

başla- *f.* başlamak

b.-dı 75/10

b.-dım 10/15

b.-ğan (çaba başlağan) 26/1

b.-ğan (kaça) 32/3

b.-p 15/5, 16/10, 16/16, 25/2,

32/4, 35/17

başlık I *is.* baş, lider, önder;

önderlik

b. 32/1

b. (kılğan) 23/8

b. (kılup) 36/4

b.+ı 35/10, 53/10, 67/5, 71/7,

76/15

b.+ı (bolup) 24/13

b.+ı (bolup) 28/3, 37/16

b.+ıdur 39/17

başlık II *zf.* [din] uğruna

b.+ı 56/19

başlık III *is.* [kürk] başlık

b. 41/15

başlıklarınaça *zf.* liderlerine

kadar

b. 11/2

bâtur *sf.* (Far. *bahâdur* < Moğ.

bağatur) kahraman, bahadır

b. 29/3, 31/20, 40/19, 41/1,

41/20, 62/3

b.+dın 42/9

b.+nı 31/17

b.+nıñg 61/13

bâtırılık *is.* bahadırılık

b. 24/19, 25/4
bav *is.* bağ
b. 18/9, 69/1
bavlı *sf.* bağlı
b. 18/8
bay *sf.* zengin
b. 7/3, 16/11, 30/17, 55/1
b. 53/2
b.+ası 30/8
b.+dan (kılmak) 6/13
b.+man 52/12, 52/13, 52/14
b.+nı 25/2, 32/4
baygambur → **paygambur**
b.+dan 61/10, 62/13
bayge *is.* ödül; at yarışması
b. 8/1
b. 49/10
bayğuş *sf.* miskin
b. 8/10
bayka- *f.* dikkat etmek
b.-p (karasañız) 62/12
bayla- *f.* bağlamak
b.-p 63/16
bayluğ *is.* zenginlik
b.+a (bayluğ) 52/18
baytal *is.* genç kısrak
b.+nı 69/12
bâzâr *is.* (Far. *bâzâr*) pazar
b.+da 62/19
bazarutuğ reçatna pazarlık reçetesi (?)
b. 71/1
ba'zî *sf.* (Ar. *ba'zî* dan Far. izâfet kesresi ile *ba'zî*) bazı
b.-lar 14/1, 17/15
beden *is.* (Ar. *beden*) beden
b.+inde 75/9
bée *is.* kısrak
b. 63/16
bék I *sf.* pek, sağlam, sıkı
b. 12/3, 24/15, 24/15, 27/18, 43/20, 46/8, 47/14, 63/3, 75/19
bék II *is.* bey
b. 19/6, 35/6, 48/11, 64/3, 66/10, 67/16, 68/17, 71/9, 71/14, 72/8
b.+di 67/4
b.+ler 28/10
b.+lerinen 57/17
b.+ni 71/7
beķā *is.* (Ar. *beķā*) bakilik, sonsuz
b. 16/7
b.+sı 43/3
bél I *is.* bel
b.+inde 45/9
bél II *is.* [dağ] geçidi
b.+i 68/17
belā *is.* (Ar. *belā*) bela

b. 30/14
bélek-bölek *is.* hediye
b. 31/12
belki *zf.* belki
b. 13/2
bendelik *is.* (Far. *bende* ve T. *+lik*) kölelik
b. (kılip) 33/18
b. (kılmakı) 37/5
bendilik → **bendelik**
b. 22/18
b. (kılip) 22/9, 35/16, 54/3
b. (kılmakdadur) 71/4
ber- *f.* vermek; zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlik bildiren birleşik fiiller oluşturur
b.-bedi (qalıñ) 63/19
b.-di 16/3, 69/2, 72/17, 73/2
b.-di (aş berdi) 49/10
b.-edi (beredi) 8/6
b.-gen 55/5
b.-gen (atağ) 50/9
b.-gen (pıçağ) 55/8
b.-gen 55/4
b.-gen (édi) 62/7
b.-genler (alıp bergenler) 74/3
b.-ip 42/5, 69/1
b.-ip (cém berip) 21/13
b.-ip (ħabâr berip) 54/1, 75/12
b.-ip (koluna berip) 55/9
b.-ip (ruşat berip) 55/8
b.-ip (naşihat berip) 21/14
b.-ip (ağça berip) 8/4
b.-mek (qaluñ) 53/3
b.-mey (ağça bermey) 8/9
bér- → **ber-**
b.-bedi 63/20
b.-di 73/3
b.-e 8/3 [bère kılsa: Çağdaş Kırgız Türkçesinde *kala berse* "hatta daha beter, bu daha bir şey değil, fakat... hatta daha fazla; eğer bu az ise, o halde... [harfiyen: eğer kalacaksa]" (KS, s. 107)]
b.-edi 8/3
b.-er (cüre bérer) 56/3
b.-gen 5/9, 33/17, 46/1
b.-gen (köñül bergeñ) 4/10
b.-gin (sıylay bergeñ) 30/17
b.-güçi (aytup bergeñ) 55/2
b.-güçi (cüre bergeñ) 58/13
b.-ip 41/19
b.-ip (ağ bérıp) 49/20
b.-ip (mâl bérıp) 45/3
b.-mey 32/2
b.-sem (éyte bérsem) 5/1
b.-sün 31/10

b.-sün (ömr bérşün) 38/2
bereket *sf.* (Ar. *bereket*) bereket
b. (kılsun) 22/1
béri *e.* beri
b. 73/9
béril- *f.* verilmek
b.-di 41/16
b.-gen (qalunğa) 74/1
bérü → **béri**
b. 10/12
beş *is.* beş
b. 7/7, 8/4, 22/14, 24/4, 25/6, 27/3, 42/2, 42/6, 62/20, 63/1, 68/14, 73/11
beş → **beş**
b. 2/5, 10/12, 10/14, 12/9, 32/17, 41/15, 43/11, 46/6, 57/19, 59/12, 69/19, 70/19, 74/8, 74/9, 75/7
beşik *is.* beşik
b.-ti (beşigi) 42/7
beşinçi *sf.* beşinci
b. 47/9, 61/16, 74/6
beşinçi → **beşinçi**
b. 32/20
bét *is.* sayfa
b.-de 9/6
bét aldu *is.* ön
b.-na 26/1
beyân *is.* (Ar. *beyân*) beyan, hikâye
b. (étüp) 11/1
b. (kılalı) 66/5
b. (kıldım) 4/2
b. (kılandı) 67/15
b. (kılingan) 74/15
b. (kılip) 5/4, 5/10
b. (kılsam) 49/17, 63/12
b. (kıluğa) 54/9
b. (kılandı) 42/13
b. (kılip) 26/17
b. (kılır) 12/9
b. (kılırmız) 28/12, 49/18
b.-ı 35/5, 58/19, 66/2, 73/18
b.-ı (öldi) 17/1, 34/10, 43/20
b.-ları 28/1, 41/8, 56/7, 74/11
bî-behr *sf.* (Far. *bî-behr*) nasipsiz
b.+eğa 23/11
biçāra → **biçāre**
b.-lar (biçāralar) 36/16
biçāre *sf.* (Far. *bi-çāre*) biçare
b. 7/9, 21/12, 33/4, 41/4
b.-lermi (b[i]çāre) 22/5
bî-ħaber *sf.* (Far. *bî* ve Ar. *ħaber*) habersiz
b. (bolğan) 36/11
bî-ħesāb *sf.* (Far. *bî* ve Ar. *ħisāb*) sayısız
b. 25/2, 32/5

bî-kâr *sf.* (Far. *bî-kâr*) bedava
b. (öter) 8/9
b.+ge 66/3
bil- 1. *f.* bilmek
bil- 1. *f.* bilmek
b.-di 39/4
b.-eler 36/12, 36/13
b.-em 7/4
b.-ende 68/16
b.-er 65/10
b.-gen 11/1, 11/12, 55/11
b.-gen (ağın) 5/9
b.-gen (hüner) 5/7
b.-gen (kıla) 36/4
b.-gen (su) 58/1
b.-geninçe 65/18
b.-genler 46/2
b.-genlerni 5/10
b.-gensin 30/18
b.-gin 65/9, 65/15
b.-gin (kâdirin) 65/15
b.-[i]ñiz 5/3
b.-ip 12/4, 31/11
b.-ip (kıla) 30/1
b.-işinçe 66/3
b.-mek 3/7, 3/7
b.-sek 7/1
b.-señiz 65/11
b.-sün 3/3, 10/14, 3/2, 47/17, 51/7
b.-ü 3/9, 11/3, 11/10, 12/1, 12/5
b.-ür 4/5, 11/3, 11/14, 11/15, 11/15, 11/16, 11/4, 12/8, 12/15, 12/6, 47/17, 51/7, 59/1, 59/1
 2. idare etmek, yönetmek
b.-egen 40/9, 61/3
b.-emek 40/10
bildir- *f.* bildirmek
b.-ür 3/4
bilegen *ıs.* danışman
b. (bolup) 23/18 [benin noktası yoktur]
b. 33/12, 42/20, 48/16, 52/4, 60/15
bilek *ıs.* bilek
b.+ni 55/8
bilgiç *sf.* bilge
b. 2/5
bilig *ıs.* (mumun, lambanın) fitili
b.+i 63/13
bir *ıs.* ve *sf.* bir
b. 2/1, 5/3, 5/5, 6/4, 6/5, 6/5, 10/8, 10/15, 11/10, 11/13, 13/17, 15/8, 17/2, 17/18, 18/4, 18/9, 18/9, 20/12, 22/6, 22/17, 24/13, 24/15, 25/8, 26/10, 26/12, 26/17, 30/1, 30/2, 30/5, 30/15, 31/19, 32/16, 32/19, 33/5, 34/14,

34/19, 35/3, 35/11, 35/17, 36/8, 37/15, 39/2, 40/7, 40/9, 41/10, 41/13, 41/17, 41/18, 42/3, 42/8, 42/9, 43/3, 43/15, 44/16, 45/9, 45/13, 45/20, 46/15, 47/1, 49/11, 49/14, 49/18, 50/1, 50/18, 51/11, 52/9, 52/17, 53/1, 53/2, 54/9, 55/5, 55/5, 55/8, 55/9, 55/11, 55/19, 55/20, 56/2, 57/3, 57/6, 57/8, 57/11, 58/9, 59/4, 59/9, 59/14, 60/10, 61/20, 62/1, 62/9, 62/18, 62/19, 63/7, 63/16, 65/15, 68/2, 68/6, 68/6, 68/18, 68/20, 70/17, 70/17, 71/7, 72/15, 72/17, 73/3, 73/7, 75/16, 76/12, 76/13, 76/17
biraz 1. *sf.* ve *bir.* *zf.* biraz
b. 37/9, 49/18, 54/1, 58/7, 63/9
 2. *sf.* birkaç
b. 75/10
bir bir 1. *zf.* birer birer
b.+den 4/2, 11/1, 12/8, 56/7
 2. *zf.* ayrı ayrı
b.+den 28/2
 3. *zf.* tam tamına
b.+den 11/7
birbiri *zm.* birbiri
b.+lerin 39/3
b.+nen 9/3
bir dalay *zf.* oldukça çok
b. 64/2
birdanke *ıs.* (Rus. *berdanka*)
 berdanke [Bir çeşit tüfek sistemi. Rusça *Vintovka Berdana*. Berdan I ve Berdan II olmak üzere iki çeşidi vardır. Rus ordusu tarafından 1870'den 1891'e kadar kullanılmıştır]
b.+ler 6/2
birday *zf.* bir gibi
b. 34/17, 56/20
birden *zf.* birden
b. 66/5
birev *zm.* birisi
b. 7/4, 7/4, 7/5, 51/7
biri *zm.* biri
b. 3/5, 16/20, 16/20, 17/13, 24/6, 37/1, 38/4, 38/5, 48/6, 49/9, 49/19, 50/4, 60/19, 62/14, 68/8, 68/8, 71/12, 71/13
b.+lerin 4/2
b.+ñg 71/11
b.+miz 31/9
birik- *f.* birleşmek
b.-p (birgip) 31/9
birinçi *sf.* birinci

b. 21/2, 28/13, 37/12, 44/10, 46/16, 54/13, 57/7, 58/4, 58/15, 61/15, 62/16, 69/15, 69/19, 74/5, 74/9
bir kaçça *zf.* çokça
b. 41/7
birle 1. *bağ.* ile
b. 14/4, 16/7, 18/5, 26/9, 26/14, 47/10, 57/5, 57/18, 57/19, 59/15, 59/9, 68/7, 68/14, 71/19, 71/3
 2. *zf.* beraberinde
b. 47/14
birle- *f.* [Allah'ın] birliğine inanmak
b.-gen 17/5
b.-megen 17/9
birlen *bağ.* ile, de / da
b. 4/3, 5/2, 5/4, 5/7, 5/7, 5/8, 6/6, 6/7, 6/8, 11/8, 12/13, 18/4, 24/19, 25/7, 25/12, 26/13, 30/4, 31/6, 31/12, 32/12, 32/19, 33/14, 35/10, 37/2, 37/10, 38/19, 41/11, 41/20, 51/8, 52/2, 55/6, 55/15, 57/2, 58/18, 61/3, 62/3, 62/7, 64/7, 68/7, 71/8, 73/4, 75/18, 76/9, 76/12
b.+de 37/6
b.+dür 54/13
bir neçe → **bir neçe**
b. 17/17, 19/1, 25/8, 56/17
bir neçe 1. *sf.* birçok, nice
b. 10/10, 16/6, 17/1, 17/5, 24/5, 24/11, 25/1, 25/6, 25/19, 26/9, 29/14, 29/14, 32/10, 33/11, 35/13, 40/11, 42/20, 47/20, 53/7, 54/7, 54/12, 59/8, 61/13, 70/14, 71/7, 73/6, 74/20, 75/11, 75/12
 2. *sf.* sayısız
b. 42/3, 51/17
bir neçen *zm.* birçoğu
b.+di (bir neçendi) 4/4
birö → **birev**
b.+ge 60/17
bismi'l-lâhî'r-rahmâni'r-rahîm
 bismillahirrahmanirrahim
 "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla"
b. 10/1
bit- *f.* bitmek
b.-ir (almaz) 49/8
biy *ıs.* bey
b. 18/13, 18/13, 18/14, 18/14, 18/14, 18/15, 18/16, 18/17, 18/17, 18/17, 19/4, 19/4, 19/4, 45/2, 55/5

- b.** (bolam) 7/4
b.+di 45/10
b.+din 45/12, 45/7, 45/9, 55/4, 57/5
b.+ge 45/12, 56/5
b.+ni 55/13
biylik *is.* beylik
b.+ge 37/7
biz *zm.* biz
b. 7/1, 10/6
b.+de 10/14, 21/8
b.+din 4/10, 10/8, 18/6, 31/20, 36/13, 42/2, 50/9, 51/7, 53/1
b.+ge 31/10, 50/2
b.+ke 4/7
b.+lerde 7/10
b.+lerdi 7/5
b.+ni 15/14
bol- *f.* olmak; etmek; birleşik zaman çekimlerinde veya cümle içinde isimlerin yüklem görevinde kullanıldığını sağlamak için kullanılan yardımcı fiil
b.-a (turup) 39/2
b.-adur 15/15
b.-adur 14/15, 14/6, 17/15, 18/7, 18/8, 18/9, 21/16, 25/9, 25/14, 27/6, 29/9, 33/13, 39/15, 59/18, 60/15
b.-am (biy) 7/4
b.-ar 74/13
b.-arı 29/11
b.-dı 16/14, 38/17, 53/16
b.-dı 39/3 → **pâyda** 39/3
b.-dı (han) 17/4, 17/7
b.-du 7/2, 7/3, 11/6, 22/4, 22/8, 23/9, 23/10, 25/6, 25/10, 26/18, 28/10, 30/9, 46/14, 56/5, 68/4, 68/10, 69/4, 69/19, 72/3, 72/16, 72/17, 75/13
b.-du (ağmağ) 7/3
b.-du (cigit) 55/12
b.-du (döletli) 16/11
b.-du 11/6 → **giriftâr** 11/6
b.-du (pâdişâ) 15/17
b.-du (pâdişâh) 15/5
b.-du → **payda** 16/13
b.-du 63/4 → **pâyda** 63/4
b.-du (sebeb) 7/2
b.-du (vefât) 18/5
b.-ğan 15/10, 15/11, 19/6, 19/16, 21/11, 23/15, 23/16, 24/5, 25/1, 26/1, 26/3, 26/6, 27/8, 27/10, 28/9, 29/3, 31/4, 32/17, 32/18, 35/4, 37/3, 37/10, 38/13, 42/8, 45/5, 46/16, 47/11, 47/15, 53/13, 53/14, 55/14, 57/6, 57/10, 62/18, 63/6, 64/1, 64/4, 64/13, 64/14, 67/10, 70/7, 70/20, 71/10, 75/9, 75/9
b.-ğan (âdem) 28/18, 43/14
b.-ğan 35/13 → **'aşık** 35/13
b.-ğan (ağ) 41/5
b.-ğan (baş) 61/2
b.-ğan (bi-haber) 36/11
b.-ğan 62/6 → **boy** 62/6
b.-ğan (çoñ) 59/6
b.-ğan 5/4 → **fâyda** 5/4
b.-ğan (haramdan) 61/11
b.-ğan (kerek) 12/2
b.-ğan (kul) 74/5
b.-ğan (mübârek) 33/3
b.-ğan (sebeb) 31/6
b.-ğan (talablarında) 45/13
b.-ğan (taza) 55/16
b.-ğan (tez) 46/6
b.-ğan (vefât) 45/2
b.-ğanda 30/10
b.-ğanı (yoğ) 10/9
b.-ğanı 61/18, 61/18
b.-ğanı (şasığ) 62/12
b.-ğanımız 15/14
b.-ğanları 2/7
b.-ğun 65/18
b.-ip 16/4, 16/6, 16/8, 17/13, 17/13, 22/14, 23/8, 23/17, 25/7, 25/18, 25/20, 37/19, 37/19, 38/4, 38/5, 38/8, 39/6, 39/11, 39/17, 40/1, 40/11, 41/11, 41/14, 44/10, 46/7, 62/15, 70/17, 71/4
b.-ip (başlık) 24/14
b.-ip (hâş) 7/4
b.-ip (kebez) 45/17
b.-ip (mas) 16/13
b.-ip (maz) 7/4
b.-ip (bolıp turmaqdadur) 14/12
b.-ma (ağmağ) 9/5
b.-madı 55/2, 60/11, 60/18, 63/13
b.-madı (ma'lüm) 58/14
b.-mağan ('akılğa ma'kul bolma-: akla uygun gelmemek) 10/10
b.-mağan 10/10, 66/17, 66/19
b.-mağan (ıntımağ bolmağan) 55/15
b.-mağda 27/15, 33/9
b.-mağda (meşgul) 33/19
b.-mağdur (habardâr) 11/7
b.-mağğa 34/2
b.-mas (yalğan) 50/2
b.-masa 61/18
b.-masın 8/8 → **kéz** 8/8
b.-masun (mağtağanım) 21/7
b.-maz 30/3
b.-maz ('ayıb) 74/12
b.-maz (yalğan) 50/2, 53/17
b.-maza (bolmaza: eğer olmazsa) 7/7
b.-ot (turğan) 34/6
b.-sa 8/4, 17/19, 21/7, 27/15, 34/19, 37/9, 37/19, 38/9, 42/4, 43/2, 44/2, 45/19, 49/18, 55/11, 57/4, 57/11, 65/16, 67/12, 74/13
b.-sa (ağmağ) 49/12
b.-sa (alay bolsa) 12/7
b.-sa (âmân bolsa) 6/1
b.-sa (caman) 55/11
b.-sa (maşlaşat) 45/17
b.-sa (töben) 54/8
b.-sa (tüşer bolsa) 8/4
b.-sa (umtulmaqda) 24/12
b.-sa (yağşı) 55/10
b.-sa (yoğ bolsa) 37/5
b.-sañğ 8/9 → **kéz** 8/9
b.-sañı 65/18
b.-sañı (uğar) 30/20, 66/2
b.-sañız (körör) 62/1
b.-sun 10/4, 30/7, 30/16, 49/13
b.-u (kerek) 51/13, 54/8
b.-up 8/10, 12/18, 12/19, 13/12, 13/9, 15/2, 17/14, 21/10, 22/12, 23/2, 23/7, 23/14, 24/1, 24/6, 24/18, 24/19, 25/8, 25/19, 26/8, 26/10, 27/3, 27/12, 27/13, 28/10, 28/15, 28/17, 28/18, 29/12, 29/14, 30/8, 31/2, 31/4, 32/10, 32/18, 33/4, 33/11, 34/10, 34/16, 34/17, 36/3, 36/19, 37/12, 44/12, 45/2, 45/7, 45/9, 45/14, 46/10, 46/18, 46/20, 47/1, 50/5, 58/5, 59/9, 59/13, 60/19, 61/11, 64/9, 69/17, 70/6, 70/9, 70/15, 73/6, 75/5, 75/15
b.-up ('âdet) 35/15
b.-up (alda) 35/13
b.-up (baş) 35/2, 61/9
b.-up (başlık) 37/16
b.-up (başlık) 28/3
b.-up (bilegen) 23/18
b.-up (boluş) 8/5
b.-up 45/14 → **boy, bala** 45/14
b.-up (cigit) 55/12, 57/14
b.-up (coldaş) 59/3
b.-up (döletli) 26/8
b.-up (han) 17/2, 32/13
b.-up (hâr) 8/5
b.-up (hatamtaş) 41/6

b.-up (hidmetde) 41/20
b.-up (hidmetlerinde) 43/1
b.-up (ketüniñg) 62/2
b.-up (konuşu) 27/14
b.-up (köñ) 61/13
b.-up (kül) 62/8
b.-up (maz) 30/3
b.-up (mirzâlarınan) 60/20
b.-up (nebiresi) 46/17
b.-up (pâdişâh) 16/15
b.-up → **pâyda** 13/9
b.-up 71/19 → **pâyda** 71/18
b.-up 13/10 → **tamâm** 13/10
b.-up (turğan) 61/3
b.-up (uruş) 76/14
b.-up (ülkeni) 54/6, 60/19
b.-up (üstâz) 21/12
b.-up (üstâzi) 46/19
b.-updı 3/5
b.-updur 65/12
b.-uptur 76/5
b.-uğa 70/17
b.-ur 3/5, 9/3, 32/8, 45/4, 45/20, 63/11
b.-ur (âdem) 3/8
b.-ur (hikmet) 45/12
b.-ur (vefât) 15/3, 15/15
bolus → **boluş**
b. 35/3
b.+ka 41/14
boluş → **boluş**
b. 30/1, 58/9, 60/18, 70/17
boluşdıq *is.* bölge idarecisi
b.+ğa 7/6
boluş (Rus. *volost', volist*) 1. *is.* nahiye
b. 28/2, 30/14, 37/15, 39/7, 67/3, 73/7
b.+dı 35/18, 40/9
b.+dın 28/3, 35/10
2. *is.* bölge idarecisi, idareci
b. 8/4, 48/5,
b. (boluş bolup) 8/10
b.+u 38/12
boroli *sf.* kocaman
b. 68/6, 68/9, 68/10
boy 1. *is.* boy
b.+unda 49/19
2. **boyuna bala bol-**: hamile kalmak → **bala, bol-**
b.-up 45/14
boyunda bol-: hamile olmak → **bol-**
b.-ğan 62/6
boyunça *zf.* boyunca; yalın hâldeki kelimeler ile birleşerek hareketin bir şeye uygun ya da bir şeye göre edildiğini, bir şey için tesis edildiğini ifade etmek için kullanılır

b. 42/1, 45/11
boz bala *sf.* delikanlı
b.+lar 9/5
boz üy *is.* oba
b.+i 75/18
böl- *f.* bölmek
b.-di 16/16
b.-üp 33/17
böölün- *f.* bölünmek
b.-di 50/18, 74/4
b.-dü 51/19, 73/7
b.-edür 14/8, 51/17, 53/8, 56/17, 59/8
b.-gen 52/14
b.-ip 37/15, 54/12
bu *sf.* ve *zm.* bu
b. 3/3, 3/4, 7/2, 7/9, 8/1, 8/7, 9/2, 10/6, 12/8, 13/5, 13/6, 13/11, 13/18, 15/14, 16/3, 16/14, 16/19, 17/4, 18/18, 19/7, 19/8, 21/8, 21/9, 21/16, 22/7, 22/14, 23/8, 23/9, 23/15, 23/16, 24/5, 25/4, 25/10, 26/9, 26/12, 27/3, 27/12, 28/3, 28/9, 29/8, 29/13, 29/17, 30/9, 32/20, 34/1, 34/11, 35/10, 36/19, 37/3, 38/7, 38/15, 42/4, 44/11, 44/17, 45/16, 45/17, 45/18, 47/12, 48/16, 48/17, 49/8, 52/2, 52/19, 53/9, 54/10, 56/1, 56/20, 58/7, 58/13, 58/15, 58/17, 59/17, 60/4, 60/14, 60/18, 61/1, 61/3, 61/9, 61/14, 63/4, 63/8, 67/19, 68/1, 69/3, 69/5, 69/19, 70/10, 71/1, 71/3, 71/6, 71/14, 71/16, 72/1, 72/13, 73/6, 73/8, 73/9, 75/3, 75/14, 75/14, 76/7, 76/7, 76/11, 76/12
b.+dur 52/10
b.+ñg (buñg) 70/14
Buğâr-i Şerif (Ar. *şeref*) Hadis kitabıdır. İmam-ı Buhârî Hz.'nin telif ve tasnif etmiş olduğu el-Câmi'u's-Sahîh isimli eseridir. Bu eser "Sahîh-i Buhârî" ve "Buhârî-i Şerif" isimleriyle de meşhurdur
B. 4/4
bul *sf.* bu, o
b. 15/8, 17/17, 17/17, 27/4, 39/9, 44/1, 44/3, 46/17, 47/8, 47/15, 47/16, 57/9, 59/18, 60/9, 69/6, 70/15, 72/5, 72/9, 75/1
bul- *f.* bulmak
b.-a (bula almazsız) 17/18
bulak *is.* pınar

b. 75/15, 75/16
b.+dan 75/7
b.+dın 75/11
bulak bulak *is.* kaynak
b. 52/13
bular *zm.* bunlar
b. 20/14, 27/2, 30/19, 31/15
b.+dı 65/9
b.+dın 30/16, 34/10, 43/11, 43/12, 51/6, 59/13
b.+ğa 65/2
b.+nı 14/6, 52/7, 55/2, 56/20, 73/18
bulğarı *is.* deri
b. 42/6, 43/15
bunlar *zm.* bunlar
b.+dur 76/10
buradar *is.* (Far. *birâder*) birader
b. 8/5
burun *zf.* önce
b. 18/1
büstân *is.* (Far. *büstân* < *bü-sitân*) bostan
b.+ı 27/10
busuğ → **buzuğ**
b. 64/4
b.+ların 66/18
busul- *f.* bozulmak
b.-up 64/14
but *is.* ayak
b.+ğa 43/16
b.+unda 63/13
but → **put**
b.+un 63/2
buz- *f.* tahrip etmek
b.-up (şahrın buzup alıp) 54/1
buzuğ *sf.* bozuk
b.+larını 21/18
bülbül *is.* (Far. *bulbul*) bülbül
b.+im 67/11
bürküt *is.* (Moğ. *bürgüd*) kartal
b.+ke 71/18
bütüm *is.* uzlaşma
b. (kılmakda) 37/8
bütüm *sf.* bütün
b. 17/10, 22/11, 22/14, 38/8
bütüm bütüm *zf.* büsbütün
b. 3/8, 3/8
büyi- *f.* büyümek
b.-p (kétken) 55/12
C
câcı → **hâcı**
c. 61/8
c.+dan 41/1
cağalmay *is.* doğan
c. 65/16
câhül *sf.* ve *is.* (Ar. *cehl* - *cehâlet*) cahil

c.+largâ 4/9
cağın *sf.* yakın
c.+dan 51/10
calanğaç *is.* çıplak
c.+ğa 41/4
c.+largâ 49/20
calıq- *f.* tembellik etmek
c.-mağan 34/12
caman *sf.* kötü
c. (bolsa) 55/10
cân 1. *is.* (Far. *cân*) can
c. 26/6, 27/10
c.+dın 3/6
c.+ğa 52/17, 57/17
c.+ı 40/6
c.+ın 21/11, 33/4, 55/17
c.+ların 36/13
c.+um 52/18
 2. **cânıma ôt-**: canımı incitmek → **öt-**
c.-üp 10/11
cânın baq-: kendisine bakmak → **baq-**
c.+ın (cânın bağar) 55/17
can *is.* yan
c.+ına (canına tüş-: yerleşmek) 32/2
c.+ına 75/6
canâza *is.* (Ar. *cenâze* - *cinâze*) cenaze
c. 41/11
c.+ğa 41/14
cap- *f.* örtmek
c.-ar (cabar) 14/1
car- *f.* yarmak
c.-ip (alğan) 44/1
cara *is.* yara
c.+larını 75/9
caraq yabduğı *is.* teçhizat
c. 41/11
cardılık *is.* fakirlik
c.+dın 52/12
carım *is.* yarım
c. 55/5
cat- *f.* yatmak; yardımcı fiil
c.-ar 43/15
c.-ip (kêle) 59/5
c.-kan (alıpbara catқан) 52/9
c.-kan (bara catқан) 31/14
cây 1. *is.* (Far. *cây* > *câ*) yer
c. 65/8
c. (kılğan) 30/11
c.+amı 73/6
c.+ın 3/7
c.+ın (êtüp) 60/10
c.+ıman 52/13, 52/15
 2. *is.* rahat
c. (köñli cây) 30/16
cayan – vahşi *sf.* çok vahşi
c. 13/16

cazıksız *sf.* günahsız
c. 28/17
cê- 1. *f.* yemek
c.-gen 51/6, 51/12
 2. (rüşvet) yemek
c.-p (pârâlar cêp) 7/5
cêk- *f.* çekmek
c.-ken 41/13
cêm *is.* yemek
c. (bêrip) 21/13
cem' *is.* (Ar. *cem'*) toplam
c. 32/17
cenâb *is.* (Ar. *cenâb*) cenap
c.+ları 41/19
cenet *is.* (Ar. *cenet*) cennet
c.+ni 13/5
cenüb *is.* (Ar. *cenüb*) güney
c. 32/1
cer *is.* yer, yeryüzü
c.+diñ 67/1
c.+ge 68/14
cêr → **cer**
c. 68/11, 68/13
c.+de 56/3, 58/13, 59/10, 59/18, 60/6, 68/16
c.+dın 68/10
c.+ge 57/9, 58/7
c.+inde 60/7, 60/9, 73/8, 76/2
c.-nen 52/9
cerâhat *is.* (Ar. *cerh*) cerahat
c.+ların 75/12
cet- *f.* erişmek, ulaşmak, varmak
c.-di 40/9
c.-mese (cetmese) 45/15
cêt- → **cet-**
c.-e (kâlsa) 8/1
c.-e (yazğan) 28/11
c.-mez 64/4
ceti *is.* yedi
c. 21/6, 49/10, 49/14, 68/7, 73/17, 74/9
cêti → **ceti**
c. 16/16, 26/18, 37/14, 37/14, 39/7, 46/12, 46/13, 73/18, 74/5, 74/8, 78/6, 79/4
c.+den 74/4
cetinci *sf.* yedinci
c. 74/9
cêtinçi → **cetinci**
c. 74/7, 74/11
cetkür- *f.* ulaştırmak
c.-dim 11/2
cevâb *is.* (Ar. *cevâb*) cevap
c. 31/16
ceyev *is.* yaya
c. 63/17
c.+lerge 41/5, 49/20
ceyren *sf.* al
c. 49/15
cêyüçi *sf.* yiyci

c.+ler 14/2
cıda- *f.* durmak
c.-bay 65/5
cıl *is.* yıl
c. 55/6
cılkı *is.* yılki
c. 49/10, 52/9
c.+dan 49/14
c.+nı 49/11
c.+sınan 68/2
cılkıçı *is.* yılkiçı
c. 63/14
cır *is.* ır, şiiir; şarkı
c.+dın 52/19
c.+ı 3/1, 52/10
c.+ları 63/9
cırdal- *f.* [ır] söylenmek
c.-ip (yürgen) 63/8
cırıla- *f.* ırlamak; şöhreti ulaşmak
c.-ğanı 30/6
c.-p (cırılup turğan) 27/9
cırilat- *f.* ır söyletmek
c.-ıpdı (cırıldıpdı) 52/10
cırtış *is.* hediye [ölüyü hatırlama töreninde verilen hediyeler]
c. 41/18
cıt *is.* koku
c.+ı 62/11
cıy- *f.* katılmak; toplamak, toplanmak
c.-an 45/3, 58/5
c.-ğandan 2/6
c.-up (cigit) 24/7
c.-up 49/10, 58/9
ciber- 1. *f.* göndermek
c.-di 69/2
c.-gen 31/8, 32/5, 71/8
 2. geçmek
c.-mekçi 71/10
 3. yitirmek
c.-mey (turğan) 24/2
cigit *is.* yiğit
c. 55/19, 55/20, 55/20, 56/2
c. (boldu) 55/12
c. (bolup) 57/14
c. (cıyup) 24/7
c.+dür 24/15
c.+ı 56/9, 58/12
c.+lerdendür 25/11, 70/18
cigitlik *is.* yiğitlik
c. 21/8, 24/7
cinden- *f.* (Ar. *cinn* ve T. *+den-*) delirmek
c.-ip 7/3, 9/5
cisir *is.* (Ar. *esr* - *isâre*) esir
c. (kılıp) 18/3
col 1. *is.* yol
c. 49/19, 76/3
c.+dan 31/13, 59/5
c.+ıñg 76/2

2. sefer
c.+da 42/4
colbars *is.* kaplan
 c. 25/18, 53/14
coldaş *is.* yoldaş
 c. (bolup) 59/3
 c.+ı 76/9
coluq- *f.* rastlamak
 c.-du 56/3
comardlık → **comarçılık**
 c. (kürsetken) 41/6
comarçılık *is.* (Far. *cuvān-merd*)
 cömertlik
 c.+dur 22/16
corğa *is.* yorga
 c. 68/6
cöne- *f.* yönelmek
 c.-di 16/6, 29/18
cönel- *f.* yönelmek
 c.-di (âhîrât) 48/17
cuğar[ı] *is.* yukarı
 c.+da 67/15
cuğumdu *is.* bulaşıcı hastalık
 c. 71/18
cum'a *is.* (Ar. *cem'*) cuma
 c. 41/9, 41/9
cumul- *f.* durmak
 c.-mağdadur 34/3
curt *is.* yurt
 c. 11/2, 23/14, 26/11, 28/9,
 29/12, 34/15, 35/4, 42/20,
 45/7, 49/7, 52/4, 53/10,
 53/13, 60/15
curut → **curt**
 c. 23/18, 34/6, 70/17
 c. (curut surağan) 27/8
cügür- *f.* koşturmak
 c.-ip 33/1
cümle *is.* (Ar. *cümle*) cümle
 c.+den 49/9, 49/19
cür- *f.* gezmek; devam etmek;
 yardımcı fiil
 c.-e (cüre bærer) 56/3
 c.-e (cüre bergeçi) 58/13
 c.-gende 75/8
 c.-gennen 58/14
cürek *is.* yürek
 c.+inde (cüreğinde) 11/9,
 35/5

Ç
çabul ?
çabuldan tüş-: 'gözden
 düşmek' manasında bir
 deyim → **tüş-**
 ç.-üp 61/12
çaç- *f.* saçmak
 ç.-kan (ma'ârif) 6/7
çaq *sf.* uygun
 ç. (kelme) 43/16

çaqurt- *f.* çağirtmak
 ç.-ip (alıp) 45/10
çala *sf.* melez
 ç. 44/3
çamalı *sf.* yaklaşık
 ç. 18/8, 27/12
çap- *f.* basmak, basmaya karar
 vermek; saldırmak; biçmek;
 vurmak
 ç.-a (çaba başlağan) 26/1
 ç.-dı 31/17
 ç.-kan 68/19
 ç.-mağ 68/4
 ç.-mağğa 68/3
çapan *is.* çapan
 ç. 41/15
çaşır- *is.* saklamak
 ç.-may 65/18
çav- → **çap-**
 ç.-ip 6/3, 73/2
 ç.-ip (aldı) 68/18
 ç.-ip (alğan) 37/2
çay *is.* (Çin. *ç'a'* 茶) çay
 ç. 65/7
çayçayla- *f.* [koyunlara]
 bağırarak
 ç.-p 63/14
çeker *is.* hasta
 ç. 60/3
çerâğ *is.* (Far. *çerâğ*) ışık; kandil
 ç. 6/4
çêt *is.* taraf
 ç.+inen 5/6
çéz *is.* bakır
 ç. 28/16, 28/17
çibiksiz tilgrâm *is.* telsiz
 ç. (çibiksiz tilgrâmı) 6/1
çik *is.* ses
 ç.+dı 66/17
çik- *f.* çıkmak; ulaşmak
 ç.-ar 7/5
 ç.-ar (dobiş) 66/16
 ç.-dı 6/1, 6/4, 6/5, 7/4, 7/4
 ç.-dı (alıp çıkdı) 55/19
 ç.-ğalı 7/2
 ç.-ğan 5/2, 64/12, 67/11
 ç.-ğandan (uğrılık) 51/11
 ç.-ip (âmân) 58/1
 ç.-ip (seferge) 24/9
 ç.-ip (seferne) 71/9
 ç.-kan (yaşğa) 11/14
 ç.-kandan 43/16
 ç.-kanğa 16/3
 ç.-mağda 37/19
 ç.-up (seferne) 15/4
çikar- *f.* çıkarmak; artırmak
 ç.-dı 15/18
 ç.-mağda (aşağın) 36/9
çikım *is.* masraf
 ç. 36/15

ç.+ım (çıkımın) 8/4
 ç.+larım 63/6
çılbağ *is.* çapak
 ç. 51/4
çirâk → **çerâğ**
 ç.+ım (çirâğın) 21/3, 30/13,
 46/18
çilek *is.* kova
 ç.+ler 42/7
çin *is.* rütbe
 ç. 67/6
 ç.+lerin 41/4
çoçmar *is.* topuz
 ç. 28/16, 28/17
çolak *sf.* sakat [at]
 ç.+ım (çolağın) 8/10
çoñg → **çoñi**
 ç. 43/14, 43/8, 56/4
çoñi *sf.* büyük
 ç. (bolğan) 59/6
çora *is.* yiğit
 ç. 55/20, 56/9, 56/10, 62/1,
 64/1
çöp *is.* ot
 ç. 6/3
çumsat- *f.* yumuşatmak
 ç.-ip 21/18
çuruşdur- → **suruşdur-**
 ç.-up (çuruşdurup) 12/10
çüke *is.* kemik (oynamak)
 [koyunun aşık kemiği]
 ç. (oynap) 49/11
çünki bağ. (Far. *çün ki*) çünkü
 ç. 15/10

D

da = de bağ. de / da
 d. 5/8, 9/6, 14/2, 16/3, 19/8,
 21/4, 21/7, 21/20, 22/9,
 23/10, 23/14, 24/12, 25/5,
 25/10, 27/15, 27/15, 29/14,
 30/2, 30/9, 34/19, 35/14,
 36/7, 36/8, 37/5, 37/9, 37/10,
 37/10, 37/19, 38/13, 40/10,
 42/13, 43/2, 44/2, 45/15,
 45/19, 47/14, 47/16, 49/18,
 54/8, 56/19, 57/11, 60/1,
 60/3, 60/17, 61/18, 66/11,
 70/19, 71/2
dağı *bağ.* ve e. da; daha
 d. 9/2, 30/21
dağı → **dağı**
 d. 6/1, 7/1, 32/17
dağı → **dağı**
 d. 56/2
dala *is.* kır
 d. 17/15
dalay *zf.* oldukça, oldukça çok
 d. 64/11
 d.+dan 65/3, 66/15

dandâr → dîndâr**d.** 24/16**dâr** *is.* (Far. *dâr*) ağaç**d.+ğa** (asduğan) 31/15**daraca** *is.* (Ar. *derece*) derece**d.+dadur** 22/15**d.+sına** (darcasına) 28/11**dartlan-** *f.* (Far. *derd* ve T. *+lan-* eki) dertlenmek**d.-dım** 52/16**dâsdân** *is.* (Far. *dâstân* > *destân*) destan**d.** (kılıp) 4/4, 12/9**d.** (kılır) 11/17, 66/15**dastar han** *is.* (Far. *destâr-hân*) ikram**d.** 41/16**day = dey** e. ‘gibi, +miş gibi’ anlamında kullanılan bir edat**d.** 34/17, 65/18, 66/13**dâyâr** *is.* (Ar. *tayyâr*) hazır**d.** (kılır) 36/16**de- → dē-****d.-ydi** (deydi) 17/16, 55/17, 56/4, 56/10, 58/14, 72/14**d.-ydür** (deydür) 14/6, 14/11, 14/17, 15/9, 15/14, 51/6, 57/5**dē-** *f.* demek**d.-gen** 6/4, 13/18, 16/12, 16/15, 16/20, 18/18, 19/6, 21/15, 23/11, 25/5, 25/8, 25/10, 27/5, 29/4, 31/8, 32/7, 32/18, 36/7, 38/18, 39/10, 39/15, 43/6, 44/9, 44/12, 45/4, 45/8, 45/8, 45/20, 46/7, 46/14, 47/2, 47/4, 47/9, 47/12, 48/7, 50/6, 51/9, 51/19, 53/7, 53/18, 55/11, 56/3, 57/4, 58/9, 58/13, 58/19, 59/7, 59/10, 59/14, 59/16, 59/16, 59/19, 59/19, 60/6, 60/7, 60/9, 60/9, 60/16, 60/18, 60/19, 61/4, 61/5, 61/12, 63/8, 67/14, 67/16, 68/5, 68/20, 69/5, 69/16, 72/13, 72/17, 73/1, 73/7, 74/16, 76/8, 76/11, 76/15**d.-genden** 47/13**d.-geni** 28/18**d.-genimiz** 18/7, 37/4, 53/17**d.-genler** 51/2, 58/8, 74/3**d.-genleri** 61/8**d.-genlerimiz** 14/9**d.-ken** 26/10**d.-mek** 3/7, 3/8, 3/9, 13/1, 13/4, 26/14, 28/7, 35/10, 46/14, 55/20, 55/20, 56/3, 56/5, 56/11, 57/3, 61/2, 73/18**d.-mek** (sulţân) 50/10**d.-mekdür** 17/15, 56/11**d.-meki** 15/10, 43/20, 68/1, 72/14**d.-mekni** 56/10**d.-mezden** 56/21**d.-p** 5/9, 6/1, 7/4, 7/4, 7/5, 8/5, 8/7, 10/9, 12/5, 14/9, 17/15, 17/17, 19/3, 21/4, 24/11, 31/7, 31/10, 31/11, 31/15, 31/16, 33/10, 38/16, 43/17, 45/19, 46/2, 46/3, 46/4, 47/20, 50/9, 52/8, 55/9, 55/17, 56/17, 56/21, 59/8, 63/6, 64/11, 64/13, 64/14, 64/15, 65/9, 65/10, 73/5, 73/8, 74/18, 75/11**d.-pdi** 52/19**d.-r** 7/7, 7/7, 7/10, 7/10**d.-rlerdi** 65/10**d.-se** 36/15**d.-yü** 50/1**dēngiz** *is.* deniz**d.+lerinen** 13/16 [imlada *nun* harfi yazılmamıştır]**devir** *is.* (Ar. *devr*) devir**d.+in** (devrin sürüp) 16/5**devlet** (Ar. *devlet*) 1. *is.* devlet; *sf.* devlet[li]**d.** 11/6**d.+leri** 14/12

2. servet

d. 30/2**d.+ke** 16/12**devletli** *sf.* devletli; servetli**d.** 15/17, 23/7**d.** (boldu) 16/11**dil** *is.* dil**d.+inde** 65/8**dîn** *is.* (Ar. *dîn*) din**d.** 4/8, 4/8, 4/9, 21/3, 21/9, 21/10, 22/15, 24/14, 29/16, 30/13, 33/1, 33/4, 33/17, 34/11, 35/10, 35/13, 35/18, 36/5, 37/4, 37/6, 38/6, 39/11, 43/3, 46/18, 48/13, 48/13, 54/8, 56/19, 65/5, 70/19**d.+de** 12/6**d.+ge** 4/10, 22/17, 34/11, 36/11**d.+ğe** 21/20**d.+imizdin** 42/7**d.+imizge** 40/6**d.+imizni** 33/3**d.+iñdi** 65/19**d.+lerin** 3/9, 21/13**dîndâr** *sf.* (Ar. *dîn* ve Far. *dâr* ile *dîn-dâr*) dindar**d.** 21/19, 22/6**dîndârlık** *is.* (Ar. *dîn* ve Far. *dâr* ve T. *+lık* ile *dîn-dârlık*) dindarlık**d.+ğa** 33/13**dîrlık** *sf.* hayatı, önemli**d.** 22/15, 35/11**divâne** *is.* (Far. *divâne*) divane**d.** (bolup) 64/9**döbiş** *is.* ses [metinde *döyş* şeklinde yazılan sözcük *dobiş* şeklinde okunmuştur]**d.** (çıkar) 66/16**döngüz** *is.* domuz**d.** 76/12**dos** *is.* (Far. *düst*) dost**d.** (tutқан) 22/6**d.** (tutkuçı) 48/13**d.** (tutup) 29/16**doslandır-** *f.* (Far. *düst* ve T. *+lan-* eki) rahatlatmak**d.-ip** 21/19**doslık** *is.* (Far. *düst* ve T. *+lık* eki) dostluk**d.+da** 70/19**doş → dos****d.+um** 8/5**döbe** *is.* tepe**d.+siñg** 75/6**döben → töben****d.+i** 66/8**dölet → devlet****d.** 22/12, 23/9, 26/11, 29/12, 34/17, 35/4, 38/6, 65/12, 70/14**d.+e** 30/14**d.+i** 35/12, 65/7**döletlen-** *f.* servet kazanmak**d.-ip** 25/12**döletli → devletli****d.** 22/4, 23/14, 33/8, 34/5, 62/14**d.** (bolup) 26/8**dörin → devir****d.** (dörin sürüp) 22/10**d.** (dörin sürgen) 24/7**dört → tört****d.** 12/13, 19/12, 19/14, 20/1, 20/6, 23/1, 38/4, 39/8, 39/19, 40/9, 40/14, 40/15, 43/9, 44/6, 44/9, 48/5, 50/14, 58/3, 62/20, 70/9, 72/3, 72/3, 74/8, 74/10, 75/18, 75/18**dörtünçi → törtünçi****d.** 20/10, 21/5, 23/13, 31/2, 44/11, 47/6, 54/14, 58/5, 58/16, 59/3, 61/16, 69/20, 74/6**du'a** *is.* (Ar. *du'ā*) dua**d.** (kıl) 4/7

dukân *is.* (Far > Ar. *dukkân*)
dükân

d. 75/18, 76/4

dürs *sf.* (Far. *durust*) doğru
d. 50/2

duşmân *is.* (Far. *duşmen* -
duşmân) düşman

d. 37/6

d.+dan 25/3

d.+ğa 31/9, 71/8

duşmânlık *is.* (Far. *duşmen* -
duşmân ve T. *+lık* eki)
düşmanlık

d. (tüşüp) 76/13

duşmanlık → **duşmânlık**

d. 63/4

dünyâ *is.* (Ar. *dunuvv* >
ednâ nın müennes şekli *dunyâ*)
dünya

d. 27/9, 65/20

d.+da 13/6

d.+dan 29/18

d.+ğa 13/7, 18/1

d.+nı 13/6

d.+nı (taşlap) 48/17

dür *is.* Ölüyü hatırlama töreni
sirasında verilen hediyeler
[Genellikle bir bez parçasıdır.
Bu adet hâlâ yaşamaktadır.
Bugün sadece *dür* yerine *cırtıs*
kelimesi kullanılmaktadır]

d. 41/10

dürbû *is.* (Far. *dür* ve *bîn*'den
dür-bîn) dürbün

d. 6/5

Ë, E

ë- *f.* imek (cevherî fiil); olmak;
değil

ë.-di 15/7, 16/10, 18/6, 22/7,
24/16, 25/4, 26/17, 29/17,
31/18, 37/1, 42/4, 47/7, 48/2,
48/17, 52/8, 53/1, 55/12,
56/11, 58/8, 59/14, 61/2,
61/15, 62/3, 62/5, 62/6, 62/7,
62/9, 62/10, 62/20, 68/8,
68/19, 68/20, 69/19, 71/7,
71/15, 71/17, 72/13, 73/3,
74/15

ë.-dik 16/20, 18/18, 60/16,
60/18, 67/14, 69/16

ë.-ken 31/15, 55/17, 59/4,
64/12, 67/1, 75/10

ë.-keni 58/14

ë.-kenimizni 10/14

ë.-kenin 47/17

ë.-kenligin 12/6

ë.-mes 31/15, 33/15, 37/10,
43/17

ë.-mez 50/2, 57/3, 57/4,
64/13, 67/2

ë.-mezdür 21/9

ë.-miş 14/1, 27/17, 49/9,
49/12, 49/14, 54/19, 57/17,
59/4

ëce *is.* ece

ë. 72/17

ë.+ke 73/3

ë.+niñ 72/19

ë.+sin 72/17

ëdebli *sf.* (Ar. *edeb* ve T. *+li* eki)
edepli

e. 15/7

ëe *is.* sahip

ë.+si 27/5

ë.+si 70/14

ë.+sin 16/12

ëge → **ëe**

ë.+si 35/4, 38/6, 47/1

ëger *is.* eyer

ë. (taşup) 7/8

ëger tokum *is.* [bütün
takımlarıyla birlikte] eyer

ë. 41/12

ëke → **ëe**

ë.+leri 23/10

ë.+si 22/12, 29/12, 69/7

ël 1. *is.* il, yurt

ë. 16/11, 28/2, 29/14, 30/8,
59/9, 59/19, 68/20

ë. (kılıp) 58/9

ë. (süreç) 29/14, 45/6

ë.+de 26/12, 59/19, 74/4,
74/20

ë.+den 68/15

ë.+din 59/17

ë.+ge 23/8, 27/4, 37/16, 43/6,
44/2, 55/6, 61/1, 72/10, 75/1

ë.+i 1/3, 26/14, 26/14, 26/14,
35/3, 35/10, 36/6, 37/15,
60/18, 61/1, 61/2, 64/9,
68/20

ë.+in 60/21

ë.+iñ 24/13, 38/5, 38/12,
39/17, 40/17, 60/19, 68/18

ë.+inde 27/1, 27/5, 28/19,
43/7, 44/2, 47/3, 47/6, 47/9

ë.+ine 68/19

ë.+inen 38/7, 61/7, 68/4

ë.+inendür 44/17

ë.+iniñ 33/12

ë.+ne 68/7, 70/6

ë.+ni 16/15, 61/3, 68/4

2. *is.* halk

ë. 17/3, 35/2

ë. (surasa) 50/9

ë.+ge 35/2, 61/4

3. *is.* aşiret

ë.+de 20/12

ëlçi *is.* elçi

ë. 31/8, 31/15

ë.+ler 31/13

ë.+lerdin 32/6

ë.+lerni 31/11, 31/16

ële bir ektir, cümlelerin manasını
tahdit etmek veya ona katiyet
vermek için kullanılır

ë. 28/7

elli *is.* elli [Rakamla yazıldığı
için orijinal şekli bilemiyoruz]

e. 63/2

ëltenğ *is.* korku

ë. 8/1

ëmçek *is.* meme

ë.+tin (ëmçeğin emzer edi)
62/10

ëmdi *zf.* şimdi

ë. 13/11, 15/5, 15/9, 15/11,
16/13, 17/1, 17/17, 17/20,
18/6, 18/10, 19/3, 19/5,
19/10, 19/17, 26/3, 26/10,
26/18, 26/19, 27/17, 28/5,
28/12, 29/13, 32/9, 35/15,
37/13, 39/7, 40/2, 40/18,
41/1, 43/13, 46/7, 47/8, 48/2,
48/3, 49/2, 51/16, 56/11,
56/20, 58/2, 58/15, 60/3,
60/18, 61/3, 61/17, 62/1,
62/12, 65/15, 69/5, 69/15,
69/19, 70/1, 70/8, 71/11,
71/15, 73/5, 74/19, 75/1,
76/2, 76/11, 76/16

ëmzer- *f.* emzirmek

ë. (ëmçeğin emzer edi) 62/10

ëñ *zf.* en

ë. 12/3

ëñçi *is.* pay

ë. 49/13

ëndi → **ëmdi**

ë. 4/7

ër 1. *is.* er, erkek

ë. 13/18, 67/10

ë.+den 57/6

ë.+ge 57/6

ë.+ti 61/14

ë.+ler 11/16

ë.+lerge 35/5

ë.+leri 61/15

ë.+lerni 38/11

2. *sf.* er

ë. 29/3, 38/10, 38/17, 55/11,
66/9, 66/10, 67/5

ërgen *sf.* ergen

ë. 25/19

ëriş- *f.* uğramak, ulaşmak

ë.-di (manşıbına) 50/5

ë.-di (ziyân) 32/6

ë.-ken (manşıbına) 50/8

ërlük *is.* erlik

è.+i 22/6
 è.+ing 37/1
 è.+ler 37/3
èrtereek *zf.* daha erken
 è. 7/8
èski *sf.* eski
 è. 27/15
èşik *is.* eşik
 e.+i (èşigi) 42/8
èşit- *f.* eşitmek
 è.-ebiz (èştebiz) 6/1
 è.-ersiz (èstersiz) 5/6
 è.-iñiz (èştinñiz) 5/3
èt *is.* et
 è.+in 14/2
 è.+in (cègenmi) 51/6
 è.+in (cègen) 51/12
èt- *f.* etmek, yapmak; yardımcı fiil
 è.-er (uğruy) 8/2
 è.-ken (yarık) 6/4
 è.-ken (ülken) 6/5
 è.-ken (hîdmet) 21/15
 è.-ken 23/4 → **tamâm, oqu-** 23/4
 è.-ken 43/15
 è.-ken (müselmân) 76/8
 è.-üp (beyân) 11/1
 è.-üp 60/10
etrâf *is.* (Ar. *tarâf*) çevre, etraf
 e.+ında 2/2
evliyâ *is.* (Ar. *velî*) evliya
 e. 17/7
 e.+lar 3/7
evvel *sf.* (Ar. *evvel*) ilk, evvel [imlada bazen *şeddeye* yer verilmemiştir]
 e. 7/1, 12/1, 12/4
 e.+den 17/16, 37/16
 e.+i 50/7, 52/1
 e.+ine 11/16
 e.+inen 11/14
evvelgi *sf.* evvelki, ilk
 e. 12/18, 12/18, 32/18
ey *ünl.* ey
 e. 48/18, 50/2
èyit- → **ayt-**
 è.-e (èyte bèrsem) 5/1
F
fakîr *sf.* (Ar. *fâkr*) fakir
 f.+ıñız 4/4
 f.+largâ 21/12
fakîrlan- *f.* fakirleştirmek
 f.-mağda 27/16
fakîrlük *is.* fakirlik
 f.+ğa 7/2
falança *sf.* (Ar. *fûlân* ve T. *+ça*) falanca
 f. 7/10

fällâ *ünl.* (Ar. *va 'llâhi*) vallahı
 f. 12/2
fânî *sf.* (Ar. *fenâ*) fâni
 f. 13/6
fark *is.* (Ar. *fârğ*) fark
 f.+ına 64/4
fâsık *sf.* (Ar. *fisğ*) fasık
 f. 34/12
faşl *is.* (Ar. *fâşl*) fasıl
 f.+ı (Faşl-ı Türk) 15/1
 f. +ı (Faşl-ı 1 nçi Kıdık) 21/2
 f.+ı (Faşl-ı Polât) 26/16
 f.+ı (Faşl-ı Şolta) 50/11
fâyda = fâ'ide 1. *is.* (Ar. *fâ'ide*) yarar, fayda → **pâyda**
 f. 9/1, 36/11
 f.+sı 36/5, 42/4, 67/10
 f.+sına 36/8
 f.+si (fâ'idesi) 11/11
 2. **fâyda bol- = pâyda bol-**: meydana gelmek, ortaya çıkmak → **bol-**
 f.-ğan 5/4
fâydalı *sf.* faydalı
 f. 37/10, 70/6, 75/19
felâket *is.* (Ar. *felâk*ten *felâket*) felaket
 f. 13/9, 70/16
 f.+lerge 11/6
felek *is.* (Ar. *felek*) felek
 f. 23/12
fenâ *is.* (Ar. *fenâ*) fânîlik
 f. 16/7
ferişte *is.* (Ar. *firişte*) melek
 f. 65/1
fermân *is.* (Ar. *fermân*) فرمان
 f.+na 36/7
fiştı *is.* dört yaşına basan at
 f. 68/2, 68/14, 69/6
 f.+ñğ 69/1
 f.+nı 68/5
fidâ *is.* (Ar. *fidâ*) feda
 f. (kılğan) 33/5
fihrist *is.* (Ar. *fihrist*) fihrist
 f. 77/1
fikir *is.* (Ar. *fikr*) fikir
 f.+i (fikri ötkürleñip) 3/8
fikirli *sf.* (Ar. *fikr* ve T. *+li* eki) fikirli
 f. 42/20
fî'î *sf.* (Ar. *fî'î*) gönül
 f. (kıv) 64/14
folât *is.* (Ar. *polat*) çelik
 f. 67/7
fûkarâ *is.* (Ar. *fâkr*'den *fûkarâ*) fakirler
 f.+lardan 25/13
G, Ğ
ğaldur- *f.* bırakmak

ğ.-ğan 75/17
ğana yalnız [tahdid (sınırlama) ekidir]
 ğ. 2/7
ğarîb *is.* (Ar. *ğurbet - ğarâbet*) garip
 ğ.+largâ 41/4
ğayra- *f.* keskinleştirmek
 ğ.-ğan 67/7
ğayret → **ğayret**
 ğ. 69/7, 71/3
ğayratlı *sf.* (Ar. *ğayret* ve T. *+li* eki) gayretli
 ğ. 22/17, 24/3, 25/11, 46/9, 70/15
ğayret *is.* (Ar. *ğayret*) gayret
 ğ. (kıldı) 42/10
ğazâl → **ğazel**
 ğ.+i 9/6, 63/10, 78/18
ğazel *is.* (Ar. *ğazel*) gazel
 ğ. 77/3
ğez- *f.* gezmek
 g.-den 17/16
gezit *is.* (İt. *gazzetta*) gazete
 g. 6/8
ğyıra- *f.* [imtihanla] zorlamak (?)
 ğ. (ğyıra) 73/8
 ğ.-baymıñ 73/8
ğiriftâr *sf.* (Far. *ğiriftâr*'den *ğiriftâr*) giriftar
ğiriftâr bol-: giriftar olmak
 → **bol-**
 g.-du 11/6
gramafon *is.* (Fr. *gramophone*) gramofon
 g. 6/3
ğür *is.* (Far. *ğür*) mezar
 g. 41/17
ğüç → **küç**
 g.+i 60/10
ğünâh *is.* (Far. *ğunâh*) günah
 g. (kılğan) 46/15, 57/17
H, Ğ, Ğ
ğabâr *is.* (Ar. *ğaber*) haber
 ğ. 68/4, 68/5, 68/15
 ğ. (ğabâr berip) 53/19, 75/12
 ğ. (ğabâr kılğan) 46/2
 ğ. (ğabar kılşam) 45/19
 ğ.+lar 42/12
 ğ.+nı 5/6
ğabardâr *sf.* (Ar. *ğaber* ve Far. *dâr* ile *ğaber-dâr*) haberdar
 ğ. (bolmağdur) 11/7
 ğ. (bolsa) 37/9
ğâc *is.* (Ar. *ğacc*) hac
 ğ. 54/3
 ğ.+ga (ğacga barğan) 52/1
ğâce *is.* (Far. *ğâce*) hoca
 ğ. 61/2, 61/2, 61/7, 72/2

h.+nġ 61/5
hâcı *is.* (Ar. *hâcc*) hacı
h. 4/9, 22/18, 25/15, 28/6, 30/19, 33/9, 33/10, 33/10, 33/11, 33/12, 33/13, 33/14, 34/11, 34/19, 34/7, 34/9, 34/9, 35/8, 35/9, 36/18, 39/14, 39/15, 39/16, 40/19, 40/19, 40/20, 40/20, 41/3, 47/4, 47/5, 48/16, 52/1, 52/3, 52/3, 52/4, 54/8, 61/4, 63/10, 63/17, 64/5, 65/3, 65/5, 65/6, 66/14, 70/12, 72/5, 73/14, 78/18
h.+dan 33/9, 33/19
h.+dür 48/12
h.+ğa 36/19, 64/17
h.+nġ 9/6
h.+niġ 42/13
h.+sı 25/9
h.+sin 64/17
hâcılık *is.* hacılık
h. 24/8, 29/17, 35/15
hadîs *is.* (Ar. *hadîs*) hadis
h. 63/7
h.+lerine 45/4
hak (Ar. *hak*) hak, doğru
h. 5/3
h.+ı (hâkı) 41/16
h.+ın (aytar) 65/17
h.+ların 33/16
hakâret *is.* (Ar. *hakâret*) hakaret
h. (kılmak) 35/14
hakında = **hak[k]ında** *e.* hakkında
h. 2/4
hâkim *is.* (Ar. *hukm*) hâkim
h.+leriġ 53/17
hâl *is.* (Ar. *hâl*) hâl
h. 33/2, 33/4
h. (êtüp) 60/10
h.+de 13/16
h.+i 42/13
h.+in 3/7
h.+inen 37/9
h.+lerin 11/12, 11/4, 54/9
h.+lerinin 42/12
h.+lerne 22/5
hâlık *is.* (Ar. *hâlık*) halk
h. 46/7
halk *is.* (Ar. *halk*) halk
h. 2/5, 6/8, 16/11, 22/8, 25/1, 63/8, 71/19
h.+dın 49/13, 64/17
h.+dür 13/17
h.+ğa 10/7, 36/12, 36/4, 67/10
h.+ı 4/10, 13/18
h.+ıbız (halk[i]bız) 5/10, 6/8
h.+niġ 36/5, 36/8

h.+ına 35/18, 36/10
h.+lar 3/3, 13/11
h.+lardın 11/4
h.+larga 6/7
h.+nı 12/5, 15/10, 61/9
h.+nı (sürep) 31/5
hamdülillah *ünl.* (Ar. *hamdü ve lillâh*) övgü
h. 10/2
han *is.* han
h. 16/1, 16/17, 16/18, 16/18, 16/18, 16/18, 16/18, 16/19, 16/19, 16/4, 16/6, 16/8, 17/1, 17/4, 17/7, 17/8, 17/8, 18/3, 18/7, 19/4, 25/5, 25/5, 28/14, 3/5, 31/1, 31/2, 31/7, 31/11, 31/20, 32/11, 33/7, 33/7, 33/8, 34/8, 34/9, 45/14, 45/20, 46/2, 49/6, 55/5, 57/19, 65/5, 66/17, 67/7, 68/2, 68/3, 68/4, 68/5, 68/7, 68/8, 68/17, 68/19, 77/16
h. (boldı) 17/4, 17/7
h. (bolup) 17/2, 32/13
h.+da 68/18
h.+dan 16/19, 25/7, 33/7, 33/8, 44/19, 58/2, 58/3
h.+dı 38/17
h.+dın 3/5, 3/5, 16/14, 45/1, 45/11, 45/14, 55/6, 62/2, 62/4, 63/18, 68/18, 68/19, 69/6
h.+ğa 31/14, 31/8, 45/16, 55/5
h.+ı 55/4
h.+niġ 32/20, 45/8
h.+lardın 29/4
h.+ları 19/6, 25/1, 31/8, 68/8
h.+larıġ 71/6
h.+nı 15/20, 45/3, 57/18, 62/5
han → **han**
h. 34/19
hançık *is.* kancık
h. 62/9
h.+niġ 62/11
hanlık *is.* hanlık
h. 16/19, 28/11, 28/11
h. (kılıp) 31/3
h.+nı 31/10, 31/9
hâr *sf.* (Far. *hâr*) hakir; değersiz
h. (bolup) 8/5
h. (kılıbay) 65/19
harâm *is.* (Ar. *harâm*) haram
h. 67/3
h.+dan 64/1, 64/13
h.+dan (bolğan) 61/11
h.+dür 21/7
harâmzâde *is.* (Ar. *harâm* ve Far. *zâde*) piç

h.+dür 61/12
hâş 1. *sf.* (Ar. *huşûş*'tan *hâşş*) has
h. (bolup) 7/4
 2. **hâş kıl-**: yüceleme → **kıl-**
h.-gan 30/10
hâşıl *is.* (Ar. *huşûl*) hasıl
h. (kılatur) 11/9
hatâ *is.* (Ar. *hatâ*) hata
h.+ma 4/2
hatamtay *is.* İki anlamda düşünülebilir: Birincisi, Türkistan coğrafyasında destanlara, masallara konu olmuş tarihî bir kişiliktir. Arap asilzadesidir. Bu kişinin hayatı Türkmenistan'da, Özbekistan'da destanlara ve masallara konu olmuştur. Bir kişi övülürken Hatamtay'a benzetilir. İkinci anlamı ise Kırgız Türkçesinde devenin en güçlüsüne "atamtay" denilir.
h. (bolup) 41/5
hatamtay → **hatamtay**
h. 50/1
hatım *is.* (Ar. *hatm*) hatim
h. 41/17
hâtün *is.* (Far. *hâtün* < Soğdca *hvaten*) hatun
h. 29/8, 36/14, 52/16, 55/14, 74/3
h.+dan 20/10, 20/15, 20/16, 27/3, 27/19, 32/16, 32/17, 39/8, 40/4, 40/5, 44/6, 44/7, 44/8, 67/16, 67/16, 67/20, 69/3, 69/9, 69/10
h.+dı 68/20
h.+dın 69/18
h.+ğa 53/2, 55/7, 63/19, 73/19
h.+ı 44/19, 45/13, 45/15, 45/8, 46/14, 54/13, 54/14
h.+ındın 55/7
h.+larga 41/18
h.+ları 13/18, 14/1
h.+[u]na 9/1
h.+unan 36/18, 55/4, 55/14, 69/15, 69/2
h.+undan (hâtütundan) 20/9
hävâ *is.* (Ar. *hevâ*' > *hevâ*) hava
h. 5/8
hay → **ay hay**
h. 6/10
hayâl *is.* (Ar. *hayâl*) hayal
h.+i (kelse) 53/2
h.+ine 24/7
hayırlı *sf.* (Ar. *hayr*) hayırlı
h. (kılsun) 22/1
h. (hayırlı kılıp) 38/1

hayli *sf.* (Far. *haylî*) hayli
h. 3/3
hayrân *is.* (Ar. *hayrân*) hayran
h. 67/10
hayza- *f.* ikiye parçalamak
h.-ğan 26/2
hâzır *zf.* (Ar. *huzûr*) şimdi
h. 18/2, 22/12, 22/18, 23/10, 23/17, 25/12, 26/10, 28/2, 29/11, 29/19, 30/12, 33/11, 34/1, 34/5, 34/18, 35/4, 35/9, 36/3, 38/5, 38/12, 48/7, 50/5, 52/3, 58/3, 65/11, 67/3, 67/5, 70/7, 70/12, 70/15, 70/20, 75/13
h.+da 17/14, 62/14
hâzır → **hâzır**
h. 71/4
hâzırgı *sf.* (Ar. *huzûr* ve T. *+gr* eki) şimdiki
h. 11/2, 42/19, 50/1, 54/6, 56/15, 56/18
hâzır zamân *sf.* günümüz
h.+dın 14/12
hâzîne *is.* (Ar. *hazîne*) hazine
h.+sine 75/14
hâzret *is.* (Ar. *huzûr*) hazret
h.+i (hâzret-i Âdem) 12/17, 77/4
h.+i (hâzret-i ‘Azrâ’îl) 13/1
h.+i (hâzret-i Havvâ) 12/18
h.+i (hâzret-i Nuh) 12/13, 13/8, 16/9
helâket *is.* (Ar. *helâk*) helaket
h.-ler 13/9, 70/16
hem *bağ.* (Far. *hem*) hem, hem de, ve
h. 10/7, 11/10, 11/17, 12/2, 12/3, 27/17, 28/12, 33/13, 41/7, 76/4
hemân *zf.* (Far. *hemân*) hemen
h. 37/7
her *sf.* (Far. *her*) her
h. 5/7, 6/2, 6/8, 9/2, 10/7, 12/2, 21/16, 22/19, 23/4, 27/4, 30/5, 31/5, 31/10, 32/8, 33/8, 34/13, 35/14, 37/18, 42/4, 43/6, 44/2, 44/4, 46/8, 46/14, 46/15, 47/13, 49/13, 50/18, 54/9, 56/3, 58/7, 58/8, 58/13, 62/15, 65/17, 67/5, 72/10, 74/20, 75/1, 75/15, 75/19
her bir *sf.* (Far. *her* ve T. *bir*) her bir, beher
h. 17/19, 23/4, 35/2, 46/20, 52/17, 56/19, 64/19, 74/4, 74/4
her biri *zm.* her biri
h. 35/2, 37/18

h.+leri 28/5, 46/14
h.+leri (her birleri) 74/3
h.+lerin 4/2
h.+lerine (her birlerine) 74/3
her kim *zm.* (Far. *her* ve T. *kim*) herkes, her kim
h. 4/5, 9/7, 63/7, 64/3
h.+den 64/9
hesâb *is.* (Ar. *hisâb*) hesap
h. (kılıp) 17/18, 63/3
h. (kılunadır) 50/6
h.+ğa (kirşep) 63/1
hiyânet *is.* (Ar. *hiyânet*) hıyanet
h. (kılğan) 68/19
hicret *is.* (Ar. *hicret*) hicret
h.+ing 76/13
hidmet *is.* (Ar. *hidmet*) hizmet
h. 4/10, 10/6, 12/9, 34/11, 36/11
h. (êtken) 21/15
h. (kıl) 30/21
h. (kıldırıp) 36/16
h. (kılğan) 22/13, 40/6
h. (kılğanıdır) 63/5
h. (kılguçı) 21/10
h. (kılıp) 38/6, 67/6
h. (kılıpdı) 57/15
h. (kılmağda) 29/16
h. (kılmağı) 36/6, 43/1
h. (kılmağ) 21/20, 54/6, 62/15
h. (kılmağda) 33/1, 33/3
h. (kılmağdadur) 44/4
h. (kılmağı) 35/12, 37/5, 37/10
h. (kılıp) 42/5
h.+de (bolup) 41/20
h.+ge 62/8
h.+i 62/17
h.+ler (kılğan) 41/19
h.+lerin (kılıp) 22/10
h.+lerinde (bolup) 43/1
h.+ne 39/11
h.+te 48/13
hidmetçi *is.* hizmetçi
h.+si 72/13
h.+sing 72/14
hikâyet *is.* (Ar. *hikâyet*) hikâye
h.+ler 10/10
hikmet *is.* (Ar. *hikmet*) hikmet
h. (bolur) 45/12
h.+ni 27/16
hizmet → **hidmet**
h. (kılıp) 41/3
h. (kılmağda) 35/19
h.+lerin (kılıp) 29/15
hoca → **hâce**
h. 45/5, 64/10, 69/15, 69/8, 70/7
h.+dan 69/8

hoş *sf.* (Far. *hōş*) hoş
h. 44/16
h. (keldi) 52/18
hür *is.* (Ar. *hūr*) cennet [kızları], huri
h. 64/19, 65/2
hüküm *is.* (Ar. *hukm*) hüküm
h. (kılıp) 16/7
hüner 1. *is.* (Far. *huner*) hüner
h. 6/6, 6/7, 7/1, 11/5, 39/4, 46/9
h. (hüner bilgen) 5/7
h.+dın 5/3
h.+ge 23/5
h.+ler 5/2
 2. *is.* aydınlanma
h. 6/9
hüner-kesib *is.* meslek
h.+den 23/11
hünerman *is.* (Far. *huner* ve Far. *+mend eki*) hünerli
h.+ğa 5/9
hünersiz *sf.* (Far. *hüner* ve T. *+siz eki*) hünersiz
h.+sizden 51/10
hürmet *is.* (Ar. *hurmet*) hürmet
h. 31/12
h. (kılğan) 33/17
h.+ti 26/9

I

‘ibrât *is.* (Ar. *‘ibret*) ibret
‘1. (alurlık) 9/7
ılayık *is.* (Ar. *liyâka’at* tan > *lâ’i’ik* > *lâyik*) layık
1. 7/10
ılayıksız *sf.* (Ar. *liyâka’at* tan > *lâ’i’ik* > *lâyik* ve T. *+sız eki*) uygun [olmayan]
1. 69/14
ıntımağ = **ıntımağ** *is.* (Ar. *vef’k* ten *ittifâk*) ittifak, birlik
1. (ıntımağ) 45/20
1. (ıntımağ bolmağan) 55/15
1.+dı (ıntımağ) 7/10
ıntımağısızlık *is.* ittifaksızlık
1.+dan 51/9
ır → **cır**
1. (kılmay) 66/1, 66/3
1. (saylap) 63/15
ırât *is.* (Ar. *ri‘âyet*) sıra
1. 75/18
ırda- *f.* şarkı söylemek
1.-ğan 67/8
ısıık *sf.* sıcak
1. 75/20
ısıklık *is.* sıcaklık
1.+ına 75/8
ıstarçın *is.* (Rus. *starşina*) köy muhtarı

i.+ka 7/10

ıstarçın → **ıstarçın**

i. 25/8

'ıyzât *is.* (Ar. *'izzet*) saygı

'i. 22/5, 22/16, 26/8, 31/12,

'i. ('ıyzât hürmet kıl) 33/17

'i. ('ıyzât kıl) 30/18

'î, î, î

'ibâdât *is.* (Ar. *'ibâdet*, çoğul şekli) ibadet

'i.+ğa 33/18

ibn (Ar. *ibn*) ibn [oğul] [özel isimlerde de var]

i. 25/13, 25/14, 25/15, 26/3,

39/14, 39/14, 39/14, 40/13,

40/13, 40/16, 42/18, 47/2,

48/10, 48/10, 48/10, 48/10,

48/11, 48/11, 48/11, 48/12,

48/12, 48/14, 48/14, 48/15,

48/15, 48/15, 48/15, 48/16,

49/11, 49/11, 49/16, 49/16,

49/16, 49/17, 49/17, 49/5,

49/5, 49/6, 49/6, 49/6, 49/7,

49/7, 49/8, 50/3, 50/3, 50/4,

50/7, 51/20, 52/3, 52/4, 52/7,

53/10, 54/15, 54/16, 54/17,

56/14, 56/15, 56/15, 56/16,

56/16, 56/18, 56/18, 60/12,

60/13, 71/16, 72/4, 72/5,

72/6, 72/7, 72/7, 72/7, 72/7,

72/8, 72/8, 72/8, 72/9, 73/11,

73/12, 73/12, 73/13, 73/14,

75/2, 75/2, 75/2, 75/3, 75/3,

'ıbretlen- *f.* ders almak

'i.-mek 11/8

iç *is.* iç

i.+in 6/4

i.+inde 15/6, 15/18, 19/15,

44/4, 56/6, 63/8, 67/12,

73/10, 73/17, 73/18, 74/5,

74/7, 74/9, 79/4

i.+ine 27/11, 59/17, 59/19,

60/2, 74/18

i.+inen 13/2

iç- *f.* içmek

i.-keni 65/7

içik *is.* kürk

i. 41/15

içki *is.* içki

i. 62/18

igiz *sf.* ikiz

i. 16/14, 16/20

iki *is.* iki

i. 2/1, 3/4, 10/12, 12/19,

15/19, 16/14, 16/15, 16/20,

17/14, 18/4, 18/19, 19/5,

19/7, 19/11, 19/18, 20/3,

20/4, 20/11, 20/11, 23/15,

24/1, 27/11, 28/19, 29/2,

33/19, 34/1, 37/4, 37/6,

37/18, 38/15, 38/15, 39/12,

41/14, 43/14, 43/14, 43/15,

43/19, 47/5, 47/19, 48/5,

48/8, 48/20, 49/1, 49/11,

53/14, 60/5, 60/8, 60/14,

60/18, 62/18, 63/2, 67/17,

68/5, 68/9, 68/10, 69/10,

69/20, 71/10, 71/11, 73/1,

74/10, 74/19, 75/18, 76/13

i.+ge 14/8, 16/15, 47/13

i.+si 16/15, 34/14, 34/17,

63/1, 72/15

i.+sin 47/9, 61/20

i.+siniğ 63/3

ikinci *sf.* ikinci [metinde bazı yerlerde 2 *nç*i şeklinde rakamla yazılmıştır]

i. 4/6, 4/9, 13/8, 20/15, 21/4,

22/3, 27/19, 30/3, 31/17,

36/18, 39/8, 40/5, 41/8,

42/11, 44/10, 44/19, 47/2,

54/10, 57/14, 58/4, 58/15,

58/18, 59/11, 59/18, 61/16,

67/15, 67/19, 69/9, 71/12,

74/6, 78/17

i.+si 48/6, 61/1

ile *bağ.* ile

i. 70/19

ilen *bağ.* ile

i. 31/13

ilgergi *sf.* *ve zf.* eski, eskiden

i. 53/1, 64/12

ilgeriki *sf.* evvelki

i.+ler 74/2

iliktirik *is.* (Fr. *électrique* < Lat.)

elektrik

i. 5/6

i. (iliktirik) 6/4

illâ *zf.* (Ar. *illâ*) illahi

i. 12/2

'ilm *is.* (Ar. *'ilm*) ilim

'i. 5/2, 5/4, 5/7, 11/10, 30/15

'i.+di 66/6

'i.+dın 65/15, 66/19

'ilmsiz *sf.* ilimsiz

'i. 13/17

imâm *is.* (Ar. *imâm*) imam

i. 71/4

i.+ı 26/4

îmân *is.* (Ar. *emn*) iman

i. (üyetken) 21/14

î.+ı 65/8

î.+nı 30/7

îmânlık *is.* imanlık

î.+dan 64/20

ini *is.* kardeş, erkek kardeş

i. 9/3, 30/17, 71/17

i. (kılısam) 45/18

i.+si 25/19

i.+sin 61/5

i.+siniğ 26/8

i.+siniğ 73/1

inna lillahi ve inna ileyhi raci'un

"Biz şüphesiz (her şeyimizle)

Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na

döneceğiz." [Bakara suresi 155.

ayet]

i. 41/10

inşâf *is.* (Ar. *naşf*) insaf

i. 33/13

inşâflı *sf.* insaflı

i. 57/8

in-şâa'llâh ün. (Ar. *in, şâe ve*

Allâh) İnşallah

i. 56/7

isim → **ism**

i.+i 69/18

i.+in (kötterip) 58/6

i.+lerine 17/20

isimli *sf.* isimli

i. 12/14

ism *is.* (Ar. *ism*) isim

i.+i 18/6, 52/8, 55/12, 56/11,

68/10, 71/11, 72/15, 72/16,

72/18, 73/3, 73/4, 73/4

i.+idür 15/11

i.+ili 62/9

i.+in (ismin alğan) 28/12

i.+in (ismin köterip) 35/9

i.+in (ismin kötermek) 54/12

i.+leri 13/12, 16/17

i.+leri 76/10

i.+lerin (ismlerin köterip)

24/1

i.+lirin (ismlirin) 26/13

iş *is.* iş

i. 30/5, 66/18, 67/3

i. (kılığan) 31/6, 69/14

i.+de 12/2, 22/19, 31/5, 46/8,

46/20

i.+i 56/19

i.+in 54/9, 64/19

i.+in (kılıur) 55/11

i.+leri 49/9

i.+lerin (eşlerin) 49/17

i.+ı 31/11

işen- *f.* inanmak

i.-mezler 49/18

işle- *f.* çalışmak

i.-mekde 30/4

it *is.* it

i. 16/11

itelki *is.* (Moğ. *itelgü*) şahin

i.+ng 57/4

'itibârlı *sf.* (Ar. *'abr - 'ubûr*) dan

'itbâr) itibarlı

'i. 11/10

izle- *f.* izinde yürümek

i-p (izlep këlür) 55/10

J

jurnal *is.* (Fr. *journal*) dergi
j. 6/8

K, Q

kabar- *f.* saldırmak
k. 16/12

kabir *is.* (Ar. *qabr*) kabir
k.+i (qabri) 13/4, 13/5, 18/18
k.+ine (qabrine) 42/1

kabrstan *is.* (Ar. *qabr* ve Far. yer bildiren *-istan* eki) kabristan
k. 41/16
k.+ı 27/14

kabül *is.* (Ar. *qabül*) uygun
k. (kelme) 35/14

kaç- *f.* kaçmak
k.-a (başlağan) 32/3
k.-ip 18/4, 46/15
k.-ip (këlip) 46/15
k.-ip (qutuldu) 59/15
k.-mağan 25/4

kaçır- *f.* saldırmak
k.-ğan 37/2

kaçırbay *is.* akbaba
k. 65/17

kadaq *is.* funt, libre [409,51 gramdan ibaret olan eski bir ağırlık ölçüsü; M.]
k. 62/17
k.-ı (kadağı) 62/18
k.-m (kadağın) 63/1

kadar *e.* (Ar. *qadr - kadar*) kadar
k. 2/5, 11/2, 29/15
k.-ı 2/7

kadâr → **kadar**
k. 33/2

kadem *is.* (Ar. *qadem*) adım
k. (koydu) 16/4, 17/4

kâdir *is.* (Ar. *qadr*) kıymet
k.+i 22/8
k.-in 30/18, 65/13, 65/15
k.-in (saqlap) 55/10

kâdirli *sf.* (Ar. *qudret*) kadirli
k. 22/4, 26/11, 28/18
k.-si 27/5

kâgad *is.* (Far. *kâgâd* > *kâgâd* > *kâğid*) kâğıt
k. 4/3

kâhin *is.* (Ar. *kehânet*) kâhin
k. 45/9

kahr 1. *is.* (Ar. *qahr*) kahr
k. (qahr kıldı) 16/2
k.-ı (qahrı kelgenge) 16/2
2. **kahr kel-**: ağır basmak → **kel-**
k.-se 53/2

kal- *f.* kalmak, geri kalmak; yardımcı fiil
k.-amin 7/7
k.-dı 13/11, 15/6, 16/12, 56/6, 58/1, 62/8, 71/13, 72/1
k.-dı (qalcırap) 65/1
k.-dı (yetim) 72/19
k.-dıq 6/10
k.-ğan 33/15, 47/10, 59/4, 72/19
k.-ğan 45/14
k.-ğan (bala) 55/7
k.-ğan (tutulup qalğan) 61/8
k.-[ı]pdı 66/10
k.-madı 17/5, 17/9
k.-mağda 34/19
k.-masa 17/8
k.-mayık 13/8
k.-sa (cete qalsa) 8/1
k.-sa (bere qalsa) 8/3
k.-sun (yädgâr) 10/7, 12/11

kala- *f.* istemek
k.-sa 5/8

qalcıra- *f.* mırıldanmak; gülünç vaziyette kalmak
k.-p 7/9
k.-p (qaldı) 65/1

kalem *is.* (Ar. *qalem* < Yun. *kalamos*) kalem
k. 3/2, 4/3, 10/15
k.-dı 66/5
k.-lerin 12/12

qalğan *zm.* diğér, diğérleri
k. 25/19, 34/17

qalıça *sf.* nasıl
k. 7/7

qalın → **qalıñ** = **qalıñ**
k.-ğa 66/20

qalıñ = **qalıñ** *is.* kalın [çeyiz]
k. (qalıñ berbedi) 63/19
k.-ğa (qalıñğa) 63/17

qalun → **qalıñ** = **qalıñ**
k.-ğa (qalunğa bérilgen) 73/19

qaluñ → **qalıñ** = **qalıñ**
k. (qaluñ bermek) 53/3

qamçı *is.* kamçı
k. 4/9

qan *is.* kan
k. 14/2, 39/3
k.-m (tögüp) 32/12

qanatdu *sf.* kanatlı
k. 65/16

qancıla- *f.* parçalanıp tel tel olmak
k.-ğan 25/20

qança *sf.* birçok; kaç tane
k. 3/6, 64/5

qançalıq ne kadar
k. 32/6

qanday *sf.* hangi, nasıl
k. 11/6, 11/6
k. 4/5 → **qaşqa**: **qaşqası**
ađıqanday

qandidat *is.* (Lat. *candidatus*) bilim adayı
k. 46/10

qapqak *is.* kapak
k.-m (qapqagın) 63/10

qapla- *f.* kaplamak
k.-mağda 43/2

qara *is. ve sf.* kara
k. 8/9, 13/17, 46/13, 46/15, 49/15, 49/19, 52/17, 55/19, 56/9, 56/10, 62/9, 67/7, 68/6, 68/9, 68/10, 76/17

qara- *f.* bakmak, görölmek
k.-dı 75/9
k.-ğan 65/4, 66/8
k.-mağda 28/4
k.-p 6/9, 17/3, 36/7, 45/4
k.-p (ataqına) 57/11
k.-p (qarapturmaz) 66/3
k.-p (qarap yatğan) 6/9
k.-p (qarap yürer) 7/9
k.-p (qayra) 25/3
k.-safız (bayqap) 62/13

qaraganda *e.* göre
k. 28/16, 49/13

qaral- *f.* bakılmak
k.-up 2/7

qara şur *is.* kara yağız
k.-ı 41/13

qaras- *f.* yardım etmek
k.-qan 22/5

qarat- *f.* [hâkimiyet veya itaat altına] almak; boyun eğdirmek
k.-dı 17/11
k.-ğan 25/1
k.-ip 30/2
k.-mağdadur 60/21 → **ağız** 60/21

qardaş *is.* kardeş
k.-larım 3/2

qarın *is.* karın
k.-dan 44/1
k.-ıma (qarımına) 45/17
k.-ıman 17/7
k.-ında (qarımında) 55/7
k.-ındağı (qarımındağı) 46/3

qarılaş- *f.* karşılaşmak
k.-ğan 25/3

qarma- *f.* yakalamak
k.-p 31/14
k.-p (qarmap alıp) 52/9
k.-p (qarmap kelip) 39/1

qarş *is.* (Ar. *qarş*) borç
k.-ı (qarşı qışqandı) 52/15
k.-ıman 52/20

qarşı *is.* karşı

ķ. 8/9, 31/10, 66/10, 71/9
ķ.+nda (ķa[r]şında) 36/10
ķarşığ- *f.* karşı çıkmak
ķ.-ar 64/16
ķarzlan- *f.* (Ar. *ķarż* ve T. *+lan-* eki) borçlanmak
ķ.-dim 52/16
ķaşāb *is.* (Ar. *ķaşb*'dan *ķaşāb*) kasap
ķ. 75/19
ķaşka = ķaşkası atdıķanday hiç şüphesiz
ķ.+sı 4/5
ķařar *is.* (Ar. *ķařar*) katar
ķ.+dan 6/10
ķařış- *f.* karışmak
ķ.-up 45/6
ķatul- *f.* saklanmak
ķ.-maz 64/1
ķaviş *is.* iki keçenin birleştiđi yer
ķ.+na 43/14
ķavm *is.* (Ar. *ķavm*) kavim
ķ. 11/4, 14/11
ķ.+i (ķavm-i Āriler) 14/11
ķ.+i (ķavm-i Tūrāniler) 14/14
ķ.+i (ķavm-i Tūrāniye) 14/17
ķay *sf.* hangi
ķ. 4/1, 4/1, 11/4, 21/7
ķay ber *zm.* bazı
ķ. 28/11, 36/13
ķ.+i 73/19, 74/1, 74/1
ķ.+in 18/3
ķayda *zf.* nerede
ķ. 42/4, 47/17
ķayık *is.* kayık
ķ. 5/7
ķayra *zf.* tekrar
ķ. (ķarap) 25/3
ķaysı *sf.* hangi
ķ. 11/4
ķayt- *f.* tekrar gelmek, dönmek; dönülmek
ķ.-a (ķayta kelip) 5/8
ķ.-ar (üye) 8/10
ķ.-ip 71/12
ķ.-maz 15/4, 37/19, 71/9
ķ.-maz (barsa ķaytmaz) 24/9
ķ.-ķan 55/6
ķaytar- *f.* gütmek
ķ.-ġan 63/14
ķayu *sf.* hangi
ķ. 12/1
ķaze ķatı *is.* alın yazısı
ķ. 32/7
ķebez *is.* pamuk
ķ. (bolıp) 45/17
ķ. (tartıp) 45/15
ķeç *sf.* geç
ķ. 7/9

ķeçe *is.* keçe
ķ. 64/8
ķeçi → **ķiçi**
ķ.+ġe 22/5
ķedāy *is.* (Far. *ġedā*) fakir
ķ. 8/10
ķel- → **ķél-**
ķ.-di 52/17, 63/17
ķ.-di (ācāl) 66/10
ķ.-di (ġoş) 52/18
ķ.-di (küç) 52/17
ķ.-dim 52/12
ķ.-gen 37/6, 37/7, 37/17, 41/14
ķ.-genġe (ķahrı kelgenġe) 16/2
ķ.-genine 27/11
ķ.-ip (başna) 30/1
ķ.-ip (ķayta) 5/8
ķ.-ip (ķarmap) 39/1
ķ.-ip (yaşlıķ) 30/3
ķ.-ken (ķoldan) 29/15
ķ.-kenden 19/17 → **yurt, sür-** 19/17
ķ.-mekdedür 22/12, 45/7
ķ.-mese (çaķ) 43/16
ķ.-mese (ķabül) 35/14
ķ.-mez (barsa kelmez) 15/16, 41/9
ķ.-se 24/7, 26/1, 30/1, 30/2
ķ.-se (ġayāli) 53/2
ķ.-se 53/2 → **ķahr** 53/2
ķ.-se (ķoldan) 7/5, 30/13
ķél- *f.* gelmek; geçmek; yardımcı fiil
ķ.-di 68/4
ķ.-e (catıp) 59/5
ķ.-er 7/9
ķ.-gen 33/2, 47/6, 58/18
ķ.-gen (ala ķél-: getirmek) 47/14
ķ.-gen (tavıp) 47/11
ķ.-gen (tavıp ala ķélgen) 59/5
ķ.-ġende 73/2
ķ.-ġenlerin 4/1
ķ.-ip 52/9, 67/9, 71/9, 74/18, 75/6, 76/14
ķ.-ip (*asker) 54/1
ķ.-ip (ķaçıp) 46/16
ķ.-ip (ķoşuldu) 58/2
ķ.-ip (turdu) 60/2
ķ.-ipdi 18/2
ķ.-ipdi (artıp) 57/16
ķ.-mes 32/13
ķ.-üp 41/20
ķ.-ür 28/2, 56/7, 59/1
ķ.-ür (izlep ķélür) 55/10
ķéler *is.* gelecek
ķ. 30/14
ķeltür- *f.* gelmek, getirmek

ķ.-gen 10/10, 31/14
ķ.-ip 42/5
ķélün *is.* gelin
ķ.+i 13/10
ķelüşümdi *sf.* endamlı
ķ. 75/19
ķeme *is.* gemi
ķ. 5/7, 6/6
ķerek *is.* ve *sf.* gerek, gerekli
ķ. (bolġan) 12/2
ķ. (bolu) 51/13, 54/8
ķ. 12/3, 12/3, 12/4, 12/5, 35/6, 35/6, 38/9, 38/11
ķ.+dir 11/10
ķerek → **ķerek**
ķ. (ķerek) 12/1
ķ. 6/10 → (**né: nêķerek**)
ķés- *f.* kesmek
ķ.-ip 32/11
ķesib = ķesb *is.* (Ar. *ķesb*) meslek
ķ.+ķe (ķesbke kirse) 46/9
ķ.+le 11/5
ķet- → **ķét-**
ķ.-di 24/9, 28/15, 71/10
ķ.-di (atalıp ķetdi) 52/19, 57/16
ķ.-er (artıp ķeter) 8/2
ķ.-üninġ (bolup ķetüninġ) 62/2
ķét- *f.* gitmek; yardımcı fiil
ķ.-bedi 63/20
ķ.-di 16/19, 58/10, 68/3, 71/12, 72/1
ķ.-di (alıp ķétdi) 18/4
ķ.-di (artınan ķétdi) 15/19
ķ.-di (ař koyulup ķétdi) 73/5
ķ.-di (atalıp ķétdi) 46/4, 58/7
ķ.-di (çıķup ķétdi) 15/4
ķ.-di (ķönlünde ķétdi) 42/9
ķ.-edür (atalıp ķetedür) 17/20
ķ.-er 62/20, 63/8, 64/3, 64/5, 65/20
ķ.-ken 63/5, 66/20
ķ.-ken (atalıp ķetken) 47/12
ķ.-ken (büyip ķetken) 55/13
ķ.-ken (ķönlünde ķét-: gönlünde kalmak) 42/10
ķ.-kende 62/9
ķ.-kendür 43/17
ķ.-keni 13/7
ķ.-mekde → **alġa** 30/5
ķ.-mekdedür 46/10
ķetir- *f.* getirmek
ķ.-ip 29/7
ķéyikle- *f.* geyik avlamak
ķ.-p (yürgen) 38/19
ķez *is.* kez
ķ. 11/13
ķéz *sf.* (Far. *rāst*) rast

- kéz bol-**: rast gelmek → **bol-**
k-masın 8/8
k-saŋg 8/9
- kıl** *is. kıl*
k-tı 63/13
- kıl-** *f.* düzmek; etmek; eylemek; kılmak; olmak; sürdürmek; yapmak; [saygı] duymak; bazı isimlerle birlikte birleşik fiil oluşturan yardımcı fiil
k. 4/7
k. (du'a) 4/7
k. ('ıyzāt) 30/18
k. (hidmet) 30/21
k-a (bilip) 30/1
k-a (bilgen) 36/4
k-ap 66/18
k-adur (hāşıl) 11/9
k-alı (beyān) 66/5
k-ayık 7/10
k-bay (hār) 65/19
k-dı 64/8, 65/1
k-dı (pādişāh) 15/20
k-dı (pādişāhlık) 16/9, 16/17
k-dı (kahr) 16/2
k-dı (ğayret) 42/11
k-dım (beyān) 4/2
k-ğan 6/6, 13/17, 24/8, 37/1, 37/3, 49/17, 62/17
k-ğan 6/6 → **ärzän** 6/6
k-ğan (başlık) 23/8
k-ğan (cay) 30/11
k-ğan (fidā) 33/5
k-ğan (günāh) 46/15, 57/17
k-ğan (habār) 46/2
k-ğan 30/10 → **hāş** 30/10
k-ğan (hiyānet) 68/19
k-ğan (hidmet) 22/13, 40/7
k-ğan (hidmetler) 41/19
k-ğan (hürmet) 33/17
k-ğan ('ıyzāt) 33/17
k-ğan (iş) 31/6, 69/14
k-ğan (tiriklik) 13/17
k-ğanda (va'z naşihat) 44/15
k-ğandan (uğru) 51/10
k-ğandın (ziyārätin) 35/16
k-ğandur (hidmet) 63/5
k-ğuçı (hidmet) 21/10
k-ğuçı 54/9
k-ıp 49/14, 5/10, 54/4
k-ıp (kılıp alğan) 59/6
k-ıp (bendelik) 33/18
k-ıp (bendilik) 22/9, 54/3
k-ıp (beyān) 5/4, 5/10
k-ıp (cisir) 18/3
k-ıp (dāsdān) 4/4
k-ıp (dāstān) 12/9
k-ıp (él) 58/9
k-ıp (hanlık) 31/3
k-ıp (hayırlı) 38/1
- k-ıp** (hesāb) 17/18, 63/3
k-ıp (hidmet) 38/6, 67/6
k-ıp (hidmetlerin) 22/11
k-ıp (hiżmet) 41/3
k-ıp (hiżmetlerin) 29/15
k-ıp (hüküm) 16/7
k-ıp (kurbān) 21/11
k-ıp (pādişāhlık) 16/1
k-ıp (sālṭānātın) 54/5
k-ıp (seyrān) 13/6
k-ıp (şeyhlik) 75/12
k-ıp (tālāblik) 33/2
k-ıp (tavāf) 30/11
k-ıp (ta'yin) 15/4
k-ıp (uğru) 52/18
k-ıp (uğru) 73/19
k-ıp (va'z naşihat) 21/17
k-ıp (ziyārätin) 22/18
k-ıp (ziyārätin) 22/18, 24/9, 29/17
k-ıpdı 57/15
k-ma ('ayıp) 4/2
k-mağan (ümüt) 25/13
k-mağan (şarf) 36/15
k-mağda (hidmet) 29/16
k-mağı (hidmet) 36/6, 43/2
k-mak ('amel) 33/14
k-mak (bay) 53/2
k-mak (hidmet) 21/20, 62/15
k-mak 15/6 → **tokuz** 15/6
k-makçı (kırğın kılmaççı) 31/18
k-makda 33/4
k-makda (bütüm) 37/8
k-makda (hidmet) 33/1, 54/7
k-makda (hiżmet) 35/19
k-makda 24/14 → **sözlik** 24/14
k-makda (taşıl) 23/4, 25/16
k-makda 39/12 → **talab** 39/12
k-makdadur 44/4
k-makdadur (bendilik) 71/4
k-makçı (bendelik) 37/5
k-makçı (comartlık) 22/17
k-makçı (hākāret) 35/14
k-makçı (hidmet) 35/12, 37/5, 37/10
k-may (ır) 66/1, 66/3
k-may (yamanlık) 31/5
k-mazdın ('adillik kıl-: riayet etmek) 37/8
k-sa (nihr) 51/7
k-sam (beyān) 49/18, 63/12
k-sam (habār) 45/19
k-sam (ini) 45/18
k-sun 31/11
k-sun (hayırlı ve mübārek bereket) 22/1
k-sun (mağfired) 20/17
- k-up** (başlık) 36/4
k-up (bendilik) 35/16
k-up (beyān) 26/17
k-up (hidmet) 42/6
k-up (pādişāhlık) 17/10
k-up (şarf) 36/10
k-uğa 42/10
k-uğa (beyān) 54/10
k-undı 42/13
k-ur 32/9
k-ur (beyān) 12/9
k-ur (dāsdān) 11/17, 66/15
k-ur (dāstān) 11/17
k-ur (kılur) 36/16, 55/11
k-ur (kışkalık) 54/10
k-ur (kurbān) 36/13
k-ur (taşıl) 12/16
k-urmız (beyān) 28/12, 49/19
k-ursuz (tamāşā) 62/1
- kılur** *is. eğri*
k. 19/10
- kıldur-** *f.* ettirmek
k-ıp (hidmet) 36/16
- kılıç** *is. kılıç*
k.+dın 25/3, 32/5
k+dın (ötkerip) 18/3, 31/18
- kılın-** *f.* edilmek; olmak; yapılmak
k-adur (kıl[ı]nadur) 61/19
k-dı (beyān) 67/15
k-ğan (beyān) 74/15
- kılın-** → **kılın-**
k-adur (hesāb) 50/6
- kımkap** *is.* (Far. *kemhā*) ipek [bir kumaş]
k.+dan 41/12
- kır** *is. kır*
k. 17/16
- kır-** *f.* katliam yapmak
k-ğın (kırğın kılmaççı) 31/18
- kırk** *is. kırk*
k. 7/2, 10/9, 12/13, 24/6, 41/19, 51/11, 63/7
k. (kırık) 27/4
- kırtaş** *is. satih*
k-tı 13/1
- kış-** *f.* kısmak
k-ğandın (karsı) 52/15
- kışaş** *is.* (Ar. *kışāş*) intikam
k. 39/1
- kışka** *sf.* kısaca
k.+sı 11/14
- kışkalık** *zf.* kısaca, kısaca
k. (kışkalık üzere: kısaca) 11/1
k. (kılur) 54/10
- kışsa** *is.* (Ar. *kışsa*) kısaca
k.+sın 3/6

kaş *is.* gün
k. 71/17
kaşlav *is.* köy
k. 27/14
ka+sı 27/13
kaṭ'a *is.* (Ar. *kaṭ'a*) kıta
ka+larında 13/15
ka+sında 14/4, 14/15
kaiv- *f.* yanmak (?)
ka. (fi'li) 64/14
kaıymât *is.* (Ar. *ḥidmet*) kıymet
ka+nu 6/6
kız *is.* kız
ka. 45/10, 55/5, 62/5
ka+dan 10/9
ka+ı 38/8, 45/2, 45/9, 45/14, 62/4
ka+ları 64/19
kızıkraak *zf.* daha ilginç
ka. 9/6
kızıl *sf.* kızıl
ka. 65/7
ka[zıl] çok *is.* Çin memuru [zımın noktası çıkmamış]
ka. 8/7
ki *bağ.* (Far. *ki*) ki
k. 21/20
kibi *e.* gibi
k. 15/18, 51/9
kiçi *sf.* küçük
k. 44/8
kiçkine *sf.* küçük
k. 56/3
kiyiz *is.* keçe
k. 44/13
ka+dür 46/3
kim *zm.* kim
k. 26/1, 47/17, 51/7, 58/13
k. 4/5, 9/7 → **her kim**
ka+di 11/15
ka+nen 61/18
ka+ni 59/1
kir- *f.* girmek
ka-ip 68/15, 75/14
ka-ip (ulağ) 43/14
ka-ip (yoluna) 23/3
ka-se 7/9
ka-se (kesbke) 46/9
ka-ze 66/12
kirgiz- *f.* geçirmek; içine sokmak
ka+di (manşıbına) 54/2
ka+gende 42/1
kirış- *f.* girişmek; başlamak
ka-ip (ḥesâbga kirşep) 63/1
ka-ken 23/5
kitâb *is.* (Ar. *kitâb*) kitap
k. 6/7, 54/10, 76/6, 79/6
ka+ımızda 54/10
ka+nu 10/6, 12/8

kiyim *is.* giysi
k. 6/3
kiyin *zf.* sonra
k. 2/6, 6/10, 17/3
kiyüm *is.* giyim
ka+ü 55/16
kiyümsiz *sf.* giysisiz
k. 13/19
kol 1. *is.* el
ka. (sunup) 34/2
ka+da 7/3, 65/12
ka-dan 21/12
ka-dan (kelken) 29/15
ka+dan (kelse) 7/5, 30/13
ka+dın 68/15
ka+ğa 65/14
ka+uma 3/2, 4/3
ka+una 53/17, 55/8, 55/9, 55/13
ka+una (bir berip) 55/9
ka+unan 17/6, 26/2, 27/10, 31/6, 33/2, 53/16, 61/6
ka+unda 61/13, 65/7
 2. hâkimiyet
ka. 24/19, 17/10, 19/1
 3. itaat
ka. 30/2
 4. kol
ka. 73/17, 73/18, 73/18, 74/11, 74/2, 74/8, 74/9, 79/4
ka. (bolğan) 74/5
 5. **kolğa tüş-**: yakalanmak → **tüş-**
ka-üp 73/19
kollı *sf.* elli
ka. 46/8
kondur- *f.* konaklatmak
ka-up (misâfirlerni) 49/20
konuş *is.* yaşadığı yer
ka+u (bolup) 27/14
korâ *is.* ahıl
ka. 27/16
ka+sı 27/15
ka+sında 62/8
koraz *is.* horoz
ka. 55/17
korak- *f.* korkmak
ka-up 61/9
ka-up (Ḥud[â]dan) 62/13
koşgal- *f.* harekete geçirmek
ka-adı 5/1
koş- *f.* katmak
ka-ğanda 67/4
ka-up 63/17
koşul- *f.* birleştirmek, katılmak, eklenmek
ka-dı 56/1, 56/2
ka-dı (kêlip) 58/2
ka-up 73/4
kov- *f.* kovalamak

ka-up 32/4
koy *is.* koyun
ka. 62/18, 62/19, 63/14
ka+nuñg 63/2
koy- *f.* atmak; bırakmak; koymak
ka-dı 55/19, 72/18
ka-dı (kadem) 16/4, 17/4
ka-du 46/5
ka-dum (at) 4/3
ka-ğan 36/5, 45/17, 47/15
ka-ğan (at) 44/1
ka-up 15/16
koyan *is.* tavşan
ka+dan 61/19
koyçu *is.* koyuncu
ka. 63/14
koydur- *f.* koydurmak
ka-ğan 42/7
koylu *sf.* koyun sahibi
ka. 21/13
koyul- *f.* koyulmak
ka-ğan 15/14
ka-ğan (at) 17/16
ka-up 73/5
köp 1. *sf.* çok, birçok
ka. 11/10, 15/7, 15/18, 16/1, 16/5, 16/8, 37/3, 39/3, 45/3, 50/1, 64/11, 67/10, 68/1, 69/13, 70/6, 75/12
ka+ü (kübü) 47/3, 64/6
 2. halk kitlesi
ka. 29/5
köbey- *f.* çoğalmak
ka-mekde 76/5
köbrek *zf.* daha çok
ka+ı (köbreegi) 44/2
köç- *f.* göçmek
ka-di 15/17
ka-di (seferine) 54/4
ka-di (seferine) 32/14
ka-di (seferne) 41/9
ka-diler (seferne) 38/1
köñ *is.* metres
ka. 61/11
ka. (bolup) 61/13
köndür- *f.* uzlaştırmak
ka-di 4/8
köñgey *is.* güneş tarafı
ka. 68/9
köñül *is.* gönül
ka. 4/10, 65/8
ka. (bergen) 4/10
ka+ge 38/11 [imlası farklı; *g* harfi ile yazılmış; *art damak* *n*'si ile yazılmamış]
ka+ı (köñli) 30/16
ka+ünde 43/2
ka+ünde (kêtdi) 42/9

k.+ünde (könlünde kêt-: gönlünde kalmak) 42/9
k.+üne (könlüne) 30/1
könüldi *sf.* gönüllü
k.+lerni (taş könüldi) 21/18
kör- *f.* görmek
k. (kör) 9/7
k.-düngiz 9/4
k.-er (bolsañız) 62/1
k.-ersiz 6/1
k.-gen 6/5, 7/6, 11/12
k.-megenler 49/18
k.-mey 10/15, 29/12
k.-se 9/2, 64/16
k.-üp 15/7
k.-üp (körüp miydi) 5/10
k.-üp (ma'kül) 46/1
körfe *is.* kuzu derisi
k. 10/10
körset- *f.* göstermek
k.-ip (vazlık sıfat) 45/16
k.-ip 70/16
k.-ken (comardlık) 41/6
k.-ken (maşlahat) 45/16
k.-ken (yol) 21/16
k.-sün 10/5
körü- *f.* görülmek
k.-di (tamāšā) 42/3
körüñg- *f.* görünmek
k.-en 63/14
k.-eni 70/20
k.-enler 64/7
köter- *f.* yüceltmek
k.-gen (baş) 70/18
k.-ip (aşağın) 35/1
k.-ip (isimin) 58/6
k.-ip (isimlerin) 24/1
k.-ip (ismin) 35/9
k.-mege 8/3
k.-mek 26/13
k.-mek (ismin) 54/13
k.-mekde (atakın) 28/6
köz 1. *is.* göz
k.+den 44/15
k.+ü 51/4, 60/3
k.+ün (açқан) 6/8
 2. **köz sal-**: gözetmek → **sal-**
k.-masdan 36/8
közö- *f.* delik açmak
k.-p (közöp acıp) 75/11
kül *is.* kul
ķ. 43/10, 67/3
ķ. (bolup) 62/8
ķ.+ğa 67/2
ķ.+ı 13/4
ķula *is.* Gövdesi sarı veya kirli sarı renkte, yele, kuyruk ve bacağın alt kısmındaki kılların koyu renkte olduğu at donu; bu renkte olan at: kula donlu

ķ. 68/2, 68/5, 68/14, 69/1, 69/6
ķulaķ *is.* kulak
ķ. (salup) 22/19
ķum *is.* kum
ķ.+nan 45/3
ķumar *is.* (Ar. *ķimār*) kumar
ķ.+ğa 49/12
ķunduz *is.* kunduz
ķ.+um 67/12
ķur- *f.* yapmak
ķ.-ğanı 30/19
ķur'an *is.* (Ar. *ķirā'et*) Kur'an
ķ.+ğa 41/18
ķurbān *is.* (Ar. *ķurbān*) kurban
ķ. (kılıp) 21/11
ķ. (kılır) 36/13
ķ. 40/6
ķursak *is.* kursak
ķ. 56/4
ķ.+dan 63/20, 66/20
ķ.+ı (ķursağı) 59/6
ķ.+ma 44/13, 45/15
ķutul- *f.* kurtulmak
ķ.-di 18/4
ķ.-di (ķaçıp) 59/16
ķ.-ğanı 76/14
ķ.-maz (ķutulmaz mıydı) 7/1
ķutul- *f.* kurtulmak
ķ.-updı 52/20
ķuvan- *f.* sevinmek
ķ.-adı 8/6
ķ.-ğandan 36/15
ķ.-up 36/7
ķuvandır- *f.* sevindirmek
ķ.-ip 21/18
ķuvva *sf.* en güçlü (?)
ķ. (ķuvva-yı naţķ) 46/20
ķüç *sf.* güç
k. (keldi) 52/17
ķümüşle- *f.* gümüşlenmiş
k.-gen 41/12
ķün *is.* gün
k. 75/10
k.+de 52/17, 68/14
k.+de (bir künde alıp) 5/5
k.+den 13/7
k.+i 8/8, 41/9
k.+ünde 71/17
ķün → **ķüñ**
k.+üñ 73/8, 73/9
ķüñ *is.* köle
k.+din 73/4
ķünbatı *is.* batı
k. 48/6
k.+ında 68/15
ķünbekün *zf.* (T. *ķün*, Far. *-be*, T. *ķün*) günbegün
k. 35/11, 35/16, 76/16
ķünçıkış *is.* doğu

k. 31/19, 39/10, 48/6
ķünden ķün *zf.* günden güne
k. 9/2, 27/16, 33/18
ķüñlik *is.* günlük
k. 68/14
ķün yürüş *is.* güney
k. 27/13
ķüt- *f.* beklemek
k.-üp (vaķtın) 34/2
ķüjev *is.* damat
k. 62/4
L
laķab *is.* (Ar. *laķab*) lakap
1.+lar 15/15
lākāb → **laķab**
1.+ı 13/3
lakin *bağ.* (Ar. *lākinne*) lakin
1. 13/19, 21/8, 42/13
lakin → **lakin**
1. 24/15, 28/11, 33/13, 35/12, 61/14
lampā *is.* (Yun. *lampā*) lamba
1. 62/17, 63/1
lāyık *is.* (Ar. *liyāķat* tan *lā'ıķ* > *lā-yıķ*) layık
1. 43/16
M
ma'ārif *is.* (Ar. *ma'rifet* in çoğul şekli *me'ārif*) kültür
m. (çaçқан) 6/7
mağfıret *is.* (Ar. *ğufıran*) mağfıret
m. (kılısun) 20/17
maķāl *is.* (Ar. *ķavı*) atasözü
m. 16/12, 32/7
maķta- *f.* (Moğ. *mağta-*) övünmek
m.-ğanım (bolmasun) 21/6
m.-maķ 50/2
m.-p 21/8
maķtan- *f.* övünmek
m.-ip 7/3, 9/1
m.-maķda 36/10
ma'ķül *sf.* (Ar. *'aķı*) uygun
m. ('aķılğa ma'ķül bolmağan) 10/10
m. (körüp) 46/1
māl *is.* (Ar. *māl*) mal
m. 25/13, 36/10, 36/13, 48/16, 51/11
m. (alayın) 52/12
m. (bërip) 45/3
m. (otlağan) 52/13, 52/15
m. (tüķeter) 8/1
m.+dı 66/5
m.+ğa (ķoşup) 63/17
m.+ın 52/16, 54/3
m.+ın (alup) 36/9
m.+ın (saçmaķ) 7/3

m.+ın (surar) 8/5
m.+ıng 8/9
m.+[ı]nan 8/2, 31/13
m.+ıı 33/16
maltak → **mltık**
m. 37/2
ma'lum → **ma'lüm**
m.+dur 25/7
m.+lar 42/5
ma'lüm *is.* (Ar. *'ilm*) malum
m. (bolmadı) 58/14
m. (bolmasa) 61/18
ma'lümât *is.* (Ar. *ma'lüm* ve çoğul eki *ât* ile *ma'lümât*) malumat
m. 6/8
mamu *is.* direk
m. 41/13
manaf *is.* bey
m.+ları 60/15
manâflık *is.* manâflık
m. (manâklık) 23/7 [kelime büyük bir ihtimalle yanlış yazılmıştır: *manak* kelimesi "rahip" anlamındadır]
m.+dan 34/18
manav → **manaf**
m. 30/14
manda (?)
m. 28/16
ma'ni *is.* (Far. *ma'nî* < Ar. *ma'nā*) mana
m.+de 46/14
m.+sin 52/20
m.+sindedür 46/11
manşıb 1. *is.* (Ar. *naşb*) vazife
m.+ına (erişdi) 50/5
m.+ına (erişken) 50/8
m.+ına (kırğızdi) 54/2
2. makam
m. 47/1
ma'rifet *is.* (Ar. *'irfān*) marifet
m. 11/9, 38/7, 43/3
m.+ni 30/15
ma'rifetli *sf.* marifetli
m. 36/10, 50/4
ma'rifetsiz *sf.* marifetsiz
m. 13/17, 36/5
ma'rifetsizlik *is.* marifetsizlik
m.+de 39/3
mart *is.* (Yun. *martios* < Lat. *martius*) mart
m.+da 41/8
mas *sf.* (Far. *mes*) sarhoş
m. (mas bolup) 16/12
maşlahat *is.* (Ar. *şalāh*) önemli bir iş, fayda[lı] bir iş
m. (bolsa) 45/17
m. (körsetken) 45/16

maşına *is.* (Rus. *maşına* < Rus. *mahina* < Lat. *machina*) araba
m.+lar 6/2
may *is.* yağ
m. 62/17, 62/18, 63/1
maylı may kalp söz tamam mı tamam!
m. 30/17
maz → **mas**
m. (bolup) 7/4
m. (bolup) 30/3
meclis *is.* (Ar. *culūs*) meclis
m.+de 34/13
medrese *is.* (Ar. *ders*) medrese
m. (şaldıran) 21/15
m. (salıp) 35/18
m. (salmağ) 42/8
mekteb *is.* (Ar. *ketb*) mektep
m. (saldırğan) 22/14
m. (salurdi) 71/2
men e. ile
m. 5/6
mên I *zm.* ben
m. 4/3, 4/4, 7/4, 12/11, 45/17, 45/18, 45/19, 52/12, 65/10, 65/13
mên II → **men**
m. 6/6, 6/9
mengülik *is.* ebedilik
m. 16/5
merhüm *is.* (Ar. *rahmet*) merhum
m. 4/7, 20/17, 48/17
m.+dan 12/12
mertebe *is.* (Ar. *rutüb*) kere, derece
m. 42/2, 54/7, 75/16
mes *is.* (Ar. *mess*) mes
m.+i 43/15, 43/16
mescid *is.* (Ar. *sucūd*) mescit
m. 26/4, 39/11
m. (şaldırıp) 21/14, 42/6
m. (şaldurup) 48/12
m. (salıp) 35/18
m.+i 39/11
m.+ni 71/2
meşelâ e. (Ar. *meşef* in tenvinli şekli *meşelen* > *meşelâ*) mesela
m. 12/5, 17/18
meşakat *is.* (Ar. *şakğ*) meşakkat [imlasında *şedde* eksik, *meşakğat* olmalı]
m. 29/18
meşgül *is.* (Ar. *şagğ*) meşgul
m. 48/13
m. (bolmağda) 33/18
meşgüllü *is.* (Ar. *şagğ* ve T. *+lı* eki) meşguliyet
m.+dürümiz 21/20
meşhür *sf.* (Ar. *şuhret*) meşhur

m. 25/10
m.+dır 26/13
m.+dur 20/12, 44/13, 61/3
mezheb *is.* (Ar. *zehāb*) mezhep
m.+de 21/7
mı = mi soru eki
m. 51/6
m. (körüp miydi) 5/10
m.+ydı (kutulmaz mıydı) 7/1
mıktılık *is.* ileri gelen [kişi]
m.+nan 58/6
mltık *is.* tüfek
m. (atқан) 42/2
mıdal *is.* (İt. *medaglia* < Lat.) madalya
m. 22/11
mihnet *is.* (Ar. *mihnet*) mihnet
m.+lerimni 10/15
millet *is.* (Ar. *millet*) millet
m. 40/6, 47/1
m.+imizdin 42/8
m.+imizge 21/9, 24/14, 29/16, 37/5, 42/5, 43/1, 44/4
m.+ke 4/10, 22/13, 30/21, 33/1, 33/3, 35/12, 35/18, 37/9, 38/6, 54/6, 62/15, 63/4
m.+ne 36/6
miğ *is.* bin
m. 8/4, 17/14
m.+den 8/3
miñ *is.* bin
m. 3/4, 10/12, 11/13, 18/1, 22/14, 24/9, 41/8, 41/10, 41/15, 41/18, 42/5, 42/6, 49/11, 62/16, 76/9, 76/13
min- f. binmek
m.-er (atın) 7/8
m.-gen 68/7
m.-ip 68/5
minut *is.* (Rus. *minuta* < Lat. *minutus*) dakika
m.+da 6/4
mırâş-ğor birl. *sf.* (Ar. *irş - verâşet* ve Far. *ğâr* > *ğôr*) "mirasyedi" anlamında olan kelime, metinde bağlam gereği "varis" anlamında kullanılmıştır
m.+largâ 33/16
mırzâ *is.* (Far. *mîr* ve *zâde* > *mîr-zâ*) mirza
m.+larının (bolup) 60/20
misâfir *is.* (Ar. *sefer* > *musâferet*) misafir
m.+lermi (konurup) 49/19
mişâl *is.* (Ar. *mişâl*) misal
m.+i 63/11
mola *is.* (Ar. *mevlâ*) molla
m. 4/8, 5/1, 21/3, 21/4, 21/5, 21/10, 23/4, 23/4, 26/3, 41/1, 46/18, 56/16, 59/16, 59/17,

- 59/19, 60/1, 60/2, 60/2, 60/3, 60/4, 62/16, 62/20, 63/5, 64/16, 66/9, 66/11, 66/13, 66/14, 66/16, 69/7, 71/12, 71/12, 71/2, 71/2, 72/6, 73/15, 74/16, 74/17, 75/3, 75/4
m.+dan 60/4, 67/14, 71/16
m.+ğa 62/17, 63/6
m.+lar 66/17
m.+lardın 21/12, 66/11, 66/12
m.+larıng 46/19
m.+larını 22/6
m.+sın 66/4
molalık *is.* mollalık
m. 23/3
moyun *is.* boyun
m.+ı (moyun) 19/10
m.+u (moyunu) 48/2
mu → **bu** *zm.* bu
m.+ng 65/19
m.+nda 42/11, 71/13, 76/14
m.+ndan 9/6, 18/18, 76/6, 79/6
m.+ndın 72/17
m.+nı 6/1, 47/14, 56/2, 56/4, 64/11
m.+nuñg 74/18
muharrir *is.* (Ar. *taḥrīr*) muharrir
m. 1/2
muhtaşar *is.* (Ar. *iḥtişār*) muhtasar
m. 1/1
munâfik *sf.* (Ar. *nifāk*) münafik
m.+larğa 34/12
munça *sf.* bunca
m. 6/10
mundagı *sf.* şimdiki
m.+larına 38/1
munday *sf.* böyle
m. 43/16
m.+larını 5/10, 74/2
murad *is.* (Ar. *irāde*) istek
m.+ın 13/8
murun *is.* burun
m. (murnu) 62/11
mübârek *sf.* (Ar. *mubâreket*) mübarek
m. (kılısun) 22/1
m. (bolğan) 33/3
mümkün (Ar. *imkān* > *mumkin*'den ses uyumu ile) mümkün
m. 2/7
müncemid *sf.* (Ar. *incimād*) müncemid
m. 15/13
müselmân *is.* ve *sf.* (Ar. *muslim* > Far. *muslimân*'dan) müslüman
m. 10/5, 12/5, 16/10
m. (étken) 76/8
m.+ğa 8/8
- N**
nādānlıq *is.* (Far. *nā-dān* ve T. *+lıq*) cehalet
n.+dan 6/10, 7/1
nahv *is.* (Ar. *naḥv*) nahv [söz dizimi]
n. (nahv şarf) 38/8, 38/9
nağ *sf.* tam
n. 17/16
namâz *is.* (Far. *nemâz*) namaz
n. 41/9
n.+ını 75/7
nāmūs *is.* (Ar. *nāmūs* < Yun. *nómos*) namus
n. 46/9
n.+ın 24/2
nāmūshı *sf.* namuslu
n. 24/1, 40/16, 58/8, 70/18
narğ *is.* (Far. *nirğ* "kıymet, baha"dan *narğ*) fiyat
n.+ı 62/20
n.+ma 64/3, 64/5
naşihat *is.* (Ar. *naşihat*) nasihat
n. (birip) 21/14
n. (kılıp) 21/17
n. 30/20
n. (kılığanda) 44/15
n.+dan 34/13
n.+lar (naşihatlar) 42/3
naşiyat → **naşihat**
n. 63/11
nāşir *is.* (Ar. *neşr*) naşir
n.+ı 1/2
nağk *is.* (Ar. *nutk*) nutuk (?)
n. (kuvva-yı nağk) 46/20
naziya > **asiya** *is.* (Ar. *nasi'a*) borç
n.+sı 8/2
né 1. *zm.* ne
n. (*nékerek*) 6/10
n.+sün (nèsün) 13/8
n. *sf.* ne
n. 35/6
n. *zf.* ne
n. 24/7, 30/1, 36/7, 44/13
n. *sf.* hangi
n. 11/5, 11/5
nebire *is.* (Far. *nebire*) torun
n.+si 1/2, 17/13
n.+si (bolup) 46/17
neçe *is.* "çokluk" anlamı verir
n. 11/13
neçe *sf.* nice
n. 13/6, 25/19, 70/16, 75/12
n. **neçe** → **bir neçe**
neçen 1. *sf.* birçok, nice
n. 9/2
n.+lerni 9/4
n. *zm.* çoğu
n. 13/9
neçen 1. *zm.* çoğu
n. 3/6, 3/6, 21/12, 21/13, 32/11
n.+dı → (bir neçen) 4/4
n. *zf.* çokça
n. 6/6, 41/6, 65/2, 66/18, 66/18
neçüfi → **né üçün**
n. 11/3
nen (?)
n. 11/5
nerse *is.* nesne
n.+lerni 5/4
nesl *is.* (Ar. *nesl*) nesil
n. 4/1
né üçün *zf.* niçin
n. 44/13, 56/9
nıhr *is.* (Far. *nāhār*) yemek
n. (kılısa) 51/7
nizâm *is.* (Ar. *nizām*) nizam
n. 42/1
noқта *is.* yular
n. 69/1
nomır *is.* (İt. *numero* < Lat.) numara
n. 75/17, 76/4
nür *is.* (Ar. *nūr*) nur
n. 44/16, 65/12, 66/19
nürlandır- *f.* (Ar. *nūr* ve T. *+landır*-eki) nurlandırmak
n.-ip 21/17
- O**
oba *is.* oba
o.+zıñg 75/4
oğlınaça *zf.* oğluna kadar
o. 16/16
oğul *is.* oğul
o. 15/2, 16/14, 17/19, 18/19, 19/5, 19/7, 19/11, 19/12, 19/18, 19/19, 20/1, 20/3, 20/4, 20/6, 20/11, 21/6, 22/7, 23/15, 26/18, 27/3, 28/1, 28/10, 29/2, 32/17, 32/18, 33/19, 34/1, 37/4, 37/12, 37/14, 37/18, 38/4, 38/5, 38/15, 39/8, 39/12, 39/13, 39/19, 40/2, 40/4, 40/14, 40/15, 40/20, 41/2, 42/15, 43/5, 43/9, 43/11, 43/19, 44/6, 46/2, 46/6, 46/14, 46/16, 47/5, 47/19, 48/5, 48/8, 48/9, 48/20, 49/1, 49/5, 50/12, 50/15, 50/17, 55/8, 55/11, 60/5, 60/6, 60/8, 60/12, 67/17, 67/20, 68/1,

69/4, 69/9, 69/10, 69/11, 69/11, 69/19, 70/3, 70/4, 70/9, 70/11, 72/3, 72/17, 73/11, 74/19
o.ı 32/18
o.ı (oğlı) 13/10, 15/3, 15/5, 15/16, 16/4, 16/6, 16/8, 16/20, 17/4, 17/6, 18/4, 18/10, 18/11, 18/11, 18/12, 18/12, 18/12, 18/13, 18/13, 18/13, 18/14, 18/14, 18/15, 18/15, 18/15, 18/16, 18/16, 18/17, 18/17, 18/17, 20/6, 20/7, 20/7, 23/1, 23/9, 24/2, 24/6, 24/18, 25/6, 25/6, 25/8, 26/6, 26/9, 27/1, 28/6, 28/6, 28/7, 31/2, 32/10, 33/11, 35/5, 38/11, 38/12, 38/16, 39/9, 40/2, 40/6, 40/11, 40/17, 40/18, 42/16, 42/16, 42/17, 42/17, 44/14, 46/12, 46/13, 47/3, 50/6, 57/17, 57/19, 59/15, 59/15, 60/13, 60/14, 60/20, 61/19, 62/2, 62/4, 65/13, 69/7, 70/1, 70/3, 70/4, 70/5, 70/5, 70/14, 71/19, 78/6
o.ıın (oğlın) 30/1, 71/10
o.ına (oğlına) 12/14, 70/19
o.ıardın 69/5
o.ıarı 14/7, 14/8, 22/3, 46/13
o.ıarınan 17/19
o.ıınığ 71/11
oısaşlık *is.* benzer
o. 61/20
oık *is.* ok
o.ıu (oğu) 26/2
o.ına 71/9
oıkāt *is.* (Ar. *kūf*'un çoğul şekli *aķvāt*) geçim
o. 11/5
oıu- *f.* okumak; öğrenmek; [namaz] kılmak
o.-ğan 4/4, 12/6, 38/8, 38/10, 43/1, 59/1, 63/5, 66/7
o.-ğanlar 12/8
o.-mağan 11/15, 59/1
o.-mağ (namaz) 75/7
o.-p 9/7, 9/7, 30/15, 66/6
o.-p (namaz) 75/8
o.-sın 23/4 → **tamām**, **ēt-** 23/4
oıuıı *is.* okuyucu
o.ıarğa 11/8
oıuııı → **oıuıı**
o. 11/16
ol *l.* *sf.* o
o. 13/11, 15/8, 17/19, 31/13, 36/19, 52/20, 55/7, 62/17,

68/11, 68/13, 68/17, 69/6, 69/18, 71/8, 71/11, 72/14, 73/3, 73/5,
2. zm. o
o. 15/18, 32/5, 45/2, 45/4, 73/8
ol- *f.* olmak
o.-sun (*azze ve cellege) 10/2
olar *zm.* onlar
o.ınığ 16/17, 76/10
oldurt- *f.* zayıf düşürmek
o.-an (oldurdan) 65/19
oltur- *f.* oturmak
o.-du 76/16
o.-ğan 70/10
o.-mağa 24/12
o.-mağda 23/2
o.-up 11/13, 23/16, 23/18, 32/11, 34/1, 49/19, 70/13
olturt- *f.* oturtmak
o.-up 61/20
on *is.* on
o. 2/5, 7/7, 10/11, 10/14, 12/9, 17/9, 20/11, 20/11, 25/19, 28/1, 28/1, 32/17, 36/14, 41/8, 41/15, 42/6, 62/16, 62/17, 62/19, 67/3
oıng *sf.* münasip
o. 64/8
oıı *is.* sağ
o. 76/1
on beş *is.* on beş
o. 68/14
on bir *is.* on bir
o. (onbir) 26/8
o.ıge 67/4
o.ıı 25/20
oııda- *f.* düzeltmek
o.-ğan 66/18
on iki *is.* on iki
o. 6/2
on peş → on beş
o. 75/16
o oık *ünl.* şaşırma ifade eden bir nidadır
o. 75/20
or- *f.* kesmek
o.-op 6/3
orın → orun
o.ıda 21/16
o.ına 15/4, 15/16, 15/20, 16/4, 16/6, 16/8, 17/4, 17/6, 23/16, 23/18, 23/2, 24/12, 32/11, 32/13, 34/1, 70/10, 70/13, 71/10
orna- *f.* yerleştirmek
o.-ğan 66/19
orta *is.* orta, ara
o.ığa 76/12
o.ına 73/1

o.ında 15/13
ortançı *sf.* ortancı
o. 44/7
oru *is.* hastalık
u. 71/18
orun *l.* *is.* yer
o. 76/3
o.ıda 11/13, 21/17, 21/8
o.ıdur 75/20
o.ığa 61/20, 72/1
2. is. makam
o.ıuga (ornuğa) 40/9
orunsız *sf.* yersiz
o. 36/9
oıançalı *zf.* o kadar
o. 2/6
oıonça *zf.* öyle
o. 59/9
oıonday *zf.* şunun gibi
o. 66/2
ot *is.* ateş, ateş[li]
o. 5/5, 44/15
o.ıu 11/9, 35/5
otdur- *f.* oturmak
o.-ğan 49/12
otla- *f.* otlamak
o.-ğan (mâl) 52/13, 52/15
otun *is.* odun
o.ın 72/12, 72/15
otuz *is.* otuz
o. 33/4, 36/16, 41/14, 41/18
oıyla- *f.* düşünmek
o.-ğanın 36/3
o.-ıuz 64/3
o.-p 54/9
o.-psız 64/11
oıyna- *f.* oynamak
o.-p (çüke) 49/12
oıynça *zf.* fikrince
o. 63/4
Ö
öğüz *is.* öküz
ö. 41/17
öl- *f.* ölmek
ö.-dı 17/6, 68/9, 68/11, 68/12, 68/16
ö.-dü 61/6, 72/18
ö.-gende 41/7, 43/20, 69/17
ö.-gendi 61/7
ö.-mekde 27/17
öltür- *f.* öldürmek
ö.-dı (öldürdi) 59/15
ö.-dü 31/16
ö.-gen 29/4, 38/18, 39/1
ö.-mekni 39/4
ö.-üp 53/19
ölüm *is.* ölüm
ö.ıden 76/14
ö.ıı 31/6

‘ömr *is.* (Ar. ‘*umr* > ‘*ömr*) ömür

‘ö. 9/4

‘ö. (bêrsün) 38/2

‘ö. (ötkerdi) 26/9

‘ö. (ötkergen) 47/1

‘ö. (sürgen) 32/19

‘ö. (sürüp) 13/6, 15/19, 17/6, 32/13

‘ö. (sürübdî) 29/13

‘ö.-**ti** 30/10

‘ö.-**inġ** 54/2

‘ö.-**inçe** 8/5, 26/8, 29/11

‘ö.-**inde** 22/11

‘ö.-**iniġ** 24/8, 29/17

‘ö.-**leri** 37/19

öt- *f.* geçmek, gitmek; deġişmek; yönelmek

ö.-**bedi** 60/10

ö.-**dî** 54/5

ö.-**dî** (alda) 74/11

ö.-**dî** (beyanı) 17/1, 34/10, 43/20

ö.-**dik** 26/18

ö.-**er** (bi-kâr) 8/9

ö.-**ken** 75/11

ö.-**ken** (akıp) 57/18

ö.-**kenige** 18/7

ö.-**mekde** → **alġa** 46/9

ö.-**mekdedür** 30/5

ö.-**üp** 10/11 → **cân** 10/11

ö.-**üp** 65/20

ötgen → **ötken**

ö.-**gen** 3/6

ötken *sf.* geçmiş

ö.-**ken** 11/4

ö.-**kenlerdin** 3/7

ötker- *f.* geçirmek

ö.-**dî** (‘ömr) 26/9

ö.-**dî** 32/5

ö.-**gen** 25/3

ö.-**gen** (‘ömr) 47/1

ö.-**ip** (kılıçdın) 18/3, 31/18

ötkürülen- *f.* keskinleşmek

ö.-**ip** (fikri) 3/8

ötün- *f.* görmezden gelmek [aktarmada bu anlam verilmiştir]

ö.-**üp** (ötnüp) 16/13

öz 1. *zm.* kendi, öz

ö. 4/7, 8/2, 12/4, 15/16, 19/9, 28/5, 36/14, 48/1, 56/11, 63/4

ö.-**ti** 31/11

ö.-**ü** 18/5, 34/13

ö.-**ümüz** 21/20

ö.-**ün** 37/2

ö.-**ünen** 15/5, 16/16, 22/4

2. *sf.* gerçek

ö. 52/8, 64/15

öz aldu *zf.* müstakilen

ö.-**nan** 70/17

P

pādīšā → **pād-šāh**

p. (pādīšā boldu) 15/17

pādīšāh → **pād-šāh**

p. 15/5

p. (bolup) 16/15

p. (kıldı) 15/20

p.-**ġa** 41/3

p.-**sin** 76/8

p.-**sinan** 76/9

pādīšāhlık *is.* padişahlık

p. 16/5, 22/10

p. (kıldı) 16/9, 16/16

p. (kılıp) 16/1

p. (kılıp) 17/10

pādīšālık → **pādīšāhlık**

p. 29/15

pād-šāh *is.* (Far. *šāh-ı pād* > *pād-šāh* veya *pād-i šāh*’dan *pādīšāh*) padişah

p.-**dan** (pād-šāhdan) 67/6

pamoşdik → **pomoşnik**

p. 40/8

par *is.* (Far. *per*) kuş tüyü

p. 57/5

pārā (Far. *pāre*) 1. *is.* para

p. (alup) 37/8

2. rüşvet

p.-**lar** (cêp) 7/5

partiya *is.* (Fr. *partie*) parti

p. 61/6

partiyalık *is.* parti azası

p. 43/2

pavışka *is.* (Rus. *paveska* ?) at arabası

p. 41/14

päydä → **fäyda** = **fä’ide**

päydä bol- meydana gelmek,

ortaya çıkmak → **bol-**

p.-**dî** (päydä) 39/3

p.-**du** (päydä) 16/13

p.-**du** (päyda) 63/4

p.-**up** (päyda) 71/18

p.-**up** (päydä) 13/9

payġambar *is.* (Far. *peyġām* ve *ber*) peygamber

p. 5/3

p. 45/4, 63/7

p.-**ımız** 10/3

peş → **beş**

p. 28/2, 28/3, 41/2

piçak *is.* bıçak

p. (bergen) 55/8

p.-**nı** 55/9

pir *is.* (Far. *pir*) pir

p. 41/19

pobuza *is.* (Far. *pā-būs*) tehdit

p. 31/5

polkavnik *is.* (Rus. *polkovnik*) albay

p. 41/3

pomoşnik *is.* (Rus. *pomoşnik*) yardımcı

p. 50/5, 50/8, 54/2

pul *is.* (Far. *pūl*) para

p. (saçdı) 41/7

pur- *f.* yönetmek

p.-**amaġda** 35/2

put *is.* (Rus. *puđ*) 16,38 kiloya eşit ağırlık birimi

p. 62/18

p.-**un** 62/19

putyerestlik *is.* (Far. *but* > *put* ve *perest* ile *put-perest*) putperestlik

p. 16/13

R

Rabbū’l-‘ālemīn *kalıp söz* Rabbel‘ālemin “Ey Kâinatın efendisi” manasındaki nida kalıbı

R. 22/1

rāhat *is.* (Ar. *rāhat*) rahat

r.-**ı** 27/10

rāhatlandur- *f.* ferahlatmak

r.-**ġan** 21/19, 26/6

raġmet *is.* (Ar. *raġmet*) rahmet

r.-**ı** 10/2

rāsīm *is.* (Ar. *resm*) âdet

r.-**lerni** 15/18

reçatna → **bazarutuġ reçatna**

r. 71/1

renk *is.* (Far. *reng*) renk

r.-**ı** (rengi) 56/10

ruġ → **uruġ**

r. (ruġ) 19/3 [metinde

gayımn noktası çıkmamıştır]

r.-**larda** 14/12

r.-**ları** 15/1, 77/5

r.-**dan** (ruġdan) 53/13

ruġsat *is.* (Ar. *ruġsat*) ruhsat; izin

r. 45/11, 55/6

r. (berip) 55/7

r. (surap) 45/11

S, Ş, Ş

sā‘at *is.* (Ar. *sā‘at*) saat

s. 17/3

sā‘atçe *sf.* (Ar. *sā‘at* ve Far. küçültme eki *çe*) saatçik

s. 10/15

şābrılı *sf.* (Ar. *şabr* ve T. *+lı* eki) sabırlı

ş. 24/15, 46/9

saç- *f.* saçmak

s.-**dı** (pul akçalar) 41/8

s.-**maġ** (mâl) 7/3

saçıl- *f.* saçılmak

s.-ğan (nür şirin sözler) 44/16
şadağa *is.* (Ar. *şadağa*) sadaka
ş.+tı 41/17
şâf *sf.* (Ar. *şafvet* ten *sâfi* > *sâf*) saf
ş. 13/4
şafiyü Allah *sf.* (Ar. *şafâ* - *şafvet* ten *şafiy*) Hz. Âdem'in lakabı
ş. 13/3
şahâbe *is.* (Ar. *şâhib* ve *şahâbî* nin çoğul şekli) sahabe
ş.+lerine 10/4
şahîfe *is.* (Ar. *şahîfe*) sayfa
ş. 77/2
sağla- *f.* korumak
s.-p (kâdirin saklap) 55/10
sal- *f.* asmak; kurmak; koymak; bağlamak; yardımcı fiil
s.-ğan 64/15
s.-ğan 50/8 → **baş** 50/8
s.-ğan (yoluna) 38/7
s.-ip 75/15
s.-ip 36/9 → **akça** 36/8
s.-ip (kulak) 22/19
s.-ip (mescid medrese) 35/18
s.-mağ (medrese) 42/8
s.-masdan 36/8 → **köz** 36/8
şal- *f.* atmak; sokmak
ş.-ip (suğa) 75/9
ş.-mağ (tuz) 15/18
şalal- *f.* koymak
ş.-dı 64/8
salâmatlan- *f.* (Ar. *selâmet* ve T. *+lan-* eki) iyileşmek
s.-a 75/10
s.-mağına 75/13
şaldır- *f.* tayin olmak; yaptırmak
s.-ğan (mekteb) 22/14
ş.-ip (mescid medrese) 21/15
ş.-ip (mescid) 42/6
s.-up (mescid saldırup) 48/13
şaldır- → **şaldır-**
s.-dı (mola) 71/3
s.-mağ (nomir üy) 76/4
şalla'illâhu 'aleyhi's-selâm "Allah'ın selamı üzerine olsun" manasındaki saygı sözü, bilhassa peygamberler anılırken söylenir
ş.+ğa 10/3
sâltânât *is.* (Ar. *salṭanet*) saltanat
s.+tın (kılıp) 54/4
salur- *f.* yaptırmak
s.-dı (mekteb) 71/2
şâmâvâr *is.* (Far. *semâver* < Rus. *samovar*) semaver
ş. 65/7
şarf I *is.* (Ar. *şarf*) sarf, harcama

ş. (kılıp) 36/10
ş. (kılmağan) 36/14
ş. (şârf kılıp) 54/4
şarf II *is.* (Ar. *şarf*) sarf [şekil bilgisi]
ş. (nahv şarf) 38/8, 38/9
şasığ *sf.* pis kokulu
ş. (bolğanı) 62/12
şatıl- *f.* satılmak
ş.-dı 9/4
şâvat *is.* (Far. *seped* - *sebed*) sepet
ş. 42/6
şavdekerlik *is.* (Far. *sovdâ-ger*) tüccarlık
ş. 25/12
say *is.* nehir yatağı
ş. 76/3
sayla- *f.* yazmak
s.-p (ır) 63/15
saylan- *f.* seçilmek
s.-ip 37/7
saylo → **şaylo**
s.+ğa 7/2
sayra- *f.* şarkı söylemek
s.-ğan 67/7
sebeb *is.* (Ar. *sebeb*) sebep
s. 26/2, 62/12
s. (boldu) 7/2
s. (bolğan) 31/6
s.+ti 62/2
sebebçi *is.* sebep olan [kişi]
s. 75/13
sebebli *sf.* ve *zf.* metinde "gibi olmak; -dan dolayı, ötürü; olduğundan; için; olduğu için" manalarında kullanılmıştır
s. 19/10, 45/20, 46/6, 46/15, 48/2, 51/4, 51/12, 55/15, 55/19, 56/10, 57/17, 60/4, 61/6
sefer *is.* (Ar. *sefer*) sefer
s.+ge (çıkıp) 24/9
s.+tine (köçdi) 32/14
s.+tine (köçdi) 54/4
s.+tne (çıkup) 15/4
s.+tne (köçdiler) 37/19
s.+tne (köçdi) 41/9
s.+tne (çıkıp) 71/9
sêgiz *is.* sekiz
s. 13/5, 37/12
sekiz → **sêgiz**
s. 28/10, 28/13
sêkiz → **sêgiz**
s. 15/2, 69/11, 71/19
seksen *is.* seksen
s. 41/8, 75/17
selâm *is.* (Ar. *selâm*) selam
s.+ğa (barğan) 55/5
s.+tı 10/3

semir- *f.* semirmek
s.-ze 16/11
sérke *is.* erkek keçi
s.+tı 46/20
seyrân *is.* (Ar. *seyr*) seyran
ş. (kılıp) 13/5
sêz- *f.* sezmek
s.-ip 45/10
şifat *is.* (Ar. *vaşf*) sıfat
ş. (kürsetip) 45/16
ş. 51/8
sinat- *f.* denetmek
s.-ip (alıpdı) 68/2
sinçi *is.* seyis
s.+ğa 68/2
sırdaş *is.* sırdaş
s. 34/12
sırla- *f.* süslenmek
s.-ğan 41/12
sirt *is.* sırt
s.+tman 13/2
siyla- *f.* hürmet göstermek
s.-y (siylay bergein) 30/17
siğ- *f.* sinmek
s.-ip 62/11
sine *is.* (Ar. *sene*) sene
s. 76/14
siz *zm.* siz
s.+tge 45/17
s.+targe 63/12
sizifği *sf.* sizinki
s. 45/19
şoşbetli *sf.* (Ar. *şuḥbet*) sohbetli
ş. 44/16
sol *is.* sol
s. 55/8
şom *is.* som [para birimi]
ş. 41/11, 41/15, 41/17, 41/18, 41/18, 42/5, 62/20, 63/2
ş.+dan 62/19, 63/3, 63/7
ş.+ğa 22/14, 42/6
şomluk *is.* somluk
ş. 41/17
şoş 1. *zf.* sonra; son
ş. 7/6
 2. *sf.* sonraki
ş.+ğa 12/11
şoî → **şoş**
ş. 15/7, 35/16, 45/2, 57/11, 57/6, 63/5, 64/4
ş.+ğa 10/7
ş.+tundan 12/3
şoşgra *zf.* sonra
ş. 12/4
şoîra → **şoşgra**
s. 47/7
şoîra → **şoşgra**
ş. 22/13, 61/7
şoîraak *zf.* daha sonra
ş. 57/12

sonun *zf.* çok güzel
s. 64/11
şorgo → **corğa**
ş. (yürer) 7/8
söyle- *f.* söylemek; konuşmak
s.-**gen** 34/13
s.-**p** 6/3
söylen- *f.* söylenmek
s.-**di** 42/3
söz *is.* söz
s. 2/1, 6/3, 56/3, 57/4, 58/13, 63/10, 66/4
s. (açayın) 65/3
s.-**din** 66/20
s.-**dü** 65/17
s.-**ler** (saçılğan) 44/16
s.-**leri** 10/11
s.-**lerim** 5/1
s.-**tüm** 30/20, 63/11
s.-**ümdü** 64/2
s.-**tün** (aytar) 9/1
sözle- *f.* söylemek
s.-**genden** 34/12
sözlik *is.* söz
sözlik kıl-: sözü geçmek → **kıl-**
s.-**mağda** 24/14
su 1. *is.* su
ş. 32/2, 39/10, 67/12, 75/10, 76/2
ş.-**da** 57/19
ş.-**dan** 32/2
ş.-**ğa** 5/7
ş.-**ğa** (şalıp) 75/9
ş.-**ng** 75/8
ş.-**nan** 13/10
ş.-**ynıng** 32/1
2. *is.* yüzme
ş. (bilgen) 58/1
şüflük *is.* (Ar. *şūf*'ve nisbet eki *-ī* ile *şūfī*) sufi
ş. 22/9
sultān *is.* (Ar. *sultān*) sultan
s. 50/9
s. (atalğan) 50/7
s. (dimek) 50/10
sun- *f.* uzatmak
s.-**up** (köl) 34/2
sur *is.* gök kır donu / rengi [at donu]
s.-**tu** 49/15, 68/6, 68/12, 68/13
şur → **sur**
ş. 71/17
ş.-**dan** 71/18
sura- *f.* istemek, [izin] istemek, sormak; [yurt] idare etmek
s.-**ğan** (curut) 27/8
s.-**ğan** 49/7
s.-**mağ** 67/3

s.-**p** 76/16
s.-**p** (ruşşat) 45/11
s.-**p** (turgān) 53/18
s.-**r** (mālin) 8/5
s.-**sa** (ël) 50/9
surağ *is.* sorgu
s.-**ğa** 37/7
şural- sorulmak
ş.-**up** 2/6
suran- *f.* yalvarmak
s.-**ip** 45/13
suraş- *f.* soruşturmak
s.-**dı** 64/9, 64/20
şürät *is.* (Ar. *şüret*) süret
ş.-**ında** 24/19, 29/3, 37/1
surat- *f.* istemek-, sordurmak; hükmetmek
s.-**ip** 69/3
s.-**ip** (pādīşāhsınan) 76/9
s.-**nan** 67/2
suruşdur- *f.* araştırmak, soruşturmak
s.-**up** 12/11
şut *is.* (Rus. *sud*) mahkeme
ş.-**ğa** (tutulup kalğan) 61/8
şuuk *sf.* soğuk
ş. 75/20
sür- *f.* sürmek; yönetmek
s.-**ep** 19/17 → **yurt, kel-** 19/17
s.-**ep** (halkını) 31/5
s.-**ep** (ël) 29/15, 45/6
s.-**gen** ('ömr) 32/19
s.-**gen** (artқа) 32/3
s.-**gen** (dörin sürgen) 24/7
s.-**mekde** 70/14
s.-**mekde** (dölet) 34/17
s.-**üp** (devrin sürüp) 16/5
s.-**üp** (dörin sürüp) 22/10
s.-**üp** ('ömr) 13/6, 15/19, 17/6, 32/13
s.-**üpdı** ('ömr) 29/13
sürül- *f.* ömür sürmek
s.-**gen** 75/14
sütuf *is.* (?) Allah'ın huzurunda saf tutup oturan insan (?)
s. 41/19
Ş
şahr *is.* (Far. *şehr*) şehir
ş. 6/4
ş.-**ğa** 15/17
ş.-**tı** (şahr-i Ufada) 23/3
ş.-**ın** (şahrın buzup) 54/1
ş.-**ıman** 55/18, 71/14
ş.-**ında** 13/5, 25/15
ş.-**ımı** 30/11
şakird *is.* (Far. *şā-gird*) öğrenci
ş.-**lerden** 63/6
şārākāt *is.* (Ar. *şerāfet*) asalet

ş.-**tı** 32/7
şavkık *is.* (Ar. *şevk*) şenlik
ş.-**lar** 9/2
şaylat- *f.* seçtirmek
ş.-**ip** 8/10
şaylo *is.* seçim
ş. 7/2
şaytān *is.* (Ar. *şeytān* < İbr. *šātān*) şeytan
ş. 64/13, 64/14, 65/1
şecere *is.* (Ar. *şecer*) şecere
ş.-**leri** 2/4
şefkat *is.* (Ar. *şefekat*) şefkat
ş. 22/5, 22/16
şefkatli *sf.* şefkatli
ş. 41/4
şekildi *e.* (Ar. *şekl*) gibi, kadar
ş. 11/13, 11/14, 12/2, 21/14, 35/14, 35/18, 36/4, 36/5, 40/10, 41/19, 41/7, 42/7
şerī'at *is.* (Ar. *şer'*) şeriat
ş. (şerī'at-ı Muştafā) 33/14
ş. 35/11
ş.-**da** 66/19
ş.-**dan** 64/20
ş.-**ğa** 22/19, 64/16
ş.-**ka** 35/14
şeyhlik *is.* (Ar. *şeyhūhāt* tan *şeyh*) şeyhlik
ş. (kılıp) 75/12
şifā *is.* (Ar. *şifā'*) şifa
ş. 75/10
şikildi → **şekildi**
ş. (şikildi) 38/13
şimāl *is.* (Ar. *şimāl*) şimal
ş. 31/19
şimālğaça *zf.* şimale kadar
ş. 15/13
şī'r *is.* (Ar. *şī'r*) şiir
ş.-**tı** 52/11
şirīn *sf.* (Far. *şirīn*) şirin
ş. 44/16
şol *sf.* şu, o, bu [bazen aktarmada "o" veya "bu" anlamlarında kullanılmıştır]
ş. 7/2, 11/16, 14/12, 15/9, 15/10, 18/7, 21/17, 23/7, 27/14, 27/16, 30/14, 32/2, 32/14, 32/19, 35/5, 37/16, 51/7, 53/16, 57/6, 61/4, 62/6, 62/10, 62/14, 63/5, 67/9, 68/16, 71/18
ş.-**tdur** 50/10, 62/12
şolar *zm.* şunlar
ş. 6/6, 6/8
ş.-**dan** 13/11
şolay *zf.* böyle, şöyle
ş. 9/3, 32/8
şordu *sf.* talihsiz
ş. 8/1

şorlu → **şordu**ş.+**ng** 7/8**şu** *zm.* şu, bu, o [bazen aktarmada “bu” veya “o” anlamında kullanılmıştır]

ş. 53/13

ş.+**ndan** 15/6, 15/15, 16/12, 46/7ş.+**nı** 26/2**şu arada** *zf.* şurada [aktarmada “burada” anlamında kullanılmıştır]

ş. 31/4

şumkarlık *is.* (Moğ. *şipkor*) sungurluk [sungur bir kuş türü]ş.+**tı** 57/4**şumluğ** *is.* kurnazlıkş.+**tu** (şumluğu teyüp) 61/4ş.+**unan** (şumluğunan) 61/5**şunday** *zf.* şöylece, bunun gibi

ş. 32/12, 38/10, 49/12

şunlar *zm.* şunlarş.+**dan** 11/6**T, T̄****tâ** *zf.* (Far. *tâ*) tâ

t. 10/13, 16/9

ta‘âlâ *ünl.* (Ar. ‘*uluvv*) → **Allahu Ta‘âlâ**

t. 10/5

ta‘âm *is.* (Ar. *ta‘âm*) yemek

t. 41/5

t.+**ğa** 15/18**tabul-** *f.* bulunmakt.-**maz** 4/10t.-**ur** 38/10**tağ** *is.* dağt.+**harında** 2/2t.+**nunğ** 27/13**tağı** → **dağı**

t. 5/8

taḥāret *is.* (Ar. *taḥāret*) taharet

t. (aldı) 75/7

taḥkik *is.* (Ar. *ḥaḥk*) hakikatt.+**ni** 12/15**taḥmîn** *is.* (Ar. *taḥmîn*) tahmin

t. (kılır) 12/15

taḥmînen *zf.* (Ar. *taḥmîn*)’in tenvinli şekli *taḥmînen*

t. 12/13

taḥşil *is.* (Ar. *ḥuşûl*) tahsil

t. (kılmağda) 23/3, 25/15

taç- *f.* takmakt.-**up** (éger) 7/8**taḥdîr** *is.* (Ar. *ḥadr*) takdirt.+**dan** 17/2t.+**ğa** 32/3**tal-** *f.* dalmak**t.-mağdadur** (uykusına)

23/12

tala- *f.* yağma edilmekt.-**dı** 64/7**ṭalab** 1. *is.* (Ar. *ṭaleb*) talep, istekt.+**ına** 45/14t.+**ında** 40/10t.+**harında** (bolğan) 45/132. **ṭalab kıl-**: yerine getirmek → **kıl-**t.-**mağda** 39/11**ṭalablan-** *f.* talep etmekt.-**adır** 23/3**ṭalaş-** → **talaş-**t.-**ip** 7/6**talaş-** *f.* münakaşa etmek; kavga etmekt.-**dı** 64/19, 65/1t.-**ğan** (tütün) 61/6**ṭālebū’l-’ilm** (Ar. *ṭaleb* ve Ar. ‘*ilm*) ilim talep edent.+**lerge** 22/16**talı-** *f.* bezmekt.-**mağan** 12/11**ṭāliblik** *is.* taliplik

t. (ṭāliblik kılıp) 33/2

ṭalıq- *f.* yorulmakt.-**mağan** 34/13**tamām** *sf.* (Ar. *temām*) bütün

t. 31/18

tamām bol-: sona ermek →**bol-**t.-**up** 13/10**tamām ét-**: öğrenmek → **ét-**, **oku-**t.-**ken** 23/4**tāmāşā** *is.* (Far. *temāşā*) eğlence, temaşa

t. 6/3

t. (tamāşā kılırsız) 62/1

t. (tamāşā körüldi) 42/3

tamğa *is.* damga

t. 58/3

tanı- *f.* bilmek; tanımak

t. (tanıgan) 17/8

tanu- → **tanı-**t.-**p** 17/5, 17/9**tanut-** *f.* tanıtmakt.-**ğan** 21/13**tap-** *f.* bulmak, ele geçirmekt.-**ğan** 6/9t.-**kan** 54/3, 75/5t.-**may** 52/16**tapşır-** *f.* teslim etmekt.-**dı** 53/17**tapşur-** → **tapşır-**t.-**ğan** 33/16**tara-** *f.* dağılmakt.-**dı** 64/6**ṭarāf** → **ṭaraf**t.+**dan** 70/18t.+**tı** 32/1t.+**ın** 68/18t.+**[i]ng** 24/13t.+**ında** 27/13, 31/19**ṭarāf** → **ṭaraf**t.+**ınan** 76/2t.+**ında** 76/1**ṭaraf** *is.* (Ar. *ṭaraf*) taraft.+**da** 62/15t.+**dan** 6/8, 30/2, 30/3t.+**ına** 54/8t.+**ınan** 52/2t.+**ında** 39/11, 48/6, 48/7**taral-** *f.* çoğalmak; dağılmakt.-**adur** 47/20t.-**dı** 13/11, 20/11, 28/1, 37/13t.-**ğandır** 12/19, 17/18t.-**ğandır** 15/13, 19/1t.-**madı** 59/18t.-**mağda** 27/4, 43/6, 44/3, 57/9, 72/9, 74/20, 75/1t.-**mağdadur** 58/7**ṭaral-** → **taral-**t.-**mağda** 47/13**tarat-** *f.* araştırmakt.-**ip** 10/13, 60/17t.-**sağ** 60/17**tārīḥ** *is.* (Ar. *te’rīḥ*) tarih

t. 3/1, 3/3, 3/4, 3/7, 10/8, 10/8, 11/3, 11/10, 11/12, 11/15, 11/15, 12/6, 77/3

t.+**de** 42/11t.+**tı** (tārīḥ-i Kırgızıya) 1/1t.+**ime** 4/3t.+**ın** 4/1, 59/1t.+**[i]ng** (tārīḥ[i]ng) 11/11t.+**lerdin** 3/6t.+**leri** 2/4t.+**ni** 3/2, 12/1, 21/5**tart-** *f.* tartmak; sıralamak; yönelmek; birine benzemek; koymakt.-**ar** 8/10 → **arığ** 8/10t.-**ğanı** 44/13t.-**ip** 11/2, 15/13, 45/6t.-**ip** (kebez) 45/15**taru** *is.* darıt.+**nı** 6/5**taş** *is.* ve *sf.* taş

t. (taş köñül) 21/18

taşla- *f.* terk etmek; bırakmakt.-**ğan** (alduna) 29/8t.-**mağdadur** 35/17t.-**p** 13/6t.-**p** (dünyānı) 48/17**tatdı** *sf.* tatlı

t. 63/11

tav- → **tap-**

t.-ip (ala kélgen) 59/5
t.-ip (tavıp aldı) 55/14
t.-ip (tavıp kélgen) 47/11
taváf *is.* (Ar. *ṭavāf*) tavaf
ṭ. (kılıp) 30/11
tay *is.* tay
t.+ıman 52/14
ṭayğan *is.* tazı
ṭ.+ı 8/7
ṭ.+ğa 8/7
ta'yin *is.* (Ar. 'ayn'dan *ta'yin*)
 tayin
t. (kılıp) 15/4
ta'yinli *sf.* resmî
t. 61/14
ṭayṭayla- *f.* beslemek
ṭ.-p 63/15
taza *sf.* temiz
t. (bolğan) 55/16
tedbir *is.* (Ar. *dubur*) tedbir
t. 32/3
t. (yürgüzmeekte) 30/4
tég- → **tey-**
t. (tègen) 42/4, 45/12, 57/6,
 67/10
ṭeğe- *f.* kazanılmak
ṭ.-ng 45/3
tégi *zm.* öteki
t. 64/4
tégiz *sf.* düz [yol]
t. 5/5
tégür- *f.* vermek
t.-gen (zarâr) 36/12
teke → **ne** [*neke* olmalı]
t. 7/6
tékser- *f.* taramak, tetkik etmek
t.-ip 10/12, 64/19
tékseril- *f.* araştırılmak
t.-üp 2/5
témir yol *is.* demir yol[u]
t. 5/5
tenge *is.* para birimi
t. 7/7
t.+ni 36/16
tér- *f.* toplamak
t.-ip (tèzek) 63/16
téri *is.* deri
t. 10/11
teriçilik *is.* hayat
t.+lerinen 11/5
tertüb *is.* (Ar. *rutüb*) usul
t. 12/2
tertübçe *is.* (Ar. *rutüb*) usulünce
t. 12/3
tevfik *is.* (Ar. *vef̣ḳ*) Allah'ın
 yardımına kavuşma
t. 33/13
tey- *f.* değmek; evlenmek
t.-di (zârârı teydi) 64/6
t.-üp (şumluğu) 61/4

tez *zf.* (Far. *tîz*) tez
t. (bolğan) 46/6
tèzek *is.* tezek
t. (tèrip) 63/16
tıbrat- *f.* oynatmak
t.+a 10/15
t.+dım 12/12
tış *sf.* sıradışı
t. 50/1
tıyın *is.* tıyın [para: rublenin
 yüzde biri]
t. 36/14, 62/20
t.+dan 62/19, 63/1, 63/2,
 75/16
tik- *f.* dikmek
t.-er (tiğer) 6/3
t.-ken 75/18
tikil- *f.* dikilmek
t.-mek 76/4
til *is.* dil
t.+i ('Arab tili) 46/10
t.+inde 55/20, 58/13
tilek *is.* dilek
t.+i (tilegi) 42/9
t.+in (tilegin) 42/10
t.+ine 8/1
tilgram *is.* (Fr. *télégraphe* < Yun.
têle ve *graphie*) telgraf
t. 5/6
tilifon *is.* (Fr. *téléphone* < Yun.)
 telefon
t. 5/6
tiliskob *is.* (Fr. *télescope* < Lat.)
 teleskop[lu]
t. 6/5
tilmeç *is.* tercüman
t.+ler 8/6
t.+herge 8/6
tiñle- *f.* dinlemek
t.-señiz 5/4
tiriklik *is.* hayat
t. 54/4
t. (kılığan) 13/16
tive *is.* deve
t.+den 6/5
tizgin *is.* dizgin
t.+in 65/14
todur- *f.* doğurmak
t.-dı 46/2, 46/3
t.-dum 45/18
tofrak *is.* toprak
t.+nı 13/2
toğ- *f.* doğmak, doğurmak
t. (tomayınça) 46/14
t.-dı 55/11
toğru *sf.* doğru
t. 10/5
toğrulık *is.* doğruluk
t. 22/19
toğuz *is.* dokuz

t.+u 32/16
toğum *is.* nesil
t.+ı 74/18
toğsan *is.* doksan
t. 18/8
toğuz → **toğuz**
t. 3/5, 15/5, 19/3, 24/9,
 40/20, 41/8, 41/11, 41/13,
 41/13, 49/4, 62/16, 62/17,
 63/2, 71/16
toğuz kıl- dokuz[lama]
 yapmak → **kıl-**
t.-mağ 15/6
toğuzuncı *sf.* dokuzuncu
 [Rakamla yazıldığı için orijinal
 şekli bilemiyoruz]
t. 24/9
tol- *f.* dolmak; girmek
t.-mağda 76/5
t.-amız 67/4
tolbaş → **topbaş**
t.+ı 66/12
ton *is.* giysi
ṭ. 41/5, 49/20
top *is.* topluluk
t.+ğa 66/12
topbaş *is.* topluluğun baş[ı],
 önder
t.+ı 66/12
toplı *sf.* toplu
t. 2/6
toru *sf.* doru
t. 49/15, 68/10
toru → **toru**
ṭ. 68/6, 68/11
töbe *is.* tepe
t. 31/19
töben *is.* aşığı
t. (bolsa) 54/7
t.+de 10/16, 34/10, 63/9
töğüş *is.* döğüş
t. 39/3
tök- *f.* dökmek
t.-er (akça töger) 7/6
t.-üp (kanın tögüp) 32/12
töle- *f.* ödemek
t.-y (töley almay) 8/4
tömen *is.* alt
t.+ı 43/2
tört *is.* dört
t. 17/13, 18/1, 32/17
törtünçü *sf.* dördüncü
t. 4/5
tötö *sf.* yakın
t. 38/11
tudar- *f.* doğurmak
t.-sañ 55/8
ṭıfān *is.* (Ar. *ṭūfān*) tufan
ṭ. 13/9
tuğan I *is.* soydaş, kardeş

t. 6/10, 26/17, 50/3, 57/11
t.+dur 57/3
t.+lardı 40/10
t.+lardın 70/20
t.+largâ 10/6, 12/9, 28/16
t.+larım 4/2, 4/7
t.+larımın 3/2
t.+larım 4/8, 8/2
t.+larımız 23/11
tuğan II *is.* doğum
t.+da 46/1
tuğanlarça *zf.* soydaşlarca
ṭ. 37/4
tuğralı *zf.* hakkında
t. 76/12, 77/3
tukum *is.* soy
t.+u 69/5
tuul- *f.* doğmak
t.-dı 17/7
tur- *f.* durmak; gelmek; yardımcı fiil
t.-a (tura almay) 17/3
t.-ap 62/16
t.-alı 31/10
t.-ar 7/6
t.-dı 15/8, 74/18
t.-dı (barıp) 55/15, 59/17, 60/1
t.-dı (kêlip) 60/2
t.-du 73/10
t.-ğan 27/12, 31/5
t.-ğan (bara tuğan) 16/3, 17/3, 71/19
t.-ğan (bolup) 61/3, 61/14
t.-ğan (cırılup tur-: şöhreti ulaşmak) 27/9
t.-ğan (cibermey) 24/2
t.-ğan (surap) 53/18
t.-ğan (uyala) 61/10, 62/13
t.-mağ 30/4
t.-mağda 28/19, 30/2
t.-maz (karaburtmaz) 66/3
t.-sa 36/7
t.-up 55/6, 62/8, 75/10
t.-up (bola) 39/2
ṭur- → **tur-**
ṭ.-ğan (bolot) 34/6
ṭ.-mağdadur (bolıp) 14/12
t.-umakdur 22/19
tut- *f.* tutmak
t.-ar 62/5
t.-kan (dos) 22/6
t.-kuçı (dos) 48/14
t.-up (dos) 29/16
tutkun *is.* esir
t. 65/19
tutul- *f.* yakalanmak
t.-ip (tutulup kalğan) 61/8
tuykun *is.* beyaz atmaca
t.+ım 67/11

tuz *is.* tuz
t. (şalmağ) 15/18
tük: **tük yok** *zf.* katiyen yok
t. 9/1
tüket- *f.* tüketmek; kaybetmek
t.-er (mâl) 8/1
t.-ip 8/2
t.-mekdedür 61/9
tüp *is.* kök
t. 3/5, 47/6, 59/13, 71/6, 72/12
t.+i 45/19
t.+ün 62/12
türküml- *sf.* farklı
t. 3/9, 3/9
türlü *sf.* türlü
t. 3/9, 3/9, 5/7, 23/5, 70/16, 75/19
türlü → **türlü**
t. 6/2
türtdür- *f.* attırmak
t.-di 57/19
tüsli *sf.* derili (renkli), donlu (renkli)
t. 13/17, 14/11, 49/14
tüş- *f.* düşmek; [ele] geçmek; inmek; yerleşmek; yardımcı fiil
t.-er [tüşer bol-: (görevinden) düşmek] 8/4
t.-ken 5/8, 8/8, 31/20, 74/1, 74/2, 75/16, 76/2
t.-ken (canına tüş-: yerleşmek) 32/2
t.-ken (aşıp) 68/11
t.-üp 75/6
t.-üp 61/12 → **çabul** 61/12
t.-üp (düşmanlık) 76/13
t.-üp 73/19 → **tüş-** 73/19
tütüm 1. *is.* oba
t. 17/14, 40/11, 47/16, 47/17, 70/14
t. (talaşğan) 61/6
t. *is.* hane
t. 27/1, 27/5, 61/6
t.+ge 36/8
tüzelt- *f.* düzeltmek
t.-ip (tüzeltip) 76/3
‘U, U
uç- *f.* uçmak
u.-ar 5/5
u.-dı (uçdı) 5/8
u.-du 67/11
uçaska *is.* (Rus. *uçaska* - *uçaske*) bölge
u.+sına 28/4
uğırla- *f.* çalmak
u.-p 31/13
uğ[ı]rla- → **uğırla-**
u.-pdı 69/13

uğrı → **uğru**
u. 52/9
u. (kılıp) 52/18
u.+nı 52/10
uğrnlık *is.* hırsız(lık)
u. (çılgandan) 51/11
uğru *is.* hırsız
u. 31/15
u. (kılıp) 73/19
u. (kılğandan) 51/10
u.+nı 52/20
u.+nıñ 52/10
uğruy *is.* hırsızlık
u. (éter) 8/2
uğ- *f.* dinlemek
u.-ar (uğar bolsañ) 30/20, 66/2
u.-arsız (uğarsız) 64/11
u.-çu 64/2
ulağ *is.* ulak
u. (kirip) 43/14
u.+dan 63/20, 67/1
‘ulemâ *is.* (Ar. ‘*âlim*’ in çoğul şekli ‘*ulemâ*’) alimler
‘u.+larmandur 76/7
ulu 1. *sf.* büyük
u. 26/6, 27/3, 27/9, 40/4, 44/6, 45/15
u.+sı 15/2
2. sf. zor
u. 73/8
uluğ *sf.* ulu, büyük
u. 15/3, 15/15, 27/8
u.+lardan 22/11
u.+largâ 8/3
u.+larına 53/19
u.+u 53/16
u.+un 53/19
uluğ *is.* amir
u. 70/6
umtul- *f.* yeltenmek; davranmak; istemek
u.-mağda (bolsa) 24/12
u.-mağda 34/2
u.-mağdadur 38/13
un *is.* un
u. 62/18, 62/19, 63/2
unut- *f.* unutmak
u.-duñ 7/5
untul- *f.* unutulmak
u.-mağda (vehm) 70/19
ur- *f.* vurmak; lanetlemek
u.-ar (Hudây ur-: Tanrı lanetlemek) 8/5, 8/8
u.-du 4/9
u.-up 28/17
urğ → **uruğ** [*urğ* biçiminde, ikinci hece ünlüsü (*u*) yazılmamış bir şekilde kaydedilmiştir]

- u.** 19/14, 44/9, 59/13
u.+dan 39/9, 51/11, 70/15, 72/5
u.+dın 44/2
u.+dur 50/14
u.+ğa 51/17
u.+ğa 47/20, 50/18, 54/12
u.+ka 28/1
u.+lar 27/4, 57/9
u.+larda 75/1
u.+larga 17/17, 19/1, 51/19, 53/8, 56/17, 59/8, 74/4
u.+ları 14/6
u.+larını 58/9
u.+lartaş 47/4
u.+u 15/12, 18/9, 19/15, 19/19, 19/20, 19/20, 20/2, 20/2, 20/5, 34/8, 37/16, 39/9, 43/6, 44/10, 44/10, 45/5, 46/8, 46/16, 47/13, 47/14, 48/19, 49/1, 49/2, 49/2, 50/11, 51/3, 51/4, 51/14, 51/16, 53/4, 53/8, 53/9, 53/11, 54/12, 54/14, 54/14, 56/6, 57/12, 58/7, 59/11, 60/1, 60/3, 60/6, 60/7, 60/8, 67/17, 67/18, 71/5, 72/11, 73/6, 75/1, 78/8, 78/9, 78/10, 78/10, 78/11, 78/17, 79/2, 79/3
u.+udur 20/4
u.+un 12/8, 70/2
u.+uñg 18/9, 42/19, 52/1, 54/6, 70/7
u.+unan 21/9, 33/1, 40/5, 44/14, 51/1, 51/1, 51/20, 53/9, 53/10, 53/12, 54/15, 54/15, 56/18, 57/7, 57/8, 70/8, 71/3, 72/4, 72/5, 72/6
u.+unan (urrğunan) 72/8
u.+unandur 19/4
u.+unıñg 26/11, 29/11, 60/15
uruğ *is.* uruk, soy
u. 47/15, 59/18, 72/3, 74/5, 74/20
u.+da 47/16
u.+dan 44/3, 46/17, 47/8, 50/18, 60/9, 69/7
u.+dın 4/1
u.+dur 67/19
u.+ğa 20/11, 37/15, 73/7
u.+lar 39/15, 47/2, 72/9
u.+ların 11/1 [*uruğların* ya da *aruruğların* okunabilir]
u.+u 44/11, 44/11
u.+unan 34/6, 34/8, 34/10, 38/18, 73/9
urus *is.* savaş
u. (bolup) 76/14
u.+da 29/5, 29/7, 71/7, 71/8
- u.+unda** (urşunda) 29/6
usa- *f.* uzaklaşmak “ölmek anlamında”
u.-p 63/5
uşal *sf.* işte bu
u. 67/2
uşbu *zm.* işte, işte bu
u. 12/19, 21/5, 32/16, 36/6, 61/15
u.+lardur 13/12, 16/17
u.+larını 6/9
u.+larınıñ 61/17
uşular *zm.* şunlar
u.+dan 7/7
uy *is.* inek
u. (aydap) 63/16
uyal- *f.* utanmak
u.-a (turğan) 61/10, 62/13
uyaz *is.* (Rus. *uyezd*) sancak [idarî birlik]
u. 1/3
u.+ıñg 28/4
u.+ıman 62/16
u.+ında 26/15
uyku *is.* uyku
u.+sına (talmağdadur) 23/12
uzat- *f.* göndermek
u.-ğan 31/12
uzun *sf.* uzun
u. 42/11
- Ü**
üç *is.* üç
ü. 13/10, 13/10, 18/1, 19/19, 22/7, 23/9, 39/13, 40/2, 41/8, 41/13, 41/16, 41/18, 43/5, 45/12, 45/20, 48/9, 50/12, 50/15, 55/1, 59/15, 60/6, 67/19, 67/20, 68/1, 68/6, 68/12, 68/13, 69/4, 69/9, 69/11, 70/3, 70/4, 74/10, 75/18, 75/18, 76/8, 76/11
ü.+den 42/2
üçün *e.* için, diye [Türkiye Türkçesine aktarmada bazen anlam ve kafiye bakımından “diye” şeklinde ifade edilmiştir]
ü. 3/2, 3/2, 3/3, 3/3, 4/9, 10/14, 10/7, 10/7, 10/9, 12/10, 12/11, 13/3, 15/14, 21/11, 33/4, 36/5, 38/9, 39/1, 41/11, 41/17, 44/1, 44/13, 45/5, 47/11, 47/15, 55/17, 56/9, 57/10, 58/1, 59/7, 61/11, 61/19, 62/5, 62/15, 69/1, 69/15, 71/15, 74/12, 75/7, 76/4, 76/5
üçünçi *sf.* üçüncü
ü. 4/6, 13/12, 20/9, 20/16, 21/4, 23/6, 24/18, 44/10, 45/7, 47/4, 58/4, 58/12, 58/16, 60/2, 61/16, 67/16, 69/10, 69/20, 74/6
- üke** *is.* ağabey
ü.+leri 42/10
ülken 1. *is.* bilgin
ü.+i (bolup) 23/18
 2. *is.* lider
ü. 70/9
ü.+en 29/5
ü.+i 33/12, 34/16, 38/6, 40/17, 42/20, 48/7, 48/17, 49/6, 56/15, 60/10, 70/7
ü.+i (bolup) 54/6, 60/19
ü.+lerimizge 21/16
 3. *sf.* büyük, iri
ü. 42/8, 75/6
ü. (ülken etken) 6/5
ü.+ge 22/4
ü.-keni 28/16
ümet *is.* (Ar. *ummet*) ümmet
ü.+lerine (ümetlerine) 10/4
ü.+leri 13/10
ümit → **ümüt**
ü. 12/12, 22/17
ümitli 1. *sf.* istekli
ü. 23/5
 2. azimli
u. 38/10, 42/10
ümüt *is.* (Far. *umüd*) arzu, umut
u. (kıлмаған) 25/13
u. (üzüp) 29/18
ürkün *is.* kargaşa
ü.+de 47/10
ü.+den 59/4
üst *is.* üst
ü.+ü 5/5
ü.+tinde 41/10
ü.+üne 31/19, 62/10, 75/15
ü.+ünen 76/3
üstaz *is.* (Far. *ustād*) üstat
ü. (bolup) 21/12
ü.+ı (bolup) 46/19
üy *is.* ev; oba
ü. 76/4, 76/4
ü. (salıp) 75/15
ü.+ge 7/9
ü.+ge (kaytar) 8/10
ü.+inde 68/9
ü.+ine 9/1, 62/5
ü.+ler 75/17
üylük *is.* evlik
ü. 54/19
üylü *sf.* obalı
ü. 3/4
üyren- *f.* öğren[il]mek
ü.-gen 35/15
üyret- *f.* öğretmek
ü.-ip 33/3
ü.-ken (imān) 21/14

üz- *f.* kesmek

ü.-üp (ümit) 29/18

üzere *zf.* zarf yapan +ca eki anlamına sahiptir

ü. (kışkalklık üzere) 11/1

V

va'deli *sf.* (Ar. *va'de*) sözünü tutan [kişi]

v. 24/15

vafâ *is.* (Ar. *vefâ'*) vefa

v.+tı 65/20

vakt *is.* (Ar. *vaqt*) zaman, vakit

v.+da 45/13, 62/20

v.+de 15/8, 17/17, 32/8

v.+dır 30/4

v.+ım (vaktin kütüp) 34/2

v.+ında 28/9

vaktgâca *zf.* zamana kadar

v. 11/16

vallahü'l-a'lâm "En doğrusunu Rabbimiz bilir" manasındadır

v. 12/15

vaybay *ünl.* ey

v. 8/8

va'z *is.* (Ar. *va'z*) vaaz

v. (kılıp) 21/17

v. (kılıganda) 44/14

vazduşny şar *is.* (Rus. *vazduşny*

"havali" ve şar "küre") balon

v. 5/9

vazlık gibi (?)

v. 45/16

ve *bağ.* (Ar. *ve*) ve

v. 1/2, 2/6, 10/2, 10/3, 10/4, 10/4, 10/4, 22/1

vefât *is.* (Ar. *vefât*) vefat

v. (boldu) 18/5

v. (bolur) 15/3, 15/15

v. (bolgan) 45/2

vehm *is.* (Ar. *vehm*) vehm

v. (untulmağda) 70/19

velikîn *bağ.* (Ar. *ve lâkin*)

velâkin

v. 30/4

Y

yâ *ünl.* (Ar. *yâ*) yâ

y. 22/1

yabmak *is.* örtü

y. 13/19

yâdgâr *is.* (Far. *yâdgâr*) yadigâr

y. (kalsun) 10/7, 12/11 [g harfinin çizgisi yok]

yaşşı *sf.* güzel, iyi

y. 11/8, 24/16, 31/12, 32/8,

32/8, 46/13, 55/2, 61/7, 67/1

y. (bolsa) 55/9

y.+ğa 70/13

y.+lardı 66/1

y.+lardım 66/2

y.+larğa 67/8

y.+nınğ 32/7

y.+sın 64/17

yaşşılık *is.* iyilik

y. 35/16

yağ *is.* taraf

y.+dan 30/15

y.+nan 63/16

yağdır- *f.* beğenmek

y.+ıp 15/8

yağı (Moğ. ?) olsun diye! Destanlarda tesadüf edilen ve Kırgızlarca teessür ve keder ifadesi için kullanılan bir sözdür

y. 30/21

yağın → **cağın**

y. 76/1

yalanğaç → **calanğaç**

y. 13/18

yalğan *is.* yalan

y. 21/7

y. (bolmas) 50/2, 53/17

y.+tı 30/20

yalğasın *is.* kurbanlık

y. 73/2

yalğuz *zf.* yalnız, sadece; tek

y. 14/1, 20/16, 34/13, 35/17,

36/6, 36/15, 38/7, 38/9, 44/7,

44/7, 44/19, 46/5, 67/19,

69/17

y. (yalğur) 33/14, 72/1

[metinde *gayımın* noktası çıkmamıştır]

yalğuzak *sf.* yalnız

y. 6/9

yaltra- *f.* parlamak

y.-y 65/20

yaman → **caman**

y.+dın 32/6

y.+lar 32/8

yamanlık *is.* kötülük

y. 29/12, 35/17

y. (kılmay) 31/5

y.+man 32/6

yan → **can**

y.+dan 67/5

y.+na 62/11

yana *zf.* ve e. yine, "de / da" bağlacı; ve

y. 6/2, 6/4, 6/7, 8/6, 20/13,

29/14, 30/12, 30/19, 32/10,

32/16, 35/2, 36/18, 37/3,

37/11, 38/13, 41/18, 48/14,

49/15, 50/3, 55/20, 56/2,

56/3, 58/18, 64/8, 66/13,

67/4, 67/19, 78/1

yandur- *f.* yandırmak

y.-ğan 21/3, 46/18

ya'ni *bağ.* (Ar. 'any'ten *ya'ni*) yani

y. 12/14, 15/9, 17/15, 29/6, 45/18, 48/11, 56/4, 57/15

yâr *is.* (Far. *yâr*) yâr

y. 8/5

yardımcı *is.* yardımcı

y. 22/17

yarık *sf.* aydınlık

y. (êtken) 6/4

y. 13/7

yartık *is.* yarım

y. 43/15

yasal- *f.* yapılmak

y.-ğan 76/3

yaş *is.* 1. yaş

y. 44/15, 59/4

y. (êtken) 33/4

y.+ğa (çıkkın) 11/13

y.+ğa 37/6

y.+ında 41/8, 67/6

y.+larmı 16/2, 17/2

2. genç

y.+larmıng 34/16

yaşa- *f.* yaşamak

y.-ğan 2/2

y.-p 16/2, 17/2

yaşlık 1. *is.* gençlik

y. 22/10, 41/3

y.+ında 24/6

y.+ında (yaşlıgında) 24/16

2. ömür

y. (kelip) 30/3

yat → **cat-**

y.-ar (barıp yatar) 9/1

y.-ğan (karap) 6/9

y.-ıp 62/10

y.-mağ 6/10

yavaş *sf.* yavaş

y. 47/15

yaz- *f.* yazmak; yardımcı fiil

y.-alar 74/12

y.-amuz 42/11

y.-armız 54/10

y.-ayın 5/4

y.-duğ 10/6

y.-dum 4/4

y.-ğan (cête) 28/11

y.-ıp 49/8

y.-madım 65/10

y.-mağ 3/2, 21/8

yazıl- *f.* yazılmak

y.-dı 2/7, 57/10, 57/12, 63/9

y.-ğan 42/11

y.-ıpdı 3/3

y.-madı 42/12

yazuçı *is.* yazar, yazıcı

y. 10/8, 12/15, 21/5

y.+da 74/12

y.+lar 74/12

y.+**ng** 3/1
yazuklu *sf.* günahlı
 y. 32/12
yeki 1. *sf.* diğer [türlü]
 y. 14/11
 2. *zm.* diğeri, diğeri
 y. 17/13, 17/16, 46/16,
 49/15, 49/15, 49/15, 58/2
 3. *zf.* yine
 y. 21/4
yer → **cer**
 y. 5/6
 y.+**de** 44/4, 58/8
 y.+**den** 46/15
 y.+**ge** 17/3, 36/9
 y.+**i** 27/12, 61/10
 y.+**in** 14/1
 y.+**inde** 44/9
 y.+**ke** 5/8
 y.+**lerde** 41/6
 y.+**nen** 31/14, 39/1
 y.+**ni** 15/7, 15/8
yèr → **cer**
 y.+**de** 15/9
 y.+**din** 13/1, 13/2
 y.+**ge** 16/4
 y.+**i** 62/14
 y.+**ni** 15/8
yerle- *f.* yaşamak
 y.-**mekde** 20/12, 28/5
yeryüzü *is.* yeryüzü
 y.+**nde** 3/9
yéryüz[ü] → **yeryüzü**
 y.+**nde** 12/19
yeti → **ceti**
 y. 18/8, 33/4, 41/10, 41/15,
 62/17, 63/7
yetim *sf.* (Ar. *yetim*) yetim
 y. 73/4
 y. (kaldı) 72/18
 y.+**lerge** 33/16
yetinçi → **cetinçi**
 y. 41/8, 47/16, 61/17
yetkür- → **cetkür-**
 y.-**düm** 10/13
yetmiş *is.* yetmiş
 y. 37/6, 41/17, 75/17
yetmişinçi *sf.* yetmişinci
 y. 76/13
yıl → **cıl**
 y. 7/2, 12/9, 13/6, 15/19,
 16/6, 16/8, 17/1, 17/5, 17/10,
 18/1, 18/8, 27/11, 29/14,
 42/20, 61/13, 75/12, 76/5
 y.+**da** 9/2, 24/9, 31/17, 67/9
 y.+**dan** 10/12, 76/5
 y.+**ında** 41/8, 62/16
 y.+**lar** 2/5, 16/1, 16/5
yılduz *is.* yıldız
 y.+**um** 67/12

yılkı → **cılkı**
 y. 41/16
yıllık *sf.* yıllık
 y. 10/15
yıltız → **yılduz**
 y. 6/5 [*lam* harfi tam
 çıkmamış]
yigirmi *is.* yirmi
 y.+**si** 42/2
yigit → **cigit**
 y. 43/3, 56/11
 y.+**dür** 32/19
 y.+**lerden** 50/6
 y.+**lerdendir** 24/3
 y.+**lerge** 11/10
 y.+**lerinen** 40/16
yigitlik → **cigitlik**
 y.+**den** 8/8
yikirmi → **yigirmi**
 y. 17/12, 36/16, 41/8, 63/1,
 75/16
 y. (yikirme) 54/19
yok 1. *sf.* yok; +sız [aktarmada
 “olmayan, olmadan” manasında
 kullanılmıştır]
 y. 7/9, 8/9, 9/1, 10/9, 31/16,
 32/3, 61/14, 65/20
 y. (yok bolgani) 10/9
 y. (yok bolsa) 37/5
 y.+**dür** 13/19, 30/20, 61/10,
 62/14
 2. geçmiş zaman olumsuzluk
 çekiminde kullanılmıştır
 y. (alğanı yok) 63/15
 yol → **col**
 y. 5/5 → **témir yol**
 y. (körsetken) 21/16
 y.+**dan** 8/9
 y.+**dın** 16/3
 y.+**ğa** 5/5
 y.+**ına** 33/1, 70/19
 y.+**ında** 47/1
 y.+**nı** 10/5
 y.+**una** 4/8, 22/16, 36/14,
 40/6, 41/7, 54/3, 64/15, 65/5
 y.+**una** (kirip) 23/3
 y.+**una** (salğan) 38/7
 y.+**unda** 22/9
 yolbars → **colbars**
 y. 65/11
 y.+**nı** 37/2
 yoldaş → **coldaş**
 y. 25/19, 34/11
 y.+**tı** 30/7, 35/11, 38/19,
 65/12, 66/9
 yoluğ- → **coluğ-**
 y.-**sañ** 8/7
 yorga → **corğa**
 y.+**sı** 66/11
 yönel- → **cönel-**

y.-**di** 16/8
 y.-**gen** 67/9
 yuğar[ı] → **cuğar[ı]**
 y.+**da** 69/3
 yurt → **curt**
 y. 24/14, 33/11, 33/9, 34/1
 y.+**tu** (yurdu) 63/15
 y.+**una** 16/5, 16/7, 29/18
 y.+**unan** 16/7, 47/10
 yurt sür-: yaşamak → **sür-**,
 kel-
 y.-**ep** 19/17
 yurut → **yurt**
 y. 22/11
 yür- → **cür-**
 y.-**di** 30/8, 68/7
 y.-**er** (karap) 7/9
 y.-**er** (şorğo) 7/8
 y.-**gen** 13/11
 y.-**gen** (ayalap) 61/15
 y.-**gen** (alda yürgen) 46/20
 y.-**gen** (cirdalıp) 63/9
 y.-**gen** (kèyiklep) 39/1
 y.-**mekde** 13/19
 yürök → **cürök**
 y.+**den** 44/15
 yürökli *sf.* yürökli
 y. 38/17, 46/8
 yürügüz- → **yürküz-**
 y.-**mekde** (tedbir) 30/5
 yürküz- *f.* yürütmek; elden
 bırakmak
 y.-**di** 5/7
 yürü- *f.* yürümek
 y.-**ptür** 30/12
 yüz *is.* yüz
 y. 3/4, 10/12, 15/19, 17/9,
 17/14, 18/1, 18/8, 24/9,
 27/11, 41/8, 41/11, 41/15,
 41/15, 41/16, 41/16, 41/18,
 49/10, 49/11, 49/14, 52/17,
 54/19, 62/16, 76/13
 y.+**de** 65/12
 y.-**ü** 55/19
 yüzük *is.* yüzük
 y.+**ni** 55/13

Z, Z, Z**zäläl** → **zarar**z.+**dan** 64/1 **zamân** *is.* (Ar. *zemân*) zamanz.+**da** 17/5z.+**dı** 66/6z.+**dın** 11/14, 11/16, 14/12,

36/11, 40/16, 41/5, 60/20

z.+**tı** 29/19z.+**ımmızdın** 37/9z.+**ıñg** 24/18, 37/18, 53/16z.+**ınan** 73/9

- z.+ında** 16/11, 17/8, 17/9, 23/9, 23/14, 25/18, 27/8, 29/3, 31/3, 38/16, 40/8, 41/3, 50/4, 53/13, 70/6, 70/9
- z.+ından** 16/9
- z.+mızda** 70/12
- zamāna tār** (Ar. *zemān* “zaman” ve Far. *tār* “kötü”) “çekeceği olmak, çekeceği var” manasında [mecazi olarak]
- z.** 8/7
- zamānnaça** *zf.* zamanına kadar
- z.** 16/10
- zamānġ** → **zamān**
- z.** 49/6
- żarar** *is.* (Ar. *żarar*) zarar
- ż.** 9/2
- ż.** (żarār tēgürgen) 36/12
- ż.+ı** (żarārı teydi) 64/6
- zāt** *is.* (Ar. *zāt*) zat
- z.** 21/16, 22/14, 23/8, 34/11, 38/8, 40/7, 44/17, 47/1, 71/3
- z.+dan** 10/14, 12/19, 16/19, 28/9, 32/14, 70/10
- z.+dın** 18/18, 27/12, 27/14, 28/3, 37/3, 42/4, 75/14
- z.+dur** 36/19
- z.+dur** 22/18, 26/12, 33/5, 34/14, 44/16, 52/2, 54/9, 57/8, 71/1, 75/5, 76/11
- z.+lar** 13/12, 23/9
- z.+lardın** 13/5
- z.+nan** 45/5
- zātlik** *is.* zatlık
- z.** 45/6
- zavod** *is.* (Rus. *zavod*) fabrika
- z.** 6/6
- zeyl** *is.* (Ar. *zeyl*) ek
- z.+ı** 76/6, 79/6
- ziya** (Far. *siya*) mürekkep
- z.+ğa** 66/5
- żiyālī** *is.* (Ar. *żiyāʿ*) kabiliyetli [imlasında *hemze* eksik]
- ż.** 50/6
- ziyān** *is.* (Ar. *ziyān*) ziyān
- z.** (erişdi) 32/6
- ziyārāt** *is.* (Ar. *ziyāret*) ziyāret
- z.** 75/20
- z.+ın** (kılıp) 22/18, 24/8, 29/17
- z.+ın** (kılığandın) 35/15
- zor** *sf.* (Far. *zūr*) zor
- z.** 63/3
- zorġa** *zf.* (Far. *zūr*) zorla
- z.** 43/15

Düzeltilme Cetveli²

² *Muhtasar Tarih-i Kırgızıya* adlı eserin transkripsiyonlu metninde tarafımdan yanlış

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
66	12	tobbaş	topbaş
66	12	tobġa	topġa
2	6	toblı	toplı

okunan kelimelerin doğru okunuşunu gösterir cetveldir.

1.2. ÖZEL İSİMLER DİZİNİ

A

Abahılda *öz. is.* Abayılda
A. 1/2, 4/6, 20/8, 25/12, 25/18, 26/12, 26/13, 52/5
A.+dan 4/7, 20/13, 52/5
A.+ıng 24/18, 25/20, 26/6
'Abdıray *öz. is.* Abdıray
'A. 65/19
'Abdü'l-rahman *öz. is.* Abdulrahman
'A. 27/19, 37/13
'Abdü'l-veli *öz. is.* Abdulveli
'A. 21/6
Abıla *öz. is.* Abıla
A. 47/6, 47/7, 47/9, 47/14
Abılay *öz. is.* Abılay
A. 28/18
A. 40/3
A.+dan 40/12
Abılay Hacı *öz. is.* Abılay Hacı
A. 39/14
Abra *öz. is.* Abra
A. 74/8
Abuke *öz. is.* Abuke
A. 39/13
Abulmayız *öz. is.* Abulmayız
A. 52/5
Acıbay *öz. is.* Acıbay
A. 69/20
Âdem *öz. is.* Hz. Âdem
Â. 10/13, 12/17, 13/1, 13/3, 77/4
Â.+din 13/4
Adikine *öz. is.* Adıgine
A. 19/5, 19/6, 73/2
A.+den 19/5
'Adil *öz. is.* Adil
'A. 29/2, 29/2, 29/7
'Adil Bék *öz. is.* Adilbek
'A. 20/9
'Adil Hacı *öz. is.* Adil Hacı
'A. 39/14
Adine *öz. is.* Adine
A. 51/5
A.+den 51/5
'Aduçı *öz. is.* Aduçı
'A.+den 52/1
Afgan → **Âfgan**
A. 17/12
Âfgan *öz. is.* Afgan
A.+lar 14/10
Agul *öz. is.* Akuul
A. 18/19
A.+dan 19/5
Akçabu *öz. is.* Akçabuu
A. 19/14, 44/10
Ak Çobak *öz. is.* Ak Çobak
A. 59/8

Ak Eşen *öz. is.* Ak Eşen
A.+din 45/1
Akim *öz. is.* Akim
A. 27/2
Akkabak *öz. is.* Akkabak
A. 59/12, 60/5, 60/6
A.+dan 60/6
Ak Kulak *öz. is.* Ak Kulak
A. 39/15
Akşak Börü *öz. is.* Aksak Börü
A. 51/10, 51/18, 51/18
A. (Akşak Börüden) 52/5
Aksay *öz. is.* Aksay
A. 59/10
Aktaş *öz. is.* Aktaş
A. 32/14
A.+ı 63/18
Aktaş *öz. is.* Aktaş
A. 62/4
Alança Han *öz. is.* Alança Han
A. 16/8, 16/10, 16/11, 16/14, 16/19
Alaşa *öz. is.* Alaşa
A. 70/8
Alcambay *öz. is.* Alcambay
A. 51/1
Aldaş *öz. is.* Aldaş
A. 49/4, 49/16
A.+dan 49/7, 50/3
Aldayar *öz. is.* Aldayar
A. 49/4, 69/10
Alhak *öz. is.* Alhak
A. 18/10
'Ali *öz. is.* Ali
'A. 39/8
'A.+den 39/15
'Ali *öz. is.* Ali
'A. 61/5, 61/7
'A.+ge 64/6
'Ali Aşgar *öz. is.* Ali Asker
'A. 24/10, 24/11
'Ali Bay *öz. is.* Ali Bay
'A. 49/10
'Ali Bay *öz. is.* Alibay
'A. 66/14
'Ali Bék *öz. is.* Alibek
'A. 38/18
'A. ('Ali Békni) 38/19
'Ali Bék *öz. is.* Alibek
'A. 73/11
'Alim *öz. is.* Âlim
'A. 47/5
'A.+den 47/5
'Alim Bék *öz. is.* Âlimbek
'A. 19/6
'Alim Han Biy *öz. is.* Âlim Han Biy
'A. 19/4
'Ali Şir *öz. is.* Ali Şir
'A. 43/9

Allah *öz. is.* Allah
A. 12/15, 20/17, 22/1, 38/1, 47/17, 51/6
A.+ı 10/5
A.+[ı]ng 13/3
A.+nı 65/15
Allahu Ta'âlâ *ünl.* (Ar. *Allâh* ve Ar. *'uluvv > te'âlâ* den *te'âlâ*) "Yüce Allah" manasına gelen bu söz, Allah lafzı yerine ve saygı ifadesi olarak kullanılır
A. 10/5
Alma Küçük *öz. is.* Alma Küçük
A. 42/14, 42/16
A. (Alma Küçükden) 42/16
Al-Sehid *öz. is.* Alseyit
A. 48/8, 48/19, 78/8
A.+den 48/20
Âmân *öz. is.* Aman
Â. 41/2
'Arab *öz. is.* Arap
'A. ('Arab tili) 46/10
'A.+lar 14/6, 17/14
Arık *öz. is.* Arık
A. 48/4, 48/5
A.+dan 48/5
Arık *öz. is.* Arık
A. 73/15
Ârî *öz. is.* Arî
Â. 14/9
'A.+ler 14/8, 14/11
Arnavut *öz. is.* Arnavut
A.+lar 14/10
'Ar Şamet Biy *öz. is.* Arzımat Biy
'A. 19/4
Arslan *öz. is.* Arslan
A. 18/12
Arslan Biy *öz. is.* Arslan Biy
A. 18/14
Arstam Bék *öz. is.* Arstambek
A. 64/12
'Aşame'd-din *öz. is.* Azameddin
'A. 21/6
Asan Bék *öz. is.* Asanbek
A. 56/12
Aşıl *öz. is.* Asıl
A. 20/14
Aşıl Baş *öz. is.* Asıl Baş
A. 74/5
Aşıl Han *öz. is.* Asıl Han
A. 45/20, 46/2
A.+dan 44/19, 58/2
A.+dın 45/1, 45/13
A.+ga 45/16
A.+nı 45/3
Aşürî *öz. is.* Asurlu
A.+ler 14/4
Atabek *öz. is.* Atabek
A. 70/9

- Atake** *öz. is. Atake*
A. 40/1, 40/17, 47/9
A.+den 40/2
- Ata Küçük** *öz. is. Ata Küçük*
A. 51/5
- Atam Kul** *öz. is. Atam Kul*
A. 43/10
- Ağan Biy** *öz. is. Atan Bey*
A. 18/14
- Atlı Han** *öz. is. Atlı Han*
A. 16/18
- Atsız Han** *öz. is. Atsız Han*
A. 16/18
- Avak** *öz. is. Avak*
A. 70/8
- Avgambay** *öz. is. Avgambay*
A. 40/5
- Āvgān → Āfgān**
A. 52/2
- Aya Kuvāt** *öz. is. Aya Kuvāt*
A. 42/14
- Aybuke → Eybuke**
A. 19/14
- Aydabusun Hācı** *öz. is. Aydabusun Hacı*
A. 52/4
- Aydake** *öz. is. Aydake*
A. 26/19, 27/2
- ‘Aydab** *öz. is. Aydbay*
‘A. 47/3
- Ayn H’āce** *öz. is. Ayn Hoca*
A. 72/2
- Ayuhor** *öz. is. Ayahor*
A. 51/12, 51/6
- Ayuke → Eybuke**
A. 44/10
- Āzazil → ‘Azrā’il**
Ā. 64/15
- Azgalı** *öz. is. Azkalı*
A. 19/1
- Azık** *öz. is. Azık [uruğu]*
A. 10/16, 12/7, 2/3, 56/1, 56/5, 57/13, 57/14, 57/16, 58/1, 58/3, 58/3, 58/6, 58/7, 58/9, 58/17, 59/5, 78/15
A.+dan 58/3
A.+ga 58/5
- ‘Azrā’il** *öz. is. Hz. Azrail*
‘A. 13/2
- B**
- Baba** *öz. is. Baba*
B. 48/20, 49/2
B.+dan 49/2
- Baba Abu Han** *öz. is. Baba Abu Han*
B. 33/7
- Baba Hācı → Baba Abu Han**
B. 33/9, 33/11
- Bahşan** *öz. is. Bahışan*
B. 53/5, 54/18, 54/19, 55/1, 78/12
- Bākı** *öz. is. Baki*
B. 53/5
- Balbak** *öz. is. Balbak*
B. 23/10, 70/4, 70/5
B.+dan 70/5
- Balbak** *öz. is. Balbak*
B. 37/18
- Balgaltāş** *öz. is. Balkaltāş*
B. 32/16
- Balkı Bék** *öz. is. Balkıbek*
B. 40/8, 40/11
B. (Balkı Békden) 40/10, 40/11
- Balta** *öz. is. Balta*
B. 50/15
- Barahan** *öz. is. Barahan*
B. 65/4
- Barhan** *öz. is. Bargan (Barat Han)*
B. 18/11
- Barıng** *öz. is. Barıñ*
B. 57/1, 57/2, 57/3, 57/6, 57/7, 57/12, 78/15
- Başarkul** *öz. is. Basarkul*
B. 27/19, 38/3, 78/2
B.+dan 38/4
- Basarkul → Başarkul**
B. 37/14
- Basıl** *öz. is. Basıl*
B. 20/14
- Bâtır Hācı** *öz. is. Bâtır Hacı*
B. 41/2
B. (Bâtır Hâcınıng) 42/13
- Bâtır Han** *öz. is. Bâtırhan*
B. 25/5
B. (Bâtır Hanđan) 25/7
- Bâtır Han** *öz. is. Bâtırhan*
B. 33/8
B. (Bâtır Hanđan) 33/8
- Bay** *öz. is. Bay*
B. 39/8
B.+dan 39/16
- Baybece** *öz. is. Baybiçe*
B.+den 20/15
B.+ge 46/1, 46/1
B.+ng 46/3
- Baybolāt** *öz. is. Baybolat*
B. 53/6
- Baybolāt** *öz. is. Baybolat*
B. 69/12
- Bayçobak** *öz. is. Bayçobak*
B. 59/8
- Baydalı** *öz. is. Baydalı*
B. 22/7, 22/8
- Baydu Han** *öz. is. Baydu Han*
B. 16/18
- Bayfolāt** *öz. is. Bayfolat*
B. 61/15
- Baygas → Baygaşı**
B. 23/8
- Baygaşı** *öz. is. Baygazı*
B.+dan 23/10
- Baygaşga** *öz. is. Baygaşga*
B. 62/9
- Baygaz → Baygazı**
B. 29/10
- Baygazı** *öz. is. Baygazı*
B. 29/10, 29/11, 30/7, 34/7
B.+dan 30/9, 30/12
- Baygazı → İbn Baygazı**
B.+ng 49/17
- Baygolať → Baybolāt**
B. 69/9
- Bayküçük** *öz. is. Bayküçük*
B. 58/4
- Baymebet** *öz. is. Baymebet*
B. 47/8
- Bay Nazār** *öz. is. Bay Nazar*
B. 72/8
- Baysak Hācı** *öz. is. Baysak Hacı*
B. 72/5
- Bay Sehīd** *öz. is. Bay Seyit*
B. 51/17
- Bayseyd** *öz. is. Bayseyd*
B. 53/7, 53/14
- Baysvan** *öz. is. Baysvan*
B. 40/13
- Bay Şükür** *öz. is. Bay Şükür*
B. 40/3
- Baytalçı** *öz. is. Baytalçı*
B. 69/12, 69/13
- Baytin** *öz. is. Baytin*
B. 40/13
- Bayterek** *öz. is. Bayterek*
B. 37/17, 56/16
- Baytik** *öz. is. Baytik*
B. 53/15, 53/15
B.+ni 54/2
- Baytügel** *öz. is. Baytügel*
B. 70/4
B.+den 70/5
- Bék** *öz. is. Bek*
B. 52/6
- Bék ‘Alī** *öz. is. Bek Ali*
B. 40/12
- Bék Boťa** *öz. is. Bekbota*
B. 20/9
- Bék Çora** *öz. is. Bek Çora*
B. 37/18
- Béki** *öz. is. Beki*
B. 20/14
- Bék Tan → Bék Tan Hācı**
B. (Bék Tandıñ) 24/11
- Bék Tan Hācı → Bék Tan Hācı**
B. 24/6
- Bék Tan Hācı** *öz. is. Bek Tan Hacı*
B. (Bék Tan Hācıdan) 24/10

- Bélek** *öz. is.* Belek
 B. 49/2
 B. (Béle[k]) 49/1
 B.+den 49/2, 49/3, 49/16
- Bérdi Bék** *öz. is.* Berdibek
 B. 28/13, 28/15, 34/18
- Bérdi Bék** → **Bérdi Bék**
 B. 39/14
- Bérdi Hoca** *öz. is.* Berdihoca
 B. 28/13
 B. (Bérdi Hocasdan) 28/18
- Bérdi Hoca** → **Bérdi Hoca**
 B. 34/17
- Berhan** → **Burhân** *öz. is.* Berhan
 B. 50/5
- Beş Küreñ** *öz. is.* Beş Küröñ
 B. 27/3
- Bidalbay** *öz. is.* Bidalbay
 B. 61/16
- Bir Nazâr** *öz. is.* Bir Nazar
 B. 49/7, 50/3
- Bogaçı** *öz. is.* Bogaçı
 B. 20/5, 20/7
 B.+dan 20/7
- Boğorsdon = Boğorosdon** *öz. is.* Bogorston
 B. 19/7
 B.+dan 19/8
 B. (Boğorosdon) 50/12
 B. (Boğorosdondan) 50/13, 50/14
- Bolât** *öz. is.* Bolat
 B. 50/14
- Borazday** *öz. is.* Borazday
 B. 57/5
- Borğolday** *öz. is.* Borkoldoy
 B. 20/8
- Boşkoy** *öz. is.* Boşkoy
 B. 51/18, 53/7, 53/15
 B.+dan 53/15
- Botabay** *öz. is.* Botabay
 B. 38/15
- Botalı** *öz. is.* Botalı
 B. 38/15, 38/16
- Botay** *öz. is.* Botay
 B. 29/10
- Bozcigit** *öz. is.* Bozcigit
 B. 21/6
- Bökün** *öz. is.* Pökün
 B. 72/1
 B.+den 72/1
- Bölekbay = Bölek Bay** *öz. is.* Bölekbay
 B. 51/15, 51/15, 51/16, 51/20, 52/3, 52/7, 52/19
 B. (Bölükbay) 51/17
 B.+dan 51/15
 B.+dın 52/8
- Börü** *öz. is.* Börü
 B. 51/19, 58/5, 58/5, 58/6
- Buçını Bay** *öz. is.* Buçınbay
 B. 64/2, 64/3
- Budayçı** *öz. is.* Budayçı
 B. 74/10
- Buğu** *öz. is.* Bugu [Oñ (Sağ) kanat uruklarındandır. Bugu uruğu Isık Köl, Narın bölgelerinde yayılmıştır]
 B. 2/3, 10/16, 12/8, 19/12, 19/16, 29/6, 39/2, 46/19, 47/18, 48/1, 50/14, 72/15, 78/7
 B.+dan 64/12, 65/4
 B.+tu 29/4
- Buka Han** *öz. is.* Buka Han
 B. 16/17
- Burhân** → **Berhan** *öz. is.* Burhan
 B. 50/5
- Burukçu** *öz. is.* Burukçu
 B. 27/1, 27/5, 35/3, 37/15, 38/5, 38/7, 38/12
 B. (Burçu) 35/3
- Busaldar Bék** *öz. is.* Busaldarbek
 B. 64/10
- Butış** *öz. is.* Butış
 B. 51/18
- C**
- Cafay** *öz. is.* Cafay
 C. 63/19
- Ca'fer** → **Mola Ca'fer**
 C. 23/1, 23/4
- Cähil** *öz. is.* Cahil
 C. 70/10
- Camanak** *öz. is.* Camanak
 C. 48/9
 C.+dan 48/14
- Camankül** *öz. is.* Camankul
 C. 48/20
 C.+dan 48/20
- Camansart** *öz. is.* Camansart
 C. 53/6, 53/11
 C.+dan 53/11
- Camgırçı** *öz. is.* Camgırçı
 C. 56/14
- Cân Cigit** *öz. is.* Cân Cigit
 C. 50/19
- Cangışı** *öz. is.* Cangışı
 C. 40/3
- Cängöröz** → **Cänkoraz**
 C. 55/16, 55/18, 55/18, 55/3, 55/4, 78/13
 C.+dın 56/9
- Canibek** *öz. is.* Canibek
 C. 20/8
- Cänkaraç** *öz. is.* Cänkaraç
 C. 51/19, 53/13
- Cänkaraç** *öz. is.* Cänkaraç
 C. 40/13, 46/17
- Cänkoraz** *öz. is.* Cänkoraz [Çağdaş Kırgız Türkçesinde "temiz giyinen erkeklere" *cankoroz* denmektedir]
 C. 55/17, 57/2, 58/17, 59/4
 C.+dan 57/11
 C.+dın 57/14, 58/12, 59/3
 C.+ga 57/14, 58/1
- Cantay** *öz. is.* Cantay
 C. 19/12, 19/13, 40/14, 44/6
 C.+dan 40/18, 44/9
 C.+dın 44/12
 C.+ga 45/18
- Capay** *öz. is.* Capay
 C. 34/8
- Caraş** *öz. is.* Caraş
 C. 20/16, 67/17, 67/18
 C.+dan 67/18
- Car Bek** *öz. is.* Yarbek
 C. 43/20, 44/1
- Carmamat** *öz. is.* Carmamat
 C. 72/2
- Carbek** *öz. is.* Carbang
 C. 19/18, 19/18
 C.+den 19/18
- Caytaş** *öz. is.* Caytaş
 C. 32/15
- Cédike** *öz. is.* Cedige
 C. 50/13
- Cédiker** *öz. is.* Cediger
 C. 19/8, 69/17
- Çeker Mola** → **Çeker Mola**
 C.+dan 67/14
- Cetigen** → **Yetigen** *öz. is.* Yetigen
 C.+den 74/19
- Cetiken Hoşçu** *öz. is.* Yetigen Hoşçu
 C. 59/17
- Cetigen Kuşçu** *öz. is.* Yetigen Kuşçu
 C. 79/5
- Cırgal** *öz. is.* Cırgal
 C. 54/13, 54/14, 54/15
- Cobaşar** *öz. is.* Cobasar
 C. 42/14
 C.+dan 42/17
- Colbars Bék** *öz. is.* Colbarsbek
 C. 71/8, 71/14
 C.+ni 71/7
- Colbolat** *öz. is.* Colbolat
 C. 69/11
- Colgolañ** → **Colbolañ**
 C. 69/9
- Coloka** *öz. is.* Coloka
 C. 60/11
- Cota Bay** *öz. is.* Cotabay
 C. 56/14
 C.+dan 56/14
- Curu** *öz. is.* Çuru [gürültü]

- C. 51/8, 51/10
- Ç**
- Ça** *öz. is. Ça*
Ç. 51/14, 51/15, 78/10
Ç.+dan 51/15
- Çak** *öz. is. Maçak*
Ç. 19/2 [*Ma'sı* yazılmamış]
- Çak** *öz. is. Çak*
Ç. 50/16
- Çakaldak** *öz. is. Çakaldak*
Ç. 74/8
- Çakıb Han** *öz. is. Çakıp Han*
Ç. (Hanga Çakıb) 59/14
- Çakmak Taşı** *öz. is. Çakmak Taşı*
Ç. 32/15
- Çargın** *öz. is. Çargın*
Ç. 32/9
- Çarık** *öz. is. Çarık*
Ç. 43/16, 63/13
- Çeçey** *öz. is. Çeçey*
Ç. 47/4, 47/5, 74/8
- Çeker Mola** *öz. is. Çeker Molla*
Ç. 60/4
Ç. (Çeker Moladan) 60/4
- Çemr Tiki** *öz. is. Çemr Tiki*
Ç. 71/15
- Çerdekey** *öz. is. Çerdekey*
Ç. 59/7
- Çerik** *öz. is. Çerik [uruğu]*
Ç. 2/3, 10/16
- Çerik** → **Çerik**
Ç. 12/7, 56/5, 58/18, 59/2, 59/3, 59/7, 78/17
- Çerikçi** *öz. is. Çerikçi*
Ç. 4/6, 20/6
- Çerikçi** → **Çerikçi**
Ç. 20/12, 24/13, 26/14
Ç.+den 4/6, 20/7
- Çerikçi Hacı** *öz. is. Çerikçi Hacı*
Ç. 70/12
- Çer Tiki** → **Çer Tiki**
Ç. 71/14
- Çer Tiki** *öz. is. Çertiki*
Ç. 71/5, 71/13, 71/14, 71/14, 71/15, 79/2
Ç.+ng 71/6
- Çıkıldak** *öz. is. Çıkıldak*
Ç. 47/11, 47/11, 47/12, 47/12, 47/14, 47/9
- Çilbak** *öz. is. Çilbak*
Ç. 51/4
- Çimçik** *öz. is. Çimçik*
Ç. 56/14, 56/16
- Çingiz Han** *öz. is. Cengiz Han*
Ç. 18/2, 18/7
- Çını** *öz. is. Çını*
Ç. 53/12, 70/10
Ç.+dan 54/5, 70/11
- Çını Bay Bék** *öz. is. Çınıbaybek*
Ç. 64/10
- Çinkış** *öz. is. Çinkış*
Ç. 40/7
- Çirdakey** *öz. is. Çirdakey*
Ç. 56/4
- Çibay** *öz. is. Çibay*
Ç. 40/19
- Çike** *öz. is. Çike*
Ç. 72/3, 72/7
- Çimkendlik Eşen** *öz. is. Çimkentli Eşen*
Ç. 59/14
- Çirkey** *öz. is. Çirkey*
Ç. 43/12
- Çiştöbe** *öz. is. Çiştöbe*
Ç. 59/10
- Çoboy** *öz. is. Çoboy*
Ç. 21/4
- Çoçalış** *öz. is. Çoçalış*
Ç. 74/6
- Çoko** *öz. is. Çoko*
Ç. 36/3, 65/11
Ç.+dan 36/3
Ç.+ng 65/13
- Çolbanday** *öz. is. Çolpanday*
Ç. 67/10
- Çolbankul** → **Çolpankul**
Ç. 65/2
- Çoldak** *öz. is. Çoldak*
Ç. 46/16
- Çolpankul = Çolpankul Hacı** *öz. is. Çolpankul, Çolpankul Hacı*
Ç. 54/5, 54/8
- Çomay** *öz. is. Çomay*
Ç. 42/15, 42/17
Ç.+dan 42/17
- Çoñ Bağış** *öz. is. Çoñbağış [uruğu]*
Ç. 18/19 [imlası farklı; araya virgül konulmuş]
- Çoñ Çarık** *öz. is. Çoñ Çarık [uruğu]*
Ç. 43/4, 43/8, 43/13, 78/4
- Çoñ Çarık** → **Çoñ Çarık**
Ç. 19/20, 43/17
- Çoñ Murun** *öz. is. Çoñ Murun*
Ç. 50/17, 51/1
- Çora** *öz. is. Çora*
Ç. 56/10, 59/12, 60/8, 60/8, 60/16, 60/18, 60/19, 60/20, 64/9
Ç.+dan 60/8
Ç.+ng 64/6, 65/14
Ç.+mı 60/17
- Çora Keldi Bék Kada** *öz. is. Çora Keldibek Kada*
Ç. 62/3
- Çoraylı** *öz. is. Çoraylı*
Ç. 67/1
- Çotkara** *öz. is. Çotkara*
Ç. 25/6, 25/11
Ç. (Çotkar) 25/13
- Çuğa** *öz. is. Çuha*
Ç. 34/14, 34/15
- Çüy Bék** *öz. is. Çüybek*
Ç. 53/14
- D**
- Dâhir Bék** *öz. is. Dayırbek*
D. 20/9
- Dâhir Bék** *öz. is. Dayırbek*
D. 27/2
- Dalbay** *öz. is. Dalbay*
D. 40/16
- Dambal Biy** *öz. is. Dambal Bey*
D. 18/17
- Daneke** *öz. is. Daneke*
D. 61/16
- Dengiz** *öz. is. Deñiz*
D. 58/8
- Destar Han** *öz. is. Destar Han*
D. 41/16
- Dip Bakı Han** *öz. is. Dip Baku Han*
D. 16/4
- Dolan** *öz. is. Dolon, Dolon Bey*
D. 18/6, 18/6, 18/18
- Dolan Biy** → **Dolan**
D. 18/17
- Dolağ** *öz. is. Dolat*
D. 70/8
D.+da 70/9
- Döbe** *öz. is. Döbe*
D.+den 47/4
- Döles = Döles Biy** *öz. is. Döles*
D. 44/5, 45/2, 45/7, 45/9, 45/10, 45/12, 45/12, 47/19, 48/3, 78/5
D.+den 19/12, 44/6, 47/20
D.+din 44/19
- Dölet** *öz. is. Dölet*
D. 20/3, 39/6
D.+den 20/3, 39/7
- Dölis** → **Döles**
D. 19/11
- Duday Mola** *öz. is. Duday Molla*
D. 71/12
- Duma Han** *öz. is. Duma Han*
D. 57/19
D. (Duma Handan) 58/2
D. (Duma Hänni) 57/18
- Dungan** *öz. is. Dungan*
D. 76/7
D.+dın 76/7
D.+lar 14/17, 76/12, 76/16
- Dur** *öz. is. Dur*
D. 73/3
- Duşam** *öz. is. Duşam*
D. 56/13

È, E

Edikine → **Adıkine**

E. 73/1

Edil *öz. is.* Edil

È. 70/2, 70/3

È.+den 70/3

Edilbay *öz. is.* Edilbay

È. 56/15

Elçe Han *öz. is.* Elçe Han

È. 16/1

È. (Elçe Hanı) 15/20

Elçi Bay *öz. is.* Elçibay

È. 49/3

Elçi Bék *öz. is.* Elçibek

È. 46/5, 51/5

È. (Elçi Békden) 46/5

Elto = **Eltoy** *öz. is.* Elto

È. 25/14, 26/10

È.+dan (Eltoydan) 26/10

Emil *öz. is.* Emil

È. 70/11

Enaalhak *öz. is.* Analhak

E. 18/11

Èrdine *öz. is.* Erdine

È. 39/19

È. (Èrdineye) 20/1

Èrmek Bék *öz. is.* Ermekbek

È. 64/2

Ermeni *öz. is.* Ermeni

E.+ler 14/6

Èr Nazır *öz. is.* Er Nazır

È. 43/11

Èr Şâlih *öz. is.* Er Salih

È. 66/9, 66/10

Èr Temir *öz. is.* Er Temir

È.+den 4/6

Esen İbn Berdi Bék *öz. is.* Esen

İbn Berdibek

E. 73/11

Esenkul *öz. is.* Esenkul

È. 27/7, 27/8, 27/14, 28/2,

29/13, 29/19, 30/12, 30/14,

34/7, 65/11, 65/14, 74/9,

77/13

È.+dan 27/17, 35/2, 37/11,

37/12, 78/1

È.+dın 29/19

Eşen *öz. is.* Eşen

È. 45/2, 45/4

Eşen Garak *öz. is.* Eşen Garak

È. 59/13

È.+dı 59/15

Eşenkul → **Èsenkul**

È. 20/5, 26/19

Eşhoca *öz. is.* Eşhoca

È. 51/19, 53/7, 53/12, 53/12

Eşim = **Èşm** *öz. is.* Eşim

È. 19/19, 19/20

È. (Èşm) 43/5, 43/6

È.+den (Èşmden) 43/5

È.+iden (Èşmiden) 19/20

Èşim Han *öz. is.* Eşim Han

È. 68/2, 68/3, 68/5, 68/8,

68/17, 68/19, 68/19

È.+dın 69/6

Èşteek *öz. is.* Eşteek

È. 50/14

È.+den 50/15

Eybuکه *öz. is.* İbıke

E. 20/16, 22/3, 22/4, 77/8

Èzir = **Èsir Gemiş** *öz. is.*

Ezirgemiş

È. (Èsir Gemiş) 51/18

È.+den (Èzir Gemiş) 52/4

Èzirkemiş *öz. is.* Ezirkemiş

È. 67/20, 69/4

F

Fiçman *öz. is.* Fiçman

F. 58/4

Fiçne *öz. is.* Biçine

F. 19/2

Fin *öz. is.* Fin[li]

F.+ler 14/16

Finikeli *öz. is.* Finikeli

F.+ler 14/5

Folât → **Polât** *öz. is.* Bolot

F. 4/5, 39/7, 47/20, 73/9

F.+dan 20/5

F.+ka 55/13

Foça Han *öz. is.* Fotahan

F. 33/7

F.+dan 33/7

Foçaköz *öz. is.* Botogöz

F. 20/15

Fransuz *öz. is.* Fransız

F.+lar 14/10

G, Ğ

Gabargan *öz. is.* Gabargan

(Gabarhan)

Ğ. 18/12

Ğaldin *öz. is.* Galidin

Ğ. 18/12

Ğarıbbay *öz. is.* Garıbbay

Ğ. 23/1, 23/2

Ğaş *öz. is.* Gas

Ğ. 34/14, 34/16, 36/3

Ğ.+ıñğ 36/7

Ğ.+nı 36/4

Ğayar *öz. is.* Gayar

Ğ. 45/9

Ğayrât *öz. is.* Gayrat

Ğ. 71/3

Ğäysi *öz. is.* Gaysi

Ğ. 76/11

Ğäzi *öz. is.* Gazi

Ğ. 65/11, 65/18

Ğ.+ñğ 65/13

Ğäzi Kul *öz. is.* Gazikul

Ğ. 67/20, 69/4

Ğ.+dan 73/10

Gemen *öz. is.* Gemen

G. 61/18

Ğul *öz. is.* Kuu

Ğ. 18/19

Ğ.+dan 18/19

H, H, H

Hacı *öz. is.* Hacı

H. 33/6, 77/17

H.+dan 33/7

Hacı *öz. is.* Hacı

H. 34/19

Hacı Bâtır Han *öz. is.* Hacı Bâtır Han

B. 65/5

Hacı Şavan *öz. is.* Hacı Suban

→ **Şavan**

H. 28/19, 33/12, 33/14

Hacı Şatan *öz. is.* Hacı Şatan

H. 28/14

Haçıke *öz. is.* [İbn] Haçıke

H. 56/18, 60/13

H.+den 60/13

Halife → **Halife Hacı**

H. 61/9, 63/20

H.+den 66/20

H.+niñğ 61/5, 62/1, 63/4

Halife Cacı → **Halife Hacı**

H. 61/8

Halife Hacı *öz. is.* Halife Hacı

H. 61/4, 63/10, 78/18

H. (Halife Hacıñğ) 9/6

Halife Hacı Kuralı *öz. is.* Halife

Hacı Kuralı

H. 63/17

Hâm *öz. is.* Hâm [Hz. Nuh'un oğlu]

H. 13/13, 13/14, 13/15

Haman *öz. is.* Haman

H. 53/6

Hanan *öz. is.* Hanan

H. 51/19

Hanay *öz. is.* Hanay

H. 53/12

H.+dan 53/14

Handabaz *öz. is.* Kandabaz

H. 19/2

H.+a 19/3

Han Hudâyân → **Hudâyân**

H. 20/1

Hanun Koğan *öz. is.* Hanun Kohan [savaş ismi]

H. 29/7

Har Boz *öz. is.* Harboz

H. 53/12

Hasan Bay *öz. is.* Hasanbay

H. 27/18

Hasan Mirzâ *öz. is.* Hasan Mirza
 H. 48/4
Haşır Baba Kul *öz. is.* Haşır
 Baba Kul
 H. (Haşır Baba Kuldân)
 66/17
Hatağan *öz. is.* Hatahan
 H. 69/5
Hatağan *öz. is.* Hatahan
 H. 68/1, 68/20
Havvâ *öz. is.* Hz. Havva
 H. 12/18
 H.+nıng 13/4
Hıfây *öz. is.* Çinli
 H.+lar 14/15
Hızır *öz. is.* Hızır
 H. 65/12
Hind-Hıfây *öz. is.* Hind-Çinlileri
 H.+ları 14/15
Hindî *öz. is.* Hindli
 H.+ler 14/9
Hoca *öz. is.* Hoca
 H. 43/9
 H.+dan 43/10
Hoca Bék *öz. is.* Hocabek
 H. 28/14, 34/18
Hokan *öz. is.* Hokan
 H. 55/4
Honduq → **Qonduq** *öz. is.*
 Koonduk
 H. 23/14
 H. (Honduq) 23/13, 77/9
Hotan *öz. is.* Hotan
 H. 69/11, 71/3
Hudâ *öz. is.* (Far. *Hudâ*) Allah,
 Hüda, Tanrı
 H. 22/16, 27/15, 41/7, 45/12
 H.+dan 42/9, 45/13, 61/9
 H.+dan (Hud[â]dan korkup)
 62/13
 H.+ga 22/9, 22/18, 33/18,
 35/16, 37/5, 54/3, 71/4
 H.+nı 5/3, 16/13, 17/5, 17/8,
 17/9
Hudây → **Hudâ**
 H. 5/9, 8/5, 8/8
 H. (urar) 8/5, 8/8
Hudâyân *öz. is.* Kudayan
 H. 39/19
 H.+dan 20/2
Hudâyâr *öz. is.* Hudayar
 H. 40/7
 H.+dan 40/8
Hudâybende *öz. is.* Hudaybende
 H. 39/14
Hudâyberdi *öz. is.* Hudayberdi
 H. 60/5
 H.+den 60/7
 H.+den (Hudâyberdi) 60/16

Hudây Bergen *öz. is.*
 Huda Bergen
 H. 23/10
Hudây Bergen-of *öz. is.*
 Huda Bergenof
 H. 57/8
Hudây Mında *öz. is.* Huda
 Mında
 H. 69/8, 69/16, 69/17
 H. (Hudây Mında) 69/16
Huluke *öz. is.* Kuluke
 H. 20/5, 20/6
 H.+den 20/6
Hutçu *öz. is.* Kutçu
 H. 19/2
Hüsney *öz. is.* Hüsney
 H. 27/18

I

Irız Bék Âcı *öz. is.* Irızbek Hacı
 I. 52/7
Irızkul Bék → **Rızkul Bék**
 I. 36/1, 36/6, 77/20
 I. (Irızkul Békden) 36/2

‘İ, İ, İ

İbn Absabay *öz. is.* İbn Absabay
 İ. 73/12
İbn ‘Aduci *öz. is.* İbn Aduci
 İ. 51/20
İbn Ak Buta *öz. is.* İbn Ak Buta
 İ. 73/13
İbn Alcambay *öz. is.* İbn
 Alcambay
 İ. 72/7
İbn ‘Alî Bay *öz. is.* İbn Ali Bay
 İ. 49/7
İbn ‘Arşimat → **‘Ar Şamet Biy**
 İ. 48/15
İbn ‘Aşurâ *öz. is.* İbn Aşura
 İ. 48/15
İbn Ata Bék *öz. is.* İbn Atabek
 İ. 48/10
İbn Bâtr Han *öz. is.* İbn
 Bâtrhan
 İ. 49/6
İbn Baygazı *öz. is.* İbn Baygazı
 İ. 49/17
 İ. (İbn Baygazıng) 49/17
İbn Baysaq *öz. is.* İbn Baysaq
 İ. 49/11
İbn Bay Temir *öz. is.* İbn Bay
 Temir
 İ. 48/15
İbn Bék Turğan Şüfi *öz. is.* İbn
 Bek Turgan Sufi
 İ. 54/16
İbn Belâ Karaç *öz. is.* İbn Belâ
 Karaç
 İ. 49/6

İbn Bilâ Ahlıçı *öz. is.* İbn Bilâ
 Ahlıçı
 İ. 54/15
İbn Bolan Hacı *öz. is.* İbn Bolan
 Hacı
 İ. 48/12
İbn Boranbay *öz. is.* İbn
 Boranbay
 İ. 49/16
İbn Bucukdı *öz. is.* İbn Bucukdı
 İ. 48/10
İbn Bürke *öz. is.* İbn Bürke
 İ. 56/18
İbn Cılkı Aydar *öz. is.* İbn Cılkı
 Aydar
 İ. 50/3
İbn Çal *öz. is.* İbn Çal
 İ. 56/18
İbn Çını Bay Bék *öz. is.*
 Çımbaybek
 İ. 50/4
İbn Çiñkiş Hacı *öz. is.* İbn
 Çiñkiş Hacı
 İ. (İbn Çiñkiş Hacıdur) 48/12
İbn Coñ Ahlıçı *öz. is.* İbn Coñ
 Ahlıçı
 İ. 54/17
İbn Dölet *öz. is.* İbn Dölet
 İ. 73/12
İbn Erke Nazâr *öz. is.* İbn Erke
 Nazâr
 İ. 49/5
İbn Fokuy *öz. is.* İbn Fokuy
 İ. 72/8
İbn Girge *öz. is.* İbn Girge
 İ. 49/16
İbn Hâçike → **Hâçike**
 İ. 60/13
İbn Hoca *öz. is.* İbn Hoca
 İ. 72/7
İbn Hocamcar *öz. is.* İbn
 Hocamcar
 İ. 48/12
İbn Hudâybergen *öz. is.* İbn
 Huda Bergen
 İ. 48/10
İbn Irız Kul *öz. is.* İbn Irızkul
 İ. 48/16
İbn İbrâhîm Bék *öz. is.* İbn
 İbrahimbek
 İ. 75/3
İbn ‘İsâ Hacı *öz. is.* İbn İsa Hacı
 İ. 48/10
İbn İtay *öz. is.* İbn İtay
 İ. 72/4
İbn Kâsım *öz. is.* İbn Kasım
 İ. 72/9
İbn Kâsım Bay *öz. is.* İbn
 Kasımbay
 İ. 53/10

İbn Kılıç *öz. is.* İbn Kılıç
İ. 49/17

İbn Kidil Mola *öz. is.* İbn Kidil Molla
İ. 75/3

İbn Kongur Bay *öz. is.* İbn Kongurbay
İ. 75/2

İbn Kuman *öz. is.* İbn Kuman
İ. 34/8, 37/3, 37/4, 72/8

İbn Miñ Murät *öz. is.* İbn Miñ Murat
İ. 49/16

İbn Mola Cılkı Bay *öz. is.* İbn Molla Cılkıbay
İ. 56/16

İbn Mola Çamğurçı *öz. is.* İbn Molla Çamğurçı
İ. 73/15

İbn Mola Kul *öz. is.* İbn Molla Kul
İ. 52/7

İbn Mola Tölemiş *öz. is.* İbn Molla Tölemiş
İ. 72/6

İbn Niyaz *öz. is.* İbn Niyaz
İ. 75/3

İbn Nogay *öz. is.* İbn Nogay
İ. 49/6

İbn ‘Ömr ‘Alī *öz. is.* İbn Ömer Ali
İ. 52/5

İbn Ötegen *öz. is.* İbn Ötegen
İ. 56/15

İbn Pöküñ *öz. is.* İbn Pöküñ
İ. 71/16

İbn Rahim Bék *öz. is.* İbn Rahimbek
İ. 56/14

İbn Sar Bék *öz. is.* İbn Sarbek
İ. 50/7, 50/10

İbn Sarıbay *öz. is.* İbn Sarıbay
İ. 49/8
İ. (İbn Sarıbaydın) 49/8

İbn Sarık *öz. is.* İbn Sarık
İ. 48/10

İbn Sarım Bék *öz. is.* İbn Sarimbek
İ. 48/11

İbn Satay *öz. is.* İbn Satay
İ. 72/4

İbn Şır Dibay *öz. is.* İbn Sırdıbay
İ. 48/14

İbn Sultānkul *öz. is.* İbn Sultankul
İ. 49/8

İbn Süleymān Hācı *öz. is.* İbn Süleyman Hacı
İ. 52/3

İbn Tamay *öz. is.* İbn Tamay

İ. 75/2

İbn Taş Bék *öz. is.* İbn Taşbek
İ. 72/8

İbn Tilekmet *öz. is.* Tilekmet Hacı
İ. 50/4

İbn Toĸo *öz. is.* İbn Toko
İ. 72/7

İbn Toktor *öz. is.* İbn Toktor
İ. 48/15

İbn Tokul *öz. is.* İbn Tokul
İ. 72/6

İbn Toĸuz Bay *öz. is.* İbn Tokuzbay
İ. 75/3

İbn Tolbay *öz. is.* İbn Tolbay
İ. 56/15

İbn Tölemiş *öz. is.* İbn Tölemiş
İ. 48/11

İbn Tüke *öz. is.* İbn Tüke
İ. 49/5

İbn Tülkü *öz. is.* İbn Tülkü
İ. 60/12

İbn Yunis *öz. is.* İbn Yunis
İ. 72/7

İbn Yunus *öz. is.* İbn Yunus
İ. 49/11

İbrāhīm *öz. is.* İbrahim
İ.+den 74/19

‘İbrānī *öz. is.* İbrani
‘İ.+ler 14/5

İledegi Kızıl Buruñ *öz. is.* İledegi Kızıl Buruñ
İ. 74/16

‘İlmi’d-din *öz. is.* İlmiddin
‘İ. 41/2

İmān *öz. is.* İman
İ. 59/12, 60/5, 60/7, 64/7
İ.+dan 60/7

İmān ‘Alī *öz. is.* İman Ali
İ. 24/3, 23/17

İmān ‘Alī Hācı *öz. is.* İman Ali Hacı
İ. 40/20

İmān Çora *öz. is.* İman Çora
İ. 58/19

İmān Kul *öz. is.* İman Kul
İ. 43/7

İngliz *öz. is.* İngiliz
İ.+ler 14/10

İrānī *öz. is.* İrani
İ.+ler 14/9

‘İsā *öz. is.* İsa
‘İ. 35/4, 38/4, 38/11

İsa Han *öz. is.* İsa Han
İ. 33/10, 34/9

İsebek *öz. is.* İsebek
İ. 40/20

İshāk *öz. is.* İshak
İ. 23/1, 23/3, 40/20

İskender *öz. is.* İskender
İ. 40/19

İslām Bék *öz. is.* İslambek
İ. 42/18

İsmā‘il Hācı *öz. is.* İsmail Hacı
İ. 66/14

İtayak Hācı *öz. is.* İtayak Hacı
İ. 65/6

İt Emgen *öz. is.* İtemgen
İ. 60/12, 60/12

İtike *öz. is.* İtike
İ. 53/6, 53/9, 53/9, 53/9

Ķ, Ķ

Ķabak *öz. is.* Kabak
Ķ. 60/6

Ķaba Teyzkey *öz. is.* Kaba Teyzkey
Ķ. (Ķaba Teyzkeyde) 58/16

Ķabçı Ķay *öz. is.* Kabçı Ķay
Ķ. 70/11

Ķabili *öz. is.* Kabili
Ķ. 48/8

Ķabşalañ = Ķabşalañ Hācı *öz. is.* Kapsalañ (Hacı)
Ķ. 20/14, 29/13, 29/14, 30/9, 34/7

Ķabul *öz. is.* Kabul
Ķ. 42/18

Ķaçı *öz. is.* Kaçı
Ķ. 35/8

Ķadır *öz. is.* Kadir
Ķ. 73/16

Ķadır Kul *öz. is.* Kadir Kul
Ķ. 23/17

Ķalbak *öz. is.* Kalbak
Ķ. 31/17

Ķalbak Biy *öz. is.* Kalbak Bey
Ķ. 18/17, 72/4

Ķaldama *öz. is.* Kaldama
Ķ. 39/10, 39/11

Ķalkul *öz. is.* Kalkul
Ķ. 39/16

Ķalmak *öz. is.* Kalmak
Ķ. 27/10, 45/8, 68/3, 73/2, 73/3
Ķ.+dan 74/1
Ķ.+larmı 26/1

Ķalma Tay *öz. is.* Kalmatay
Ķ. 73/14
Ķ. (Ķalma Taydan) 73/15

ĶalmuĶ *öz. is.* Kalmuk
Ķ.+lar 14/17

Ķāmāl *öz. is.* Kamal
K. 41/2

Ķanā‘at *öz. is.* Kanaat
Ķ. 22/7, 22/10, 23/2, 65/2

Ķanā‘at Hācı *öz. is.* Kanaat Hacı
Ķ. 4/9

Ƙanā'at Murād 'Alī *öz. is.* Kanaat Murat Ali
Ƙ. 21/15
Ƙanay *öz. is.* Kanay
Ƙ. 53/7
Ƙarabay *öz. is.* Karabay
Ƙ. 20/10
Ƙara Bék *öz. is.* Karabek
Ƙ. 40/3
Ƙ. (Ƙara Békden) 40/14
Ƙaraç Hâci *öz. is.* Karaç Hacı
Ƙ. 33/9, 33/12, 34/9
Ƙ.+dan 33/19
Ƙaraçı Ƙâsım 'Alī Ƙaraç *öz. is.* Karaçı Kasım Ali Karaç
Ƙ. (Ƙaraçı Ƙâsım 'Alī Ƙaraçdı) 64/18
Ƙara Çora *öz. is.* Kara Çora
Ƙ. 55/19, 56/6, 56/8, 56/9, 56/10, 56/20, 56/20, 58/17, 59/4, 78/14
Ƙ. (Ƙara Çoradan) 56/12
Ƙara Han *öz. is.* Kara Han
Ƙ. 17/4, 17/7
Ƙaraççı *öz. is.* Karaççı [Bölekbat'ın gerçek ismi]
Ƙ. 52/14, 52/19, 52/8
Ƙ.+dan 69/20
Ƙaraççı Bölekbat *öz. is.* Karaççı Bölekbat
Ƙ. 52/19
Ƙara Kız *öz. is.* Karakız
Ƙ. 45/8, 45/11
Ƙara Koçkaç *öz. is.* Kara Koçkaç
Ƙ. 70/1
Ƙ. (Ƙara Koçkaçdan) 70/1
Ƙara Kursak *öz. is.* Kara Kursak
Ƙ. 19/13, 44/8
Ƙaramende *öz. is.* Karamende
Ƙ. 20/9
Ƙara Mergen *öz. is.* Kara Mergen
Ƙ. 50/16
Ƙaramurât *öz. is.* Karamurat
Ƙ. 39/7, 39/9
Ƙaramyon *öz. is.* Karamyon
Ƙ. 72/3, 72/6
Ƙara Polât *öz. is.* Kara Bolot
Ƙ. 60/11
Ƙara Şart *öz. is.* Karasart
Ƙ. 37/14
Ƙara Şart *öz. is.* Karasart
Ƙ. 73/10
Ƙ. (Ƙara Şartdan) 73/12
Ƙarasay *öz. is.* Karasay
Ƙ. 25/5
Ƙ.+dan 25/10
Ƙarbuş *öz. is.* Karbuş
Ƙ. 73/10

Ƙ.+dan 73/12
Ƙarga *öz. is.* Karga
Ƙ. 73/10
Ƙ.+dan 73/11
Ƙarman *öz. is.* Karman
Ƙ. 70/18
Ƙarnayçı Ƙarnay Tutkan *öz. is.* Karnayçı Karnay Tutkan
Ƙ. 74/10
Ƙar Usan *öz. is.* Karusan
Ƙ. 42/14, 42/17
Ƙ. (Ƙar Usandan) 42/16
Ƙâsım *öz. is.* Kasım
Ƙ. 22/7, 22/9
Ƙâsım 'Alī Hâci = Ƙâsım 'Alī *öz. is.* Kasım Ali Hacı
Ƙ. 34/11, 35/8, 35/10, 43/7
Ƙâsım 'Alī Ƙaraçı Hâci *öz. is.* Kasım Ali Karaçı Hacı
Ƙ.+tı 30/18
Ƙâsım Bék *öz. is.* Kasımbek
Ƙ. 60/19, 64/10
Ƙaşka Baş *öz. is.* Kaşkabaş
Ƙ. 50/17
Ƙaşka Hâci *öz. is.* Kaşka Hacı
Ƙ. 47/5
Ƙaşkar *öz. is.* Kaşgar
Ƙ. 15/12, 56/19, 66/7
Ƙaşkar *öz. is.* Kaşgar
Ƙ. 48/14
Ƙatum Bêt *öz. is.* Katumbet
Ƙ. 51/18, 51/20
Ƙavalçe Hâci *öz. is.* Kavalçe Hacı
Ƙ. 33/10
Ƙavat *öz. is.* Kavat
Ƙ. 39/13
Ƙ.+dan 39/13
Ƙaydu *öz. is.* Kaydu
Ƙ. 36/2
Ƙ.+dan 36/2
Ƙazak *öz. is.* Kazak
Ƙ. 4/1, 6/9, 17/13, 25/1, 31/8, 31/9, 41/20, 47/7, 47/7, 47/10, 59/19, 60/1, 74/17
Ƙ.+dan 47/6, 74/1
Ƙ.+ğa 74/16
Ƙ.+lar 14/16
Ƙ.+larıng 44/4
Ƙ.+ları 25/2, 32/2, 32/5
Ƙebir *öz. is.* Kebir
Ƙ. 53/6
Ƙedây *öz. is.* Keday
Ƙ. 43/10, 60/13, 60/14
Ƙ.+dan 43/11, 60/14
Ƙedây Mola *öz. is.* Keday Molla
Ƙ. 71/11
Ƙ. (Ƙedây Moladan) 71/16
Ƙeldâni *öz. is.* Keldani
Ƙ.+ler 14/5

Ƙeldbék *öz. is.* Keldibek
Ƙ. 70/3
Ƙ.+den 70/4
Ƙ.+din 62/4, 62/7
Ƙeldike *öz. is.* Keldike
Ƙ. 57/1, 57/2, 57/6, 57/8, 57/12, 78/15
Ƙenâşarı = Ƙenâşarıhan *öz. is.* Kenansarı (Han)
Ƙ. 25/2, 31/7, 31/11, 31/16, 32/4
Ƙence Bayuf *öz. is.* Kence Bayuf
Ƙ. 57/7
Ƙence Ƙuzu *öz. is.* Kence Kuzu
Ƙ. 43/10
Ƙencetaş *öz. is.* Kencetaş
Ƙ. 32/16
Ƙencetaş *öz. is.* Kencetaş
Ƙ. 20/10
Ƙence Ƙuzu *öz. is.* Kençe Kuzu
Ƙ. 72/6
Ƙerimbay *öz. is.* Kerimbay
Ƙ. 66/14
Ƙeşmir *öz. is.* Keşmir
Ƙ. 17/11
Ƙeyük *öz. is.* Keyük
Ƙ. 16/6
Ƙıdık *öz. is.* Kıdık
Ƙ. 12/12, 20/16, 21/2, 21/10, 49/1, 49/1, 77/7
Ƙ.+dan 21/3, 49/1
Ƙıdıke *öz. is.* Kıdıke
Ƙ. 61/17
Ƙıdır *öz. is.* Kıdır
Ƙ. 48/7, 65/4
Ƙılıcı *öz. is.* Kılıcı
Ƙ. 19/7, 19/10, 48/2, 48/2, 50/12
Ƙ.+dan 19/9, 19/11, 39/2, 47/19, 50/13
Ƙ.+dın 19/9, 48/1
Ƙılmıy Bıy *öz. is.* Kılmıy Bey
Ƙ. 18/13
Ƙırgız *öz. is.* Kırgız
Ƙ. 3/3, 4/1, 4/10, 6/9, 10/6, 10/9, 17/13, 17/16, 17/17, 17/20, 18/2, 22/15, 31/9, 31/13, 31/20, 33/15, 36/19, 50/9, 51/7, 55/9, 55/14, 55/20, 57/3, 58/12, 75/17, 76/4
Ƙ.+iya 4/3
Ƙ.+iya (târih-i Ƙırgızıya) 1/1
Ƙ.+da 38/10
Ƙ.+dan 18/10, 38/9, 46/17, 67/11
Ƙ.+dın 10/12, 28/10, 53/1
Ƙ.+ğa 10/8

Ƙ.+lar 14/16, 17/17, 31/14, 32/1, 32/4
Ƙ.+larğa 42/2
Ƙ.+ları 19/6
Ƙ.+ları 3/4
Ƙ.+rı 3/3, 17/14, 18/2, 31/18
ƘırƘ Uğrı *öz. is.* Kırk Ugru [kırk hırsız]
Ƙ. 51/9
Ƙ. (Kırık Uğrı) 51/12
Ƙızbu Bék *öz. is.* Kızbubek
Ƙ. 72/4
Ƙızdar Bék *öz. is.* Kızdarbek
Ƙ. 67/16
Ƙızıl Buruñ *öz. is.* Kızıl Buruñ
Ƙ. 59/19, 60/1, 74/16, 74/17
Kidil Mola *öz. is.* Kidil Molla
Ƙ. 75/4
Kikiz Ƙursaq Miñşek → Miñşek *öz. is.* Kikiz Kursak Miñşek
Ƙ. 44/12, 46/3
Kilit *öz. is.* Kilit
Ƙ. 19/2
Ƙoğan *öz. is.* Kohan
Ƙ.+dan 66/7
Ƙolçugac *öz. is.* Kolçugac
Ƙ. 58/18, 59/12, 60/14, 60/16, 60/8, 71/16, 71/17, 71/19, 74/15
Ƙ.+ırdın 60/11
Ƙ.+rı 60/17
ƘonduƘ *öz. is.* Koonduk
Ƙ. 20/14
Ƙongurbay *öz. is.* Kongurbay
Ƙ. 53/5, 53/8
Ƙoñğur Bay *öz. is.* Koñğurbay
Ƙ. 55/1
Ƙoşoy *öz. is.* Koşoy
Ƙ. 53/5, 53/10, 55/1
Ƙoy Börü *öz. is.* Koy Börü [koyun kılığına girmiş kurt]
Ƙ. 51/8, 51/11
Ƙoykeldi *öz. is.* Koykeldi
Ƙ. 29/10, 34/7
Ƙoylan *öz. is.* Koylon
Ƙ. 19/7, 50/12
Ƙ.+dan 19/8, 50/13
Ƙozuğona *öz. is.* Kozuhona
Ƙ. 58/5
Köbegen Hacı *öz. is.* Köbegen Hacı
Ƙ. 39/16, 65/3
Köbegen Hacı Çuğa *öz. is.* Köbegen Hacı Çuğa
Ƙ. (Köbegen Hacı Çuğanı) 30/19
Köbegen Şuñgu ‘Alı Bay *öz. is.* Köbegen Şuñgu Ali Bay
Ƙ. 30/16
Kök Buğu *öz. is.* Kök Buğu

Ƙ. 72/14, 72/15
Kökmiye *öz. is.* Kökmiye
Ƙ. 69/14
Kököbayr = Kököbayır *öz. is.* Kököbayır
Ƙ. 72/13, 72/14, 72/14, 72/16
Kökö Buğa *öz. is.* Kökö Buğa
Ƙ. 72/16, 72/18
Ƙ. (Kökö Buğadan) 72/19
Köktaş *öz. is.* Köktaş
Ƙ. 32/14
Ƙ.+dan 32/18
Köktaş *öz. is.* Köktaş
Ƙ. 63/18
Kökül *öz. is.* Kökül
Ƙ. 43/9
Köküm *öz. is.* Köküm
Ƙ. 53/14
Kökümbay *öz. is.* Kökümbay
Ƙ. 65/9, 70/12, 70/13
Köñüy *öz. is.* Köñüy
Ƙ. 74/6
Ƙul Döböt *öz. is.* Kuldöböt
Ƙ. 53/10
Ƙul Mahmud *öz. is.* Kul Mahmud
Ƙ. 40/12
Ƙul Memet *öz. is.* Kul Memet
Ƙ. 21/13
Ƙultu *öz. is.* Kultu
Ƙ. 50/16, 51/3, 51/4, 78/10
Ƙ.+dan 51/5
Ƙulun *öz. is.* Kulun
Ƙ. 19/2
Ƙuman *öz. is.* Kuman
Ƙ. 34/8, 37/3, 37/4
Ƙunğur Ƙula *öz. is.* Kungur Kula [at ismi]
Ƙ. 72/19
Ƙuralı *öz. is.* Kuralı
Ƙ. 61/12, 62/8, 63/12, 63/17
Ƙ.+rı 62/6
Ƙ.+rıñ 61/14
Ƙurçu Hacı *öz. is.* Kurçu Hacı
Ƙ. 52/1, 52/3
Ƙurgak *öz. is.* Kurgak
Ƙ. 70/15
Ƙurmanğoca → Ƙurmanğoca
Ƙ. 67/18, 67/19
Ƙurmanğ’ace *öz. is.* Kurmanhoca
Ƙ. 74/15
Ƙurmanğoca *öz. is.* Kurmanhoca
Ƙ. 58/19, 59/12, 67/13, 69/8, 70/7, 70/20, 79/1
Ƙ.+dan 69/8
Ƙurman Hoca Bay *öz. is.* Kurmanhocabay

Ƙ. (Kurman Hoca Baydın) 69/15
Ƙurman Mırzā Bék *öz. is.* Kurman Mırzabek
Ƙ. 65/9
Ƙurtğa *öz. is.* Kurtga
Ƙ.+ğa 67/14
Ƙurutğa *öz. is.* Kurutga
Ƙ. 60/7
Ƙuşçu *öz. is.* Kuşçu
Ƙ. 74/14, 74/19, 75/1
Ƙ.+dan 74/20, 75/2
ƘutduƘ Sehîd *öz. is.* Kuttuk Seyit
Ƙ. 37/13, 37/16
Ƙ. (ƘutduƘ Sehîdden) 37/17
ƘuttıƘ *öz. is.* Kuttuk [Kuttuk Seyit olabilir]
Ƙ. 27/18
ƘuttıƘ *öz. is.* Kuttuk
Ƙ. 73/14
Ƙ.+dan 73/15
Ƙuvat *öz. is.* Kuvat
Ƙ. 27/19, 37/13, 42/15
Ƙ.+dan 42/15
Ƙuyaş *öz. is.* Kuyaş
Ƙ. 49/3
Küben *öz. is.* Küben
Ƙ. 74/10
Külçe *öz. is.* Külçe
Ƙ. 54/14, 54/14, 54/15
Kül Döben *öz. is.* Kül Döben
Ƙ. (Kül Döbenne) 65/4
Küntü *öz. is.* Küntü
Ƙ. 50/16
Ƙ.+den 50/16
Küntüde *öz. is.* Küntüde
Ƙ. 69/9, 69/16, 69/18
L
Lakla Hacı *öz. is.* Lakla Hacı
Ƙ. 40/20
Lañın *öz. is.* Latin
Ƙ.+ler 14/10
M
Madyar *öz. is.* Madyar
Ƙ. 69/10
Mağol *öz. is.* Moğol
Ƙ. 16/14
Mağmudcân *öz. is.* Mahmudcân
Ƙ. 33/19, 65/16
Mağmud ŞadıƘ *öz. is.* Mahmud Sâdık
Ƙ. 23/1
Make *öz. is.* Make
Ƙ. 74/7
Mama *öz. is.* Mama
Ƙ. 20/8
Mamake *öz. is.* Mamake

M. 73/11
M.+den 73/13
Mâmatkul *öz. is.* Mamatkul
 M. 20/3, 39/6, 39/6
M.+dan 20/4
Mamâtkul *öz. is.* Mamatkul
M.+dan 4/5
Mambat *öz. is.* Mambat
 M. 73/15
Mamurbay *öz. is.* Mamurbay
 M. 58/8
Mamut *öz. is.* Mamut
 M. 52/6
Mamut Hâci *öz. is.* Mamut Hacı
 M. 40/19
Manaf *öz. is.* Manap
 M. 19/13, 19/16, 19/17, 44/7,
 44/18, 44/19, 45/1, 45/5,
 46/5, 46/7, 46/10, 78/5
M.+dan 19/15, 19/18, 43/19
M.+dın 45/6
M.+lar 19/15
Manâfbay *öz. is.* Manapbay
 M. 20/10
Mançur *öz. is.* Mançur
 M. 15/12
Mangol *öz. is.* Moğol
 M. 17/1
Mangol Han *öz. is.* Moğol Han
 M. 17/1
Mangut *öz. is.* Mangut
 M. 67/16, 69/3
M.+dan 67/17, 67/19, 69/8
Marğuz = Marğuzu *öz. is.*
 Markuzu
 M. (Marğuzu) 40/15, 40/18
M.+dan (Marğuz) 40/18
Mayara Bay *öz. is.* Mayrabay
 M. 72/2
Me'cuc *öz. is.* Mecuc
 M. 18/7
Membet 'Alî *öz. is.* Membet Ali
 M. 65/10
Mıkı Bék *öz. is.* Mıkıbek
M.+den 52/6
Mındake *öz. is.* Mındake
 M. 51/5
Mısrılı *öz. is.* Mısırlı
M.+lar 14/4
Mideddatğa *öz. is.* Medet Datka
 M. 70/6, 70/7
Midet *öz. is.* Medet
 M. 23/15
 M. (Mided) 24/2, 70/13
M.+den 23/17, 70/8
Miñdibay *öz. is.* Miñdibay
 M. 47/4
Miñkeldi *öz. is.* Miñkeldi
 M. 29/10
Miñ Murât *öz. is.* Miñ Murat

M.+dan 50/7
Miñşek *öz. is.* Miñşek
 M. 44/12
M.+na 45/15
Mırza *öz. is.* Mirza
 M. 29/4
M.+nuñg 29/7
Mirzâ Bay *öz. is.* Mirzabay
 M. 40/12
Mirzâ Kul *öz. is.* Mirzakul
 M. 48/4
 M. (Mirzâ Kuldan) 48/7
Mola Ahmed *öz. is.* Molla
 Ahmet
 M. 57/8
Mola Andaş *öz. is.* Molla Andaş
 M. 43/6
Mola Ca'fer *öz. is.* Molla Cafer
 M. 23/4
Mola Dölet *öz. is.* Molla Dölet
 M. 66/9
Mola Ernek *öz. is.* Molla Ernek
 M. 32/20
Mola Eşen'alî Arabay *öz. is.*
 Molla Eşenali Arabay
 M. 69/7
Mola Foñacan *öz. is.* Molla
 Botocan
 M. 71/2
Mola Gambar *öz. is.* Molla
 Gambar
 M. 66/14
Mola İbn 'Osmân *öz. is.* Molla
 İbn Osman
 M. 47/2
Mola İbrâhîm *öz. is.* Molla
 İbrahim
 M. 59/16
 M. (Mola İbrâhimden) 59/17
Mola İsmâ'il Hâci Kul Döbne *öz.*
is. Molla İsmail Hacı Kul Döbne
 M. 44/14
Mola Kasım *öz. is.* Molla Kasım
 M. 40/12
Mola Kılıç *öz. is.* Molla Kılıç
 M. 66/16
Mola Kılım *öz. is.* Molla Kılım
 M. 25/7
Mola Mekeş *öz. is.* Molla Mekeş
 M. 44/3
Mola Muhammed 'Alî *öz. is.*
 Molla Muhammed Ali
 M. 46/17
 M. (Mola Muhammed
 'Alide) 47/2
Mola 'Osmân 'Alî *öz. is.* Molla
 Osman Ali Sıdıkoğlu [kitabın
 yazarı]
 M. 5/1, 21/5

Mola ['Osmân 'Alî Sıdıkoğlu
 → **Mola 'Osmân 'Alî**
 M. 1/2
Mola 'Ömer *öz. is.* Molla Ömer
 M. 40/5
Mola Şâbit *öz. is.* Molla Sabit
 M. 4/8, 21/4, 21/10
[İbn] Mola Şaîna = Mola Şaka *öz.*
is. Molla Şaîna veya Molla Saka
 M. 26/3
Mola Serâhiddîn *öz. is.* Molla
 Serahiddin
 M. 57/7
Mola Sıdıkoğlu *öz. is.* Molla Sıdıkoğlu
 M. 59/19, 60/1
 M. (Molla Sıdıkoğundan) 74/16
Mola Yarkumbay *öz. is.* Molla
 Carkumbay
 M. 21/3, 66/13
Mola Yüsuf *öz. is.* Molla Yusuf
 M. 60/2, 60/2, 60/3
Mola Yüsuf *öz. is.* Molla Yusuf
 M. 74/17
Moloy *öz. is.* Moloy
 M. 46/16, 74/8
Moltay *öz. is.* Moltay
 M. 40/15, 40/17
M.+dan 40/17
Momohon *öz. is.* Momohon
 M. 53/6, 53/11, 54/11, 54/12,
 55/1, 78/12
M.+dın 54/13
Monçak *öz. is.* Monçak
 M. 45/11, 45/14, 45/8
M.+dan 46/5
Moñgol *öz. is.* Mongol
 M. 72/18, 72/18
Moñoldor *öz. is.* Monoldor
 M. 72/11, 72/18, 73/5, 73/6,
 79/3
M.+dın 72/12
Moynoç *öz. is.* Moynok
 M. 69/9, 69/16
Mucuk *öz. is.* Mucuk
M.+dın 27/15
M.+ı 27/16
Muhabbet Hâci *öz. is.* Muhabbet
 Hacı
 M. 35/8
Muhammed *öz. is.* Hz.
 Muhammed [Peygamberlerin
 sonuncusu ve en büyüğü olan
 İslâm peygamberinin adıdır]
 M. 10/3, 17/20
Muhammed 'Alî *öz. is.*
 Muhammed Ali
 M. 42/18, 42/19, 66/11
Munduz *öz. is.* Munduz
 M. 19/3

Munğaş = **Munğaşı** *öz. is.*
Munğaşı

M. (Munğaş) 34/9

M. (Munğaşı) 33/8

Muñuş Mola *öz. is.* Muñuş
Molla

M. 41/1

Murât *öz. is.* Murat

M. 43/10

Murata Biy *öz. is.* Murata Bey

M. 18/16

Murat' alî *öz. is.* Muratalı

M. 42/18

Murât' alî *öz. is.* Muratalı

M. 25/8, 25/14, 26/10

Mursali *öz. is.* Mursali

M. 40/18

Murtuk *öz. is.* Murtuk

M. 48/9

M.+dan 48/9

Müsâ *öz. is.* Musa

M. 42/19

Müsâ *öz. is.* Musa

M. 43/11

Müsâ H' ace *öz. is.* Musa Hoca

M. 61/2, 61/2, 61/7

M. (Müsâ H' aceñg) 61/5

Müsâ Hoca *öz. is.* Musa Hoca

M. 64/10

Müsâke *öz. is.* Musake

M. 29/2, 34/7

M.+den 29/10, 30/7

Muştafâ *sf. ve is.* Hz.
Muhammed'in hem sıfatı hem
ismi olarak kullanılmıştır:
Muhammed Mustafâ (s.a.v.)

M. 10/3

Muştafâ *öz. is.* Mustafa

M. (şeri'at-ı Muştafâ) 33/14

Müselmân *öz. is.* Müslüman

M. 39/12

M.+dan 39/13

Müsür 'Alî *öz. is.* Müsür Ali

M. 36/2

Müsür 'Alî *öz. is.* Müsür Ali

M. 30/17

N

Nâdir Bék *öz. is.* Nadirbek

N. 20/4, 39/5, 39/6, 39/17,
39/8, 78/3

N. (Nâdir Békden) 39/12

N. (Nâdir Békdi) 67/4

Nâl Ece *öz. is.* Nâl Ece

N. 72/17, 72/19

N. (Nâl Eceke) 73/3

N. (Nâl Eceñg) 72/19

Narbotâ *öz. is.* Narbota

N. 20/13, 25/17, 25/18, 26/7,
77/11

N.+dan 26/3

Narinkul *öz. is.* Narinkul

N. 25/15

Navruzbay *öz. is.* Nevruzbay

N. 31/16

N.+nı 25/2, 32/4

Nazâr *öz. is.* Nazar

N. 20/6, 20/7, 28/1, 37/14,

38/14, 38/16, 78/2

N.+dan 20/7, 38/15

Nevaruz Bay *öz. is.* Nevruzbay

N. 31/7

Nıgır *öz. is.* Nıgır

N. 13/18, 13/18

Nimes *öz. is.* Alman

N.+ler 14/11

Niyâz *öz. is.* Niyaz

N. 39/9

Niyâz Bék *öz. is.* Niyazbek

N. 27/18, 28/8, 28/9, 37/12,
77/14

N. (Niyâz Békden) 28/12

N. (Niyâz Békdiñ) 31/2,
36/18

Nogay *öz. is.* Nogay

N. 4/1, 8/3

Nogaybay *öz. is.* Nogaybay

N. 33/19

Nogoybay *öz. is.* Nogoybay

N. 65/16

Nosuk *öz. is.* Nosuk

N. 70/4, 70/5

N.+dan 70/5

Nuñ *öz. is.* [Hazreti] Nuh

N. 12/13, 13/9, 16/9

Nurak *öz. is.* Nurak

N.+ga 61/19

Nurman Bêt *öz. is.* Nurmanbet

N. 56/12

N. (Nurman Bêtken) 56/12

Nurtaş *öz. is.* Nurtaş

N. 32/15

N.+dan 32/20

Nüke *öz. is.* Nüke

N. 48/4

O

Oçambay *öz. is.* Oçambay

O. 73/13

Oğuz Hân = **Oğuz** *öz. is.* Oğuz
Hân

O. 3/5, 17/6, 17/8

O. (Oğuz Hândın) 3/5, 17/12

O.+dın (Oğuzdın) 17/12

Olca Bay *öz. is.* Olcabay

O. 56/13

O. (Olca Baydan) 56/13

Olca Bék *öz. is.* Olcabek

O. 69/18

O. (Olca Békden) 69/19

Olcaıay *öz. is.* Olcaıay

O. 43/12, 43/13

O. (Olcaıoy) 43/10

Oraz *öz. is.* Oraz

O. 55/12, 55/12

Orazbağdı *öz. is.* Orazbaktı

O. 19/11, 48/3

O. (Orazbağdı) 47/19

O.+dan 19/11

O.+dan 48/1, 48/4

Ordu Hân *öz. is.* Ordu Hân

O. 16/18

Orman *öz. is.* Orman

O. 28/7, 31/10

O.+dan 32/9

Orman Hân *öz. is.* Orman Hân

O. 28/13, 31/1, 31/2, 31/7,

31/20, 32/10, 34/8, 77/16

O. (Orman Hân) 34/19

O. (Orman Hândı) 29/4,
38/17

O. (Orman Hândın) 29/6,
29/8, 62/2, 63/18

O. (Orman Hânğa) 31/8,
31/14

O. (Orman Hânıñg) 32/20

Ormotoy *öz. is.* Ormotoy

O. 73/13

O.+dan 73/14

Ormuş *öz. is.* Ormuş

O. 72/5

Orta Asyalık *öz. is.* Orta Asyalı

O. 15/14

Orus *öz. is.* Rus

O. 53/19

O. (Or[u]s) 59/9

O.+dın (Or[u]sdın) 53/17

Oruşça *öz. is.* Rusça

O. 43/1

'Osmân *öz. is.* Osman

'O. 67/15, 67/17

'O.+dan 67/17

'O.+dın 69/2

'O.+ga 69/2

'Osmân *öz. is.* Osman

'O. 36/2

'Osmân'alî *öz. is.* Osmanali

'O. 66/15

[Şarbağış] 'Osmân Bék *öz. is.*

Şarbağış Osmanbek

'O.+den 52/6

'Osmânî *öz. is.* Osmanlı

'O.+ler 14/16

Otuқтаş *öz. is.* Otuktaş

O. 32/14

Ö

Ötömbay *öz. is.* Ötömbay

Ö. 25/9

Özbék *öz. is.* Özbek

- Ö. 53/15
Ö.+**din** 18/8
- P**
Peş Haman *öz. is.* Peş Haman [beş domuz]
P. 51/8, 51/9
Peş Körük *öz. is.* Beşkörük
P. 47/16
Polâṭ *öz. is.* Bolot
P. 20/4, 26/16, 26/17, 77/12
P.+**dan** 26/18
Pöküñ → **İbn Pöküñ**
P. 71/16
- R**
Rahmetullah *öz. is.* Rahmetullah
R. 53/18
Râşidelhak *öz. is.* Raşidelhak
R. 18/11
Rızkul Bék *öz. is.* Irızkulbek
R. 28/14, 34/14, 35/1
Rus → **Orus**
R. 17/11
R.+**ga** 50/8
R.+**lar** 14/11, 41/20
Rusça → **Orusça**
R. (oğusın) 23/4
- Ş, Ş, S**
Şâbıra *öz. is.* Sabıra
Ş. 47/13, 47/13, 47/15, 74/8
Şâde Bay *öz. is.* Sâdebay
Ş. 72/9
Şâdıḡ *öz. is.* Sâdıḡ
Ş. 39/12
Şâdır *öz. is.* Sadır
Ş. 35/4, 38/5, 65/6
Ş.+**mı** 38/12
Şâfarşa *öz. is.* Safar Şah
S. 18/10
Şaḡım Bay *öz. is.* Şaḡımbay
Ş. 51/1
Salbék *öz. is.* Salbek
S. 26/19, 26/19, 27/1
Şalmake *öz. is.* Salmake
Ş. 49/4
Ş.+**den** 49/5
Sâm *öz. is.* Sâm [Hz. Nuh'un oğlu]
S. 13/13, 14/3, 14/6
Şamtır *öz. is.* Samtır
Ş. 74/10
Sañ Taşı *öz. is.* Sañtaşı
S. 63/19
Şarbaḡış *öz. is.* Sarıbaḡış = Sarbaḡış [Oñ(Saḡ) kanat uruklarındandır. Oş, Celalabat bölgelerinde yayılmıştır]
Ş. 2/3, 10/16, 12/7, 19/9, 19/9, 19/15, 22/12, 27/11, 29/6, 39/2, 46/18, 48/1, 48/3, 52/6, 54/7, 56/6, 67/2, 67/3, 73/9, 73/17, 74/7, 79/4
Ş.+**da** 21/11
Ş.+**dın** 30/19, 66/4
Ş.+**ga** 56/19
Şar Bék → **İbn Şar Bék**
Ş. 50/7, 50/10
Sare Han *öz. is.* Sare Han
S. (Sare Handın) 62/4
S. (Sare Hanmı) 62/5
Şargalday *öz. is.* Sargalday
Ş.+**dur** 61/17
Şarıbay → **İbn Şarıbay**
Ş.+**dın** 49/8
Şarı Biy *öz. is.* Sarı Bey
Ş. 18/16
Şarıboz Hacı *öz. is.* Sarıboz Hacı
Ş. 47/3
Şarıḡ *öz. is.* Sarıḡ
Ş. 19/2, 69/10, 69/13
Şarı Kalbak *öz. is.* Sarı Kalbak
Ş. 72/2
Ş. (Şar Kalbak) 72/3
Şarım Bék *öz. is.* Sarımbek
Ş. 48/11
Şarıḡsaḡ *öz. is.* Sarımsak
Ş. 50/19
Şar Kaldak *öz. is.* Sargaldak
Ş. 75/2
Şarman *öz. is.* Sarman
Ş. 50/17, 50/19
Şarsehid *öz. is.* Sarseyit [imlası farklı; *sat* ve *se* ile]
Ş. (Şarsihid) 43/7
Ş. 43/5
Ş.+**den** 20/1
Ş.+**den** (Şarsehiden) 40/1
Şart *öz. is.* Sart
Ş. 8/3, 53/16, 53/18, 55/4, 57/3
Ş.+**dın** 4/1
Ş.+**lar** 14/9
Şartay *öz. is.* Sartay
Ş. 40/4, 40/5
Şaru Hitay *öz. is.* Saru Hitay
Ş. 59/16
Şasıke *öz. is.* Sasıke
Ş. 50/7
Şatı *öz. is.* Satı
Ş. 49/4
Şatıpaldı *öz. is.* Satıpaldı
Ş. 40/2, 42/19
Ş.+**dan** 42/14
Şavan *öz. is.* Suban [uruḡu]
Ş. 28/6, 28/13, 29/1, 29/11, 30/1, 33/12, 33/14, 34/19, 34/6, 77/15
Ş.+**dan** 29/2
Şavrambay *öz. is.* Savrambay
Ş. 40/8
Şavranbay *öz. is.* Savranbay
Ş. 47/5
Sayak *öz. is.* Sayak [Oñ(Saḡ) kanat uruklarındandır. Sayak uruḡu Çüy, Narın ve Isık Göl bölgelerinde yayılmıştır]
S. 2/3, 10/16, 12/7, 19/16, 21/11, 56/2, 56/2, 56/5, 58/11, 58/12, 58/12, 58/13, 58/14, 58/14, 58/17, 58/18, 58/19, 59/11, 60/2, 60/3, 61/1, 65/9, 74/17, 74/18, 78/16, 78/17
S.+**dan** 58/15
S.+**dın** 46/19
S. (Sayyak) 38/18
Sazay *öz. is.* Sazay
S. 72/2, 72/4
Şehid Kara Şart *öz. is.* Seyit Karasart
S. 27/18
Sekiz Bék → **Sékiz Bék**
S. 34/4
Sékiz Bék *öz. is.* Sekizbek
S. 34/5, 35/5, 77/18
S. (Sékiz Békdin) 34/15
Senkin Biy *öz. is.* Senkin Bey
S. 18/15
Sersehid → **Şarsehid**
S. 19/19
Sévinç Han *öz. is.* Sevinç Han
S. 16/19
Seydhan *öz. is.* Seydhan
S. 32/9
Şıdıḡ *öz. is.* Sıdıḡ
Ş. 4/7
Şolta *öz. is.* Solto [Oñ(Saḡ) kanat uruklarındandır. Narın, Isık Göl, Celalabat ve Talas bölgelerinde yayılmıştır]
Ş. 50/11, 50/13, 50/15, 52/1, 54/6, 56/19, 73/17, 73/18, 74/5, 78/9, 79/4
Ş.+**dan** 50/15
Şolta → **Şolta**
Ş. 73/16
Şolta → **Şolta**
Ş. 2/3, 10/16, 12/7, 19/8, 19/16, 27/11, 46/19
Solta → **Şolta**
S. 56/6
Şoltanay *öz. is.* Soltanay
Ş. 40/3
Ş.+**dan** 40/7
Soltanbay *öz. is.* Soltanbay
S. 41/2
Sotay *öz. is.* Sotay
S. 43/19, 43/19
Ş.+**dan** (Şotaydan) 43/5

- Sökücü** *öz. is.* Sökücü
S. 69/20
- Sukuroğlu** *öz. is.* Sukuroğlu
S. 40/2
- Sultân** *öz. is.* Sultan
S. 23/15, 40/16
S.+dan 23/17
- Sultânay** *öz. is.* Sultanay
S. 26/3
- Sultân Gâzi** *öz. is.* Sultan Gazi
S. 60/20
- Sumurun** *öz. is.* Sumurun
S. 56/18, 56/21
S.+da (Sumurun) 57/10
- Şurake** *öz. is.* Surake
Ş. 26/19, 27/2
- Surañçı** *öz. is.* Surañçı
S. 25/10
- Süleymân** *öz. is.* Süleyman
S. 24/10, 65/3, 66/15
- Süleymânkul** *öz. is.* Süleymankul
S. 21/5
- Süryânî** *öz. is.* Süryani
S.+her 14/5
- Süt Emgen** *öz. is.* Sütengen
S. 60/12
- Sütöy** *öz. is.* Sütöy
S. 19/18
S.+den 19/19
- Süyerkul** *öz. is.* Süyerkul
S. 67/20, 69/4
- Ş**
- Şabdan → Şabdan Bâtır Hacı**
Ş. 22/13, 40/13, 44/17, 47/3, 65/2, 67/5
Ş.+dan 42/12
Ş.+mı 41/20
- Şabdan Bâtır Hacı** *öz. is.* Şabdan Bâtır Hacı
Ş. 40/19
Ş. (Şabdan Bâtır Câcıdan) 41/1
- Şabdan Şurambay** *öz. is.* Şabdan Şurambay
Ş. (Şabdan Şurambaydan) 76/15
- Şadıkan** *öz. is.* Şadıkan
Ş. 20/13, 24/4, 24/5, 77/10
Ş.+dm 26/7
- Şadıkan Bağgazi** *öz. is.* Şadıkan Bağgazi
Ş. 50/19
- Şadnik** *öz. is.* Şadnik
Ş. 70/12
- Şâfolât** *öz. is.* Şâbolot
Ş. 60/11
- Şafur Biy** *öz. is.* Şafur Bey
Ş. 18/13
- Şah Bék** *öz. is.* Şahbek
Ş. 42/15, 56/14, 56/17, 56/17
- Şah Mirzâ Şüfi** *öz. is.* Şah Mirza Şüfi
Ş. 54/16
- Şakir** *öz. is.* Şakir
Ş. 49/3
- Şalta** *öz. is.* Şalta
Ş. 74/6
- Şaltak** *öz. is.* Şaltak
Ş. 48/9
- Şâm Han** *öz. is.* Şâm Han
Ş. 25/5
Ş. (Şâmhandın) 25/6
- Şamın** *öz. is.* Şamın
Ş. 37/17
- Şaraldı** *öz. is.* Şaraldı
Ş. 40/15
- Şarîf Kula** *öz. is.* Şarîf Kula
Ş. 69/6
- Şatın** *öz. is.* Şatın
Ş. 34/10, 35/1, 35/7, 35/9, 77/19
Ş.+dan 35/8
- Şerboťa = Şerboťa** *öz. is.* Şerboťa
Ş. (Şerboťa) 20/13, 25/11, 26/6, 26/11, 77/12
Ş. (Şerboťa) 26/5
- Şerim Bék → Şerim Bék**
Ş. 77/9
- Şerim Bék** *öz. is.* Şerimbek
Ş. 20/15, 23/6, 23/7
- Şeyh Mansür** *öz. is.* Şeyh Mansur
Ş. (Şeyh Mansürdan) 10/9
- Şıgay** *öz. is.* Şıgay
Ş. 39/16
Ş.+dan 39/16
- Şık Memet Künk Key** *öz. is.* Şık Memet Künkkey
Ş. (Şık Memet Künk Keyde) 58/16
- Şir 'Alî** *öz. is.* Şir Ali
Ş. 35/9
- Şir Bék** *öz. is.* Şirbek
Ş. 70/2, 70/4
Ş. (Şir Békden) 70/3
- Şoruk** *öz. is.* Şoruk
Ş. 27/19, 37/14
- Şubuk** *öz. is.* Şubuk
Ş. 73/12
- Şumkar** *öz. is.* Şumkar
Ş. 57/5
- Şükür** *öz. is.* Şükür
Ş. 49/5
- Şükür Biy** *öz. is.* Şükür Bey
Ş. 18/15
- T, Ƨ**
- Tagay = Tagay** *öz. is.* Tagay
T. (Tagay) 55/6, 73/1, 73/2
T.+dan 19/7
T.+dan (Tagaydan) 50/12
T.+dm 55/14
- Tagay Biy** *öz. is.* Tagay Bey
T. 55/4, 55/5, 59/6, 72/16
T. (Tagay Biydin) 57/5, 72/12, 73/6
T. (Tagay Biyge) 56/5
T. (Tagay Biyni) 55/13
- Tâhîr Bék** *öz. is.* Dayrbek
T. 26/18
- Tahmi** *öz. is.* Tahmi
T. 48/5
- Talebâr** *öz. is.* Talebdar
T. 69/8
- Talğan → Talқан**
T.+dan 52/18
- Talқан** *öz. is.* Talkan
T. 51/15, 51/16, 51/16, 51/17, 52/14, 53/4, 78/11
T.+dan 51/16, 53/5
- Tañ** *öz. is.* Tañ
T. 76/10
- Taşdan Bék** *öz. is.* Taştanbek
T. 40/4, 54/16
- Taşkan** *öz. is.* Taşkan
T. 68/8, 68/14
- Taştokum** *öz. is.* Taştokum
T. 19/14, 44/11, 44/13
- Tatar** *öz. is.* Tatar
T. 16/14, 16/16, 16/20, 17/1
T.+lar 14/16
- Tatı Bék** *öz. is.* Tattıbek
T. 54/15
- Tattı Kötөн** *öz. is.* Tattıkötөн
T. 26/19, 27/2
- Tavış** *öz. is.* Tabış
T. 25/9
- Тайлак** *öz. is.* Taylak
T. 60/9
- Têltay → Têltay**
T. 40/14
- Têltay** *öz. is.* Teltay
T.+dan 40/15
- Temir** *öz. is.* Temir
T. 4/5
- Temir → Têmir I**
T. 26/17
- Têmir I** *öz. is.* Temir
T. 26/17, 50/14
- Têmir II** *öz. is.* Temir
T. 20/4, 21/1, 21/9, 39/7, 43/8, 47/20, 77/6
T.+den 20/5
- Têmir [Bolât] → Têmir Folât**
T. 1/3
- Têmir Folât** *öz. is.* Temir Bolot
T. 44/2
- Temir Polât → Têmir Folât**

T. 1/3, 26/14
Tentimiş Hâci *öz. is.* Tentimiş Hacı
 T. 33/10
Tesdar *öz. is.* Tezdar
 T. 19/13, 19/15
T.+dan 19/15
Tezdar → **Tesdar**
 T. 44/7, 46/6, 46/7
Tezek *öz. is.* Tezek
 T.+ke 64/7
Tezekbay *öz. is.* Tezekbay
 T. 34/8, 37/3, 37/8, 65/6
Tınalı *öz. is.* Tınalı
 T. 54/5
T.+dan 54/5
Ṭınay *öz. is.* Ṭınay
 Ṭ. 20/2, 31/17, 39/18, 40/1, 47/20, 78/3
Ṭına[y] *öz. is.* Ṭına[y]
 Ṭ. 50/14
Tınım Sehîd *öz. is.* Tınım Seyit
 T. 48/8
 T. (Tınım Sehîdden) 48/8
 T. (Tınım Sehîdinin) 48/16
Tilekmet Hâci *öz. is.* Tilekmet Hacı
 T. 25/14
Tilgoz *öz. is.* Tilgoz
 T. 18/16
Timuş Biy *öz. is.* Timuş Bey
 T. 18/14
Togolağ *öz. is.* Togolak
 T. 20/2
Tokbay *öz. is.* Tokbay
 T. 50/16
Tokmaklık *öz. is.* Tokmaklık
 T.+da 27/15
Toko *öz. is.* Toko
 T. 19/12, 19/13, 23/8, 44/6, 44/8, 44/11, 45/18
 T.+ng 46/12, 78/6
 T.+ng (Kara Toçoṅg) 46/13
 T.+dan 23/10
 T.+ğa (Kara Toçoğa) 46/15
Tokoç *öz. is.* Tokoç
 T. 49/4
Tokoy *öz. is.* Tokoy
 T. 49/4
Toko-Zağ = Toçozağ *öz. is.* Tokozak
 T. (Toço-Zağ) 56/13
 T. (Toçozağ) 56/16
Toksaba *öz. is.* Toksaba
 Ṭ. 40/13
Toktabiy *öz. is.* Toktabey
 T. 38/8
Tokto *öz. is.* Tokto
 T. 19/14
Toktoku *öz. is.* Toktoku

T. 44/11
Toktokul *öz. is.* Toktokul
 T. 48/9
Toktorbay *öz. is.* Toktorbay
 T. 65/6
Toktosun *öz. is.* Toktosun
 T. 24/10, 24/13
Tokuz Bay *öz. is.* Tokuzbay
 T. 49/3
Tolak *öz. is.* Tolak
 T. 70/1
Tolbay *öz. is.* Tolbay
 T. 43/9
Toltay *öz. is.* Toltay
 T. 56/17
Tondu *öz. is.* Tondu
 T. 46/13
Tormağ *öz. is.* Tormak
 T. 65/14
Toyfolâğ *öz. is.* Toyfolat
 T. 61/16
Toyta *öz. is.* Toyta
 T. 50/15, 61/16
 T.+dan 61/18
 T.+nıng 61/19
Töle *öz. is.* Töle
 T. 40/14, 42/18
Tölek *öz. is.* Tölek
 T. 74/6
Tölembay *öz. is.* Tölembay
 T. 33/10
Törekeldi *öz. is.* Törögeldi
 T. 26/7, 31/20
Törkeldi *öz. is.* Törögeldi
 Ṭ. 20/13
 T. (Törekeldi) 77/10
Törkeldi Biy *öz. is.* Törögeldi Bey
 T. 19/4, 24/17
Tuğur *öz. is.* Tugur
 T. 19/19, 43/5, 43/13, 43/8
 T.+dan 19/20, 43/9
Türâni *öz. is.* Turanî
 T.+ler 14/8, 14/14
 T.+ye 14/17
Tursun Han *öz. is.* Tursun Han
 T. 68/4, 68/7, 68/17
 T.+da 68/18
Tügelbay *öz. is.* Tügelbay
 T. 69/2
 T.+dın 68/1
 T.+ğa 69/1
Tükel *öz. is.* Tükel
 T. 60/4, 67/14
 T.+den 67/15
Tüleberdi *öz. is.* Tüleberdi
 T.+den 53/11
Tülke *öz. is.* Tülkü
 T. 63/19
Tülketaş *öz. is.* Tülkütaş

T. 32/15
Tülkü *öz. is.* Tülkü
 T. 20/1, 39/19
 T. (Tülki) 36/17, 77/20
 T.+den 20/2, 40/1
Tülküçek *öz. is.* Tülküçek
 T. 56/13
Tülkü Hâci *öz. is.* Tülkü Hacı
 T. 34/9
 T. (Tülki Hâci) 36/18
Tüñkatar *öz. is.* Tüñkatar
 T. 58/15
Türk *öz. is.* Türk
 T. 12/14, 15/1, 15/5, 15/6, 15/6, 15/11, 15/11, 15/15, 15/18, 18/9, 77/5
 T.+dür 15/2
 T.+ni 15/4
Tütek *öz. is.* Tütek
 T.+de 15/17
 T.+ni 15/16
‘U, U
Uçkurutğa *öz. is.* Uçkurutga
 U. 60/4
 U. (Uçkurtğa) 67/14
 U.+dan 60/5
Ulan *öz. is.* Ulan
 U. 70/11
Ü
Üç Bağış *öz. is.* Üç Bağış
 Ü. 53/8, 55/1
Üçüke *öz. is.* Üçükö
 Ü. 20/1, 39/19
 Ü.+den 20/3, 39/6
Ükü *öz. is.* Ükü
 Ü. 51/18
Ümit *öz. is.* Ümit
 Ü. 70/15, 71/3
Ümit ‘Alî *öz. is.* Ümit Ali
 Ü. 32/9, 32/10
Ümit ‘Alî *öz. is.* Ümit Ali
 Ü. 61/13, 63/18
 Ü. (Ümit Gali) 62/2
 Ü. (Ümit ‘Alîniñg) 62/3
Ürkünçi *öz. is.* Ürkünçi
 Ü. 25/5, 70/11
 Ü.+den 25/9
Ürstöm *öz. is.* Ürstöm
 Ü. 52/6
Ürüstem *öz. is.* Ürüstem
 Ü. 38/12, 65/6
Üsen *öz. is.* Üsen
 Ü.+ıñg 76/1
Üsük *öz. is.* Üsük
 Ü. 47/2, 74/8
Üyde Çikdi Kabak *öz. is.* Üydeçeki Kabak
 Ü. 58/17

V

Vankayzı *öz. is.* Vankayzı
V. 76/11

Vaysi *öz. is.* Vaysi
V. 76/11

Y

Yabay *öz. is.* Yabay
Y. 32/18

Yâfeş *öz. is.* Yâfeş [Hazreti Nuh'un üçüncü oğlu]
Y. 12/14, 13/13, 14/7, 14/8, 15/3, 16/10
Y.+den 15/2

Yaşıbay / Yaşı Bay *öz. is.* Yaşıbay
Y. 69/20
Y. (Yaşıbay) 70/2

Y.+dan 70/2

Yahüdi *öz. is.* Yahudi
Y.+ler 14/5

Ya'kubbay *öz. is.* Yakubbay
Y. 23/9

Ya'küb Hâcı *öz. is.* Yakup Hacı
Y. 25/14

Yalança Hjan → Alança Hjan
Y. 16/17

Yamankara *öz. is.* Yamankara
Y. 20/8

Yañi Bay Hâcı *öz. is.* Yañi Bay Hacı
Y. 73/14

Yapon *öz. is.* Japon
Y. 15/12, 17/11
Y.+lar 14/16

Yar Bek → Car Bek

Y. 43/19, 78/4

Y.+ler 43/18

Ye'cüc *öz. is.* Yecüc
Y. 18/7

Yeldeñ *öz. is.* Yeldeñ
Y. 53/6

Yetigen *öz. is.* Yetigen
Y. 74/14, 74/19, 74/20

Yok Başar *öz. is.* Yokbasar
Y. 74/11

Yunan *öz. is.* Yunan
Y.+lar 14/10

Yunus *öz. is.* Yunus
Y. 30/17

Z, Z, Z

Ziyäd *öz. is.* Ziyad
Z. 39/13

1.3. YER İSİMLERİ DİZİNİ

A

Afrika *öz. is.* Afrika
A. 13/15, 14/4

Almata *öz. is.* Almata
A.+da 53/19

Amirike *öz. is.* Amerika
A. 13/15

Anciyan → Andican
A. 19/6, 27/9
A.+da 19/8

Andican *öz. is.* Andican
A. 66/7, 75/5
A.+da 71/13
A.+ğa 71/12

Araşan *öz. is.* Araşan
A.+dan 75/14
A.+dın 75/6
A.+ın 75/4

Asya *öz. is.* Asya
A. 13/15, 14/4, 14/15
A.+ni 17/10

Atbaşı *öz. is.* Atbaşı
A. 28/5, 31/3, 59/10
A.+da 47/16

Ävliya Ata *öz. is.* Evliya Ata
A. 31/4

B

Baba Ata *öz. is.* Baba Ata Dağı
B. 27/13

Beşbék = Bésbék *öz. is.* Bişkek
B. (Beşbék) 54/1

B.+ni (Beşbékni) 53/18

Beş Köruk *öz. is.* Beş Köruk
B. 74/7, 74/9

Beytullah *öz. is.* Beytullah
B.+nı 30/10

Buğar *öz. is.* Buhara

B. 15/12, 17/12

B.+dan 66/7

C

Cambulağ *öz. is.* Cambulak
C. 73/7

Cidde *yer adı* Cidde
C. 13/5

Corgoñ Béli *öz. is.* Corgoñ Béli
C. (Corgoñ Bêlinde) 68/16, 68/17

Cumkal *öz. is.* Cumkal
C.+dın 71/1

Ç

Çiñ *öz. is.* Çin
Ç. 59/9, 71/14

Çoñ Kemin *öz. is.* Çoñ Kemin
Ç. (Çoñ Keminke) 68/11

Çoñ Muñğ *öz. is.* Çoñ Muñğ
Ç. 76/1

Çüy *öz. is.* Çüy
Ç. 27/11, 31/3, 32/1

Ç.+dın 44/9
Ç.+ni 27/10

F

Fer Ceväl → Pır Jıyväl
F. 28/4

H, H, H

Hütây *öz. is.* Çin, Kıtay
H. 15/12, 17/11, 18/19, 59/9

H.+dın 76/8
H.+lar 76/12

Hindstân *öz. is.* Hindistan
H. 13/15, 17/11

Hive *öz. is.* Hive

H. 17/12

I

Isık Ata *öz. is.* Isık Ata
I. 75/4, 75/20

I. (Isık Ağa) 75/5

Isık Köl *öz. is.* Isık Göl
I. 2/2, 15/9, 31/3, 68/3

I. (Isık Köldin) 48/6, 68/9

Issı Köl → Isık Köl

I. 15/9

İ

İle *öz. is.* İle

İ. 31/4

İran *öz. is.* İran
İ. 17/12, 52/2

İ.+ni 12/5

İslâmbol *öz. is.* İstanbul
İ. 66/8

İstâmbol → İslâmbol

İ. 15/12

K, K

Kâ'be *öz. is.* Kâbe
K.+ni 30/11

Kara Balta *öz. is.* Kara Balta
K. 47/9

Karagav *öz. is.* Karasay
K.+[ı]ñğ 39/10

Kara Koçkar *öz. is.* Kara Koçkar
K. 20/12

Kara Konguz *öz. is.* Kara Konguz
K. 76/17

K. (Kara Çoñguznı) 76/15

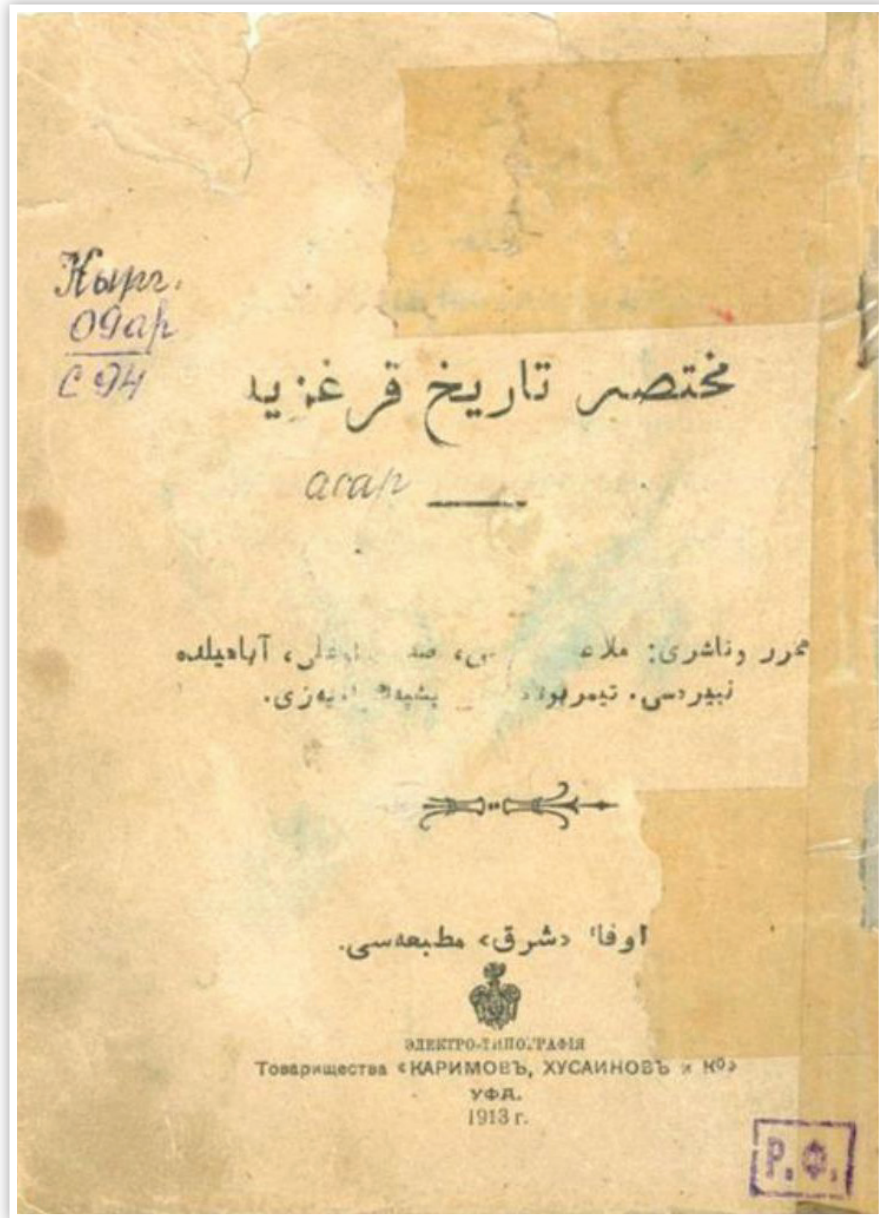
Ketmen Döbe *öz. is.* Ketmen Döbö [bugünkü Toktogul]

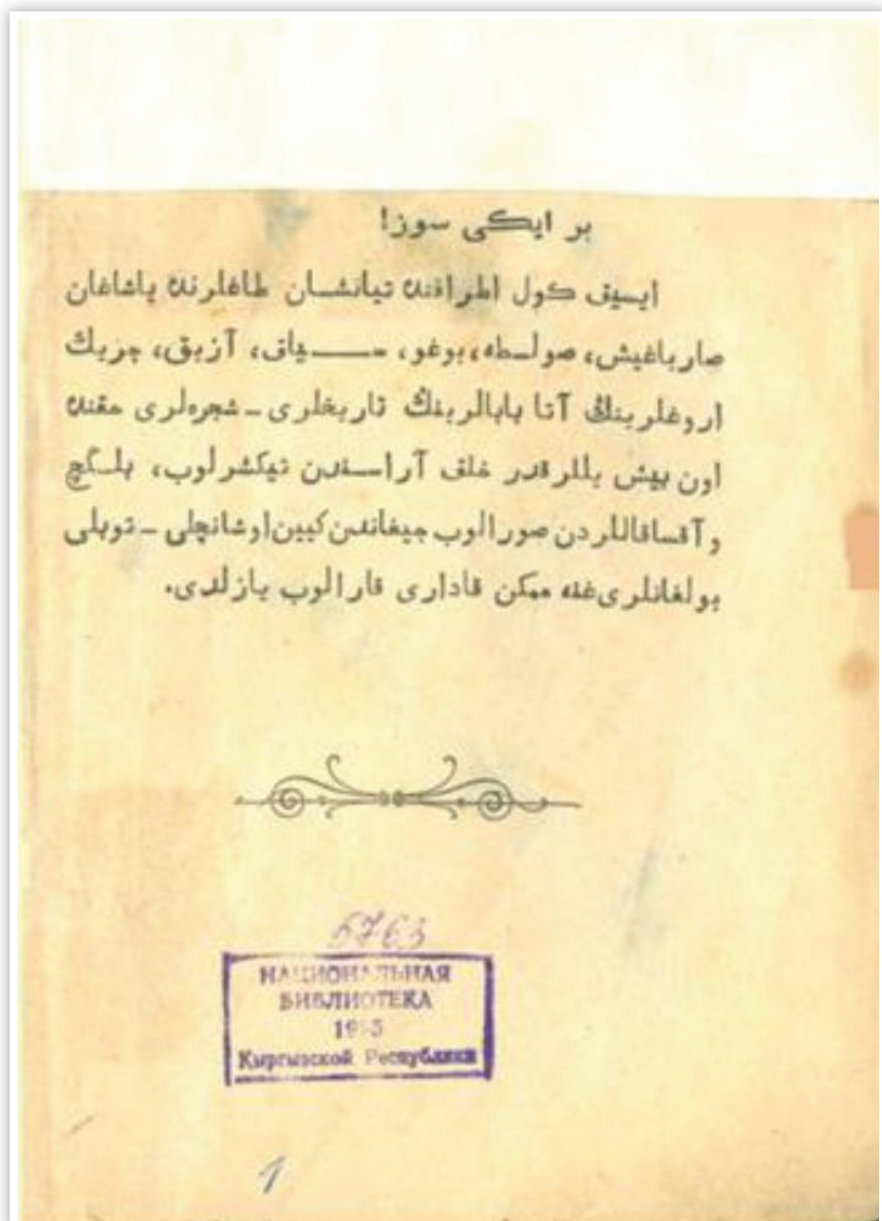
K. 27/9
K. (Ketmen Döbede) 43/12, 58/15
Kırım *öz. is.* Kırım
Ƙ. 17/12
Ƙ.+dan 15/12
Ƙoçkar *öz. is.* Koçkar
Ƙ. 18/5, 28/5
Ƙ. 20/12 → **Ƙara Ƙoçkar**
Ƙ.+da 43/12
Ƙokan *öz. is.* Hokand
Ƙ. 71/6
Kökregın *öz. is.* Kökürögün
Ƙ.+de 71/1

M
Medrese-yi ‘Äliyye *öz. is.* Medrese-yi Äliyye “Yüksek Medrese”
M. (Medrese-yi ‘Äliyyede) 25/15
Mekke *öz. is.* Mekke
M. 30/11
Merke *öz. is.* Merke [bugün Kazakistan’da bir yer]
M. 47/10, 68/13
M.+ge 68/12
Mısr *öz. is.* Mısır
M. 66/8
M.+ğa 66/9

N
Narın *öz. is.* Narın
N. 18/5, 28/4, 28/5, 31/3, 76/15
N.+da 43/7

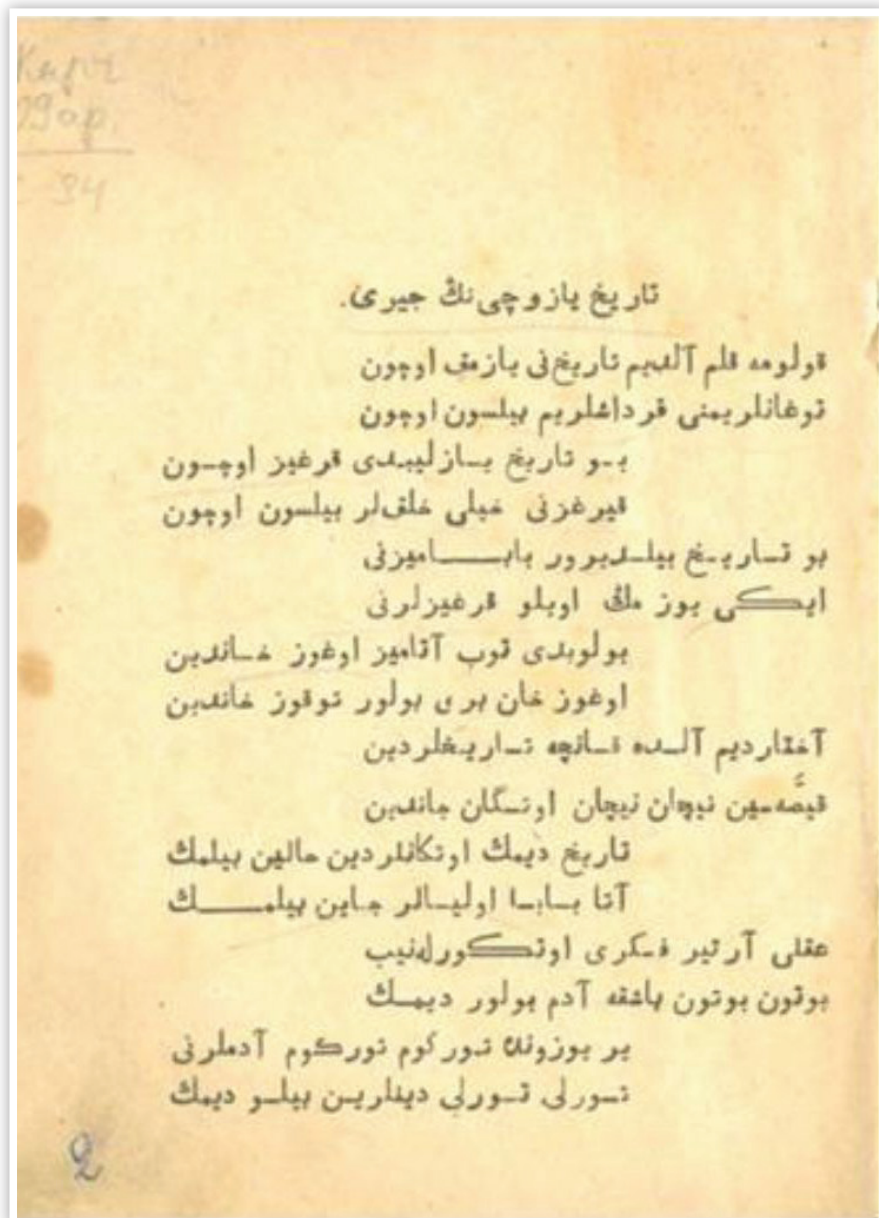
N.+dın 60/7, 60/9, 73/7
Namängän *öz. is.* Namangan
N.+dın 45/1
Namängegän → **Namängän**
N.+dan 55/20
Namänkän → **Namängän**
N. (Namankän) 31/4
N.+dın 57/18
Namänkäng → **Namängän**
N. 57/16

P
Peşbék *öz. is.* Peşpek = Bişkek
P. 62/16, 75/4
Peşbék → **Peşbék**
P. 26/15
Peşpek → **Peşbék**
P. 1/3, 66/8
P.+ni 53/16
Pir Jıyväl *öz. is.* Prcevalsk [bugünkü *Balıççı* kasabasının eski adı *пржевальск* (prcevalsk)’tir]
P. (Pir Jıyväldın) 8/7

Ş, Ş, S
Semerķand *öz. is.* Semerkant
S. 76/9
S.+ın 76/7
Serendib *öz. is.* Serendip
S.+de 13/4
Sırdäryä *öz. is.* Sırderya
S.+ğa 57/18

Ş
Şamşı *öz. is.* Şamşı

Ş. 44/9
Şark maţba’ası *öz. is.* Şark Matbaası
Ş. 1/4

T, T
Talaş *öz. is.* Talas
T.+da 59/16
Taşkend *öz. is.* Taşkent
T. 66/7
Tıyaşan *öz. is.* Tıyaşan [dağları]
T. 2/2
Tokmak *öz. is.* Tokmak
T.+dın 27/12, 31/19, 44/3
Tur *öz. is.* Tur [dağı]
T.+dan 67/11
Türkistan *öz. is.* Türkistan
T. 68/8
Türkstänskiy obluş *öz. is.* Türk bölgesi
T. 15/10

U
Ufa *öz. is.* Ufa
U. 1/4, 25/15
U.+da 23/3
U.+dan 66/8
Ulu Ƙanda *öz. is.* Ketmen Döbö [bugünkü Toktogul]
U. 27/9
Urum *öz. is.* Rum
U. 17/11
U.+du 12/6

2. TIPKIBASIM

IV

تاریخ قازاق مرغیز نوغای سارنمب
قای نسل قای اوروغدین کیلگالمیرین
بر بردان هر برارین بیلن قیلدیم
خطاهه عیب قیلمه نوغانلیریم
آت قوبدوم تاریمشیمه مرغیز بیه
کاشغدا قاسم آلو برلان مین قولومه
بازدوم مین بر نیچاندی داسدان قیلب
اوموغسان فقیریکیز بهشار شریف
۴ نچی آنام مهسانقلدان فولاط تمیر
کاشغس آطایقندای هرکم بیلور
۳ نچی آنام چریکچی ایرنمپردن
۲ نچی آنام آبا هیلمه چیریکی دن
اوز آنام آبا هیلمه دان صیدیق مرحوم
دها قیل ایندی بزکه نوغانلیریم
آغه بیز ملا نساوت دین آغاسی
کونوردی دین سواله توغانلیرین
آغه بیز ۲ نچی قناعت حاجی
دین اوچون جاهیللرغه اوردو قاسمی
دین که خدمت ملت که کونول بیوکلن
تساولماز آرتیق بیزدین فرغز خلقی

آتیمیز ملا عثمان عالی
آیته بیر سام سوزلریم قوسغالادی.

عقل علم برلان چیقغان هنرلر.

هنردین آرتیق لیفین ایشتیگز
بیغمهر حق خدای بر بیستلگیز

علم برلان قابک بولغان نرسه لرنی
بازابن بیان قیلب تئلله سگز
بر کونک آلیب اوچار آیلیق بولغه
نیمهر بول تیگیز اوستوادت آره

ایشنار سیر خبهرنی بر چیستمنان
اپلیکنبر بیک تیلیفون تیلگرام
صوغه قابیق بور کوزدی گامه برلان
علم برلان هنر توری هنر بیلمگان

طاغیک آسمنغه اوچدی هاوا برلان
قالسه قسینه کالیب برکه نوشکان
وازدوشنی شاردیب آیتهدی آطن بیلمگان
هنر منغه عقیلدی خدای بیرگن

خلق بز موندای لرنی کوروب میدی
آیتین بیان قیلب بیلمگانلارنی

VI

ایشتاېز چغدېدېدېب چېق سېز ئېلگرا منى
آمان هواسه كورار سېز موى دى
آلنى آتار ادىن اېكى آتار بېردانكه لر
بندە بىار هر نورلو ماشېنالىر
چوب چاويپ آشايق اوروب كېيم ئېگار
سوز سوبلهب گرامافون ناماشا آبتار
بندە چىقدى اېلېكترېك چراغ دېسگان
بىر مېنوتتە شەر اېچىن بىارىق اېنسىگان
تېلېسكوب دور بوچىقدى يېنىز اورگان
بىر ناروتى بىر ئىوادان اولىگان اېنسىگان
هنرمېن ئېچىغان زار دىكەمە قىلغان
شولر بىرلەن قىمەتلىرى آرزان قىلغان
باشمە خانە بندە بىار كىتاب باسقان
خلاق لىغە هنر بىرلەن معارى چاپقىغان
كازېت زورنىل معلومات هر طرفىمىن
شولر بىرلەن خلاق بىز كوزن آچقان
هنرمېن او شېئورنى آدم تىلەپتىغان
بالغوزاق قازاق قىزغىن قاراب بىلىنغان
تپاردىن كىم قالدېق نادانلىق دان
تېكپىرا ك مۇنچە پاتىق آى هاى نوسان

VII

بزدانى هنر بيلساك اۆل باشىدىن
 قىولمازمىدى باشىمىز نىدادانلىق دان
 چىق غالى بو ساپلوغە قىوق بىل بولدى
 شول شاپلو فقيرلىقغە سىب بولدى
 ماقتە نىب باي بالاسى آخىقى بولدى
 جىنەك نىب قولك مالىن ساچمى بولدى
 ماز بوليب بىراو چىقىدى نى بولامدىب
 خاص بوليب بىراو چىقىدى مىن بىلامدىب
 بىراو چىقار بىلردى اونىڭ دىب
 قولدان كالىسە آبىسانىباي پارالر جىب
 طسالا صىب بىولو صدىقغە آچقە توكار
 كورگان صونك آخىقى لىنىك كە نورار
 قالىچە ادشولردان قالەمىن دىر
 بولمازە بش اون نىكە الامىندىر
 ابرنەراك اىگار قىسوپ آطبىن مىنسا
 شورلونك آنى آرىق صىورغو بورار
 قالچىراب بو بىچارە قاراب بورار
 كىچ كىرە عملى بوق ادىگە كىلار
 فىلانچە اىسطورچىن كە اىلا بىقىدىر
 انىطمىقىدى بىلردە قىىلاىق دىر

VIII

هر شور دو بايگه آطينداي ايلننك آيتار
تيللا كينه چينه ساله مال توكانار
نازيه سي اوز مالنان آرنب كنار
توكانيب نوغانلارين اوغروي ايتار
بهرادي اولوغارغه منك دان آچه
كوتارمه كاصارت نوغاي بيرا فاله
بش آلتى منك آچه برب بولوش بولسه
چيغمين تولاي آلماي نوشار بولسه
بار بورادر دوشومد بيب سالين سورار
عهرنجه غار بولوب غداي اورار
تيله ساج لرگه بهرادي بينه آچه
قوانسادي تيله ساج لر آچه ساله
غير بل چوهد بيب فرجوالدين طايغه ني بار
بو طايغانه بولوقساك زمانه تار
مسلمه سانغه كيز بولماسين و ايباي غداي
بكت ليكندان توشكان كوني غداي اورار
كيز بولسانك قارا بولدان فارس الادغه
مالينك بوق آچه بر ماي يكار اوتار
شايه تيب بولوش بولوب اويگا سابقار
كيداي بابغوش چولاغين آريف تارتار

2015

4

IX

توك فسايك بوق اوينه باريب يسانار
مافته نيب خاتوننه سوزون اپتسار
نچان ضرر هر بيلك كورسه داشي
كوندان كون آرتيلمق ده بوشوق ليق لر
هر بربنسان آغه اپنى آبريلمق ده
آخفق ليق علامنى شولاي بولور
ساتيلدى عزيز عمر آز آچسه غه
كوردونك كيز نچانلرني آقماقاللر
جينك نيب آخفق بولمه بوزر الالار.

مونغانسك قيز بمراتق بيت ده خانقه حاجى نلئى غزالى
باردور هر كيم اوقوب عبرات آلور ليق اوقوب كور.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بارچه حمدالله هزوجهل که اولسون و آنک رحمتی
وسلامی بیغه برمز محمد مصطفی صلی الله علیه السلام که
بولسون و آنک صحابه لرینه و آنک امت لرینه و بارچه
مسلمان بالالرینه الله تعالی توغورد بولنی کورسانسون.
(اما بعد) هز بو کتابنی یازدوق فرغیز توغانلرغه خد-
مت اوچون هم سوکغه یادکار قالسون اوچون. هر خلقغه
هر تاریخ باردر. بیزدین فرغیزغه تاریخ یازوچی آدمی
یوق بولغانی اوچون، فرغیز فرقی قزدان دهب شیخ منصور
دن بر نیچه عقلغه معقول بولماغان حکایتلر کلنورگان. کورغه،
قیری آلداب آلوجیلر نلک سوزلری جانیمه اوتوب اون
بیش یامین بیرو اغناریب تیکشاریب ایکی یوز ملک فر-
غیزدین آتا با بالرین تارانب تا آدم علیه السلامه یئکوردم.
بیزده آصیل داننن ایکانمیزی بیلسون اوچون اون بیش
یللیق معنت لریمنی بر ساعنچه کورمای قلم تهرانه باشلادم
توبانده صاباغش، صولطه، بوغو، سیاق، آزیق چریک

— ۱۱ —

ارورغلرین بربردان بیان اینوب قیصه لیف اوزره بیلگان
کدر حاضرگی جورت باشلقربنه چه نارقیب جنکور دیم.

تاریخ بیلو نچوک؟

اوتگان خلق لردین حاللرین بیلور قایسی قوم قای
اروغدان فی هنر، فی کسبله اوقات تری چیلک نر بنان نان
قاندای دولت قاندای فلاکت لرکه گرفتار بولدی؛ شونلر-
دان بربردان خبردار بولمقدور. آخهقلاردین آخهقلیقنان
بخشی آدماردین عدلیک لور نان عبرتلائیک برلان او-
قوپیلرغه معرفت حاصل قیلادور. جورا کفک اوتو بار
بکت لرکه تاریخ بیلو کرا کدر هم کوب اغبارلی برعام.

تاریخ نك فائده سی

تاریخ بیلستان آدم لور آولسکلردین حاللرین کور-
گان شکلدی بیلور. برکز اورنک اولنوروب نچه ملک باشغه
چیققان آدم شکلدی بیلور. قیصه سی زمانسین اؤلنان
آخربنه چه بیلور. تاریخ اوقوماغان کیمدی بیلور؟ تاریخ
اوقوغوجی ایرلر زمانسین اؤلنه شول وقت غه چه بیلور
هم داستان بیلور.

10

— ۱۲ —

قاہو تاریخنی اؤل بیلوکی کیراک؟

هر ایشده، ترتیب کراک بولغان شکلدی (الا هم فالاهم) « ایلک کراک آنک صولتین بیک کراک » ترتیبجه بارورغه کراک، اؤل اوزاروغلرین بیلب آندین سنکره باشقه خلقنی بیلو کراک. مثلا: ابرانسنی مسلمان دهب اورومبو، باشقه دینده ایکنلیگن تاریخ اوقوغان بیلور. آلاهی بولسه، صاباغش، صولطه، آزیق چیریپک، سباتی، بوغو اورغون بوکتاهی اوقوغان لر بیلور. هر بردان داستان قیلب بیان قیلور. اون بېش بل توغانلرغه خدمت اوچون آنا باهالرین چوروشورب آریمغان، بالالرین سوروشورب تالیمغان مین صونکغه یادگار قالسون اوچون امت قلملرین تیرانیم. آتامیز قیدیق مرحومندان تشیفا فرق دورت آنا برلان حضرت نوح علیه السلام دین یافت اسملی اوغلینه یعنی ترک آتامیزغه آاب بار دوم. (دالله اعلم) تعقیق فی الله بیلور. یازوچی تشمین قیلور.

حضرت آدم

اؤلگی آتامیز بولوب حضرت (حوا) اؤنگی آنا. میز بولوب بیر بوزنده آدملر اوشبو ایکی ذاتین تارا.

11

— ۱۳ —

لغاندور. آدم دېمك بېردېن بېرتېش دېمك. حضرت
عزرائيل نوفرانمى بېردېن ايچقان آلمادى بلكى سېر-
نغان آلدى آنك اوچون آدم آنالدى لاقابى صفى الله الله نك
صافى قلى دېمك. آدمدين فېبرى - رنسيبده خواننك
فېبرى جده شهرينده بوذانلردېن سيگز چسنتى - سېران
قباب بوذنياده نيچه بل عمر-وروب فاني دنيايى تاشلاب
باقي دنياغه كېتكاني آيدان آنيق كوندان بارىق آنك
نيسون آينايىن مردن قالمايق. ايكنهي آتامسيز حضرت
نوح بولوب نهان فلاكت هلاكتلر پايدا بولوب طوفان
صونان امتلرى تمام بولوب اوج اوغلى اوج كيلونى
قالدى. ايمدى بوپورگن خلقلر شولردان تارالدى اول
ذاتلر اوچونچى آتامىز بولوب اسملرى اوش-بولردور:
خام، سام، يافث.

خام بالالرى

خام بالالرى آفريقه آميريكه آسياطعه لرينده هند.
سنان دېگزلر يفن آرالرينده جابان - وحش حالده تر-
يكليك قىلغان قاره توسلى عام سېز معرفت سېز بر خلق
دور نيغز دېگان بوغبر خلقى ابر خانونلرى بالانساج
كېيوم سېز پورمكده عورتلرېن بابسېف پو قىر. لىكن

12

— ۱۳ —

بعضیله آراسنک بالفوز خانونلری جاہار ایش عورت برین .
قان آدم ایتین چیبوچیلرده باردور .

سام بالالری

آسیا بوله آفریقه قطعه سنه مصر لیلر، آنوریلر،
کلبانیلر، فینیکالیلر، سربانیلر، عبرانیلر، یسودیلر،
عربلر، ارمنلر بولادور . بولرنی سام اورغلری دیتور .

یافت اوغوللری .

یافت اوغوللری ایکی گه بولنه دور (آریلر، تورانیلر)
دیب (آری) دیگانلر میز هندیلر، ایرانیلر، سارقلر،
افغانلر، یونانلر، آریاؤطلر، لاطینلر، فرانسوزلر اینگلیزلر
نیمس لر، روسلر . قوم آریلر یاکی آق قوسلی قوم دیتور .
حاضر زمانه بین دولتلری شول روغلرده بولب طور مقده .
دور . . .

قوم تورانیلر .

آسیا قطعه سنک بوله دور . غیطایلر، هند - غیطایلری،
یاپونلر، فینلر، هنمانیلر، تاتارلر، قرغزلر، قازاقلر،
قالموقلر، دوئگانلر (قوم تورانیه) دیتور .

13

فصل ترك روغلىرى.

ياغت دان سيكر اوغول بولوب اولوسى (ترك) -
 دور. آناسى ياغت وفات بولور آلتونندان الوغ اوغلى
 تركنى اورننه تعين قىلب قايتماز سغرىنه چىغوب كىتدى.
 ايمىدى ترك اورنان باشلاب توفوز اوغلى پادىشاھ بولدى.
 ترك اچىندە توفوز قىلمق شوندىن قالدى. ترك عقللى،
 ادبلى آدم ايمىدى. آناسىدىن صولك كوب بىرنى كوروب
 بىر بىرنى ياقىبىرىب آنگ توردى. بول وقت دە اول بىرنى
 (ابىسى كول) يعنى ابىسىق كول دىيور. ايمىدى شول بىردە
 بولغان خلقنى تركستانسكى اوبلوس دىمكى شول، چونكه
 آتامىز بولغان ترك آتامىز دىن اسمىيور. ايمىدى ترك
 اورغو، غىطاي، ياپون، مانچور، ماشغار، بخارا، استامبول، فر-
 بىدان قار تىب منجهف شمال غەجە نارالغاندور. اورتاسىدىن
 بولغانمىز اوچون بىرنى اورتا آسيالىق دىيور. بو قوبولغان
 لقبلىر شوندىن بولادىر: ترك وفات بولور آلتوندىن اولوغ
 اوغلى (توتك) نى اوز اورنینه قوبوب بارسه كلهز
 شەرغە كىچىدى. توتك دە عقللى دولتملى پادىشاھ بولدى.
 طعمغه تورصالىق كىي ترك اچىندە كوب راسمارنى اول چقاردى.
 ابكى بوز بىل عەرسوروب آناسىن آرقىبان كىچىدى.
 اورنینه ايلچە خاننى پادىشاھ قىلمى.

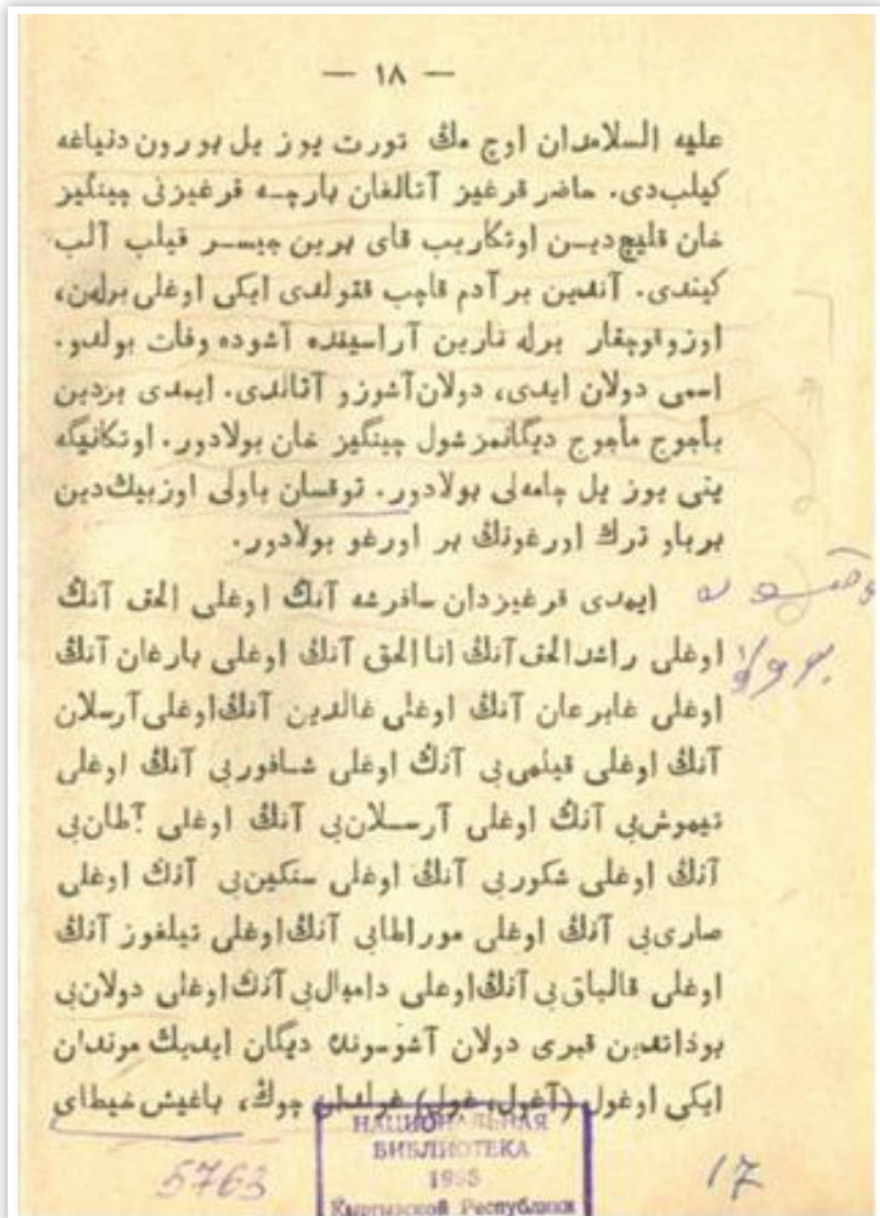
— ۱۶ —

(ایلچه) خان کوب بللر پادشاهلیق قیلب آغلارنی
 آشاب باشلارنی باشاب قوری کلسگان گا اهر قیلدی. عصاب
 بولدیبن چیتقانغه هر دی عذاب بوردن آتاس بارا تورغان
 بیرگا قس قوییدی. اورننه اوغلی (دیب باقر خان) بولم
 کوب بللر پادشاهلیق دورن سوروب منگولیک پورتونه
 چونادی. اورننه اوغلی (کیرک) خان بولیب هر نیچه بل
 عدبللیک بر له حکم قیلب فنا پورتونان بقا پورتونه
 بونالیدی. اورننه اوغلی (آلنچه) خان بولم کوب بل
 پادشاهلیق قیلدی. تا حضرت نوح علیه السلام دین زمانندان
 باشلاب آلنچه زماننچه چاره یافت بالاری مسلمان اییدی.
 آلنچه زماننده ایل بای خلق دولتی بولدی. ایت سیر.
 زه ایاسین قاپار دیگان مقال شونندان قالیدی. دولنکه ماس
 بولم خدانی اوتغوب بوت هر سئلک پیدا بولدی. اییدی
 بو آلنچه خانمبن ایکی ابگیر اوغول بولدی: قانار، ما -
 غول دیگان. ایکی سی ایکی پادشاه بولوب ایلنی ایکیگا
 بولدی. قانار اورنن باشلاب جینی اوغلینچه پادشاهلیق
 قیلدی اولرنفک اسماری اوشبولر دور: بوقالمان، بالانچه
 خان، آتلی خان، آتسیر خان، اوردو خان، بایبو خان،
 -یونچ خان. خاناق بو داندان کیتیدی. آلنچه خانندان
 ایکی ابگیر اوغلی بار دیگان ایدیگ هر ی قانار هر ی

۱۵

— ۱۷ —

مانغول، تاتار بیانی اوقدی ایمدی مانغول خان بر نیچه یل
 خان بولوب آشارنی آشاپ یاشارنی باشاپ تقدیردان بر
 ساعت کین قاراب تورا آلمای ایل بارا تورغان برگه
 قسم قویدی، اورننه اوغلی (قاره خان) خان بولدی. بو
 زمانده خدانی نانوب برله کان آدم قالمادی. بر نیچه یل
 عمر سوروب آدم قولغان اولدی. اورننه اوغلی (اوغوز
 خان) خان بولدی. آنسک قارنغان اولبأنولدی. قاره
 خان زمانده خدانی تانیغان آدم قالماسه اوغوز خان
 زمانده خدانی نانوب برله مگان آدم قالمادی. یوز اون
 آلتی یل پادشاه نیق قیلوب بوتون آسیانی قول آلدی
 فاراندی. خیطای یاپون، روس هندستان، کشمیر، اوردم،
 فریم، افغان، ایران بقار، غیوه، اوغوز دین بکرمی
 تورت نپیره سی بولب بری فرغیز با که قازاق بولب
 حاضرده ایکی یوز منک توتون بولوب فرغیزنی عربلر
 دیب اینوده بولادور، یعنی دالا آدمی دیمک دور. بعضیلر
 فیرکیدان فرغیز دیری. یا کی اولغان نق آت بولغان
 فرغیز دیب. ایمدی بول فرغیزلر بول وقتده برنجه او.
 رغلرغه تارالغاندر حساب قیلوب بولا آلماز سیز. مثلاً
 آدمین اوغول بولسه اول اوغللارنن بالاری هر بر
 آتالرننک اسملرینه آنالیب کینه دور. ایمدی فرغز محمد

— ۱۹ —

قول آلدونده هرچه اورغسلرغه تارالغاندور. آرزغالی،
 خانداهاز، چاق، قولون، صاربق، فچنه، کیلت، موتچو،
 موندوز ديب توهوروع. آناللی سی ایمدی خانداهاز
 اورغوناندور. عارصت بی، تورکالدی بی، عالیم خان بی
 ایمدی آغولدان، آدیکنه، ایکی اوغول، آدیکنه دان
 آدیکنه آنجیبیان قرغزلری عالیم بیگ دیکان خانلری بولغان
 طغابدان، بوغورسون قولان قیچیر ایکی اوغول بو.
 بوغورسوندان صولطه قولاندان چیدیکار، بوده انجیبیان ده
 قیچیردان بارچه صارباغیش قیچیردین اوز آتی صار-
 باغش موینی قیچیرد سبیلی قیچیرد آناللی. ایمدی
 قیچیردان اورازباغدی داویس ایکی اوغول اورازبا-
 غدیدان، بوغو، داویسین دورت اوغول: توقو، جانطای،
 تاسدار، مناق، توقوبالالری قاره قورساق آناللی جانطای
 بالالری: آقچابو، آیبوکه، توقنو، تاشتوقوم، دورت اورغ.
 تاسداردان تاسدار اورغر، منافدان منافار صارباغش ایچینه،
 صولطه، سیاق، بوغو آراسند بولغان مناق آنالغانلر آنا
 بابالری پورت سوراب کالکاندان مناق آطالغاندور. ایمدی
 مناق دان سوطای، چارنیک ایکی اوغول چارنیکدان چارنیک
 اورغو. سوطایدان ایشیم، سارسیید، توغور اوج اوغول.
 ایشیمدان ایشیم اورغو، توغوردان چوڭ، چاریق اورغو

۱۸

— ۲۰ —

صارمیه‌دان، اوچکه، تولکوه، خان‌خداپان ابردینه، اوغول؛
 تولکودان طینای اورغو خداپانان توغولای اورغو،
 اوچکه‌دان مامت قسل، دولت ایکی اوغول؛ داوولندان
 نادیربیک اورغودور. مامت‌قل‌دان تیمر، هولاط ایکی اوغول؛
 فولاطمن ابشان‌قل اورغو. تیمردان خولسکه، بوغای،
 چوریکچی، نظار، دورت اوغول، خولسکه‌دن خولسکه اوغلی
 بوغایپان بوغای اوغلی، نظاردان نظار اوغلی چیر-
 یکچیدان بورغولدا، جانی‌بک، آباهیلک، بهانقاره، مهنه،
 قرامینک، بیک بوطة، عادل بیک، داهیربیک اوچونچی خانو-
 توندان قاره‌های، منافبای دورقونچی خاتوندان کنجه‌طای
 اون ایکی اوغول اون ایکی اوروغه تارالیدی. بارچه‌سی
 برابله چوریکچی آنالیک. مشهور دور. قاره قوچقار برله-
 مکن پنه آباهیلک‌دان شیربوطة، ناربوطة، تورکالیدی، شاد
 یقان، بیک، قوندوق، قسبالاک، آصیل، باصیل. بولر
 بوطة کوزهای بیجه‌دان. ۲ نچی خاتوندان، شریم بیک،
 ایبوکه. ۳ نچی خاتوندان - جارا ش آنامیزدان بالفوز قیدیق
 مرحوم بارچه‌مین الله مغفرت قیلسون.

— ۲۱ —

تیمور بالالری

فصل ۱۰ نچی قیدیق بالالری

قیدیقدان (دین) چیراغین باندورغان ملا یارقیبای
 یاکی ملا نابت دیبده آبتور ایکنچی چوبوی اوجونچی
 ملا عثمان علی اوشبو تاریخنی یازوچی دورتنچی سلیمان
 قل بوزجیکت عصام الدین عبدالولی جنی اوغول ماقتیغا-
 نیم بولمه-سون قای منهدده بولسهده، بالغان آبتو حرام
 دور. لکن بزده بو اوروندا ماقتاب آرتیق یازمق چیکت
 لیک ایجاز دور. بوتیمیر اورغونان (دین - ملت) میزگه
 خدمت قیلغوچی قیدیق بالالری بولوب ملا نابت دین
 اوجون جانین قرهان قیلب سیاق صار باغیشده بولغان
 ملالردین اوستاد بولوب تیجان بیچاره فقیر لرغه قولدان
 جیم بیریب دیفلرین تانوتغان نوچان قویسلر قل ممت
 شکلفی آغملرغه نصیحت بیریب ایمان اویره تکان مسجد
 مدرسه صالحه بیریب خدمت اینکن قناعت مراد علی دیگان
 اولکن لر میزگه بول کورسانکن بو ذات بوله در. هر اور-
 نده وعظ نصیحت قیلب شول اورونده ن سورانند بیریب
 قواند بیریب ناش کونسلدیلرینی چومشانتب بو زوق لرینی
 دولاندر بیریب دیفلار آدم لرینی راحت لندورغان آدم دور
 کسی، اوز میزده دین گان خدمت قیلماقی مشغول اندور میز.

۹۰

— ۲۲ —

آخرین الله غیری ومبارک برکت قیلسون آمین یارب
العالمین!

۳ چی ایبوکه اوغول لوی.

ایبوکه دولتلی قادیری آدم بولسور. اوزنان اولکا-
نگه عیزات کچی که شفقت بچاره لرنی حاللرنه قاراشقان،
ایرلیکی بار آدم لرنی، دیندارملارنی دوس تونقان هر
آدم ایدی. بو آده دین: قناعت، قاسم، باهدالی، اوج او-
غول بولسور. باهدالی خلق آراسینده آزرانی قادیری
بار دور. قاسم ده خدایه بندهلیک قیلب صوقی لیک بولونک.
قناعت باشلیق داورین سوروب پادشاهلیق خدمت لرن
قیلب اولوغلردان میدال آلسب بنون عمر بنده بوروت
آغەسی دولت ایکاسی بولوب کلیمکده دور. حاضر صار-
باغیش بالاسنان شایدان صئره ملت که خدمت قیلسان
بودات بولب هس ملک سومغه مکتب ساندیرغان بوتون
فرغیز بالاسینان آرتیق دهرلیک داراجاده در. (دین)
آدملرنه عیزات طالب العلم لرکه شفقت خدا بولم، جو ما-
رطلیق قیلماقی اوه-ت غبراتی دین که باردمچی هر
ذات دور. حاضر حاجی زیاراتین قیلب خدایه بندهلیک
هرایشک توغرولیق شریعت غه قولانی سالیب تورومق سور.

۲۱

— ۲۳ —

اوغلی غاریببای، ایسحاق، جعفر، محمدصادیق دورت بالار.
سی بولوب غاریببای آناسی قلماعت اورتنه اولتورمقده
طلب لانداریسحاق ملایبق بولمه کریم شهر او فاده نهصل
قیلمقده ملا جعفر روسچه او اوسین تمام ایقنکان هر ملا هر بر
تورلی هنرگه کیریشکان او منلی بالالری باردور.

۳ نچی شریم بیگ بالالری.

شریم بیگ دولتی آدم بولوب اولده منافیق شو.
ل ابل کا باشلیق بولغان بو ذات بولوب بایفاس، تسوق،
یعقوب بای اوچ اوغلی بولدی. بوداقلر زاماننده دولت
ایکالری بولدی. حاضرده بایفاسیدان بالیاق، قوقودان خدا-
ی بیبرگان دیگن توغانلر میریز هنر کسب دانی بهره غا
فلک او بوقوسینه نالمقده دور.

۴ نچی خوندیق بالالری.

خوندیق زاماننده دولتی آدم بولوب چورت آغه
سی بولغان بو آدمندان، سلطان، میدات: ایکی اوغول
بولغان بو آدملرده آناسی اورتنه اولتوروب آکاسی
بولوب حاضر سلطانندان: قادیر قل، میدات دان ایمان
علی آنا اورتنه اولتوروب چورت میلگن اولسکانی

۹۹

— ۲۴ —

بولوب ناموسلى آنا - باپالربين اسملربين كوتاريب اپكى
آرسلان آغزبند ناموسين چوبارماي تورغان ميداد اور
غلى ايمان على غيرانلى بكتلردان دور.

۵ شاديقان بالالرى

شاديقان عقللى آدبلى آدم بولغان بو آدمدين هر
نيچه اوغلى بولوب هرى؛ بىك تان حاجى. باشلقنك قرق
بكت چيويوب بكت لىك داورين سورگان خيالغه نى كاله
آنى قىلغان عمرى نىنك آغىربنك حاجى ليق زيارا تىن
قىلب ۱۹۰۹ نچى بلك بارسه قايتماز سفرگه چيقب كنى.
بىك تان حاجى دان؛ توفتوسون، على آصغر، سايمسان
ديب هر نيچه بالالرى باردور على آصغر آناسى بىك
تساندين اورنقه اولتورمغه اومسولمقك بولسه ده آغهسى
توفتوسون چيرىكچى ابلنك هر طرف نىنك باشلىقى
بولب (دين. ملت ميوزگه - سوزلىق قىلنمك بورت آغه -
سى دور، لكين بىك صابرى عدالتلى بىك وعلى هر چىكتور
باشلىقنك باشى داندار آدام ابدى . . .

۶ توركاندى بالالرى

آپسا هيلك نىك اوچونچى اوغلى بولوب زاماننىك
آرسلانى بولوب آدم صدراتنك باشلىق بولان قول

۴۳

— ۲۵ —

آلغونه بر نېچه خلك قاراتقان قازاق خانلرى بولغان
 كنانصارى. نازردوز باىنى باشلاب ئى حساب قسازاقلرنى
 قىلچ دېن اونكارگان قارىشبلانغان دوستاندان قاپراقاراب
 قاپماغان، باطيرلىق آطاغىن آلغان آدم ابدى. هو آدم-
 دانه شام خان باطيرخان، اور كنجى، قاراساى، دېسگان
 چوتقره بش اوغلى بولدى. شامخان دېن بر نېچه اوغلى
 بولب ملا قېلىم آخونلىق برلان معلم دور باطير خانندان
 بر نېچه اوغلى بولوب موراتعللى دېسگان بر ايشطر چين
 آصاقالى حاجىسى بولادور اور كوچى دان اونامباى تاوېش
 دېگان مشهور آدملىرى بولدى قارا سايدان - سورانچى بولدى
 غيراتلى جكت لردان دور چوتقره بالالرى شير بوطة بالا-
 لرى حاضر آباهىلدى بالالرنان ساروده كارلىك برلان داو-
 لتله نېب فقيرالاردان مال ادموت قىلماغان چوتقران
 يعقوب حاجى ابلنواين موراتعللى تېلا كمت حاجى بولادور.
 حاجى ابن نارنقل اوقا شهربنده مدرسه عالېده تحصيل
 قىلمقده.

نار بوطة بالالرى

نار بوطة زاماننده آباهىلدى بالالرىنگ جولىارس بولوب
 قالغان اون ابىسى بر نېچه ابرگان بولدىش بوسوب
 اونبرى آباهىلدىنگ قىلماغان ارسلانى بولب اطرافنده

۹۴

— ۲۶ —

بولغان قالماق لرنى چابا باشلغان. بيت آلفونه كيم كالمه
شونى خاپرهغان آخیر آجال اوغور آدم قولغان سبب
بولغان ايمدى ناربوطة دان سولطانای اهن ملا صاكه
مسجد امامى .

شربوطه بالالرى

شیربوطة آباهیلک ننگ اولو اوغلى بولغان جان راحت
لاندىورغان نسا ربوطه تورا کالدى . شاديقانمن آغەسى
بولوب عمر نچه داوالتای بولوب اونبراي نيسينگ عيزات
حرمانى برله عمر اوتسکاردى . بو آدمەدان بر نچه اوغلى
بوئوب بر ايلتودىگان ايمدى . ايلتويدان مور اتعلی حاضر
شیربوطة اورغوننگ آناملان داوالت قادى برلى چسورت
آقصاللى بر داندىور . بو آباهیلکه بالالرى بارچەسى ايلک
آنا باهالرتنگ ايسمايور بن کونارمک برلەن مشهوردر آبل .
هبلکه ايلی - چيرکەن ايلی - تەير پولات ايلی ديمک برله
پيشبیک اوپازندە .

فضل پولات بالالرى

تەير ، پولات برتوغان ايمى تيمر بالالرى بن بيان قىلوب
اوندیک ايمدى پولاتدان چينى اوغول بولغور (طاهير بيک)
صورا کاتانتى کوتان . آبلکه ، ايشانقل ، سالبیک ايمدى سالبیک

۲۵

— ۲۷ —

بالالری سالبیک اوغلی آنالاب آرتوتون بورونجو ایلده
 داهیر بیک سوراکا. تانقی کونان، آیفهگا، آکیم بولار
 اولوغاتوندان بولوب بویش ادغول بالالری بش کوراک
 آنالدی. بول اورغلر هر ایلگا تارالمقده قسربق
 توتون ایاسی بوروقچو ایلده آلتنهیش دیکان آنالقی قادیر
 لسی بوله دور.

ایسانقل بالالری

ایسانقل زامانده جوروت سوراهان اولوغ بولغان
 اولوقند (کاتمان دربه) آنجیبیان چیرلاب تورغان دونیا
 بوستانی جان راحنی بولغان چوبلی آلعی قالمق قولنان.
 چوی ایچینه صولطه صار باغیش کالسانته ایکن یوز یل
 چامالی بولوب بوذاتمین تورغان پری توقمقین اطرافی
 بولوب قیشلاوسی بابا آنا. طاغ نلکی کون بوروش طرفند
 ایسانقل قیشلاو شول ذاتمین قونوشو بولوب قهرستانی
 ایسکی توقمالق دهه وجوقمین قوراسی بولمقده بولسه دهه
 حکمتنی شول قورا موجوقی کوندان کون فقیرلان
 مقده هم اولمکده ایمیش. ایمدی (ایسانقل) دان
 نیاز بیک، حسن بای، حوسنهای، قونق، سپیدقاره صارت،
 قوات، عبدالرحمن، شوروق. ایکنچی غاتوندان بصارت

— ۲۸ —

نظارا دون اوغول اون اورغقه نارالدى بيلانلرى آندە
 كېلور هر بردان پش بولوش ايل حاضر ايسان قل
 آنالغقه بو داندىن بالالرى پش بولوشدىن باشلىق بو.
 لوب پيرز بيوال اوبازنىڭ نارين اوجا كايىنه قارامغده.
 نارين آطباشى قوچقار بولامكە هر هرلىرى ايمىدى اوز
 آنالرنىڭ آناقېن كوتارمكده حاجى اوغلى صوان اوغلى
 اورمان اوغلى دېمك ابلە.

نياز بېك بالالرى.

نياز بېك وقتىدە جسورت آغەسى بولغان. بوذاندان
 سكيذ اوغول بولدى. بارچەسى قورغىزدېن بېك لور بولوب
 قاي ھرى خانلىق دارجە سېنە چينە يازغان، لىكىن خانلىق
 ايسمىن آلقان آنى ھم بيان قىلورمىز. ايمىدى نياز بېكدان
 سكيذ بېك ھرنچى بوردى بېك، بېردىشوجە، صوان او-
 رمان خان، حاجى، شانان، خوجە بېك، رېزقسل بېك.
 بوردى بېك. بالالرى آباق سېز بولوب ككتىدى باشفە
 توغانلرغە قاراغانسە آدمەدان چيز چوچمارماندە اولسكانى
 بولوب جازىف سېز آدم لرنى اوروب چيز چوچمار آنالغان
 بېردىشوجەدان آھىلاي دېگانى بولوب قادېرلى آدم بولغان
 اېكى آناننىڭ بالالرى حاجى صوان ايلندە نورمقە.

۲۷

— ۲۹ —

صوان بالاری.

صواندان: عادل، موسی که ایکی اوغول عادل
 زماننده باطیر ابر آدم آدم. صورائنده آرسلان بولغان
 اورمان خانندی اولتورگان. بوغوتو خاناردین میرزه دیگان
 اولسکانن کوب اوروشده . . . . .

یعنی بوغو، صار باغیش اورشونده اورمان خاندین
 خونون قوغان اورشک عادل میرزه ننگ باغین کاتربیب
 اورمان خاندین غاتون بالالرنک آنغونه تاشلاغان بو آدم
 بوله دور.

موسی کادان بایغاض قویکالیدی ملک کالیدی بونای بایغازی
 بولاری حاضر صوان اورغوننک آنقلی س بایغازی عمریچه
 یمانلق کورمای دولت ایکیس جورت آغاسی بولوب
 عمر - سوردهدی. ایلهدی بو آدمدان قاهسالک، ایسانقل
 یفدهده برنیچه بالالری بولوب قاهسالک برنیچه بیول ایل
 سوراب پادشالیق خننلربین قیلب قولدان کالکان قدر
 (دین) آدملربین دوس توتوب مللت میرگه خدمت قیلمنک
 ایدی. عمرننک آخیرینده حاجی لبق زیاراتین قیلب بو
 مشقت دونیادان اومت اوزوب آخیرات یورتونه چونا -
 دی. ایسان قل حاضر باهاسی ایسانقل دین زامانی باشنه

۲۸

— ۳۰ —

کلب کوئلونه نی کالسه قیله بیللب بر بولوس صوان اوغلین
قول آلدونه قاراتیب تورمقک بر طرفدان دولت کالسهده
ایکجه طرفدان باشلیق کلب عقل بولمهز ماز بولوب
تورمق وقتیدر، ولسکین عقل برلان ایشلا مکمه تدبیر
بورگوزمکه هر ایش آلفه کیتمکک اوتمکده دور بر آز
جبرلهغانی باردور.

موسی کادان بایغازی	ایمان نی بولسون بولداشی
آتسامیدان بایغازی	بولوب بوردی ایل باشی
بایغازیدان قصابلاک	بوده بولدو آرسلان
عمری آغیر بولغاندان	بیت الله نی غاس قیلغان
طوان قیلب کعبه نی	مکه شهرینی جای قیلغان
بته بایغازیدان ایسانقل	باختیقک ماضر بورو بنور
بولدان کالسه ایسانبای	دین چیراغین باغیب تور
بلا بولوش ایسانقل	آدم شه کیلار داولة مفاوشول
علم اوقوب هر ایلمدان	معرفت نی آلب تور
کوباکان شدنگو علی بای	بولردین بولسون کوئللی جای
موسورعلی یونس ایلی مای	سیلای بیرگین ایلی بای
عیزات اول کاسم نی تراپان حاجی	قادیرین بیلسکان سین آتی
بته کوبه کان حاجی چوخه نی	بولارصار باغیش دین تورغان
اوغسار بولساک نصیحت	یوقدور سوزوم بیلغانی
اخیرتسمین آز یغی	مللت که خدمت قیل داغی.

29

— ۳۱ —

اورمان خان بالالوی.

اورمان خان نیاز بیک دین دورتنچ اوغلی بولوب
 زمانینده خانلیق قیلب اسیق کول، چوی، آطباش، تارین
 ایله اولیا آتانهکن اطراقی بولوب شوآراده بولغان
 خلقنی سوراب تورغان هرایشه بمانلیق قیلمای پوهوز
 برلان ایش قیلغان اولومی آدم قولسان سبب بولغان.
 اورمان خان دیب آتانی آلمان. نوآروز بای کنانصاری
 دیکان قازاق خانلری اورمان خانسه ایلهچی چببارگان
 قازاق بیروز بیرکیب خانلیقنی هریمز آلب دوشمانغه
 قارش تورالی دهب اورمان خانلیقنی بزگه بیرسون هر
 ایشنی کاناانصاریهان اوزی بیل بیل سون دهب ایلهچار
 نی اوزاتغان بیغشی عزات حرمت برلان سیلاک بولک
 ایلان اول ایلهچار چولندان قرغیز مالغان اوغیرلاب بارا
 جاتغان برنان قرغیزلر قارماپ اورمان خانغه کلمتورگان.
 بولر ایلهچی ایماس اوغرو ایکن دهب دارغه آسورغان.
 جواب بوق ایلهچیلرنی اولغوردو دهب نآزروز بای کنا-
 نصاریهان طینای قالباقی باطیرنی چاپدی. ایکنچی بلده
 تمام قرغیزنی قیلچدین اوتکاریب قرغیزن قیلمقچی ایندی.
 تووقماتی دین کونچیش شمال طرفنده بر توبه اوسقونه
 شوشکان. بزددین قرغیز اورمان خان توراکلدی باطیر

30

— ۳۲ —

باشلیق آزران قریزلر جنوب طرفی چوی صوبی-
 جاننه توشکان. شول صودان صوبی-
 سورگان، آخیری نقیبرغه نقیبریوق قاپه باشلاغان. آر-
 تینان قووب قریزلر کفانصاری تاؤروز های نی باشلاب
 بی حساب قازاقلرنی قیلچیمین اوتکاردی. اول چیبارگان
 ایلیچیلردین بمانلیق نان قانچه لیک زیان ابریشدی. بجا-
 ندین کاز قانی بغشی ننگ شاراقسانی دیگن مقال بار
 البته یساعشی آدم یاغشی بولور بمانلر هر وقتنه شولای
 قیلور. ایهدی اورماندان اومت علی، چارغین، سیمغان
 بنه بر نیچه اوغلی بولور اومت علی آتاسی اورمان
 خان اورنییه اولتوروب نیچه ن آدهمین باشمین کیسب
 قانین توگوب باز قارو آدملارنی. شوندا ای عادل لیک هرلان
 عمر سوروب آتاسینک اورنییه خان بولور، کیلماس
 سفینه کوچدی. شول داندان؛ کوناش، آققاش، اوتو-
 قناش، چاقماق ناشی، نور ناشی، چاپناش، تولکاناش،
 کینچا ناشی، بالفالناش، اوشبو توغوزو بر خاتوندان بده
 باشقه خاتوندان داعس بیش اوغول بولغان جمع اون تورت
 اوغول بولغان اولگی کوناشندان باهای دیگن اوغولی بو
 لوب شول عصرده عادل لیک هرلان عمر سورگان بر یکت
 دور. بیشقی نورتاشندان ملا ابرماک بودرمان خاننک

۳۲

— ۳۳ —

اورغونان میللت کا خدمت قیلماقده دین بولیننه چوگورب
طالب لبقی قیلب قهار حال قبولونان کیلنگان آدمیلارغه
مباراک بولغان دین میزنی اوپرانیب میللت که خدمت
قیلماقده ۳۷ باشده بولوب بیچاره حال دین اوچون جانین
قیلدا قیلغان هرذاندور.

حاجی بالاری.

حاجی دان قوطاغان، بابا آبوغان. قوطاغان
دان باطیرخان باطیرخانن مونغاشی داوتلی هر
پورت آغاسی بولمقده بابا حاجی دان قاراج حاجی
تنظیمیش حاجی ایساغان قوالچه حاجی تولامبای دهب
هرنیچه اوغلی بولوب حاضر بابا حاجی بالالربنک پورت
بیلاگان اولسکانی حاجی صوان ایلی ننگ آقصالی قاراج
حاجی بوله دور. لکین انصافی توفیق دین دارلقغه هم
شربعت مصطفی برلان عمل قیاماتی یالغور حاجی صوان
ایساس بارچه قرغیز بالاسان آلدوده دور. آطادان قالغان
مالنی میراث خورلورغه تاشپورغان، بنیم لرکه حقلربین
بولوب بیرگان، دین آدملربین عیزات حرمت قیلغان،
کوندان کون خداغه بنده لیک قیلب صبادانغه مشغول
بولمقده. قاراج حاجی دان نورغاببای، محمدجان ایکی اوغول

38

3

— ۳۳ —

حاضر ہوا یکی ادغل آناسی اورنہ اولتوروب یورت
آغاسی ہولمقہ او مولمقہ قول سو نوب وقتن کوتوب
چومولمقہ دور .

سکیز بیک بالاری

حاضر سیکز بیک بالاری نلک داو نلی
چوروت آغاسی ہولوت طورغان (صوان) اوروغونان
موسی کہ بالاری ہایغازی قویکالندی ہایسالانک حاجی، ایسان قول
اورغو. اورمان خان اوروغونان تیزا کبای قومان چاہای .
تولسکو حاجی بالارنان قاراج حاجی، مونقاش، ایسا خان
ہولوب ہولاردین بیانی اوتدی. توبانده شانن اوروغونان
قاسم علی حاجی ہودات دین گہ خدمت، دین آدملرنہ ہو۔
لداش فاسق مونافیق ارغہ سیردش سوزلاگاندان چالیقما
غان نصیحت دان طالبیق ماغان ہر مجلس دە بالغوز اوزوسو۔
یلہ کان ہودات دور. ریزل بیک بالارنان چوخہ، غاص ایکی
سی آنالی بالالی سیکز بیک دین آنافلیس چوخہ، چورت
آقصاقالی اولسکانی ہولوب ہالاسی غاص یاشلرنلک آغہ سی
ہولوب ایکی سی ہردای داوالت سورمکرہ، قالغان ہر دی
خوخہ، ہر دی بیک خوخہ بیک بالاری حاضر منافلیق دان
ہر آز آرندہ قالق دە بولسہ دە صوان اورمان خان حاجی

حدر

— ۳۵ —

شائین ریزئل بیك بالالری آتالونلكی آطاغین کوتاریب
 هربری هرورایلگا باش بولوب ایل پورا مقده بنه ایسانقلدان
 آلسی آناپوروچو برهولوس پوراچو ایلی آتالوقده
 حاضر دولت ایگاسی چورت آغاسی بولغان صادیر، عیسی
 اوغلی سیکز بیك بیانی شول چورا کینمه اوتو بار ایرلر.
 که بیك کرک آخیق لرغه نی کرک.

شائین

شائین: قاسم آتین مدیت حاجی آتین قاسم
 علی حاجی، شجر علی حاضر آنا ایسمن کوتاریب شائین
 ایلی دیبک هرلن برهولوشدین باشلیقی قاسم علی حاجی دین
 آغاسی شریعت بولداش دیرلک هر آدم در. کونبا
 کون دولتی آرتیلماق لکین ملت که خدمت قیلماقی
 هر نیچه آدمین آلدی بولوب دین آدم لر نه عیاشق بولغان
 شکلی هر آدم دان حقارة قیلماقی شریعت که هول کلمه سه ده
 اویرانگان عادت بولوب ایمدی حاجی لیق زیسارانن
 قیلغاندین صولق خدایه بیلک قیاب کونبا کون بیغشی لق
 عادتلرن باشلاب ایمانلیق عادتلرنی تاشلامق در. بالفوز هر
 بولشدی شکلی مسجید مدرسه سالب خلقینه دین - ملت که
 خدمت قیلمق.

34

— ۳۶ —

ایریز قل بیك بالاری.

ایریز قل بیك دن: فایده، عثمان، موسور علی، فایده
دان: چوقو. چوقودان غاص بولوب حاضر اولغانین
قبلا بیلگان شکلدی خلقغه باشلیق قیلوب بالاسی غاص نی
معرفت سیز قویغان شکلدی خلقی نلک فایده سی اوچون دین
ملت نه خدمت قیلمه غی آز. اوشبو ایریز قل بیك ابللی بالغوز
غاص نلک آغزینده قاراب نی دېگان فرمانده قوانوب تورسه ده
خلق نلک هر ده فایده سیینه کوز سالماستن توتونگه آچه
سالیب مالین آلوب اطاعین چیقارمقده، اورنسیز برگه
مال صرف قیلوب مافانماقده. معرفتلی آدملر قاشنده خلقینه
فایده، دین که خدمت زماندین احوالتان نی غیر بولغان آدم
لرنی آخفق بیللر. خلق غه ضرار تیگورگان آدملرنی عقل سر
بیللر. بز دین قای هر آخفق لر مال جانلرین قریبان قیلور.
آندای آدملر دین بولنه اوز غانون بالالرینه اون تین صرف
قیلماغان آخفق چیقیم دېسه قوانغاندن بالغوز بالاسن
خدمت قیلدیریب بکر می اوتوز تنکه نی دایار قیلور بیچارالر.

تولسکی بالاری.

بنه نیاز بیك دین: ابکنچی خانوننان تولسکی حاجی
بولوب قیرغیز بالاسیقان اول حاجقه بارغان بو داندر.

۳۶

— ۳۷ —

آدم صورانينك آرسلان ابدى قىلغان ابرلسكى نلك بىرى
 اوزون قاچىرغان بولبارسى ملنق برلان چاويب آلغان.
 ينه كوپ قىلغان ابرليكلر بولغان بوداندىن، قومان تيزا.
 كباى ايكي ادغول قومان ديگسا ئىمىز باشقه طوغانلر چه دىن
 ملت ميژگ خدمت خداغه بنده لك قىلماش بوتى بولسه ده
 دىن آدملىرنه دوشمان ينمش ايكي باشقه كلسگان بولانك
 همان بي ليك كه سايلانيب آلدونه كلسگان سوراق غه عدل
 ليك قىلمازدن پارا آقچه آلوب بوتوم قىلماقده. تيزا.
 كباى زمانىمىزدىن حالقان بر آرز خبردار بولسه ده ملت كه
 خدمت قىلمقى آز بولغان بولانك قايدالى ده ايماس.

ينه ايسان قلدىن.

ايسان قلدىن: سيگىز ادغول بولوب برىچى نياز بيك
 بالالارى نارالدى. ايمى قوتدوق سويد، قوات، عبدالر.
 حمن، شوروق، قاراصارت، باسارال، نظار جىنى ادغول جىنى
 اوروغغه بولنيپ بر بولوش بورو قچو ايلي آنالماق ده.
 قوتدوق سويد اورغو اولدىن شول ايلسكه باشلىق بولوب
 كالسگان قوتدوق سويدان شامىن آندىن بايتيرالك آندىن
 بالهاتى بيك چورا ايكي ادغول هر بىرى زامانلك آرسلان
 بولب بىقىمق ده بولسه ده عمرلرى آز بولوب قايتماز سفرنه

— ۳۸ —

كۆچمەلەر. الله آرئىن خىر بىلى قىلب مونداهىلارنە
عەر بىرسون.

باصارقل بالالرى.

باصارقل دان: دورت اوغول بوليب بىرى عيسى آندىن
آلتى اوغول بوليب بىرى سادىر حاضر بوردىچو ايلينك
اولكاني دولت ايكاسى (دىن) ملت كە خىمت قىلب
بالالرىن معرفت بولنە سالغان بالغوز بوردىچو ايلقان بو
ذات بولب قىزى توقتاي نەو صرف اوغوان بوتون
قرغىزدان بالغوز بولنە كرك آنىك اوچون نەو صرف
اوغوان قرغىزده اير بالالرده آرتا بولور. شونداى او-
متلى ابرلرنى كۆمۈلگە توتو كرك عيسى اوغلى
سادىرنى اوغلى اوروستام حاضر بوردىچو ايلينك بولوشو
بولغان شىكلدى بىئەدە اومولمىدە دور.

نظار بالالرى.

نظار دان: بوتقاي، بوتقاي ايكى اوغول بو ايكى
آناننك بالالرى نظار اوغلى دىب آتالدى. بوتقاي زا -
مانندە اير بورا كلى آدم بولدى. اورمان خاندى
اولئورگان سىپاقى اوروغونان على بىك دىگان آدمدى
آنى بولداشى برلان باربب على بىكنى كىبكىب

۳۸

— ۳۹ —

يورگان بىر ئان قارماب كليب قىصاص اوچون اولتورگان.
 بوغو صار باغيش بر قىلچىردان بوله توروب آر(لر)نده
 كوپ قان توگوش پايدا بولدى. معرفت سبىلىك ده بر
 برلرىن اولتورمك نى ھىز بىلدى ..

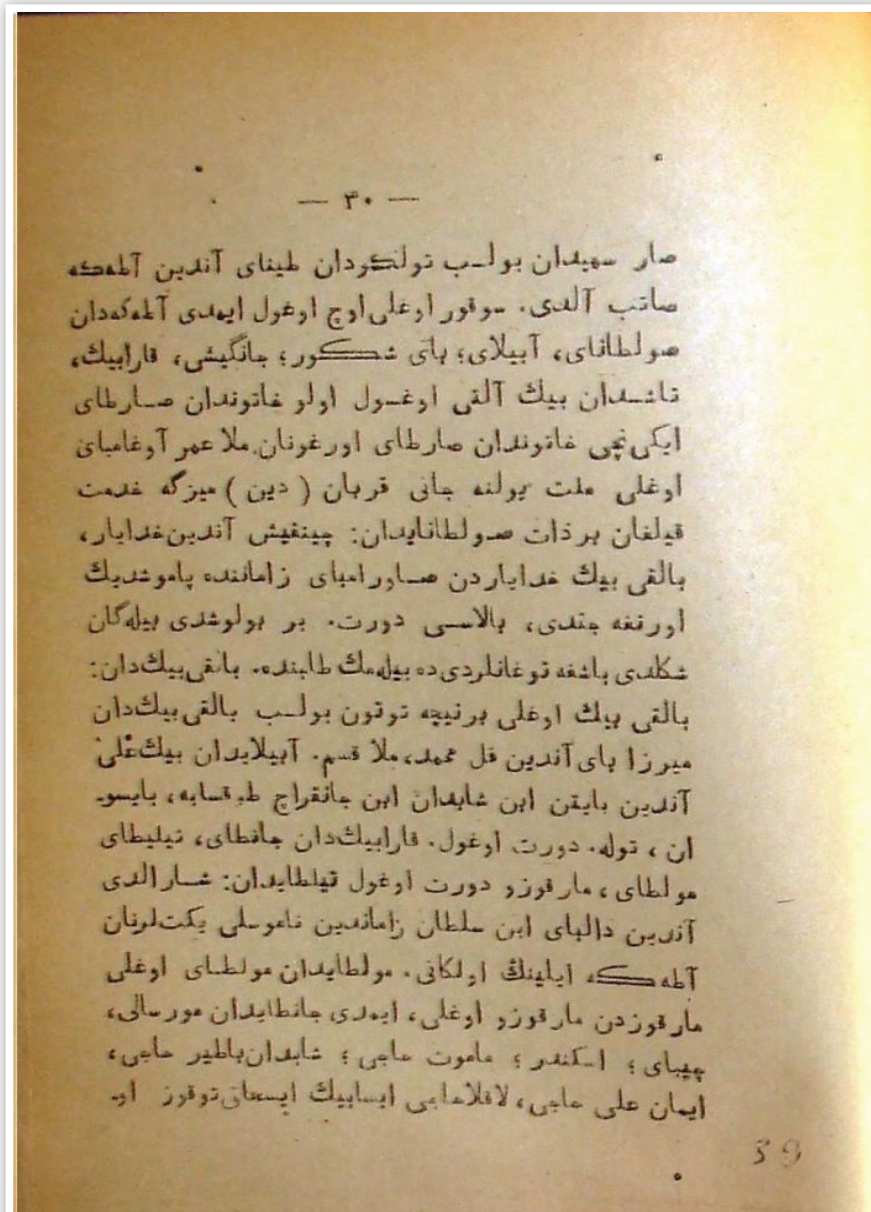
نادىر بىك بالالرى.

نادىر بىك ماھىت قل دولت؛ اوچوكادان بولب مامت.
 قل فولاط نىمىرچىنى بولوش. ايمىدى دولت دان قارامورات
 نادىر بىك، باى، ايكنچى خانونىمان: على دورت اوغول.
 قارامورات اورغو نىياز او على آتالدى بول اورغىمان
 قالداهه دىگان آتاقلى سى قارا غاۋنك كون چىقىش سو
 طرفنده مسجد قالداهه مسجدى بولب دىن خدمت نه طلب
 قىلمىق ده، نادىر بىك دان مسلمان، صادىق ايكى اوغول
 مسلمانان زىياد آبوكه، قوات اوچ اوغول قواقدان
 بوردى بىك ابن خدای بىك ابن عادل حاجى ابن آبيلاى
 حاجى . على دان آق قولاق دىگان اوروغلر بولادور.
 بايىمن قالقول آندىن شىغاي شىغاي دان كو باگان حاجى
 بولب نادىر بىك ايلدىنك باشلىقى دور.

طىمىناى بالالرى.

اوچوكا، تولكو، خدایبان، ايردىنه دورت اوغول

38

— ۴۱ —

عول. ايمدى شابدان باطير چاجس دان م-وگوش ملا،
 امام الدين، سولطانباي، كامال، آمان پش اوغول باطير
 حاجى ياشلىق زامانده باديشاهغه خدمت قىلىپ بولساونيك
 پينلرين آلب بيچاره غريب لرگه شفقتلى جالانغه چغه
 طرين آچلرغه طعام جيه ولرغه آط بولغان زاماندين حال
 تامطاي بولوب نيچان يرلرده چومار دليق كورساتكان
 شكلى اولماتده هم خدا يولنه بر قانچه پول آچمه لر
 ساچدى. بيانلرى: ۷۳ ياشقا ۱۹۱۲ نچى يىلى ۲۸ نچى ما.
 رقدە بارسه گلماز - قرنه كوچدى بيمه كوني نماز جمعه
 اوستونده. انا لله وانا اليه راجعون. دور بر ملك ينى
 يوز سوم بولب جنازه اوچون توقوز چارق يابديغى برلان
 كموش لاكان ايگارتو قوم قبه قابدان آط يابو - سيراغان
 توقوز آطغه توقوز مامو. اوج قاراسورى آط چيكلان بر
 پاويسقه آرايه بولب جنازهغه كالسكان اوتوز ايكى بولوب
 سقه ملك ينى يوز سوم ۱۵ ... ايچيك باشلىق يوز چاپان
 ۳۰۰ بيلقى دستر خان بويرىلدى. قبرستان حقى ۱۰۰
 سوم كور صدقهسى اوچون ۸۰ سوم ليف بر ادگوز ختم
 قرانغه ۳۰ سوم. ينه خاتونلرغه بر ملك سوم جيرتش
 بويرىب خدمت لر قىلغان شكلى پيرستون چنابلى قرق
 قازاق روس لر برلان كيلىپ خدمتده بولوب باطير ش-

- ۴۲ -

بدانی قبریغه کیرگیزگانده نظام هویونچه آسمانغه.
 ادچدان بگرمی س ۶۰ مرتبه ملق آتغانی بزدین قرغز -
 لرغه برعجب تماشا کورولدی هرنیچه نصحت لر سویلاندى.
 بوذاندین فایداسی ایک بولسه تیگان ابدی هرچلن
 ملق صوم هریب معلسم لر کالسفوریب ملت میزگه خدمت
قیلوب ۶۰ ملق صومغه مسجد صالد هریب بولغاری صاوت
بال چیلک لر قویغورغان شکافی (دین) میزدین بشپگی
ملت میزدین ایشپگی بولغان هر اولکان مدرسه - مالق
خرادان هرتیلاکی کوئولنک کیتدی. باطور دین کوئولنک
کیتکان قیلاگین آرتنان قیلوغه اومئلی اوکالری غیرت
قیلدی. ایکی نچی اوزون بازیلغان تاریخده بازامیز. مونک
شاهداندان باشقه آدم لردین حال لرئان خبار لر بازیلمادی.
لسکن باطور حاجی نئلکده حالی آزراف هپان قیلوندى.
صائب آندیدان: جوبه صار, آیا قوات, آلما کچوک, قار
اوسان, چومای, شاه بیک, آنتی اوغول قواتندان. قوات
اوغلی آلمه کچوکندان آلمه کچوک اوغلی قار اوساندان
قار اوسان اوغلی چومايدان چومای اوغلی چوباصاردان
اسلام بیک ابن توله, قبول آندان مورتللی آندین محمد
علی, موسى محمدعلی حاضرگی صائب آندی اورغونلک
آجیف فکرلی چورت بیلکان اولسکانی هرنیچه پیل بادپشاه

41

— ۴۳ —

خدمتلىرىنىڭ بولۇپ اورىچە ادوۋشان. ملىقىمىزگە خىدمەت
ئىلمەش كۆكۈلنىڭ بار. پارتىيە لېنىن تومانى قاپلامىنى بولاسە دە
(دېن) آغەس مەرفەت بىقاسى بىرىكت.

چونك چارىقى بالالىرى.

سوپايدان ايشم. سارسىمىد توغور. اوج اوغول ايشم
دان ايشم اورغو هر ايلگە تارالمى دە ملا آنداش دېگان
آناقلىسى نارىنىڭ قاسم على ايلنىڭ سارسىمىد بالالىرى ايمان
قل، تيمىر آتالدى. توغۇز بالالىرى چونك چارىقى آتالدى.
توغوردان خوجە كوكول. تولباي. على شېر. دورت اوغول.
خوجە دان: كىمى اولجاپاى مورات. آتام قل. كىچە قوزو
بېش اوغول. كىمى ايمان: ايرنظر، موسى بولردېن بالالىرى
كىمان دۈبە دە اولجاپاى چىركاى بولردېن بالالىرى قوچقار دە.
ايمىد توغور بالالىرى چونك چارىقى آتالماش اولجاپاى
چونك آدم بولغان. ايكى كادىش نە ايكى اولاق كىرەب
جانار ايتكان. بىر يارىقى بولغارى زورغە ايكى مەسى
چىقاندان. موندای بوتغە چارىقى چاقى كالمەسە مەسى لايى
ايماس دېب. آندېن چونك چارىقى آتال بىنكاندور.

يارىكلر.

مىقان سوپاى. يارىك ايكى اوغول سوپاى بولا.
لرنىڭ بىانى اوتىدى. يارىك دېمىكى آناس اولگاندە

۴۹

— ۴۴ —

قارىندان چارىب آلغان اوچون چارىك آت قويغان. بول اورغدين كوبراگى تيمر فولاط ايلمك بولسده هر ايلمگه تارالمق ده. بول اوروغدان ملا مكاش توقماق دین چالا قازاقلرنك ايجنك هر یرده ملنه پزگه خدمت قيلمك دور.

دولس بالالری.

دولسدان دورت اوغول: توقو، جانطای اولو غا۔
تونندان منافی بالغوز اورتانچی خاتونندان قازدر۔ بالغوز
کيچي خاتونندان توقو بالالری قارا قورساق آتالدى
چويدين شمشى ديسگان برينك. جانطایدان دورت اورغ
بولب برنچی آقچابو اورغو، ايکنچی آیوکه اورغو، اوچنچی
توقنوقو اوروغو، دورقنچی تاشنوقوم اوروغو؛ بو توقو.
جانطای دین آناسى کيکيز قورساق ميکشاک ديسان بولوب
قورساق نه نى اوچون كيکيز تارتغانى مشهور دور۔ تاش
توقوم اورغونان ملا ايسماعيل حاجى قل دوبنه اوغلى وعظ
نصيحت قیلغانده بورا کدان اوت، کوزدان ياش، آغيزدان
نور، شیرين سوزلر ساچيلغان خوش صحبتلى برداقدور۔
بو ذات شاهدان ايلقان دور۔

منافی بالالری.

منافی دولسدان ايکنچی خاتونى اصل خاندان بالغوز

۴۳

— ۴۵ —

مئافی آصل خانىدىن آتاسى نىمانىكاندىن آق ايشاندىن قىزى بولوب اول ايشان وفات بولغان صولك دولسى بى كوپ مال بېرىپ آصىل خاننى آلغان جيان طغاننىڭ قوم نان بولور دىگان. بېغىمىر خىيىلارنە قاراب اول ايشان خوجە ذاتنان بولغان. آننىڭ اوچون مئافی اورغور. آصىل ذاتلىق قاتشوب آتاسى مئافىدىن تىارتىب ايدىل سوراب چورت آغاسى بولوب كەلمكە دور. دولسى بى دىن اوچى خاتونى موخچاق دىگان قارا قىز دىگان قالماق خساننىڭ قىزى كاهىن (غىيار) بولوب، دولسى بى دىن بېلىنە بىرسالا بارلىقىن سىزىپ دولسى بى دى چاقىرتىب آلىپ قىر آتاسىنان رخصت سوراب قارە قىز خاندىن رخصت بويونچە موخچاق دولسى بى گە تىگان. خدا حكمت بولور دولسى بى دىن اوچ خاتونى خدادن سورانب طلبلىرىنە بولغان. بىر قىتە آصل خان دىن بويىنە بالا بولوب قالغان. خان قىزى موخچاق طلبىنە جىنەسەدە، اولو خاتونى مىكشاك قورساق نە كاپاز تىارتىب بووازلىق صىت كورساتىب آصل خانغە مصلحت كورساتكان. مېن بو قارىمە قويغان كاپاز بولب سىزگە مصلحت بولسە بو بالانى توقو جانطايغە اينى قىلسام يعنى مېن قودوردم دىپ خېر قىلسام آصل قوبى سىزنى بولسەدە مېن باققان سىببى انتمق بىر بولور. اوچ بالا دىگان. آصل خان

۴۴

— ۴۶ —

مەقول كوروب بالانى باي بيچە، گە بىرگان. توغانە باي بيچە
 اوغول تودوردى دىب خبار قىلغان. بىلگەنلەر اصل خان
 تودردى باي بيچەنىڭ قارىنىشى كىكىز دور دىب. كىكىز
 قورساتى مىكشاك دىب اتىلىپ كىندى. بىلگەنلەر آتۇن
 منى قويدى. موچىدان ايلچى بىك يىلغوز. ايلچى
 بىك دان بىش اوغول بارچەسى تازبولغان سېلى تازدار
 اتالىدى. تازداردىگان خالى شوندىن بولىپ ايمىدى منى
 اورغو بەسەدىر يوراكلى آچى قوللى هر ايشە بىك
 صابىرلى ناموس غىراتلى ھەر كىسبكا كىرسە آغە اوتىكە
 كىتىمىكە دور. منىنى عرب تىلى بولوب كاندىدات
 مەلى سەئە دور.

توقونىڭ جىتى اوغلى.

قارا توقونىڭ جىنى اوغلى بىشى توندو اوغوللرى
 دىمەك خانونى تومايچە اوغول بولدىدىگان مەنى دە ھەر
 لرى ھىردىن بەرگنە قىلغان سېلى قارا توقوغە قاچىپ
 كىلىپ اوغول بولغان ۱۸ نچى مولوى ياكى چولداق اورغو
 بول اورغۇدان ملاممەدىلى جانقراچ نىبىرەس بولوب قىر-
 غىزدان آول ملا بولوب دىن چىراغىن ياندورغان سار-
 باغش، سولطە، بوغۇ، سىياقىدىن. ملالرىنىڭ اوستادى بولوب
 ھەر بەر ايشە آلمە يورگان سىركەسى بولوب قىزى نطق

45

— ۴۷ —

منصب ایگاسی بردات بولوب ملت یولیفه عمر اوتکارگان،
 ملا محمد علی داملا ابن عثمان. ۳ نچی اوسوک دیگان اوروغلر
 کوبو شابدان اینده آتاقلی سی عیدبای اوغلی صاری بوز
 حاجی. ۴ نچی چیچای دیگان اوروغلر تاش دویه دان میئدی بای
 عالم ایکی اوغول عالم دان چیچای قاشقه حاجی صاوران بای
 اینده. ۵ نچی (آبیله) نوب آتاسی قازاقدان کیلگان
 قازاق بالاسی ایندی. آول قازاق آطالب سوئره آبیله
 آتالیدی. ایمدی بول اوروغدان آتاقلی سی بایمیت
 دیگان آطه که اینده. ۶ نچی چقیلداق آبیله ایکی سین قارا
 بالطه برله میرکی آراسینان اورکوند قانغان قازاق یور
 تونان تاویب کیلگان. چقیلداق بالا بولغان اوچون چقیلداق
 دیگان. بارا بارا چقیلداق آتالیب کیتکنان. بوچقیلداق
 اورغو هرابکیگه طارالمقده. ۷ نچی صابرا دیگان دن صابرا
 اورغو مونی ده آبیله چقیلداق برله آلا کیلگان. بیست
 بواش بالا بولغان اوچون صابرا قویغان آطین بول اوروغ
 آطباشی ده آرتوتون. ۸ نچی پش کوروک. بول اوروغده
 آرتوتون قایدی ایگانن الله بیلور کیم بیلسون!

بوغو بالالری.

آیلجیردن: اوراز باقدی، دولس ایکی اوغول
 دولس دن تبه قولاط طیفای دیب برنچه اورغغه تارا—

— ۳۸ —

لادور. اورازباغدبدان بوغور، قیاجیردین اوز آتی صار-
 باغیش ایدی. موینو قیاجیر سبیلی قیاجیر آتالیدی. ایهدی
 اورازباغدی، دولس بالالری صارباغیش آتالادر. ایهدی
 اورازباغدبدان: آریقی، نوکه، حسن میوزه، میوزه قل
 دورت اوغول. آریقدان آریقی، تیشی ایکی بولوش
 بیری ایسیف کولمین کون چیش طرفله ۲ نجی سی کونیا-
 تیش طرفله حاضر قیدیر دیگان اولسکانی باردیر. مرزاقل
 دان آل شهید، تنم شهید ایکی اوغول. تنم شهیدان قابیلی،
 شالناق، مورتوق اوج اوغول. مورتوقدان توقوقل، جمانق
 این بوجوقدی این صاریق این آتایک این خدای برگان
 این صریسم بیسک یعنی صریسم بسک این تولامیش این
 خوجامجار این بولان حاجی این چیلکش حاجی دور. مسجد
 سالوروب دین خدمتته مشغول دین آداملارین دوس
 توتقوچی آدم دور. ینه جمانقین قاشقر این صیردیهای این
 های تمیر این توققور این عاشورا این عارصیهت این عیسی
 حاجی این ایریزقل. بوتنیم شهید دین مال باشین بیلاگان
 اولسکانی. ایدی مرحوم بودنیانی تاشلاب آخبرات چوناندی
 ای عزیز لر!!

آل شهید اورغو.

آل شهیدان جمانقل، بابا ایکی اوغول جمانقلدان

۹۷

— ۳۹ —

قیدیق، بیلا ایکی اوغول قیدیقدان قیدیق اورغو
 بیلاکدان بیلاک اورغو، بابادان بابا اورغو. ایمدی
 بیلاکدان توقوز بای، ایلچی بای، شاکیر، قویاش،
 سالمه که آلدایار آلداش، توقوی، توقوچ، ساتی؛ توقوز
 اوغول. سالمه که دان شکور ابن ایرکا نظر ابن توكه
 ابن نوغای ابن بلا قاراج ابن باطیرخان زامانک اولمانی
 چورت سوراغان. آلداشدان بیرنظار ابن علی بای ابن
 سولطانقل ابن صاریبای. بوسار بیایدین یازیب بتیر آلاماز
 ایش لری بار ایمیش جمله دان بری آتاسی نك آشین ده
 جنی یوز جیلقی آطغه بایگه جیبوب آش بردی. علی بای
 ابن یونس ابن بایساق ایکی ملک بر یوز جیلقی نی چوکا
 اویناب قومارغه اوتدورغان ایمیش. آخمت بولسه شوندا
 بولسون خلق دین آیتونه قاراغانده آتاسینان هر اینچی
 آلغانه جنی یوز جیلقی دان آلغان ایمیش برتوسلی قیلب
 باری جیران یاکی قارا یاکی تورو یاکی سوری. ینه
 بیلاکدان آلداش ابن ملک مورات ابن گیرگه ابن بوران بای
 ابن قیلچی ابن بایغازی. بایغازی نك قیلغان اشلرین بیان
 قیلسام کورماگانلر؛ پشانمزلر آلائی بولسه ده بر آز بیان
 قیلورمیز جمله دان بری قاره چول بو یونک اولتوروب مسافر-
 لرنی قوندورب جالانغا چلرغه طون جیه ولرگه آط بیریب

۷۸

4

— ۵۰ —

هاضرگی آدم دین خانامنای دیبو تیش بر آدم دور. کوب
یالغان بولماس آرتیق ماقماق بزگا دورس ایماز. ای
توغان ینه آلداش دان بیر نظار ابن جیلقی آیدار ابن
تیلا کمت ابن چینی بای زامانده معرفلی آدم دین بری
بولوب پوموشنیک منصبه ایریشدی ماضربورخان (برهان)
دیستان ارغلی ضیالی یسکت لردان حساب قیلونه دور.
ملک موراندان صاصیکه ابن صاریک سلطان آتالغان اولی
روسغه باش سالغان آندین پوموشنیک منصبه ایریشگان.
بزدین قیرغیز ایل سوراسه سلطان دیب آفاق هرگان
صاریک سلطان دیمک شولدور.

فصل صولته اورغو.

تغایدان: بوغوروسدون، قویلان، قیلجیر اوج اورغول
بوغوروسدانان صولته، قویلانان جیلجیریکه. قیلجیردان
تیمربولات، طینابوغو، اورغوروسدون دان ایشتنک
ایشتنک دان بالطه، توپته، صولته اوج اورغول. صولته دان
کوننو، قولنو، چاق. کورننودان توقبای، قاره میرگان،
قاشقه باش صارمان، چوگ مورون، آلتی اورغول. آلتی
اورغوه بولونسی. هر اوروغدان هر آهل باش باردور.
شادیقان باگغازی، جان جیکت صاریمصاتی، صارمان

49

- ۵۱ -

اورغونان آلامبای چوڭ مورون اورغونان صاغیم های
دیگانلر.

قولتو اورغو.

قولتو اورغو چیلباق، آتالدى كوزو چیلباق سبیلی
قولتودان آدینه، مننکه آدیغه دان آنا كوچوك، ایلچن بیك
بولردین بالالربن آیوخور دیدور آبو ایتین جیگانی الله
بیلور كم بیلسون بزدین قرغیز بیراد نیمز قیلسه شول
صیغت برلان آتاندیرادور پش خامان، جورو، قوی بورو،
قرق اوغری دیگان كبی انتمق سیزلیقدان پش خامان
هنر سبزدان چوروچاقندان اوغرو قیلغاندان آقصاق بو-
رو قوی بورو برادرغان قرق مال اوغریلق چیقغاندان
قریق اوغری آتاغانلر آبو ایتین جیگان سبیلی آیوخور
بولو كراك.

چا. اورغو.

چا. چادان: بولك های، تالقان. بولك هایدان بولك
های تالقاندان تالقان اورغو. ایمی بولكهای تالقان بالالری
بر نیچه اورغغه بولونه دور. بولو کبای، تالقان های سهیب
بوتیش بوشقوی قتمومیت، اركو، ایسیر گامیش آقصاق
بورو ایشخوچه، خانان، جانقاراج دیگان اورغلرغه بو-
لوندو. بولكهای اورغونان قتمومیت ابن عادوچی.

50

— ۵۲ —

عادوچیدان قورچو حاجی صولنه اورغونلڭ اۆلی هچگه
 بارغان بوذاتدور. آط برلان آوغان ایران طره فنان.
 قورچو حاجی ابن سلیمان حاجی حاضر بولکهای آقصابلی
 جورت بیله گان. ایزیرگامیش دان آیدابوسون حاجی ابن
 عمر علی آبولهاپیز. آقصابلی بوردان آباهیلک اباهیله دان
 ماموت، میقی بیگ دان اورستوم، بیگ، صارباغیش عثمان
 بیگ دان ایریز بیگ، آچی ابن ملا قل بولرنی بولکهای
 دیب آتایدور. بولکهای دین اوز ایسمی قارانچی ایدی
 بر اوغری کیلب جیللی آلبارا جاتقان جیرنان قارماب
 آلب اوغرنی جیرله دیبیدی اوغرونلڭ جیری بودور.

(شیعری)

مال آلهین باینان	مال آلهین باینان	کالدیم مین چاردیلیق دیر آیتان
بولاک بولاک باینان	بولاک بولاک باینان	مال اوتلاغان چاینان
قارانچی تالقان باینان	قارانچی تالقان باینان	بولونگان آریق تاینان
قارسی قیصقان دین آیتان	قارسی قیصقان دین آیتان	مال اوتلاغان چاینان
مالین تابه ای درتلاندیم	مالین تابه ای درتلاندیم	خاتون آلب قرضلاندیم
قارا جانغه کوچ کالدی	قارا جانغه کوچ کالدی	براسام هرهرکوندک یوزکلدی
بایلوغا جاتوم خوش کالدی	بایلوغا جاتوم خوش کالدی	اوغری قیللب قالغاندان
دیبیدی قارانچی بولکهای آتالیب کندی	دیبیدی قارانچی بولکهای آتالیب کندی	بو جیر دین
معنی سین آنقلاب اول اوغرون قارصینان قنولتوبیدی.	معنی سین آنقلاب اول اوغرون قارصینان قنولتوبیدی.	

57

— ۵۳ —

ایلگارگی بیز دین قرغیز دین عاداتلریندان ایدی بر
 خیالی کالسسه بر آدمدی بای قیلماق قهر کالسسه خاتونغه
 قالوڭ برهك.

تالقان اورغو

تالقان دان قونغورهای، قوشوی، باقی، باغیشان،
 بایبولات بلدای، کابر، خامان، ایتی کا، جمانصارت؛ مومو-
 خون، ایشغوجه، قانای، بایسیید، بوشغوی دیگان برنیچه-
 اورغلرغه بولونه دور. قونغورهای اورغو اوچ باغیش
 آتالیدی. ایتی کا اورغو ایتی کا آتالیدی. بوایتی کا اورغو-
 نان قل دویوت ابن قاسیم چورت باشلقی. قوشوی اورغو
 نان جمانصارت موموغون اورغو جما نصارتدان تولا بر-
 دیدان ایشغوجه، خانای، چین، غار بوز ایشغوجه اورغو-
 نان جانقاراج زامانده چورت آغاس بولغان. شو روقمان
 کوکوم، چوی بیك ایکی جولبارس بولغان. خانایدان بای
 سید بوشغویهای تیك. بوشقویدان اوزبیك بای تیك
 زماننگ اولوغو بولدی شول پشپهكنی صارت قولنان آلب
 اورسدین هاکیم لرننگ قولنه تابشردی دیگانمیز یالغان
 بولماز. بشبیکنی سوراب تورغان رحمت الله دیگان صارت
 اولوغون اولتوردب الماطاده اوروس اولوغلرغه خبار

52

— ۵۴ —

بريب آندىن بر آزعسكر كىلب بيشبىك شهرين بوزوب
 آلپ ھای تىك نى بوموشنىك منصبه كىرگىزدى. عمرنىڭ
 آخرىنده خداغەبندى لىك قىلب تابقان مالن حاج يسولنه
 صارف قىلب آخيرات سفرنه كوچى. تىركلىك سالطانا.
 تىن قىلب اوتقى، چىنى دان تىقالى تىنالىدان چولپانقل
 حاضرگى صولنه اورغونىڭ اولسكانى بولوب مللت كه خدمت
 قىلماق دە. صارباغىش بالاسىنان برنىچە مرتبه توبەن
 بولسەدە دىن طرفىنه باراھار بولوكرىك. چولپانقل حاجى
 ھرايشىن اويلاپ قىلغۇچى برذاقتور. حاللەرىن بيان
 قىلغۇچە بوكتاب قىصقەلىق قىلور ۲ نچى كىناھىمىز دە بازارمىز

مومو خون

موموخون برنىچە اورغە بولونب اورغو آنا ابسىمىن
 كوتەرمىك برلاندىور. موموخوندىن برنچى خاتونى جىر
 غال جىرغال اورغو دورتوچى خاتونى كولچە كولچە اورغو.
 جىرغال اورغونان تاتى بىك ابن بىلا آھلچى كولچە اورغو.
 نان شاھ مېرزە صوفى ابن بىك تورغان صوفى، تاشدان بىك
 ابن چوك آھلچى آتاقلىسى.

باخيشان

باخيشان آبرىقوم بوز يسكرمه ادبايسك ايميش

۵۳

— ۵۵ —

قوڭغور بسای قوشوی موموخون باخیشان اوچ باغیش
آتاله دور بولرني بغشی آيقوب بيدرگوجی بولمه دی.

جانغور از

جانغور از، تغای بی دین خوقان خانی برگان صارت خاتوننان
تغای بی خانغه سلامغه بارغان خان هر قیز برگان بر جاریم
جیل آنده توروب خاندین رخصت برلان تغای ایانگا قا.
یتقان اول خاتونندین قارنینه بالا قالغان خاتونغه رخصت
بریب قولنه بر پیچاق برگان. اوغول تودرساڭ سول بیلا.
کنی قولنه بریب قرغز آتالڭ دیب پیچاق نی قولنه بیریلا.
غشی بولسه آتا قادیزین ساقلاب ایزلهب کیلور جمان
بولسه بیلگان ایشین قیلور دیگان برابیر اوغول توغدی
ایسمی اوراز ایدی اوراز جکت بولدو آناسی، آناسی بر.
یب کینگان فولاط که بوزکنی قولنه آلب آناسی تغای بی نی
تاویب آلدی، خاتون آلب تغایدین قرغز خاتوننان بولغان
بالالر برلان انقیمق بولمغان سبیلی اولیا آتاغه باریب تو.
ردی. آنلڭ بالالری جانغور از آتالدی. کیومو تازا بولغان
اوچون قوراز دیدی. آندین جانین باغار ایگان دیب جان.
قوراز آتالدی بارا بارا جسانغور از آتالدی جانغور از شهر یغان
بر جیکت آلیب چیقدی یوزو قاره سبیلی قارا چورا قویدی
چورا دیمک چیکت دیمک قرغز تیلنه ینه نهانگه گاندان بر جکت

59

— ۵۶ —

قوشولدى. آغان آزيق آرنوب آلدى بو آزيق آنالدى
 ينه هر چىكت داعى قوشولدى مونى سباقى آنالدى سباق
 دېمك هر چىرده چورا بىرار دېگان سوزينه كچكنه بالاچو.
 لوققو. مونى چورداكاي بالا دېدى يعنى چونك قورساق
 دېمك بارچەس تىقاي بيگا بالا بولدى سباق آزيق چىر-
 يك قارا چورا اورغو صارباغيش سولته اېچينده قالدى.
 بىانلىرى آلدە كېلور بىرەردان انشا^۱الله!

قارا چورا

قاراچورا جانغوراز دېن چىكىنى: نى اوچون قاراچو-
 را دېمك نى رانكى قارا سېلى قارا چورا دېدى. چورا
 دېمك يكت دېمك دور. اوز ايسى باشقه ايسى ايمى
 قاراچورادان نورمان بيت آسان بېك. نورمان بيت دان
 اولجه باي دويشام توفوزاق، تولكوچك. اولجه بايدان
 چوتاهاي شاه بېك جامغورچى جوتا بايدان چىمچىق اېن رحيم
 بېك اېن تولباي اېن اوتاگان حاضرگى اولكانى اېد-
 يلباي اېن بايتېراك اېن ملاچىلقى باي، توفوزاق چىمچىق
 تولقاي شاه بېك دېب برنچه اورغلارغه بولونه دور شاه بېك
 اورغونان خاچىكە اېن بوركە اېن چال حاضرگى سومورون
 دېن باشلقى هر بر اشيدە قاشقر سولته صارباغيش غە-
 برداي، بوقارە چوره ايمى بولارنى آتايدور قارا چورا
 دېمازدان سومورون دېب.

۵۵

— ۵۷ —

كالدېكە بارىنك.

بارىنك كالدېكە جانقوراز بىرلان آتاسى باشقە آنا-
 لاش بىر توغان دور. بارىنك دېمك قىرغزايماز، صارت
 ايماز آرا دېگان سوزايتالسىكى نىڭ شومقارلىقى آز بولسە
 پار ديدور شومقار بىرلە بورازداى آراسىن تىغاي بى دىن
 صوڭ بىر ايرگا تىگان شول ابردان كالدېكە، بارىنك بولغان
 بارىنك اورغونان ملا سراج الدىن كىنچە بايوف بىر نىچى
 انصافلى بىر ذاتدور كالدېكە اورغونان ملا احمد خىداى
 بىرگان اوف. بول اورغىلر آز جىبرگە تىارالمىقە آتساغى
 آزدور آتاقلى بولغان اوچون سومورون دە يىيازىلدى.
 جانقورازدان صوڭ. بىر توغان بولسە دە آتاقىنە قىزاراب
 صوڭراق يىازىلدى كالدېكە بارىنك اورغو.

آزىق.

آزىق جانقورازدىن ايكىنچى جىكت بولوب جانقو-
 رازغە خىمەت قىلىبدى يعنى آزىقلىرىن آتسىنە آر تىب
 كىلىبى. آندىن آرىق آتالىب كندى آتاسى نىمانكاننىڭ
 بېك لىرنان ايمىش جانغە گىناھ قىلغان سىبىلى آلتى اوغلى
 بىرلە آتاسى دومە خاننى نىمانكاندىن آقىب اوتىكان سر-
 دارياغە تور تىموردى. دومە خان بىش اوغلى بىرلە صودە

56

— ۵۸ —

قالدی. آزیق صو بیلگن اوچون آمان چیق ب جانقوراز-
 غه کیلیب قوشولدی. ایمدی دومه خاندان یا کی اصل
 خاندان آزیق، آزیقدان حاضر دورت تام غه آزیق
 آنالمق برنجی هایکوچوک، ایکنچی فیچمان، اوچنچی
 قوزوخونه، دورتنچی بورو. بورو آزیقغه جیبان بولوب
 میقتیلیقن بورو ایسین ککوته ریب آزیق آنالب
 کیندی بو آزیق اورغو هر جبرگه تارالمق دور هر آز
 ناموسای مامورهای، دیگنر دیگانلر بار ایدی. هر یرده
 آزیق دیگان اورغلرنی جیوب هر بولوس ایمل قیلب
 کیندی.

سیاق.

سیاق جانقورازدین اوچونچی چیکتی سیاق قرغز
 تیلنه هر جیرده چورا بیرگوچی دیگان سوز بوسیاق کیم
 ایکانی معلوم بولمهدی. سیاق چورگانان سیاق دیمی.
 ایمدی بوسیاق دان برنجی توئغانار کنمان دوبهده، ایکنچی
 قابه تیزکایدا اوچنچی شیق مهت کونک کایدا دورتنچی
 اویک چیکتی قیاقدا بو سیاق جانقورازقارا چورا آزیق
 چیریک برلان کیلگن سیاق ینه ایکنچی قولچوغاچ،
 قورمانخوجه، ایمان چورا دیگان باشقه سیاق بیسانی آله

۵۶

— ۵۶ —

کپلور قاریغین اوقوغان بیلور، اوقوماغان کیمنی بیلورا

چیریک.

چیریک جانقورازدین دورتنچی جولداش بولوب
باش ایمش بر اورکوندان قالغان ایکن جانقوراز قار.
چورا آزیق کیله جانیب جولدان تساویب آلا کیلگن.
آندیبن تغای بی بالا قیلپ آلغان قورساقی چوگ بولغان
اوچون چیردهکای بالا دیگان، بارا بارا چیریک آتالغان.
آق چوباق باچوباق دیب بر نیچه اورغلرغه بولنده.
اوشوچه برابیل بولوب اورس برله غیطای چیک آراسینده
چیشنوبه، آق سایی، آطباشی دیگان چیرده.

ایکنچی سیاق اورغو.

قولچوچاق قورمانغوجه چورا ایمان آتساق بیس
اورغ آتاقلیسی بولوب بولردین توب آتسای ایشان
غاراک دیگان چیمکاندک ایشان ایسی خانغه چایوب بر
اوغلی برله ایشان غارا کدی اولدوردی اوج اوغلی قاجب
قتولدی ملا ابراهیم دیگان طالاصه صارو غیطای دیگان
ایلدین ایچنه باریب توردی بو ملا ابراهیم دان جنسکان
خوشچو بولادور بول اوروغ آر چیرده تارالمی ایکنچی
ملا صیدیف دیگان ایلدن قریل بوروگ دیگان قازاق ایچنه

۵۸

— ۶۰ —

باریب توردی ملا صیدیق اورغوده قزیل بوروڭ قازاق
 آنالدى اوچنچى ملا يوسف سيات ايجنه كيلب توردى ملا
 يوسف اورغوده سيات آلدى ايمدى ملا يوسف كوزوچيكر
 سببلى چيكر ملا آنالدى بوچيكر ملادان اوچغوروتغه توکال
 ابكى اوغول اوچغوروتغه دان آققاباق ايمان خدای بردى
 اوچ اوغول آققاباقدان آققاباق اورغوباق دېگان چيرده
 ايماندان ايمان اورغونارندىن قوروتغه دېگان چيرنه خدای
 بريدندان قولچوغاج چورا ابكى اوغول چورادان چورا اورغو
 نارنهين دېگان چيرنه بول اورغودان طسايلاق دېگان
 بر اولسكانى اوتيدى حال جاپن اينسوب بر گوچى
 آدم بولمىدى قولچوغاجندن، قارا بولا، شافولا، جولوكا،
 ايت ايمان، سوت ايمان، آلتى اوغول ايت ايمان ابن
 تولكو ابن خاچيكة كدای. خاچيكة دان خاچيكة اوغلى
 كدایدان كدای اوغلى بو ابكى آنانك بالالرى قولچوغاج
 اورغوننك جورت بېلاگان مناق لرى بوله دور...
 خدای بريدندان قولچوغاج چورا دېگان ابدىك.
 قولچوغاجنى قاراتساق ده چورانى قاراتب بىر دمه آدم
 بولمىدى دېگان ابدىك. ايمى بوچورا ايلى ابكى بولوس
 بولوب، بىرى چورا ايلى نك قاسيم بىك دېگان اولسكانى بولوب
 اوغلى سلطان غازى زاماندىن ميرزا الرنان بولوب چورا
 ايلين آغزى قاراتمى ده دور.

59

— ۶۱ —

ایکی نچی سی سیاق ایلی آتالیب بو ایلگه باش
بولغان موسی خواجه ایلی. موسی خواجه ایلی دیمک
برلان مشهور دور. ایمدی بو ایلی بیله کان بولوب تورغان
خلفه حاجی دیگان باردور. شول ایلیگه شوملوغو تیوب
موسی خواجهنک علی دیگان ایلی سین خلفه ننگ شوملوغو.
نان پارتیه توتون تالاشغان سببلی آدم قولنان اولدو.
علی اولسگان دین صوثره موسی خواجه ایلینان یغشی آدم
دیگان لری صونغه توتولب قالغان آدم لرغه خلفه حاجی
باش بولوب خلقنی توکاتمک ده دور. بو خلفه خندان قو.
رقوب بیغمبردان اویاله تورغان یرری یوقدور. آنک
اوپون کونک بالاسی بولوب اصلی حرامدان بولغان
حرام زاده دور. آناسی قورالی دیگان چابولدان توشوب
برنیچه یل اومت علی باطیرننگ قولونده کونک بولوب
تورغان. بو قورالی ننگ تعینلی ایری یوق لکین ایاله
یورگان ایرلری اوشبو آدملر ایلی برنچی بایفولاط،
۲نچی تویفولاط، ۳نچی تویقه، ۴نچی دانکه، ۵نچی بیدالپای،
۶نچی قیدیکه، ۷نچی صارغالدای دور. ایمدی اوشبولرننگ
کیم نان بولغان معلوم بولمه سده تویقه دان بولغان گمان
قیلنه دور. آنک اوپون تویقننگ اوغلی نوراقغه قویا.
ندان اوخشاش لیق بار ایکی سین بر ارونغه اولتورتوب

60

— ۶۲ —

كورار بولسا ئۆز بر تماشا قىلورسىز . ايمىدى غلغە نىڭ چورا
 بولوب كاتونىڭ سببى اورمان خانىدىن اوغلى اومت غلى
 باطېر برلان چورا كىلدى بىك قدا ايدى اومت غلى نىڭ
 اوغلى آققاش كىلدى بىك دىن قىزى ساره خانىدىن كويار
 ايدى . ساره خانىنى آلغانى بارغاندە قىز اويىدە توتار اوچون
 شول قورالىنى آل ب بارغان ايدى . آلتى آيلىق بويوندا
 بولغان بالاسى برلان برگان ايدى . آندىن كالد بىك دىن
 قوراسىدە توروب قل بولوب قالدى قورالى خىمت غە
 كىنكان دە بايغاشغە ايسمىلى بر قارە خانچق بار ايدى .
 بالانىڭ اوستونە باتب ايمچا كىن ايمزار ايدى . شول
 خانچىق نىڭ جىنى سىنكىب مورنو آدم ياننە بار المازلىق
 صاضىق بولغانى سبب شولغور ايمىدى آصىل توپون با-
 يقاب قاراسا ئۆز خىدان قورقوب بىغمېردان اوبالانورغان
 بىرى يوقدور . شول خاضردە داولتلى آدم لردىن بىرى
 بولب ملت كە خىمت قىلمق اوچون هر طرفدە آدم لردى
 توراب پشېبىك اوبازنان ملا آلغان ۱۹۱۱ نچى بىلندە
 اول ملاغە قىلغان خىمتى اون توقوز قىناق لامپا ماى يىنى
 پوت اون ايكى قوى بر ايچكى بولغان ماى قداغى
 بازاردە اون تىن دان اون پوتون بر ۵-۶ موم دان ، قوى
 نارقى دورت صوم ۶۰ تىن ايدى ملا كىتار وقت دە

61

— ۶۳ —

ایکی سی حسابغه کیرش ب لامبا ماۋ قداغین ۲۵ تین دان،
 اون بوتون ۲ صوم ۵۰ تین دان قوی ننگ آقچه سی توقوز
 صوم دان حساب قیلب ایکی سی ننگ آراسغه بیک زور
 دو شمنلیق پایده بولدو. بو خلفه ننگ اوز او بو نچه ملت که
 خدمت قیلغانی دور ملا اوساب کیتکان صوگ شول او بوغان
 شا کر دلردان آقچه آلغان ملاغه بولغان چیقیم لریم دیب
 فرق هر بالادن ۸ صوم دان پیغمبر حمیث بار هر کیم
 اصلینه کیتار دیکان. بو آدمین خلق ایچینده چیردالیب
 یورگان، چیرلری بار توپانده بر آز یازیلدی.

سوز قسابقه غین آچالی	خلفه حاجی غزالی
بالدان تانندی منالی	سوزوم بولور نصیحت
آناسی ننگ آتسی قورالی	بیان قیلسام سیزلرگه
بوتونده چاریق کیلی	بوله دی باشمه بیلگی
جیلچی قوبچو کورونگان	قوی قایتارغان چاپچای لاب
آلغانی بوق ایرسایلاب	آلیب یوردو طایطایلاب
تیزاک تیریب بیه بایلاب	هر باقدان اوی آیداب
مالغه قوشوب جیاو آیداب	قالینکغه کلدی خلق حاجی قورالی
ارمت علی کونکاشی	اورمان خاندین آقتاش
خانوزغه قالیک بریدی	چاقای تولکه ساک تاش
بیریدی آرسان اولادان	کیتیدی خلفه قورساقدان

۶۴

— ۶۳ —

قنولماز چوره ضالاندان	آصلی بولغان حرامدان
سوزدم دو اوقچور بردالای	ایرمک بیک بوچینی های
هر کیم کینار ترقینه	اویلا تیز بیک بوچینی های
جینماز آدم فسار قینه	تیکی بوسوق بولغان صولک
کینتار آصیل ترقینه	قانچه حاجی بارسه ده
چورانلک کوبو نارادی	علیغه تیدی ضاراری
ایمان بولان تیزککه	کورونگان لر نالادی
عقیلدان بنه آداشدی	اونلک کچه قیلدی صالاندی
هر کیمدان آشتیق سوراندی	دبوانه بولوب چورا ایلی
چینی های بیک بوسالنداریه	موس غوجه قاسم بیک
اویلا بیز مونی آدم دیب	اوغار سیز دالای سونون کب
بوغودان چیقغان آرتام بیک	آینغان ایکان ایلگارگی
آدم ایماز شیطان دیب	حرامدن بولغان آدمدی
آدمدان بولغان شیطان بیک	فعلی قیو بو— ولوب
ارز بولنه سالغان دیب	آزه زهل آتی آزهوروب
شریعت غسه قارشینار	ملا کورسه آصیلار
حاجی غه بارغان یغشیسین	آینابن خاق دین حاجی سین
آخرتککه بارغانده	قاراچی قاسم علی قاراچدی
هر هر ایشین تیکشرب	حور قزلری نالاندی
یمانلیقدان آداشدی	شریعت دان سوراشدی

63

شیطان قالدی قالجیراب
 قناعت شابدان چولبانقل
 کوباگان حاجی. سلیمان
 بوغودان قیدیر باراخان
 جیدابای حاجی باطیرخان
 اوروس تام صادیر تیزکبای
 داوانی بشار قولونه
 ایمانی بار دبلینک . . .
 کوکومبای قورمان میرزه بیک
 مهمت علی دورلردی
 چوقو غازی ایسانقل
 قولک دولت یوزده نور
 چوقونلک اوغلی غازی نلک
 ایسانقل تورماق چورانلک
 اللهنی ایمدی هر بیلگین
 محمدچان نوغویببای
 آلر آنسکین قاچیر بای
 بیلگانچه چاشیر مای
 مونلک اولدوردان عبدی رای
 دافاسی یوق دونیسا

فرشته قیلدی تالاشدی
 بولرغه عاشیق نیچان مور
 سوز آچساین دالایمدان
 کسول دوپاننه قاراغان
 دین یولونسه آزیلغان
 اینایاق حاجی توتقوربای
 ایچکه تی صامادار قیزیلچای
 آخیرات بارسه کوکول جای
 بولردی بیلگین سیاق دیب
 مین یازمادیم بیلر دیب
 یولبارس حاضر بیلسه کیز
 حضر یولداش بولو بدور
 مین آیتساین قادیرین
 آلجیدی قولغه تیزگینین
 قادیرین بیلگین علم دین
 قناتدی بولسه چاغالهای
 حقن آیتسار هر سوزدو
 بولسه ک بولغون غازی دای
 دینیکدی توتقون خارقیلهای
 اوتوب کینار یالتیرای

یغشی لردی ایر قیلمای	آغون دارین عاداتی
اوغار بولسهك اوشونداي	یغشی لردین بیانی
بیلشینه ابر قیلمای	قرا بتورماز بیگارگه
صار باغیش دین ملا سین	سوز بساننه بار الی
زییساغه مالدی قلمدی	بردان بیسان قیلالی
آزلدان آغیر زماندی	آختارار او قوب علمدی
آندیجان تاغکند قوغاندان	اوقوغان اشقار بشاردان
دوبه نی بشپهك قاراغان	اسلامبول مصر اوفادان
ملا دولت بولداشی	مصرفه باردی ایر صالح
قالیدی آنه ایر صالح	آجال کالیدی بیك قارشى
ملالردین بورغاسی	محمدعلی دامانلا
ملالردین تولباشی	توبغه کورزه توبباشی
اصلدیقى آلتونداي	ینه ملا بارقیم های
ملا غامبار کوریمبای	اسماعیل حاجی علی های
داسدان قیلور دالابدان	عثمانعلی سلیمان
داویش چیقار آلتومندان	ملا قیلچ آغونندان
خصیر بابا قولندان خان	ملالر چیقدی بولماغان
نیچان نیچان قیلاب ایش	بوسوقلربین اولئك غان
علم دین نور اورنکاغان	شریعت ده بولماغان
قالنغه کیتگان نورساقندان	سوزدین باشی خلفه دان

— ۶۷ —

بمغش ایسکان چورایلی	جوردیک آرسان اولاقندان
آندان ایماز صار باغیش	ادشال قلقه سورانسان
صار باغیش حاضر اون بونوی	قل سورامق حرام ایش
اونهرکه یقه تـولامیز	فادیر بیگ دی قوشغاند
باققسی آرتیق هر یاندان	باشلقی حاضر ایر شاهدان
پادشاه دان چین الغان	خدمت قیایپ باشد . . .
خان آلدوند سـایراغان	قارا فولاط غایراغان
بمغش لرغه ایر داغان	آخون داریسن عسادانی
آخرات ککه بونالکان	آجال کباب شول بیگ
فایئسی خلقغه کوب تیگان	چولیانندای بولغان خیران ایر
فرغزدان چیقغان بلباس	توردان اوچدو تسویقونیم
آسمان ده بولسه بلکزوم	سو اجهنده قونکزوم

قورمانخوچه

جیکر ملادان اوج غورتغه توکال دیگان ابدیک قور-
تغه بالالری بیان قیلندی. جوغارده توکال دان عثمان ایکنچی
خاتوندان مانغوت اوچونچی قردر بیگ دیگان خاتوندان
چاراش ایکی اوغول عثمانندان عثمان اورغو مانغوتدان
قورمانخوچه آتالدی چاراشدان چاراش اورغو آتالقیسی
بو اوج اوردغور مانغوتدان قورمانغومه پالغوزینه ایکنچی
خاتوندان سوبارقل، غازیقل، ایریرکامیش اوج اوغول

66

بوادچ ازغول بالالری خاتاغان دیمه کی توگالبايدین کوب
 جیلغی سیمان ایشم خان بر قولافیشنی سینچی غه سیناتیب
 آلیبدی. ایشم خان ایسیق کول باشغه قالماق چابمق غه کیتدی.
 ایلان خبار کیلدی تورسون خان ایلنی چابمق بولدی
 دیگان خبار ایشم خان آلیکی قولافیشنی نی منیب ایکی
 قارا بورولی آط برطورو آیغر اوج سوری آط بر جورغه
 مینگان جتی آدم برلان ایلنه یوردی. تورسون خان برله
 ایشم خان بری تاشکان بری ترکستان خانلری ایدی.
 ایکی قارا بورولی ایسیق کولغین کونکای اوینده اولدی.
 ایکی قارا بورولی جبردین ایسه بولدی. تورو آیغر
 چولکامین کا آشیب توشکان آشوده اولدی. اول جیر طو-
 رو آیغر آتاندی. میرکی گه بارغانده اوج سوری آط اولدی
 اول جیر اوج سوری آط آتالیدی. میرکی اولینا اوره-
 سینده ۱۵ کونلک جرگه بش کونده قولافیشنی برله تاشکان
 کریب ایلن خبار آلب قولدین آلدونان اولینلک کونبا-
 تیشینده جورغونلک بیانده شول جیرده جورغه اولدی.
 اول بیگ جورغونلک بیلی آتالیدی. ایشم خان تورسون
 خاندین ایلنلک برطرافین چادیب آلدی. تورسون خان
 ایشم خان ایلده خیانت قیلغان ایدی. ایشم خاندین چابقان
 ایلی خانان دیگان ایل ایدی. آندیس برخانون دی

— ۶۹ —

آلیکی قولافیشتی نلک نرقنه باو اوچون توگال بایغه بریب
 جیباردی توگال های عثمانغه بردی عثماندین خاتونقان
 مانغوت سوراتب آلدی. بوخاتوندان بوغاردده آیتولغان
 اوچ اوغول بولدو سویارقل؛ غازی قل، ایزیرکامیش
 دیگان ایمدی بو اوغول لردین تسوقومو خاقاغان آتالدی
 اول قولافیشتی ایشمخاندین شاریف قولآ آتالدی. بول
 اوروغدان ملاایشانعلی آراهای اوغلی غیرات ایگاسی
 طلب دارمانغوت دان قورمان خوچه قورمان خوچه دن خدای منده
 کوندو اموینوق اوچ اوغول ایکنچی خاتوندان جولغولاط بایغو
 لاط ایکی اوغول اوچونچی خاتوندان آلدایارمدیار صاریق
 اوچ اوغول باری سیکز اوغول جولبولاط بالالری خوتان
 آتالدی بایبولاط بالالری بایطالچی آتالدی بایطالنی
 کوب اوغرلابدی آندین بایطالچی آطالیبیدی صاریق بالا-
 لری کوکسییا آتالدی عقلغه ایلابیق سز ایش قیلغان
 اوچون. ایمدی قورمان خوچه بایدین برنچی خاتوندان
 خدای منده کوندوده موینوق دیگان ایسلیک خدای منده
 دان جیبیکر یالفوز بولوب آتاسی خدای منده اولگاندده
 آناسین کوندوده آلدی. اول خاتوندین ایسیهی اولجه بیگ
 ایدی ایمدی بو اولجه بیگ دان بیش اوغول بولدو برنچی
 سوقوچو ۲ آجیبای اوچونچی یاخشیبای دورتنچی قارهنجی-

68

دان تولاك اوغلى قارا قوچقاچ دان قارا قوچقاچ ايمى
ياخشى باى اورغون آيتاين ياغشيبايدان ايدىل شيربيك
كالبىك اوج اوغول ايدىلدان ايدىل اوغلى شيربيك دان
شيربيك اوغلى كامبىكدان بايتوگال نوسق بالباق اوج اوغول -
نوسقدان نوسق اوغلى بالباق دان بالباق اوغلى بايتوگالدان
ميدادداغه زامانده اولوق بولوب ايلنه كوب فسايلى
آدم بولغان حاضر قورمان خوجا اورغونك اولكانى ميدا -
دداغه اورغونان ايمى. ميداددن: دولاط، آواق، آلاشه،
آتابىك دورت اوغول دولاطده زامانده اولكان بولوب
آناسى اورننه اولتورغان بوذاقدان: چينى، جاهيل،
ايميل، اولان، قابچى خاى، اوركونچى آلتى اوغول. چينى -
دان: شادىغ، چيريكچى حاجى، كوكومباى. حاضر زاما -
نمىزده كوكومباى، باباسى ميداد اورننه اولتوروب ياغش -
غه دولت سورمىكده. بونك اوغلى بونچا توتون اياسى
بولوب حاضر قورغانى آتالمقده. بول اورغونان اومت
غيراتلى نيچه تورلى فلاكت لار كورسانمىز اوز
آلدونان بربولوس بولب جوروت آغاسى بولوغه بىر
طرافدان باش كوتارگان ناموسلى جيكى لردان دور. قورمان
ايلابيش اوغلى نه ده (دين) يوليغه دوليقده وهم اونتور -
لمقده بولغان حاضر قورمانخوجا توغانلردىن آله كورو -

— ۷۱ —

نگانی بوداندور. بازاروتوغ رچانته جومقالعین کوکرا-
گینده مکنب سالوردی. مسجینی ملا قوطهجان داملا
سالوردی. اومت غبرات برلا بودات خونان اورغونان
خاضرامام بولب خداغه بقدبلیک قیلمهتوره دور.

چیر تیکی اورغو.

بوچیر تیکی نك توپ آناس: فوفان خانلربلیک عسکر
باشلیقی اییدی. بر اوروشده جولبارس بیکنی برنیچه
عسکر برلان دوشمانغه جیبارگان اول اوروشده جولبارس
بیکن آجال اولغه قارشى کیلیپ قاینماز سفرته چیقب
کندی. آناس اورنغه ایکی اوغلین جیبارمکچی بولغان
ایمردی اول ایکی اوغول نینگ بربلیک ایسمی کدای
ملا، ۲ نچی دودای ملا بری آندبجانغه قاینب کییدی.
آندین آندبجانغه چیر تیکی بیری مونک قالدی. آندین
بوچیر تیکی چر تیکی آنالغی جولبارس بیکن چیک شهر-
بنان اییدی. آنک اوچون چیر تیکی آنالدی. ایبیدی
کدای ملادان قولچوغاچ ابن بوکوک بوکوک نقوز آعا
اینی اییدی. آناس قولچوغاچ قیش کونونده آق صور
بدرکوتکه آلدوروب شول صوردان چوغومدی اوروپایند
بولوب سینکز اوغلی برله قولچوغاچ خلق بارا تورغان

70

— ۷۲ —

اورونغه كيندى. يالغور بو كوك قالدى. بو بو كوكدان
 چارماقت، آين خواجه، ميارا باي، صارى قالباق، سازاي،
 قاراميون چيگه دورت اوغول دورت اوروغ بولدى صار
 قالباق اورغونان قزبوپيك ابن ايطاي ابن صاطاي. سا-
 زاي اورغونان اورموش. بول اورغونان بايصاق حاجى ابن
 ملاتولايميش. قاراميون اورغونان كانچه قوزو ابن توقول
 ابن توقو ابن خوجه ابن الجامباي ابن يونيس. چيگه
 اورغونان باي نظار ابن قوقوي ابن قومان ابن تاش بيك
 ابن قاسيم باي ساده باي. بول اوروغلر ازيرده تا-
 رالمقت هر ايلگه.

موڭ اولدور اورغو.

موڭ اولدوردين توب آتاسى تىغاي بي دين اوتون
 آلچى خدمت چيسى ايدى كوكوباير ديگان بو آدمدى
 كوكوباير كوك بوغه ديدى. ديهه كي كوكوباير اول خدمت
 چيسنك ايسى كوك بوغه اوتون آرتقان بوغه ايكس بر
 آدمدين ايسى بولدى تىغاي بي كوكوباير كوك بوغه
 نال ايجه ديگان ايجه سين بردى. موندىن براوغول بولدى
 ايسى مونك اول قويدى كوك بوغه اولدى موڭ اول يتيم
 قالدى نال ايجه ننگ كوك بوغه دان قالغان قونغور قولا

71

— ۷۳ —

دیگان آطین ادیکنه تغای ایکی اینی سیننک اورتە سینە
 یالغاسین بردی. آدیکنه تغای قالهق چاویب کیلگانده
 نال ایچه که بر قالماق بیردی آنک ایسمی دور ابندی اول
 یقیم بالانک ایسمی برلان. کوئیدین ایسمی قوشولوب
 اول بالاغه آط قبولوب کیتدی موک اولدور دیب ایمدی
 تغای بی دین جیانی بولوب بوموک اولدور اورغوبرنیچه
 اوروغه بولوندور. بر بولوش نارین دین جامبولق دیگان
 جیرینسه بوکونوک اولوغیرابلا غیرابایهک اول دیب
 بوکونوک اورغونان فولاط زاماننان بیرى صارباغیش
 ایچنده توردو. غازى قلدان قارغا، قاربوز، قاراصارت،
 ماما که، علی بیگ ۵ اوغول. قارغادان اسان ابن بردی بیگ
 ابن آبصابای، قاربوزدان شوبوق ابن دولت قارا صا-
 رتدان اوچامبای ابن آق بوطة، ماما که دان اورموط-وی،
 قاله طای. اورموطوبدان قوتتوق یاکی های حاجی ابن
 ملا چامغورچی. قوتتوقدان مامبت، قاله طایدان آریق،
 قدیر، صولته.

صار باغیش، صولته ایچنده جتی قول

صولته ایچنده جیتی قل بیانی: بولرنی قل دیمک
 قای بری اورغو قیلب قولغه ترشوب خاتونغه قالونغه

۷۴

— ۷۴ —

بیریلدئان. قای بری قالماق دان توشكان. قای بری قا.
 زاقدان توشكان. موندای لرنی ایلگاری كیلار قل
 دیکانلر. آنلرنك هر برلرته خانون آلب برگان لر. هر
 برلری هر بر اورغلرغه بولوندی. هربر ایلده جیتیدان
 قل بولغان صولته ایچنده جینی اوروغ برنجی اصل باش،
 ۲نجی چوچالیش، ۳نجی نولاك، ۴نجی شالقه، ۵نجی كوئوی،
 ۶نجی بیش كوروك، جینچن ما که. صارباغیش ایچنده
 جینی قل ادسوك مولوی چیچای ۴ آبرا ۵ ساہرا ۶ چقالداق
 جتنچن بیش كوروك ایسانقل ایچنده جتی قل برنجی
 بودایچی ۲ کارنایچی کارنای توتقان ۳ کوبان ۴ صامطیر
 ۶ بوق باصار جتنچن قل بیانلری آلد اوتدی. آیتقوچیلار
 آیتقان اوچون یازوچیلر یازالار عیب بولماز یازوچیده،
 بولسه بولر آیتوچیده.

یتیگان، قوشچو

قورمانشوچه قولچوغاچ باہنسدہ بیان قیلنغان ایدی
 ملا صیدیق دان ایلادہگی قزیل بوروك دیگان فازان غه
 باریب قزیل بوروك فازان آتالیدی. ملا یوسف سیاق
 ایچنه کیلب توردی مونفك تخمی سیاق آتالیدی دیسب.
 ایمدی ابراهیم دان یتیگان، قوشچو ایکی اوغول جتی -
 گاندان یتیگان برنیچه اوروغ هر ایلده تارالمقده قوشچودان

۷۳

— ۷۵ —

قوشچو اورغو. بول اورغلرده هر ايلگه تارالمقده. ايمدى
 قوشچودان صار قالداق ابن قونغور باى ابن تماى ابن
 نياز ابن تقوز باى ابن ابراهيم بيك ابن كيديل ملا بو
 كيديل ملاپشبيك اوبازنك ايسيق آتا، آراشانين اولقى
 تابقان ذاتمور ايسيق آطاآشيب آنديجان بارمقچى بو.
 لوب كيب آراشان دين اولكان دويه سينك اچاننه توشوب
 بيش نمازيني اوقومق اوچ—ون بولاقن طهارت
 آلدى. سونك ايسيق لقينه عجب له نيب اوقوب جورگان ده
 بولغان بدانق بولغان جارالرنى صوغه صاليب قارادى
 برآزكون توروب سلامتله نه باشلادى. البته شيفا صوايكان
 ديب برنيچه بولاق دين كوزوب آجيب اوتكان بارغانلرغه
 خبار برب برنيچه يل شيخ ليق قيليب كوب آدمين چرا.
 حت لرنان سلامت لقمقنه سبب چى بولدو. حاضر بادشاه ليق
 خازينه سيفه كيريب بوذاندین بالالرى بو آراشانان سو.
 رولگان بولوب هر بولاق اوستونه آغاچدان ادى سالب
 بر مرتبه قوشكان اون پش تين دان يكرى بولاق باديشاليق.
 دان غالسورغان. نومير اويلر يتهميش سكسان قرغيز
 بوزاوى ابرات برلان تيككان ۳- ۴ دوكان ۳- ۴ آشباز ۲
 قصاب بيك كلوشومپى هر تورلى آوروغه فايدهالى عجب
 اداوق زيارات اوروندور. ايسيق صوق آراس ايسيق

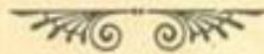
۱۷۴

— ۷۶ —

آناوسان نك آغبزنه باقىن آقغان چوڭ مورتك اوڭ طارا-
خنده آرابا چولپنك توشكان چيرينده. ايمى سوطارا-
خنان چول توزاتليب ساي اوستونان اوردون ياسالغان
قرغز اوى تيكامك اوچون هم دوكان نومير اوى سالدور-
مف اوچون يالمان يىل تولمقده كوبايمك ده بولوبنور.

آندان موندان كتاب ذيلي

بودونىگان سمرقندىن علمالرنان دور. بودونىگاندىن
آنالرى غيظايدىن دىگان پادىشاه سىن مسلمان اينىگان اوچ
مك چولغاشى بزلان سمرقند پادىشاه سىن سوراتىب
آلغان ناك پادىشاه سى اولارنىڭ امجلىرى بولنوردور.
وايسى غابىسى وانكايى دىگان بو اوچ داندور ايمى
بودونىگانار هر دونغوز توغرى غيظايدىر بزلان اورتاغه
دوشمانلىق توشوب چورتىك بىر ملىك ايكى بوزىنمىش نچسى
سپنه ادرش بولوب اولومدان قتلغانى موندى كىلىب
نارىن دىگان باشلىقى شابدان صورامباى دان قسارا
قونغوزنى سوراب آندى اولنوردور. ايمى كوناكون دور.
نىگانلر آرتولمق ده بىر قارا قونغوز.

۱۷۵

— ۷۷ —

فهرست.

صحیفه

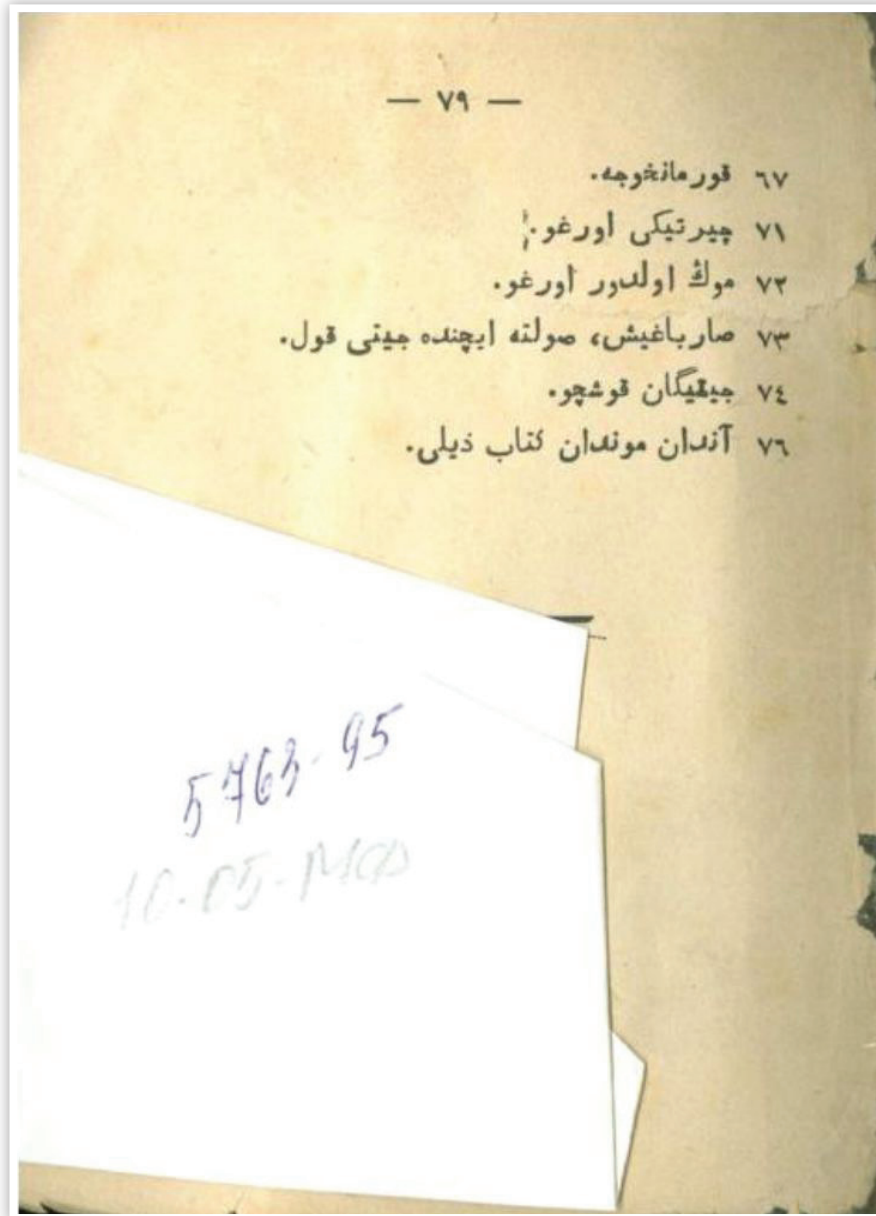
- III تاریخ توغراقی غزل.
۱۲ حضرت آدم.
۱۵ تورک روغلی.
۱۶ تیمر بالالی.
۲۲ قیدیق بالالی.
۲۲ ایبوکه بالالی.
۲۳ شیریم بیگ، خونیدیق بالالی.
۲۴ شادیقان، تورا کالدی بالالی.
۲۵ ناربوطه بالالی.
۲۶ شیربوطه، پولاط بالالی.
۲۷ ایسانقل بالالی.
۲۸ نیازبیگ بالالی.
۲۹ صوان بالالی.
۳۱ اورمان خان بالالی.
۳۳ حاجی بالالی.
۳۴ سیکز بیگ بالالی.
۳۵ شانن بالالی.
۳۶ ایریز قل بیگ، تولسکی بالالی.

۷۶

— ۷۸ —

- ۳۷ ینە ایسانقلین.
۳۸ باصار قل، نظار بالالری.
۳۹ نادیر بیک، طیفای بالالری.
۴۳ چونک چاریق، باربک بالالری.
۴۴ دولس، مئافی بالالری.
۴۶ تزقونک چیتی اوغلی.
۴۷ بوغو بالالری.
۴۸ آل سهید اورغو.
۵۰ صولنه اورغو.
۵۱ قولتو اورغو، چا اورغو.
۵۳ تالقان اورغو.
۵۴ موموخون، باغیشان.
۵۵ جانغوراز.
۵۶ قارا چورا.
۵۷ کالریکه باربک، آزیق.
۵۸ سیاق.
۵۹ چیریک، ایکنچی سیاق اورغو.
۶۳ خلفه حاجی غزالی.

۴۷

İŞARETLER VE KISALTMALAR

Ar.	Arapça	Moğ.	Moğolca
bağ.	Bağlaç	öz. is.	Özel İsim
birl. sf.	Birleşik sıfat	Rus.	Rusça
birl. zf.	Birleşik zarf	sf.	Sıfat
Çin.	Çince	T.	Türkçe
e.	Edat	ünl.	Ünlem
f.	Filil	Yun.	Yunanca
Far.	Farsça	zf.	Zarf
Fr.	Fransızca	zm.	Zamir
is.	İsim	→	Madde başı gönderme işareti
İbr.	İbranice	=	Benzerlik, denklik işareti
İt.	İtalyanca	?	Kelimenin anlamının veya kökeninin kesin olarak bilinmediğini gösterir.
KS	Kırgız Sözlüğü		
Lat.	Latince		

KAYNAKÇA

- Arçın, Salih Mehmet, “*Muhtasar Tarih-i Kırgızıya I: Transkripsiyonlu Metin-Aktarma*”, *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1/2, (2014), s. 237-295.
- Asanbaeva, Cıldız, *Kırgızistan’da Şecere ve Kırgız Tarihini Yazan İlk Yazarlar ve Onların Eserleri (1849-1949)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Bişkek 2005.
- Ayverdi, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, C I-III, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2005.
- Baytur, Anvar, “Kırgızıya” Cana “Şadmaniya” Cönündö”, *Kırgız Madaniyatı*, S. No: 12, (1991), s. 11.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 22. baskı, Aydın Kitabevi, Ankara 2005.
- Karasaev, Hüseyin, “Muhtasar Tarih-i Kırgızıya Cana Anın Tüzüüçüsü”, *Ala-Too*, S. No: 3, (1989), s. 116.
- _____, Hüseyin, “Muhtasar Tarih-i Kırgızıya”, *Ala-Too*, S. No: 3, (1989), s. 111-116.
- Karataev, Olcobay, *Kırgız Etnonimder Sözdüğü*, Kırgız-Türk “Manas” Üniversitesinin Çılgarmaları, Bişkek 2003.
- Kırgız Tilinin Sözdüğü*, Avrasya Press, Bişkek 2010.
- Kocobekov, Murat, “Osmonaalı Sıdık Uulu Cönündö Maalimat”, *Ala-Too*, S. No: 3, (1989), s. 119-120.
- Lessing, D. F., *Moğolca-Türkçe Sözlük I-II*, çev. Günay Karaağaç, Ankara 2003.
- Mustayev, E. M. E. - V. G. Şerbinin, *Büyük Rusça-Türkçe Sözlük*, Multilingual Yayınları, Moskova 1995.
- Steingass, F., *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Librairie du Liban, Beirut 1975.
- Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Wehr, Hans, *A Dictionary of Modern Written Arabic-English*, Librairie du Liban, Beirut 1980.
- Yudahin, K. K., *Kırgız Sözlüğü I-II*, çev. Abdullah Taymas, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
- _____, K. K., *Kırgızsko – Russkiy Slovar (Kırgızça-Orusça Sözdük) 1 A-K*, Frunze 1985.
- _____, K. K., *Kırgızsko – Russkiy Slovar (Kırgızça-Orusça Sözdük) 2 L-Y*, Frunze 1985.